Colecția Globus

Într-o celulă de închisoare, patru bărbați vorbesc despre viață, destin, întâmplările vieții lor sau despre fărădelegile care i-au adus acolo. Istoriile lor sunt amestecate cu aceea a naratorului, care rememorează punerea la cale și înfăptuirea unui jaf armat. *Din pricina mărului* aduce în scenă o poveste de dragoste tulburată de suferință, aventurile unui spărgător de seifuri, o hartă secretă a vechilor tuneluri de sub străzile orașului Istanbul, o incursiune în istorie și un final surprinzător.

UNIVERS

Cem Selcen

Din pricina mărului

Colecția Globus

Cem Selcen

Din pricina mărului

UNIVERS

Colecția Globus

CEM SELCEN

Din pricina mărului

Traducere
de
EMILIA COMĂNICI
şi
CARMEN LUNGU

UNIVERS

Redactor Lorina Chițan
Tehnoredactor Constantin Niță

CEM SELCEN
ELMANIN SUÇU

EDITURA UNIVERS
Str. Suvenir, nr. 4, ap. 3, et. 1
sector 2, cod 020741, București
tel/fax 021.31.53.308
comenzi: office@editurauniverse.ro
www.editurauniverse.ro

ISBN 978-99931-865-4-0

„Allah e cel ce te-a creat dintr-o stare de neputință;
Apoi, după neputință, ți-a dat tărie,
Apoi, după tărie, a rânduit neputință și păr cărunt.
El creează după bunul său plac, căci el este Atotștiutorul și Atotputernicul.

Sfântul Coran
Sura[1] 30: (Romanii) [30.54]

1. *Sura:* capitol din Coran.

PARTEA 1

PRIETENI ŞI FĂRĂDELEGI...

Camera mea dragă

I

Există oameni buni şi mai există şi oameni răi. În plus, mai există şi oameni care rătăcesc neîncetat între rai şi iad. În cele din urmă, cu toţii se întâlnesc.

Am patruzeci şi nouă de ani. Sau cel puţin voi împlini patruzeci şi nouă de ani peste două săptămâni. Şi, cu toate astea, Dumnezeu ştie ce vrea să însemne treaba asta... După unii, aceasta este vârsta la care un bărbat începe să fie luat în serios de ceilalţi... După mine, însă, un om nu discerne cu adevărat dacă este bun sau rău, sau dacă pur şi simplu nu este decât o persoană prinsă la mijloc – acesta este momentul în care începi să înţelegi adevărul, şi anume că zilele tinereţii, pe care ţi le-ai petrecut gândindu-te că deţii controlul absolut cu o siguranţă de sine prostească, au luat fără îndoială sfârşit. Şi asta e un lucru bun. Sau poate că nu?

Ei bine, şi ce putem face? Tot e bine şi-aşa ...

M-am mutat de curând într-o cameră mai degrabă simplă. Apoi m-am hotărât să-mi adun scrierile, inclusiv nişte notiţe pe care le-am scris în altă parte. Mi s-a părut o idee bună să încep cu un cuvânt înainte precum cel de mai sus. Tot ce-mi doresc în momentul de faţă e să-mi ţin mintea ocupată în felul acesta pentru o bucată de vreme. Asta, bineînţeles, dacă e un lucru permis să-ţi scrii atât amintirile, cât şi poveştile pe care, evident, le consideri uimitoare...

Cât priveşte camera mea, slavă Domnului că am tot ce-mi trebuie aici. N-aş greşi dac-aş spune că am redecorat-o

de la un capăt la altul. Primul lucru pe care l-am făcut de îndată ce m-am mutat aici a fost să adaug un strop de culoare pereților albi ca zăpada, ajutându-mă de o nuanță blândă de verde. În felul ăsta, camera a căpătat o înfățișare opacă, liniștitoare. E diferită de încăperile de aici, care au pereții zugrăviți complet în alb. Probabil că așa se obișnuiește...

Locuința mea micuță și liniștită nu are doar patru pereți: mai are și o despărțitură care servește ca baie. Am renovat și colțișorul acela... plăci noi de faianță și accesorii moderne, și chestii de-astea....

Haideți să vă povestesc pe scurt despre planul suprafeței. Când intri pe ușa principală, dai cu ochii de un perete aflat la doar câțiva pași în fața ta, perete care nu ajunge până în tavan și care are un cuier antic de haine cu trei agățători. Ei bine, acesta este peretele băii. Am ales cuierul cu pricina dintr-un catalog. Îmi plac oarecum obiectele cu un aer ușor învechit. Creează o atmosferă cu un oarecare stil vintage, dar, atunci când sunt folosite în exces, te deranjează. Și cum sunt mereu în căutarea echilibrului, îmi găsesc inevitabil refugiul în ceva modern – ceva făcut din inox, de exemplu. Precum veioza de birou pe care am comandat-o după ce am văzut fotografia ei într-o revistă străină...

Baia mea este plină de stil și îngrijită. Numai că nu are ușă... Exact cum era și când am venit aici prima dată. Am fost nevoit să mă folosesc de ea așa cum era, doar am renovat spațiul din jurul ei. Drept să vă spun, exact în baia aceea m-am simțit cel mai stingherit la început. Dar, mai apoi, am înțeles din nou însemnătatea acelui loc sacru unde ne simțim nemaipomenit de deosebiți și de mândri de noi, unde chiar ne exteriorizăm cel mai mult, cu excepția acelor momente de neatenție și lipsite de tact ale copilăriei noastre și a momentelor de durere.

După câte se pare, o baie fără ușă semnifică o existență văduvită de caracterul ei sacru. Ia gândiți-vă: unde altundeva mai reușim să ne ascundem de ochii lumii în viața asta nemiloasă? În lumea asta mare, e singurul loc în care

nu ești judecat pentru lucrurile pe care le faci. Cu alte cuvinte, obiectul acela numit closet are o fire atât de prietenoasă, încât nu-și bagă nasul nici în ceea ce faci, nici în ceea ce nu reușești să faci. Nu-l interesează nici măcar felul în care suferi. Când eram tânăr, pe vremea când nu aveam timp să-mi bat capul cu lucruri pe care nu le puteam face publice, obișnuiam să-i disprețuiesc și chiar să simt o ușoară urmă de dezgust față de persoanele care petreceau ore în șir în locul mai sus-pomenit, fiind vorba de obicei de persoane între două vârste sau de familiști necioplițí. Vai mie! Mai târziu, am devenit și eu la fel. Câtă trădare... și, cu toate astea, nu e același loc care ne deschide ușa în momentele noastre cele mai crispate, care reușește să fie oriunde mergem și care se străduiește din răsputeri să ne fie de folos? E locul care te salvează de la o lecție nedorită, de tăcerea în fața iubitei tale căreia nu știi ce să-i răspunzi, de părinții tăi puși pe harță sau de oricine altcineva și de toate situațiile care fie că nu-ți plac, fie că nu vrei să ai de-a face cu ele sau să le suporți, fie chiar și pentru o scurtă perioadă de timp. În plus, locul acesta este atât de necesar, încât toată lumea închide ochii la graba cu care te îndrepți spre el. Și asta pentru că nimeni nu își dorește să faci pe tine în văzul tuturor. Viața merge mai departe în timp ce noi suntem cât se poate de recunoscători acelor vase mici, izolate între patru pereți, care ne stau la dispoziție ca să ne putem elibera de tensiunile care altfel ar semăna groaza în societate, ca să nu izbucnim.

Oh! Iar m-am îndepărtat de subiect. Presupun că devii un fel de gură spartă când ești singur. Noaptea, în loc să dormi buștean, te trezești gândindu-te la tot felul de nimicuri. Și-atunci mintea îți zboară la un alt nimic... și tot așa. Tot așa ore întregi. Într-un târziu, soarele îndrăzneț al dimineții se strecoară prin fereastră, orbindu-ți ochii larg deschiși, care tot caută ceva în întuneric, și-atunci nu mai ai nici o șansă să mai dormi, fiindcă te întrebi cum o să te

descurci cu ziua care tocmai a început... Doamnelor și domnilor, când te apropii de cincizeci de ani, oricât de mult ai încerca să-ți înăbuși teama de a te simți complet derutat și indiferent, oricât de mult te străduiești să te ascunzi, e imposibil să renunți la această bătălie lipsită de sens.

Dar, în orice caz, așa e mai bine, și-atunci de ce să renunți?

Cât despre ușa de la baie... N-ar fi mare lucru să instalez o ușă. La început, eram sigur că puteam să aranjez treaba asta. Ba chiar m-am gândit la toate detaliile. Dar pur și simplu n-am făcut-o. Și asta pentru că, în doar câteva zile, camera mea era la fel de liniștită și de senină precum baia. Cu excepția băii, locul acesta mă reprezenta în întregime. Dacă e să nu punem la socoteală musafirii nepoftiți care și-au făcut apariția din senin acum câteva zile, despre care am crezut că nu vor sta decât o zi, nimeni nu mai venea pe aici cu excepția unui individ josnic. Dar îl lăsam să intre numai când aveam eu chef și, drept să vă spun, individul habar nu avea de nimic. Și chiar dac-ar fi avut habar, n-aș fi dat doi bani pe el... După cum vedeți, spațiul meu micuț și sacru nu numai că s-a extins dintr-o dată, dar s-a și transformat într-o cameră spațioasă, personală în majoritatea timpului. Înțelesesem totul. Atâta timp cât mă adăposteam în acest loc, nu aveam nevoie de ușă. Ce aș avea de ascuns și față de cine? „Eu“ se extinsese și se transformase în propria „lui“ cameră, o cameră mult prea mare pentru ca oricine altcineva, în afară de mine, să o poată folosi. Și tocmai de aceea am renunțat la proiectul legat de ușă.

La doar câțiva pași de la intrarea în baie, am o masă de scris mică, dar frumoasă, pe care am adus-o aici special pentru mine și pe care am așezat-o pe peretele opus. Acolo scriu. E făcută dintr-un lemn nemaipomenit. Mi-am așezat masa mea frumoasă în așa fel încât lumina soarelui care pătrunde în cameră prin ferestruica de deasupra băii

cade exact lângă ea. Și spun: iată! strălucirea divină a inspirației, și trag plin de încântare spre birou scaunul pe care pot să-l mișc înainte și înapoi după bunul plac al fundului meu. Apoi, în funcție de dispoziția mea din ziua respectivă, aleg unul dintre stilourile care sunt mereu pline cu cerneală. Și-apoi mă las purtat de amintiri și de tot felul de alte nimicuri...

Așa cum probabil vă imaginați, scriu lucrurile pe măsură ce-mi vin în minte. Prin urmare, presupun că o mulțime de frânturi și de povești neinteresante or să iasă la lumină, așa cum scriu criticii literari în reviste: „construite fără nici cea mai mică preocupare față de coerență“. Ei bine, ce pot face... În plus, cui îi pasă de rahatul ăsta de coerență... cu siguranță nu mie, un individ care n-a avut niciodată o viață coerentă. Dar mai întâi de toate, ce înseamnă coerența, oricum? E o stare de pietrificare? E ceva mai presus de timp – ceva care s-a încheiat cu desăvârșire și care nu mai are nici un rost decât acela de a trage învățăminte din ea?

II

Când scrii, e ca și cum ai face sex. Ceea ce vreau să spun este că, deși nu-ți dai seama de ce vrei s-o faci, tot te bucuri de acest lucru. Câteodată, când simt eu că am scris o poveste foarte bună, îmi ridic privirea plin de satisfacție. Nici nu știți cât de mulțumit sunt de propria-mi persoană în acele momente... mă ridic în picioare și pun un disc să cânte. Și-atunci îmi dau seama că plăcerea pe care o simt e o bucurie complet nouă, diferită de ceea ce am mai trăit, dar că, totuși, o include și pe aceasta.

Câteodată, însă, lucrurile se-ntâmplă exact pe dos: gustul amar al scrierilor mele mă face să mi se pună un nod în gât și mă ridic în picioare și încep să bat camera în lung și-n lat, neputincios, fără să reușesc să scap de nod. Ba chiar îmi vine să plâng. Și, fie vorba-ntre noi, uneori chiar mi se-ntâmplă lucrul ăsta...

Și-abia atunci îmi trece prin minte că ceea ce mă tulbură nu este nimic altceva decât întâmplările din trecut și regretele. Mai mult sau mai puțin... dar oarecum diferite. Acestea ies afară din scrierile mele și mi se reped pe gât în jos.

Așadar, dragi prieteni, cu cât scriu mai mult, cu atât înțeleg mai bine că nimic pe lumea asta plină de păcate nu ajunge la o concluzie. Ba dimpotrivă, totul este recreat continuu... o dată și încă o dată. Acestea sunt lucruri care or să ia o asemenea amploare în cele din urmă, până când or să ne înece într-un râu fără de margini. Fiecare poveste va deveni infinită până când nu vom mai fi în stare să le deosebim una de alta... n-o să mai știm ce-i bine și ce-i rău și cine-i vinovat și cine-i nevinovat ...

Cred că abia atunci vom fi în stare să privim către un cer format din lucruri unite între ele și lucruri care încă mai sunt în proces de unificare. Un cer ocrotitor care ne va îmbrățișa cu compasiune, un cer care ne va aparține ca ultimul și unicul lucru pe care îl vom mai putea vedea ...

III

Of!! Iarăși am deviat de la subiect... Când mă pornesc, nu mă mai pot opri! Haideți să punem capăt acestei porcării literare și să revenim la cameră: la aproximativ un pas și jumătate de măsuța de scris, am o bucătărie micuță, dar compactă, construită de-a lungul unuia dintre pereți. Pot să gătesc niște mâncăruri foarte bune, de genul celor la care nici nu v-ați aștepta. Dulapul din lemn din capătul tejghelei servește drept perete lateral al bucătăriei. Și-apoi urmează patul și așa mai departe.

Așa cum v-am mai spus, de obicei nu am musafiri. Le-am spus indivizilor de afară că nu vreau să primesc pe nimeni aici. Le-am spus celor care nu înțeleg ce vreau să spun. Cu alte cuvinte, cei care sunt un pic prea încrezători

în sine ajung să priceapă și ei în cele din urmă și nu-și mai vâră nasul aici. Dat fiind faptul că le plătesc gardienilor destul de mulți bani pentru cămăruța mea privată, nici ei nu deranjează, decât atunci când îmi livrează comenzile și când îmi mai fac cumpărăturile necesare.

Bineînțeles, inspectorul, procurorul federal și anchetatorii poliției, care mi-au făcut o vizită cu patru zile înainte să mă apuc să scriu toate aceste lucruri, nu dau nici un ban pe supărarea mea. Și cu toate astea, la vremea respectivă, eram cât se poate de sigur că toată lumea, și mai ales ei, uitase cu totul de mine. Dar ce păcat! Oricine altcineva uită, dar nu și ei... nu, niciodată!

Presupun că au mai descoperit ceva de curând. Din câte se pare, e vorba de proprietarul uneia dintre ambarcațiunile mici pe care nu-l mai văzusem de câteva luni bune. Iar el le-a spus:

– E adevărat. Am transportat de fapt o mulțime de saci. Și ne-au plătit regește pentru treaba asta. După aceea, ne-au spus: întoarceți-vă în orașele voastre natale și dispăreți pentru o bucată de timp.

Cu toate astea, era singurul lucru pe care-l știa individul. În plus, nu era decât un biet pescar care făcea curse spre locuri îndepărtate. L-au găsit și l-au prins în vreme ce hoinărea în căutarea altei afaceri bunicele care să-i aducă din nou niște bani frumoși, lăudându-se cu afacerile sale din trecut. Sărmanul de el, însă, de unde să știe el unde-au ajuns sacii aceia și cine intrase în posesia lor? De unde să știe treaba asta?

Și-atunci mi-au făcut o nouă vizită ca să-mi pună singura întrebare pe care mi-o puseseră încă de la început:

– Unde sunt banii? Ia mai spune-ne încă o dată despre banda voastră! Câte bărci ați folosit? Bla bla bla ...

Nu făceam decât să râd... În același timp, aveam o conversație imaginară în mintea mea, spunându-i pescarului care fusese prins:

– Omule, chiar a trebuit să aștepți să ajung în cămăruța asta minunată ca să începi să ciripești?

Musafirii mei nu erau câtuși de puțin mulțumiți de faptul că râdeam. Atunci, un tip robust care părea hotărât să-și manifeste furia prin pumnul strâns pe care i se umflaseră venele se îndreptă spre mine.

Am întors capul și m-am uitat în altă parte ca să-i demonstrez că nu-mi păsa absolut deloc.

Și-atunci, am reușit să-i enervez cu adevărat. Presupun că zdrahonul s-a supărat cel mai tare dintre toți: a țâșnit spre mine, cu o expresie cruntă. Numai că un alt individ de lângă el, a cărui cravată era desfăcută lejer cum poartă tipii din filmele americane, l-a luat de braț ca să-l potolească...

Au schimbat câteva priviri și m-au lăsat în pace. După aceea, s-au cărat naibii afară din camera mea în ordine ierarhică.

După aceea, unul dintre polițaii care rămăseseră la urmă a urinat în toaleta mea de la o oarecare distanță.

Mă gândesc serios dacă nu cumva ar trebui să-mi comand o ușă.

Dar cu toate astea, cu excepția vizitei lor neașteptate (să sperăm că a fost ultima), îmi merge destul de bine. Și totuși, dacă trebuie să vă mai dau câteva informații, dați-mi voie să vă spun că eu, umilul autor al acestor rânduri, am fost arestat și băgat la închisoare acum vreo opt luni fiind acuzat de jaf armat și crimă. De fapt, încă nu am fost condamnat legal pentru acest lucru. Noi dovezi continuă să apară... Ce vreau să spun este că procesul e în plină desfășurare, dar cu toate astea pe mine au reușit deja să mă bage la răcoare! Așa că existența mea aici va continua. Dar cui îi pasă de asta...

La drept vorbind, dacă e să nu punem la socoteală arestările ocazionale, fiecare durând doar câteva zile, aceasta este cea de-a șasea vizită a mea la închisoare. Cu alte cuvinte, nu sunt chiar un novice pe aici. Numai că, de data asta, lucrurile par să fie un pic diferite decât de obicei: la acuzații figurează

și o crimă și chestii de genul ăsta... Așa cum probabil vă dați seama, lucrurile or să dureze un pic mai mult. Așa că nu avem încotro...

Îmi dau seama că par puțin „vinovat“ din punctul vostru de vedere. Dar, cu toate astea, asta mi-e meseria. Și să știți și voi: ființa umană este un sac de nelegiuiri. Dacă iei un sac de piele deschis la ambele capete, strângi cu nădejde fundul sacului și îndeși bine toate nelegiuirile prin gura sacului, acesta se umflă și se tot umflă până când, la sfârșit, ia forma unei făpturi umane care se holbează la tine cu doi ochi mari. Iar primul lucru pe care această ființă omenească stranie o să-l susțină e acela că este nevinovată.

Bineînțeles, când ești un infractor modest ca mine, nu te poți abține să nu fii imparțial în asemenea chestii. Drept urmare, cumpănești asupra ideii de crimă și citești cărți despre asta în timpul tău liber ca și cum ți-ai studia propria natură. Și-atunci ce descoperi? Simplul fapt că s-au scris o groază de lucruri despre asta... și că istoria omenirii nu este de fapt decât istoria crimei începând cu ziua în care ființa umană a fost izgonită pe pământ... Și-n plus, îți petreci nopțile reflectând în timp ce lumina lunii îți este tovarăș. De ce? Pentru că ființa asta omenească nu are nimic altceva de făcut și găsește o plăcere bolnavă în a se pierde în asemenea gânduri.

Spre exemplu, eu sunt de partea celor care sunt de părere că lucrul acela numit întotdeauna „primul păcat“ sau „păcatul originar“ nu este câtuși de puțin un păcat. Eu unul cred că orice lucru care are legătură cu ființa omenească poate fi numit „păcat“, mai puțin „păcatul originar“. Aceasta era cu siguranță o simplă poveste de doi bani născocită de cei care profitau de pe urma faptului că ne etichetau drept vinovați. Eu nu cred că Dumnezeu ar acuza omenirea pentru un asemenea motiv. Pur și simplu nu cred asta. Probabil că Dumnezeu le-a spus strămoșilor noștri, primii

oameni – la drept vorbind, nu era vorba de primii oameni, căci aceştia nu se trăgeau din om – care într-o bună zi se giugiuleau stând îmbrăţişaţi sub un măr, ca şi cum acela ar fi fost singurul loc în care puteau face asta, uitându-se la un fruct verde, din câte se pare, aflat undeva în copac:

– Puteţi să culegeţi mărul sau să nu-l culegeţi... Dacă nu-l culegeţi, puteţi trăi fericiţi aici până la adânci bătrâneţi, iar dacă îl culegeţi şi îl mâncaţi, se va întâmpla asta...

Cu alte cuvinte, el nu descrisese un păcat, ci o situaţie. Nu dăduse glas unei interdicţii, ci legii. A culege mărul nu este un păcat, ci o cale. O cale care te duce în altă parte... Prin urmare, nimeni nu te poate întreba:

– Dar de ce ai procedat astfel?

Orice cale este posibilă. Nici calea şi nici persoana care o urmează nu sunt vinovate... Pentru că nu există păcat pentru care cineva să poată fi acuzat. De vreme ce mărul nu aparţine nimănui, să-l culegi nu poate fi considerat furt. Şi nici nu poate fi numit crimă, viol, insultă sau oricare dintre păcatele obişnuite. Faptul de a pretinde că „refuzul de a te supune este un păcat" nu serveşte decât taţilor care-şi fac datoria de părinţi intimidându-şi copiii, dar chiar şi acest lucru nu funcţionează decât pentru o scurtă perioadă de timp.

În plus, dacă tot e nevoie de ceva pe care să daţi vina, vă propun să vă îndreptaţi atenţia către măr. În primul rând, de ce se afla acolo? Atât de tentant şi de unic.

Întâlnirea cu prieteni privilegiaţi

Dacă-mi daţi voie, aş dori să revin pe pământ, unde am fost izgoniţi doar din pricina unui măr afurisit, şi aş dori mai ales să revin la acea zi în urmă cu douăzeci de luni.

Cu alte cuvinte, mă voi întoarce cu gândul în acea zi când, în sfârşit, m-au transportat cu cel mai mare respect – genul de respect arătat regilor – în această închisoare după o anchetă inutilă de zece zile care urmase marelui final uimitor şi demn de toată mila al ultimei mele aventuri...

În ziua cu pricina, am intrat pe poarta închisorii ca un bărbat mândru şi uns cu toate alifiile. Eram pe bună dreptate mândru de mine ca urmare a tuturor linguşelilor venite din partea poliţiştilor şi a ziariştilor! Ţineam fruntea sus până în cer.

Înainte să adauge că avea un locşor bun pentru mine rezervat în celula privilegiaţilor, avocatul meu mi-a zis cu un rânjet obraznic pe faţă:

– Cu cât fapta săvârşită e mai gravă, cu atât lucrurile devin mai simple.

Acolo am început să scriu notiţele acestea care, să sperăm, vor ajunge în mâinile voastre într-o bună zi.

Erau câte două priciuri pe ambele părţi în celula în care îşi omorau timpul trei oameni. Peretele care pornea din spatele priciului din dreapta şi care traversa întreaga încăpere aparţinea grupului sanitar care servea în egală măsură drept baie. Intrarea în baie se afla în spatele priciului din partea stângă. În partea opusă uşii se afla un dulap

metalic gri cu două uşi. În loc de încuietori, dulapurile aveau găuri. Uşile, care păreau cam descentrate din pricina faptului că fuseseră deschise cu forţa de milioane de ori, stăteau, bineînţeles, uşor distanţate una faţă de cealaltă. O chiuvetă ieftină, dar surprinzător de albă deasupra căreia stătea agăţată o oglindă curată se afla între dulap şi intrarea în baie. Şi mai erau câteva scaune şi o masă din tinichea cenuşie care stătea proptită de peretele băii... Ca şi chiuveta, pereţii erau de un alb orbitor. Arătau ca şi cum ar fi fost văruiţi. În alb, evident.

Pe scurt, locul acela nu era câtuşi de puţin frustrant. Dimpotrivă, te îmbia.

Când am intrat cu geanta în care se afla strictul necesar pe care avocatul mi-o pusese în mână (ca de obicei: o pijama, chiloţi, şosete şi o cămaşă curată), un grăsan stătea tolănit pe partea de jos a priciului din dreapta. Bărbia lui albă cu mai multe pliuri era plină de sudoare. Şedea cu faţa spre uşă, dar umbra priciului de deasupra îi ascundea o parte din ea. Era limpede ca lumina zilei că nu-i plăcea prea mult mişcarea, căci m-a salutat din priviri, după care se mulţumi să mă privească fără nici un fel de reacţie vizibilă.

Mai era un gras care stătea pe un scaun aflat lângă grasul tolănit. Probabil că nu avea mai mult de cincizeci şi cinci de ani. Era scund şi, după cum se vedea şi din felul în care stătea, avea şi picioarele scurte. Avea chelie şi era mai puţin durduliu decât amicul său de pe pat. După părerea mea, arăta ca un idiot... De îndată ce am intrat în încăpere, a sărit ca ars de pe scaunul său într-o stare de confuzie totală, iar mai apoi s-a aşezat din nou, aproape imediat, ca şi cum ar fi vrut să-mi demonstreze că nu era câtuşi de puţin interesat de mine. Purta o cămaşă de calitate, dar boţită rău de tot. Creştetul lui uleios şi chel lucea. Părea să nu-şi găsească astâmpărul. Se holba la mine cu multă atenţie, de parcă încerca să-şi dea seama cine eram cu adevărat. Mai apoi, se simţi stânjenit, gândindu-se că i-aş putea observa

curiozitatea. Făcu un gest care voia să spună ceva de genul: *Hei! Ce mai faci?* În acelaşi timp, clătină nervos din cap.

Oare individul era sărit de pe fix?

Priciul meu se afla pe partea stângă.

Cineva stătea pe priciul de deasupra, cineva care ţinea mâinile împreunate la ceafă în timp ce se uita ţintă în tavan şi care se uită la mine îmi zâmbi cu buzele strânse după ce m-am apropiat mai mult, după care continuă să privească fix în tavan. Purta un trening albastru închis la culoare. Nu-mi dădu cine ştie ce atenţie. Arăta ca un individ care îşi păstra calmul ca să nu lase infernul din el să iasă la iveală. Deşi sunt obişnuit cu genul ăsta de oameni, m-am intimidat un pic. Îmbătrâneam oare sau ce se întâmpla?

În timp ce-mi aşezam cele câteva lucruşoare din geanta mea pe un raft gol din dulap, m-am întrebat în sinea mea care dintre ei era perversul.

Pentru că ştiam prea bine – chiar dacă avocatul meu nu mi-a confirmat asta până în ultima clipă – că întotdeauna există cel puţin un pervers în fiecare celulă liniştită şi privilegiată.

Dacă un pervers este repartizat în oricare altă celulă, ajunge să fie înjunghiat cu un cuţit chiar a doua zi după ce iese în curte, dar dacă îi mituieşte suficient de bine pe cei de sus, atunci este trimis într-un loc diferit, ca acesta, unde se află cât de cât în siguranţă. Cu alte cuvinte, printre noi se afla un pervers, dar încă nu ştiam cine anume era.

Am început să fac supoziţii în timpul ceremoniei de prezentare care decurgea cam lent, de vreme ce nimeni nu voia să-şi mişte fundul. Când m-am gândit că ultimul care fusese trimis aici era în celulă de patru luni de zile, doar cel mai bogat dintre viitorii mei amici putea fi perversul. Dacă un pervers mai este încă în viaţă sau dacă nu şi-a pierdut „chestia" din ordinul liderului deţinuţilor după atâtea săptămâni, atunci ori e putred de bogat, ori este şi bogat, şi are şi oameni influenţi care îl protejează.

Era tâmpitul ăla agitat... Flerul meu îmi spunea asta. Era un pervers dezgustător. Dar, cu toate astea, averea lui era interesantă. Fără a fi vorba de deformație profesională, m-am străduit să mă port bine cu individul pentru a afla care era sursa averii sale. Am ajuns să mă disprețuiesc pentru că făceam acest lucru încă de la început, dar ce puteam face? Chiar dacă te urăști pe tine însuți, trebuie să continui să-ți faci meseria. Sau, ca în cazul meu, acționezi și reacționezi în mod automat ca rezultat al atâtor ani în care ai urmat aceleași vechi obiceiuri, iar în cele din urmă înmagazinezi concluziile în mintea ta ca fiind unice și nimic altceva, ca și cum ai fi un animal.

Un om instruit să fie cizmar din fragedă pruncie nu se poate abține să nu-și arunce privirea la pantofii oamenilor fără nici un motiv... Bietul om... După o vreme, o face tot timpul, fie că vrea, fie că nu vrea. Acum deja a devenit „maestru pantofar".

Chiar nu vreau să spun prea multe despre celălalt cap pătrat. Încă nu mi-am dat seama ce gândesc despre el, deși a trecut o bună bucată de vreme. Când va sosi momentul potrivit, aș putea încerca să vă povestesc despre lucrurile pe care le-a făcut și-atunci o să vă puteți face o idee despre ce fel de individ este. Cu toate astea, eu nu pot să vă spun cum îi mergea mintea ticălosului ăstuia leneș. Avea niște ochi ieșiți cu mult din orbite, cel mai probabil împinși în afară de pungile mari de grăsime care îi atârnau pe sub ochi, și, cu cât transpira mai mult, cu atât ți se făcea mai rău uitându-te la el și nu-ți dădeai seama dac-ar fi fost mai bine să o iei la sănătoasa, să fii de acord cu atitudinea lui de om care le știe pe toate sau să-i tragi una în cap și să fugi mâncând pământul. Fusese arestat într-un caz de crimă. Uitându-mă la înfățișarea sa, am crezut la început că sigur el o înfăptuise, dar, mai târziu, mi-am schimbat părerea. Domnul Știe-tot era în stare să te doboare doar din vorbe. Sau, mai sigur, era în stare să te aducă în pragul sinuciderii.

Vecinul meu de deasupra, cel care care mă intimidase oarecum la început, era cel mai impenetrabil individ din încăpere. Era puternic și avea o expresie rigidă. Părul scurt și țepos îi acoperea pe jumătate fruntea. Avea un zâmbet deschis, și, totuși, asta nu-i îndulcea cu nimic expresia feței. Dimpotrivă, îl făcea să arate ușor înfricoșător. Cu toate că anii îndelungați de detenție îi adăugaseră un colac în jurul taliei, încă mai părea sprinten și robust. Reușea să-și ridice trupul de pe patul de deasupra și ateriza în centrul celulei ca o frunză ușor dusă de vânt, căra greutăți mari și-și ducea sarcinile la îndeplinire fără să crâcnească. Din câte-mi dădeam eu seama, era un introvertit. Și asta nu pentru că ar fi fost un pervers, ci pentru că era pierdut în propriile sale gânduri. Asta, pe de altă parte, nu garanta cu nimic faptul că era vreo ușă de biserică. Dar, cu toate astea, instinctele mele îmi spuneau ca era un tip de treabă.

În celulă domnea o atmosferă de respect, lucru cu care eu, unul, nu eram obișnuit. La început, mi s-a părut ciudat. Dar, mai târziu, după o perioadă relativ scurtă de timp, acest fel de a fi al celor dinăuntru, un pic prea manierat și curtenitor, a început să mi se pară ca un fel de joc și, deși uneori îmi venea să râd de comportamentul lor, l-am imitat.

În seara următoare sosirii mele, masa era împinsă în centrul celulei. Stăteam așezați în jurul ei, iar grăsanul atotștiutor dădea citire regulilor una câte una. Eram obosit. Îi ascultam însă răbdător, ca să nu-i descurajez și ca să nu mă abat de la sistemul lor. Ascultam în tăcere, așa cum se așteptau de la mine să o fac. Nu aveam nici un chef de probleme. Aveam o mulțime de lucruri la care să mă gândesc. Din câte înțelesesem eu în timpul ședințelor de anchetă, aurul și banii dispăruseră în timp ce eu trăgeam cu pistolul în ușă. În orice caz, aveam o mulțime de timp la dispoziție ca să reflectez. Și-n plus, regulile acelea țesute după manierele impecabile ale timpurilor de odinioară păreau și ele a fi interesante.

Împărţirea sarcinilor se făcea după necesităţi, aşa cum bine vă daţi seama. Acest lucru este înfăptuit după anumite principii în toate celulele unde există o atmosferă rezonabilă. Doar şeful celulei şi seniorii sunt scutiţi de sarcini. În plus, de obicei nou-veniţii sunt obligaţi să-şi îndeplinească sarcinile dacă nu sunt prea agresivi. Dar în această celulă nu există nici o discriminare de acest gen, cu excepţia condiţiei speciale a grasului în vârstă despre care am să vă povestesc în curând. Aveau însă o „sarcină tradiţională" care putea lua prin surprindere chiar şi un veteran într-ale puşcăriei ca mine şi, aşa cum singuri susţineau, considerau această sarcină ca fiind una foarte importantă. Nu protestau cine ştie ce sau poate doar bombăneau un pic dacă întârziai să dai comanda de mâncare sau dacă uitai să-i spui vreun articol de pe listă individului de la băcănie care venea la ora cinci dimineaţa, dar, dacă îţi neglijai sarcina căreia trebuia să i te dedici în timpul serii, atunci aveai să fii pedepsit imediat. Această sarcină despre care vorbeau începea cam la o oră după ce persoana care era de serviciu în ziua respectivă strângea rămăşiţele de la cină şi continua până când nu mai eram în stare să ne ţinem ochii deschişi.

După toate prin câte am trecut, la început am crezut că glumeau. Numai că ei vorbeau al naibii de serios.

Această sarcină consta în îndatorirea de a vorbi. După cină, toată lumea îşi vedea de treabă preţ de o oră, după care ne adunam cu toţii în jurul mesei descentrate din tablă şi vorbeam.

Nu erau acceptate scuze de genul „Aş vrea să nu iau parte" sau „Am altceva de făcut". Dacă nu te supuneai acestei reguli, trebuia să te ocupi de toate îndatoririle de a doua zi. Mi s-a părut că atât sarcina pălăvrăgitului, cât şi pedepsele corespunzătoare erau ridicole. Erau copilăreşti.

Aşa că am acceptat. Indivizii ăştia erau haioşi. Cu toată că în primele zile am crezut că erau pe de-a-ntregul duşi cu capul din cauza faptului că acordau atâta importanţă acestei idei interesante, dar banale, treptat-treptat mi-am schimbat părerea şi orele acelea din zi au devenit şi pentru mine cele mai importante. Atunci am început să-mi fac carneţele de notiţe mici, improvizate, împăturind hârtia în patru, în timpul zilei în timp ce citeam sau făceam altceva şi m-am trezit complet absorbit în a-mi pregăti ceea ce aveam să povestesc căci, deşi vorbeam de chestii banale în timpul zilei, noaptea povesteam nişte lucruri cu adevărat ciudate.

La început, am păstrat o oarecare distanţă faţă de toată lumea, fiind precaut ca urmare a vechilor mele apucături. Dar, mai târziu, am rămas mut de uimire constatând cât de sinceri erau cu toţii şi, într-un fel la care nu te-ai fi aşteptat din partea mea, am început să vorbesc despre lucruri pe care nu aş fi crezut să le împărtăşesc cuiva vreodată. Am tot continuat să aleg şi să vorbesc despre lucruri legate de viaţa mea secretă într-un fel pe care nu îl puteam înţelege. Deşi nimeni nu m-a forţat să fac acest lucru, am vrut să o fac de bunăvoie şi nesilit de nimeni şi mi-am lărgit graniţele pe fiecare zi ce trecea. Ciudat lucru, câteodată mă simţeam gol-puşcă, iar când mă retrăgeam în patul meu după asemenea sesiuni, continuam să răsucesc pe toate părţile în capul meu subiectul de discuţie, făceam câte o nouă descoperire privitoare la acesta şi mă bucuram. Şi-atunci îmi dădeam seama întotdeauna cât de mult îmi plăceau de fapt şedinţele noastre de pălăvrăgeală.

Expertul în acest domeniu este grăsanul cu ochii bulbucaţi care nici măcar nu era în stare să se mişte de colo-colo cât de cât. Şi mai era şi sinceritatea tuturor care contribuia la toată treaba asta în egală măsură...

Îmi spuneam adesea că umflatul nu era chiar atât de înaintat în vârstă şi că lăsa impresia asta din cauza faptului că era încet ca un melc. Mai mult decât atât, la început credeam că simţea nevoia să vorbească tot timpul ca să compenseze faptul că nu era în stare să facă nici un fel de muncă fizică în celulă din pricina încetinelii sale care mă obosea numai uitându-mă la el. Dar pe măsură ce am ajuns să-i

cunosc pe toţi mai bine, mi-am format o părere total diferită şi am început să cred că nimeni în afară de el nu se pricepea mai bine la vorbit. Ceva din firea lui îl făcea să păstreze o anumită distanţă faţă de ceilalţi, aidoma unui profesor. În timp ce noi toţi ne pierdeam în poveştile pe care le spuneam şi ne lua valul, el încă mai era capabil să analizeze cursul evenimentelor relatate, reuşind, în felul acesta, să înţeleagă mai bine profunzimile prin care avea să ne ghideze. Nu ştiu cum reuşea acest lucru, dar, când era nevoie, se purta ca şi noi ceilalţi şi-şi dezvăluia o mare parte a fiinţei sale fără nici un fel de reţinere.

Trădarea

Discuţiile noastre nu aveau un sistem fix: uneori, unul dintre noi scăpa o vorbă, iar de aici începea totul. Toţi patru, patru ţicniţi, ne străduiam să analizăm subiectul dintr-un punct de vedere solid şi sfârşeam prin a stărui asupra temei cu pricina până când fie ne luam la harţă, fie rămâneam fără cuvinte. Iată un exemplu: într-o bună zi, nenorocitul ăla de bogătaş şi-a luat obişnuitul său aer de importanţă şi a spus dintr-o dată:

– Ştiţi, cândva am avut şi eu prieteni. Dar le-am zis tuturor să se ducă naibii. N-aveam timp de pierdut cu ei. Toţi sunt nişte hoţi.

Neştiind ce voia să spună cu adevărat, am întrebat:

– Vrei să zici că i-ai trădat?

Şi-atunci, bătrânul atotştiutor a spus pe un ton de reproş, ca şi cum el ar fi fost cel care avea ultimul cuvânt de spus:

– Ce treabă are una cu alta, amice? Poate că nu mai avea încredere în ei.

Bogătaşul se tot uita insistent la mine şi a spus:

– Le-am dat cu flit chiar şi celor în care aveam încredere. Aveam puterea să fac asta.

În cele din urmă, bătrânul atotştiutor s-a pierdut cu firea şi a zis:

– Mai bine pentru tine, idiotule!

După care a adăugat clătinând din cap:

– Doamne, Dumnezeule, dă-mi putere!

Bogătaşul, care simţea că lucrurile încep să se înfierbânte şi căruia întotdeauna îi făcea plăcere treaba asta, a

continuat nespus de încântat la vederea faptului că atinsese punctul nevralgic și a izbucnit:

– Încrederea înseamnă slăbiciune.

El însuși a reușit să rămână cu gura căscată în fața bazaconiei pe care o debitase.

Această declarație neașteptată ne-a făcut pe toți să rămânem muți pentru o vreme, și-atunci bătrânul cu ochii bulbucați și-a jucat din nou rolul cu măiestrie, spunând:

– Lucrurile stau într-adevăr așa, deși e cât se poate de omenesc.

După aceea, a adăugat cu calm:

– De ce să vă stresați atât trădând la nesfârșit? Încrederea e cât se poate de benefică.

Nereușind în continuare să pricep sensul cuvintelor sale, am izbucnit:

– De ce?

– Te simți complet cu toate că te amăgești, a zis calm bătrânul. Era limpede ca lumina zilei că alte gânduri îi chinuiau mintea.

Am hotărât să răspund:

– Dar ucigașii nu au credință, repetând astfel o zicală pe care nici măcar nu-mi dau seama când și unde o auzisem.

Ticălosul bătrân, descurajându-mă ca întotdeauna, a spus imediat:

– Prostii de-ale tale, ca de obicei! Pur și simplu nu te poți abține să nu spui idioțenii, nu-i așa? a zis el cum făcea de obicei în asemenea momente.

Tăcerea s-a așternut din nou.

Ismet, care prefera de obicei să stea să se uite decât să ia parte la farsă, a început să se foiască în scaunul pe care stătea înainte să spună:

– Dar dacă cineva nu mai vrea să facă unele lucruri pe care obișnuia să le facă împreună cu prietenii săi și își dorește să urmeze o altă cale, oare asta înseamnă trădare? Ce este trădarea? Trădarea e atunci când începi să nu mai crezi în cei în care ai avut încredere?

După care s-a încruntat.

Plin de încântare din nou, am spus:

– Oare nu avem dreptul să ne răzgândim?

Bogătașul a sărit ca ars de pe scaun spunând:

– Eu unul nu cred în nimic! Nu am crezut niciodată ...

Ticălosul cel bătrân a intrat în panică nemaifiind în stare să controleze în nici un fel situația. Luându-și aerul unui profesor, a strigat:

– Oof! Iar ai încurcat toate ițele! Voi chiar nu puteți să vorbiți pe rând?

Când șeful a strigat asta, ne-am calmat cu toții, iar gură-spartă a început să turuie din nou:

– Eu cred că a te purta ca și cum nu mai ai încredere din pricina egoismului în timp ce încă mai ai așa ceva în sinea ta poate fi definit drept trădare. Trădarea în ciuda faptului că știi anumite lucruri este totuși sacră... Altfel, cui i-ar mai păsa dacă o relație pe care nu o mai consideri sacră a eșuat?

Comentariul său a complicat și mai mult lucrurile. Și cum profesorul nostru nu ne-a dat nici o mână de ajutor ca să ne mai limpezim mințile, ci, dimpotrivă, ne-a vârât și mai mult în ceață, restul discuției noastre ne-a făcut să irosim nu numai noaptea aceea, ci și următoarele câteva zile. Săptămâna care a urmat am continuat să dezbatem semnificația cuvântului „sacru“ în formula obișnuită: un criminal, un violator, un complotist la crimă și un gangster, fiecare desfătându-se la auzul propriilor cuvinte.

Uneori, ieșeau la iveală propriile noastre povești. Într-o astfel de seară, m-am trezit povestindu-le propria-mi istorie despre cum e să nu ajungi la timp. Iar când am terminat de povestit, am întrebat:

– Oare am fost vinovat?

Haideți să vi-o povestesc și vouă. Ei bine, poate că e o poveste ca oricare alta... Dar asta nu schimbă cu nimic faptul că încă mă mai visez alergând pe holurile acelea de

spital. Mă sprijin de pereții mari și albi, după care încerc să deschid una câte una miile de uși înșiruite pe ambele părți, dar, de fiecare dată când reușesc să deschid o ușă, mă trezesc într-un alt hol alb și nesfârșit cu nenumărate uși până când nu mai am nici o putere să mai deschid o altă ușă. Și-atunci, mă trezesc plin de sudoare...

Poveste despre cum e să nu ajungi la timp

Jaful trebuia să aibă loc după-amiază. La ora patru după-amiază.

Erau două seifuri în casă. Unul din ele era mai mare, dar cel mic era cel care avea „marfa".

Asta ne-au spus nouă... După care ne-au dat fotografii cu casa și încăperile acesteia. Un seif era aici, iar celălalt era dincolo: sub capacul tabloului electric de lângă bucătărie. Imediat lângă tabloul de siguranțe... În momentul în care deschideai capacul, dădeai cu privirea de un alt capac mai mic aflat în partea stângă. Era prins în toate cele patru colțuri cu niște șuruburi urâte și ruginite. Misiunea noastră era să ne ocupăm de a treia siguranță ca să ajungem la ceea ce era în spatele capacului fără să fie nevoie măcar să scoatem șuruburile. Trebuia să nu ne atingem de celelalte siguranțe. După ce deschideam capacul cu pricina, urma să ajungem la ușa principală a seifului. Cel care prezenta importanță. Era un K 341 demodat cu o încuietoare cilindrică. Dar seiful acela mic era cu adevărat foarte important. Bla, bla, bla....

Urma să intrăm în casă de pe balconul de la etaj, să ieșim pe fereastra salonului de la parter și să plecăm pe poarta de la grădină aflată dincolo de fereastră. Firma de pază fusese mituită. Noi nu trebuia decât să avem grijă să nu fim văzuți, în așa fel încât ei să nu fie târâți în problema asta. Fuseseră stabilite căile pe care urma să ne deplasăm și orele exacte. În mod evident, era implicată și o cunoștință de-ale persoanei care urma să fie prădată, dar ce treabă aveam noi cu asta?! (O precizare pentru toți cei care ar putea fi interesați de povestea asta: abia după câțiva ani buni am aflat de la un

individ cu care împărțeam aceeași celulă că persoana care comandase jaful îi era de fapt prieten bun și asociat în afaceri persoanei a cărei casă trebuia să o prădăm. Erau cu adevărat prieteni la cataramă. Numai că, în cele din urmă, unul din ei se hotărâse să-l jefuiască pe celălalt. Pusese ochii pe bijuteriile pe care partenerul său i le cumpărase de-a lungul anilor cu titlul de investiție sigură. Și-n plus față de toate astea, i-o mai și trăgea soției prietenului său. Sau poate că femeia îi înșela pe amândoi... În orice caz, în clipa în care lucrurile au luat o turnură urâtă, probabil că femeia insistase să obțină bijuteriile. Sau ceva de genul ăsta... În fine, oamenii de genul ăsta sunt întotdeauna aceiași.)

Pe scurt, totul era pus la punct. Cu excepția unei mici scăpări: chiar nu aveam nici un chef în ziua cu pricina. Aveam o mulțime de probleme personale acasă. Soția mea era însărcinată. Mai multe rude se folosiseră de acest lucru drept scuză pentru a veni să stea la noi; casa era plină de toți trântorii aceia. La fiecare colț, mai dădeai peste unul dintre ei. Mai ales în fața frigiderului.

Dintotdeauna am regretat faptul că nu ne-am mutat într-un apartament mai mare; mi-a fost mereu teamă să nu atrag prea mult atenția. Și-acum, în vreme ce mă holbez la pereții albi ai celulei în care stau, îmi dau al naibii de bine seama că m-am purtat cu adevărat prostește în locul acela infernal pe care-l numim cu toții „afară".

Îmi e al naibii de bine aici. Mă simt relaxat, înălțat și mai împlinit. Ei bine, nu există nici o limită pentru confort, dar, după cum bine știți, echilibrul are într-adevăr limitele sale. Drept urmare, nu exagerez cu nimic într-atâta încât să-mi pierd propriul meu echilibru. Cu toate astea, nu pot să nu cheltui ceva bani ca să-l trimită mai departe pe individul care face zgomot în celula de alături. Mi s-a adus cea mai confortabilă saltea. Cât despre mâncare... Uneori, atunci când mâncarea gătită de mine în mica mea bucătărie improvizată nu este de ajuns pentru poftele mele, comand câteva feluri de mâncare de la restaurantele aflate în

apropiere, deși costă ceva bănuți, dar, la naiba, asta mă face să mă simt bine. Când și când, mă mai deranjează apelurile și gardienii-șefi cărora le sare țandăra ca să mai stoarcă ceva... Dar, ca întotdeauna, atunci nu fac decât să cheltuiesc ceva bănuți în plus... și asta-i tot. Știind bine toate treburile astea, nu am nici cea mai mică intenție să sufăr doar de dragul de a pune mai mult deoparte. Ceea ce încerc să vă spun e faptul că regret nespus de mult că am suferit inutil și că m-am ascuns ca un prost fricos cândva doar de dragul unei stări de siguranță imaginare, în ciuda faptului că aveam o mulțime de bani la vremea respectivă.

În zilele acelea, după toate problemele cu care mă confruntam acasă, eram sătul până peste cap din pricina faptului că nu mă mai culcasem cu o femeie de atâta amar de vreme. Cu toate că doctorii susțin că a face sex cu o femeie însărcinată „nu prezintă nici un pericol" și că „e sănătos chiar", nu-i chiar așa ușor să faci treaba asta. Atât din punct de vedere fizic, cât și estetic... Dar nici nu voiam să apelez la vreo curvă. Mă simțeam deja ca și cum m-aș fi culcat cu o mie de curve la viața mea. Toate erau la fel. Până și cele mai frumoase mă inhibau fie atunci când îmi puneam cauciucul ăla nenorocit, fie după ce intram și ieșeam de câteva ori și de obicei mă dădeam bătut înainte să apuc să ejaculez. Cu alte cuvinte, nu aveam nici un chef și nimeni nu avea de ce să se aștepte să-mi facă plăcere misiunea la care mă înhămasem. Lucrurile astea se întâmplă în viața fiecăruia. Cu toate astea, un bărbat nu renunță la muncă doar pentru că trece printr-o depresie minoră.

Vă vine să credeți sau nu, afacerea noastră seamănă a naibii de bine cu o instituție bine organizată. Cei mai experimentați închideau ochii la micile noastre capricii, deși manifestau o atitudine disprețuitoare, dar niciodată nu-ți dădeau voie să spui:

– În regulă. Eu mi-am terminat treaba. Dați-mi voie să plec și să mă plimb pentru o vreme și o să mă întorc eu mai târziu.

Toată treaba ţinea de lucrul în echipă... povestea cu individul care le face singur ţine de trecut când hoţii legendari îşi făceau singuri fărădelegile. În ziua de azi, nu ne deosebim cu nimic de o societate comercială. Afacerea e cea care ne ţine împreună şi care ne şi desparte în acelaşi timp. Îţi faci treaba, îţi iei banii. Şi niciodată nu primeşti nimic în plus. Chiar aşa stau lucrurile. Ca în oricare altă afacere, o echipă care nu este susţinută de departamentele de contabilitate, vânzări şi cumpărări, de muncitori, de cei de la expediţii, de transportatori, de curieri, de magazioneri şi de ingineri este privată de şansa de a face afaceri şi de a supravieţui.

În fine, după ce am primit ordinul în ziua respectivă, ne-am izolat cu toţii într-o casă. Se practică genul acesta de izolare. Ai tot ce-ţi trebuie în casă. Dar nu ai voie nicicum să stabileşti vreun contact cu lumea de afară. În plus, există oameni care se îngrijesc de partea cu „vieţile" noastre de afară. Mai aveam doi indivizi cu mine. Unul dintre ei era un ticălos care se ţinea scai după femei. Celălalt era un psihopat morocănos care se pricepea al naibii de bine la treaba asta.

A sosit şi ziua mult aşteptată. Ne-am urcat toţi trei în maşină şi ne-am deplasat până într-un punct de unde am fost preluaţi de o altă maşină care ne-a dus la locul cu pricina. Asta ca măsură de precauţie ca să nu fim văzuţi de cineva, fiindcă aveam să facem ditamai zarva la întoarcere... Am pus la cale să abandonăm maşina după ce ne terminam treaba. Dacă e să mă întrebaţi pe mine, era încă unul din aranjamentele acelea prosteşti care seamănă atât de bine unul cu altul. Dar cui îi păsa atâta vreme cât afacerea mergea bine?

Am parcat maşina în grădina părăginită a unei căsuţe aflate la două cartiere distanţă – ştiţi, în ţara noastră, o simplă alee sau poate chiar un zid înalt şi pompos desparte cartierele sărăcăcioase de casele impunătoare ale bogătaşilor. Ne-am pus pe aşteptat. La scurt timp, idiotul care trebuia să facă „schimbul" şi-a făcut apariţia într-un Ford Taunus vechi, prăpădit, de-un galben ţipător.

I-am spus:

– Ar fi trebuit să scrii pe ea „maşină pentru jafuri".

Individul a strâmbat din nas... Dar, dintr-o dată, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva, rânjetul i-a dispărut de pe faţă. Mi-a vârât cheile în mână şi s-a uitat în altă parte.

Cum era de aşteptat, l-am înşfăcat de beregată.

Nici n-am apucat să deschid gura, că ticălosul a spus:

– Nevastă-ta a intrat în durerile facerii azi şi au dus-o la spital. La drept vorbind, m-au rugat să nu-ţi spun până când nu-i terminată treaba. Dar eu le-am zis: nici să nu vă gândiţi la asta! E primul lui copil! Dar ei nici n-au vrut să mă asculte. Au zis că nu au de unde să găsească pe altcineva care să te înlocuiască în ultima clipă.

Am simţit dintr-o dată că mi se înmoaie picioarele şi că voiam să mă ghemuiesc pe jos. În toată cariera mea nu m-am simţit atât de şocat şi de neajutorat. Ceilalţi indivizi se strânseseră în jurul meu şi aşteptau în tăcere să vadă ce decizie aveam să iau.

Mă trecuseră toate sudorile şi mă simţeam ud leoarcă din cap până în picioare. Ba chiar mi se făcuse frig, deşi eram în plină vară. Nereuşind să-mi dau seama ce simţeam cu adevărat, stăteam ghemuit în continuare. Probabil că nu simţeam nimic în momentul acela. Era limpede ca lumina zilei că trebuia să fiu alături de soţia mea. Trebuia să fiu acolo când primul meu copil scotea primul ţipăt. Am înjurat cât am putut de tare. Indivizii s-au tras un pic înapoi. M-am ridicat în picioare.

Ne-am înghesuit în maşină, în timp ce Yusuf, căruia nu-i venea să-şi creadă ochilor, stătea şi se holba la noi. Apoi am călcat pedala de acceleraţie şi ne-am îndreptat spre vila pe care urma să o jefuim.

Cum nu eram eu acela care trebuia să nască şi cum trebuia să am grijă de familia mea, trebuia mai întâi de toate să asigur existenţa noastră, să-mi termin treaba şi să mă grăbesc să ajung cât puteam de repede la spital. Ei bine, nu ştiu dacă gândurile mele erau atât de limpezi în clipa aceea, dar presupun că asta îmi trecuse prin cap. La drept vorbind,

acum ştiu sigur un lucru: era pentru prima oară în viaţa mea când eram atât de speriat... În clipa aceea, eram cu mult mai speriat decât fusesem vreodată. Mi-era teamă că nu aveam să-mi fac treaba, ba îmi era frică şi de cel care ne angajase... de orice... Sau poate că ceea ce mă speria cel mai tare era ce se întâmpla probabil la spital... În clipa aceea, m-am simţit straniu de detaşat de toate, de slujba mea, de prietenii mei, de soţia mea şi chiar şi de copilul pe care nu îl văzusem încă, ca şi cum aparţineau cu toţii unei alte lumi. M-am simţit nespus de singur, deşi îmi spuneam încontinuu că lucrurile nu stăteau aşa. Eram sleit de puteri şi m-am simţit neînsemnat după ce am descoperit ce îmi rezerva destinul. Mă simţeam încântat şi speriat în acelaşi timp, iar amestecul acesta de trăiri mă făcea să rămân ţintuit locului. Toate astea mă copleşiseră, iar eu eram al naibii de speriat.

Din fericire, nu m-am lăsat pradă temerilor mele. Ca un profesionist adevărat, am dus treaba la capăt – şi, potrivit unuia dintre tovarăşii mei, a fost unul dintre cele mai bune proiecte ale mele – după care am sărit pe fereastră, am alergat până în stradă şi am sărit în primul taxi ca să ajung la spital, lăsând amicilor mei sarcina de a lua captura (şi ce mai captură! Cu totul două inele cu diamante şi un colier amărât de perle... toate informaţiile strânse erau eronate. Celălalt partener, care prinsese de veste că i se puneau coarne, îşi luase toate măsurile de precauţie necesare, de vreme ce nu avea încredere în partenerul său. În acelaşi timp, ne stricase jocul luând şi toate bijuteriile personale ale soţiei lui).

Îmi amintesc foarte bine cum m-am simţit cinci minute mai târziu în taxiul care rămase nemişcat în ambuscada infernală din trafic.

Afară domnea un iad umed. Praful care se ridicase din şosea şi din capotele maşinilor se contopea cu umezeala şi stătea suspendat în aer. Mi-am mai deschis un nasture la cămaşă. Începuse deja să mă ardă în stomac, una din senzaţiile acelea bine cunoscute, un presentiment a ceva rău. Mi-am

spus: „Ei! Simt că s-a dus totul de râpă. Dacă aş fi fost acolo, probabil că aş fi putut rezolva toate problemele". Poate că o lăsaseră pe soţia mea întinsă pe targă, iar ea începuse să nască în timp ce toată lumea era ocupată în altă parte. Sau poate că leşinase şi se întâmplaseră multe alte lucruri îngrozitoare.

Imagini cu sărmana mea soţie lăsată nesupravegheată pe un hol alb de spital murdar de sânge şi cu cutii goale de medicamente risipite peste tot mi-au umplut mintea. Eram pe punctul de a-mi pierde cumpătul. Simţeam nevoia să strig cât puteam de tare pentru a elibera durerea care mă dobora.

Simţeam un junghi la inimă. Am tras aer adânc în piept şi m-am forţat să mă gândesc la lucruri pozitive. Mă gândeam la faptul că primul meu copil de-abia venise pe lume şi că trupuşorul lui roşiatic-vineţiu fusese înfăşurat într-un scutec la scurt timp după primul lui ţipăt care-l făcuse să se înroşească şi mai tare. O asistentă medicală în uniformă albă aşază copilul, copilul meu, lângă mama lui plină de sudoare într-o încăpere albă şi toată lumea este rugată să plece. Mama, adică soţia mea, extenuată după o bătălie care a durat ore întregi, dar având chipul mai luminos şi mai senin ca niciodată, se uită cu atenţie la feţişoara copilaşului ei, a copilaşul nostru. E plină de tandreţe, de mândrie şi de umilinţă, aşa cum sunt toate proaspetele mămici. Apoi, nereuşind să-şi ia ochii de la copilul ei, o întreabă pe asistenta care trebăluieşte în încăpere:

– Copilul e perfect sănătos, nu-i aşa?

Asistenta cea experimentată clatină aprobator din cap şi spune câteva cuvinte: îi spune mamei ce frumuseţe e copilaşul ei.

De data aceasta, astfel de gânduri m-au umplut de o bucurie imensă şi de dorinţa de a ajunge cât mai repede la spital. Un val infinit de beatitudine mi-a accentuat senzaţia de panică în loc să o calmeze şi cu fiecare secundă ce se scurgea mă simţeam din ce în ce mai vinovat la gândul că nu eram acolo în clipa aceea. Probabil că chipul meu era

schimonosit din pricina amestecului ciudat de bucurie și părere de rău, căci șoferul m-a întrebat de câteva ori dacă mă simțeam bine.

În cele din urmă, i-am spus șoferului întreaga poveste. Se bucura cu adevărat pentru mine. A vrut să mă bată prietenește pe spate. Iar eu m-am simțit bucuros la gândul că dădusem în sfârșit peste o persoană căreia să-i împărtășesc nerăbdarea mea. Deși nu mi-a stat niciodată în fire să mă rog de cineva, am început să-l implor spunându-i:

– Te rog, te rog, condu mai repede!

Așa că a început să conducă mai repede, deși strada din jurul nostru era înțesată de mașini care abia se mișcau și formau inutil un vârtej haotic și sumbru care nu se deplasa prea mult. Șoferul a găsit căi libere într-un mod miraculos care rămâne în continuare un mister pentru mine și a reușit să se strecoare afară din infernul acela ca un cuțit fierbinte prin unt.

Când am ajuns la spital, cu sufletul pârjolit de toate temerile, de regrete, de bucurie și de faptul că ajunsesem în sfârșit, nu m-am mai putut abține să nu izbucnesc în plâns. Deja aveam privirea împăienjenită.

Îmi aduc aminte că l-am strâns în brațe pe șofer ca și cum am fi fost prieteni de-o viață înainte să încep să alerg în căutarea intrării ascunse și îndepărtate în spital – așa cum sunt intrările lor întotdeauna – și, de îndată ce ne-am strâns unul pe celălalt în brațe, am izbucnit într-un plâns cu sughițuri... Am început să plâng în văzul tuturor.

Sunt vinovat

Când în sfârșit am ajuns la spital, am aflat că, după un travaliu crâncen, de douăsprezece ore, soția mea dăduse naștere fiului nostru cu o oră și douăzeci de minute înainte de sosirea mea. Vreau să spun că totul se petrecuse aproape în același moment în care am întins mâna spre seiful acela nenorocit...

Cei din companie obținuseră pentru ea un salon spațios. Când în sfârșit am reușit să intru în cameră la ea după ce m-am luptat cu mulțimea de rude aflate în fața ușii și după ce am primit urările lor făcute cu aluzii ascunse și sarcastice preț de mai bine de zece minute, am văzut-o mai întâi pe soția mea stând întinsă într-un pat alb imens. Parcă se micșorase...

S-a bucurat să mă vadă, dar a încercat să-și ascundă bucuria. Copilul nu se afla în încăpere.

M-am apropiat de soția mea. Am dat s-o iau de mână.

Și-a retras mâna și mi-a aruncat o privire acuzatoare.

– Ar fi trebuit să fii aici, a spus ea.

N-am fost în stare să spun nimic.

– Unde-i copilul? am întrebat încercând să zâmbesc ca un bărbat înțelegător.

Ardeam de nerăbdare să scap de senzația de apăsare și să devin vesel din nou.

– În incubator.

Încă mai era supărată pe mine. Și lacrimile i se adunaseră în ochi.

Asistenta care se afla în salon cu noi a început să o învelească cu cearșaful și să se ocupe de perfuzie. Apoi a schițat

un zâmbet către mine ca şi cum spera că aveam să plec. Mi-a spus:

– Doamna a trecut printr-o naştere dificilă. Ar fi mai bine să doarmă şi să se odihnească un pic.

Am apucat-o pe soţia mea de mână. La început, a încercat să şi-o retragă din nou, dar mai apoi a renunţat. I-am dat un sărut zgomotos pe mâna ei ciudată la înfăţişare, umflată, dar fină şi am ieşit din încăpere.

Voiam să-mi văd copilul.

Câţiva bebeluşi stăteau ghemuiţi în boxe transparente în spatele unui perete de sticlă. Mi s-a spus că fiul meu era cel din a doua boxă. Mi-am dat seama că zâmbeam în timp ce încercam să-i disting chipul. Am chicotit, iar mai apoi am simţit că-mi vine să izbucnesc în lacrimi din nou. Temerea care mă împiedicase să vin aici preţ de ore întregi se evaporase dintr-o dată în aerul subţire ca şi cum nu ar fi existat niciodată. Nu simţeam decât bucurie sau poate că era vorba şi de un resentiment vag faţă de propria mea persoană la gândul că sosisem atât de târziu, dar cu toate astea nu era decât o senzaţie vagă, aşa cum v-am mai spus. M-am îndepărtat în grabă. Acum trebuia să fac un lucru despre care nu aveam nici cea mai vagă idee, să particip cumva la acest eveniment. Plin de încântare, am început să caut doctorul.

Doctorul a aprobat printr-un zâmbet fericirea mea şi m-a poftit să mă aşez de cealaltă parte a biroului. Din câte părea, voia să stea de vorbă cu mine. Mi-a explicat faptul că fusese o naştere destul de dificilă şi că, prin urmare, primele câteva luni ar putea fi problematice.

– Nu am reuşit să scoatem copilul o bună bucată de timp. Se mai întâmplă asemenea lucruri. Dar, în cazul de faţă, ne-a fost într-adevăr foarte greu, spuse el.

Nu aveam nici cea mai vagă idee ce însemna treaba asta. Atât am reuşit să spun:

– Dar nu e nici o problemă gravă, nu-i aşa?

Mă străduiam din răsputeri să nu-mi stric starea de fericire.

Doctorul s-a încruntat. A spus că, dacă perioada riscantă avea să ia sfârşit cu bine, copilul avea să fie foarte sănătos; cu toate astea, trebuia să fim pregătiţi pentru orice în astfel de situaţii. Mi-a spus că trebuia să-mi asum o mulţime de responsabilităţi şi că soţia mea avea nevoie de ajutor. Pe scurt, mi-a spus că această perioadă avea să fie grea.

Copilul nostru a murit două luni mai târziu. Soţia mea a suferit la culme. A plâns zile în şir. Iar când s-a oprit din plâns, nici nu a vrut măcar să se uite la mine. Nu m-a iertat niciodată. Spunea întruna că, dacă aş fi fost alături de ea, totul ar fi fost cu totul şi cu totul diferit.

N-am fost în stare să articulez nici măcar un cuvânt în apărarea mea – nici atunci şi nici de fiecare dată când am mai fost acuzat pentru asta mai târziu. Ce-aş fi putut spune?

După vreo şase luni, mi-a spus că nu mai putea suporta viaţa cu mine şi a plecat de acasă. Un an mai târziu, divorţam. Şi nici acum nu ştiu: oare chiar am fost vinovat? Da... Am fost nevinovat? Da... În ce măsură? Nu ştiu. Ei bine, cine-ar putea spune asta? Probabil că am fost şi nu am fost vinovat pentru anumite lucruri. Pentru lucruri aflate adânc în inima problemei. Dar ani la rândul nu am reuşit să identific limitele. Nu sunt în stare să găsesc răspunsurile la aceste întrebări. Şi nici altcineva nu poate s-o facă în numele meu, pentru că nimeni n-are de unde să ştie.

Dac-aş fi fost acolo cu ea, oare aş fi fost în stare s-o ţin de mână şi să creez posibilitatea ca naşterea să decurgă uşor şi copilul nostru să se nască perfect sănătos? Mă tot gândesc la asta. Să se fi întâmplat oare numai din pricina faptului că n-am putut pleca de la lucru în ziua respectivă? Sau căzusem pradă temerii de viitor şi răspunderii faţă de un copil şi de familie? Oare m-am dus la spital atât de târziu pentru că mi-am dorit cel puţin să amân inevitabilul, dat fiind că nu reuşeam să scap de el? Oare încercam să trag de timp?

Nu ştiu. Cu toate astea, deşi pot să găsesc atâtea cuvinte pentru a mă convinge pe mine însumi, probabil că sunt vinovat, pentru că aşa mă şi simt. Pentru că, după atâţia ani

de zile, am înțeles cât se poate de bine că vinovăția e ceva care ține exclusiv de trăiri. Cu toate că toți suntem în stare să invocăm un milion de motive în apărarea noastră, nu încetăm niciodată să fim conștienți de vina pe care o simțim fiindcă s-a întâmplat ceva rău în tabloul din care facem parte și noi. Iar noi nu am făcut ce trebuia făcut. Nu ne-am dat toată silința ca să împiedicăm acest lucru.

Mai departe...

Nu știu ce credeți voi, dar atât bogătașului, cât și lui Ismet le-a părut rău pentru mine și m-au găsit de asemenea foarte vinovat.

Am privit către cel în vârstă.

– Asta e bine! a zis el scuturând din obrajii lăsați.

– Ce-i așa de bine? am zis eu cu durere și furie ...

– E bine că suntem aici în formula asta. La drept vorbind, dacă ar fi posibil, am putea merge mai departe. Evident, cât anume putem duce, asta nu am nici o idee. Care ne sunt limitele? În ce măsură ne putem ignora pe noi înșine și să mergem mai departe? Nu știu. Dar acum toată lumea trebuie să meargă mai departe. La ce ne așteptăm atâta timp cât suntem atât de vulnerabili? Oare toată așteptarea asta, toată bâjbâiala nu sunt de ajuns și punem punct cu asemenea pălăvrăgeli neinteresante...? Oare trecutul nostru nu a fost trăit și de alții? Oare nu am plătit deja pentru asta? Nimicnicia aceasta molipsitoare care ne-a cuprins pe toți este un lucru dezgustător ... Dacă tot e să fie așa, măcar să fie niște rahaturi onorabile, fir-ar să fie. Altfel toată mizeria asta nu dispare. Mergem mai departe... Poate că totul se ascunde în spatele a și mai multă durere. Acea mare împăcare de sine... Cine știe... Trebuie să căutăm mai departe, nu să ne închistăm. Nu trebuie să ne închistăm.

Haideți ca acesta să fie un început. Și-acum dați-mi voie să vă povestesc. Iar voi toți ajutați-mă. Cât de vinovat sunt eu în toată treaba asta? Ia ascultați aici la mine!

Înainte să continui cu povestea lui, aș vrea să subliniez că de cele mai multe ori nu înțelegeam ce voia să spună

omul acesta, dar, chiar şi după astfel de poveşti măreţe, de multe ori când îl cuprindea moleşeala, ne lăsa adesea singuri la masă nefiind în stare să reziste îndemnului egoist al lenevie sale. Chestie de profunzime, dar... Dar cum o să decurgă treaba asta? Dacă cei care se consideră în vârful piramidei nu se împacă cu simplismul celor aflaţi la bază şi rămân acolo, şi dacă nu vor să-şi mişte fundul din starea de lenevie sau să se abţină de la a se mai uita dispreţuitor la ceilalţi, ce o să se întâmple? Când e vorba de cuvinte, toţi au cu nemiluita; dar când e vorba să fim uniţi, fiecare e numai pentru el. Ce vrea să însemne asta cu adevărat?

Cum a trădat ticălosul bătrân

– Unii dintre voi ştiu bine... Înainte să încep să lucrez în nenorocitul ăla de hotel care m-a făcut să ajung aici, am lucrat la universitate. Nu, nu! Să nu mă înţelegeţi greşit! Nu eram profesor sau ceva de genul ăsta. Eram pur şi simplu un angajat ca oricare altul. Unul din oamenii aceia care fac tot felul de treburi, de reparaţii şi aşa mai departe, înţelegeţi.

Universitatea avea un atelier de tâmplărie micuţ, dar nemaipomenit. Obişnuiam să stau pe-acolo şi să fac diverse lucruri în timpul liber. În cele din urmă, am ajuns să am propria mea cămăruţă sub casa scării cu sprijinul unui profesor care mă simpatiza – un spaţiu mic, care servise drept magazie de depozitat lucrurile de care nu mai aveau nevoie. Fereastra din spate a camerei dădea spre grădiniţa neîngrijită cu doi copaci aflaţi între clădiri. Eram mulţumit. Făceam tâmplărie şi-n plus şi unele mici lucrări de reparaţii. În acelaşi timp, am avut şansa să citesc câteva cărţi de la bibliotecă. Cu alte cuvinte, o duceam bine.

O dată cu trecerea timpului, a început să mă pasioneze un hobby. Cu ajutorul uneltelor din atelierul de tâmplărie, m-am apucat să construiesc pe masa pe care am aşezat-o sub casa scării, în cămăruţa mea, modelul în miniatură al unui oraş grecesc antic. La drept vorbind, aveam de gând de mult să fac treaba asta, dar abia atunci mi s-a oferit ocazia... De fiecare dată când îmi petreceam timpul cu proiectul meu, mă bucuram nespus de mult şi mă simţeam nemaipomenit de încântat. Uneori petreceam câte o noapte întreagă stând treaz, trudind la jucăria mea cea dragă. Alteori, nu reuşeam să adorm căci mă împotmolisem la un detaliu pe

care mă încăpățânam să încerc a-l pune la locul potrivit. Ce mai zile... îmi aduc aminte de nopțile când mă strecuram pe culoarele întunecoase cu o lanternă în mână, deschideam atelierul de tâmplărie și căutam o bucată bună de lemn pe care s-o folosesc la o coloană ionică pe care trebuia să o finalizez și s-o șlefuiesc.

Această îndeletnicire s-a transformat curând într-o pasiune la care tânjeam să mă întorc de îndată ce ziua de lucru printre oameni lua sfârșit. De fapt, voiam să realizez o machetă a vechiului Efes. Îl cunoșteam bine. Fusesem acolo de două ori. N-aș fi fost în stare să construiesc macheta cetății așa cum era în totalitate, dar eram în stare să reproduc fiecare detaliu caracteristic în parte. Ei bine, cel puțin acesta îmi fusese planul inițial. Ori de câte ori aveam timp pe parcursul zilei, studiam cărțile din bibliotecă despre arhitectura vechilor orașe, le luam cu împrumut pe cele mai multe dintre ele ca să compar în timpul nopții ilustrațiile și fotografiile din acele volume cu detaliile create de mine și chiar îmi făceam propriile mele planuri și desene.

Pe suprafața mesei mele vechi din stejar, pe care am extins-o cu ajutorul câtorva scânduri, voiam să adun laolaltă străzi care se intersectau, o piață cu o bibliotecă nemaipomenită, un teatru de o sută de metri pătrați în care încăpeau 24.000 de oameni, suficient de multe alei din marmură, câteva case aflate pe coline și un model al Templului lui Artemis ,care este una din cele șapte minuni ale lumii. Aveam de gând să folosesc o metodă mixtă. Intenționam să folosesc lemn și câteodată mici detalii din piatră. Plănuiam să mă folosesc de bucăți mici de lemn pe care să le asamblez între ele, una câte una, la fel cum se procedează cu construcțiile din piatră, și să creez întregul model. Cu alte cuvinte, nu voiam doar să realizez o machetă care să semene cu cetatea adevărată, ci îmi doream să reproduc și piesele care o alcătuiau: intenționam asta, deși părea imposibil.

Am început cu biblioteca. Mi-a luat câteva săptămâni bune ca să sculptez coloanele care formau fațada Bibliotecii

Celsus, una câte una, cu migală, târziu în noapte, și să le șlefuiesc astfel încât să le dau un aspect de marmură. Capetele de berbeci, piedestalurile, coloanele, ușile din nișele aflate între coloane... Mi-am petrecut săptămâni întregi distrându-mă și creând fiecare detaliu în parte. După ce am terminat fațada, am așezat o clădire de 187 de metri pătrați în spatele acesteia. Oh! Ar fi trebuit să realizez și interiorul acelei clădiri, dar mai apoi m-am gândit că amplasarea unei secțiuni transversale ar fi transformat totul în ceva ce vezi în muzeele pentru elevi elevi, distrugându-i caracterul. În fine, apoi am pregătit teatrul. Modelul pe care îl aveam în minte era cel dezvoltat de romani despre care credeam că arăta mai bine. Pentru a amplasa locurile într-o manieră care să reflecte planul original, a fost nevoie să aplic același unghi de înclinare în toate direcțiile, căci am vrut să sculptez fiecare scaun în parte și-abia după aceea să îl așez pe rând. Am folosit o mulțime de lemn și de timp. Cu toate acestea, pe măsură ce așezam fiecare piesă la locul ei, mă simțeam încă și mai însuflețit. Cu cât opera mea devenea mai frumoasă, cu atât mai încântat eram. Zilele acelea au fost printre puținele din viața mea când o bucurie copilărească îmi anima sufletul și mă făcea să zâmbesc candid.

Teatrul și biblioteca erau aproape gata. Îmi sorbeam paharul de băutură în timp ce le examinam preț de ore întregi, jucându-mă cu un detaliu neînsemnat pe care privirea mea îl surprindea ici și colo și-mi petreceam timpul în felul cel mai plăcut cu putință. Mi-a trebuit ceva curaj înainte să mă apuc de partea de muncă serioasă, adevărată. Am construit prăvăliile din jurul pieței comerciale unde se putea ajunge prin ușa aflată imediat lângă bibliotecă. În modelul meu, biblioteca era intactă, și nu distrusă de flăcări. Prin urmare, nu avea de ce să fie o groapă. Totul trebuia să fie intact și în picioare. Plin de viață. Am pus copertine mici în fața magazinelor pentru a face plimbările cât mai plăcute... Am construit o alee din marmură și am așezat câteva clădiri mici de-a lungul străzii ce ducea spre port. Am așezat

doar două case pe colina din partea stângă. Am mai construit şi câteva ziduri de apărare a oraşului ce înconjurau modelul meu, iar asta doar de dragul aspectului. Şi-aşa au trecut câteva luni bune.

Ţara era în haos, ca de obicei. În şcoală se întâmpla ceva în fiecare zi, iar studenţii se luau la harţă cu poliţia. Din când în când, mai auzeam de câte un student omorât undeva, în afara şcolii. Studenţii organizau întruniri în grădină pentru a-l comemora pe prietenul lor mort. Îşi ridicau mai întâi mâinile spre cer, după care începeau să alerge încoace şi încolo.

Cam în vremea aceea, mi-am început partea cea mai însemnată a operei mele. Cea mai mare minune dintre cele şapte minuni ale lumii: Templul lui Artemis... Existau cinci temple, dar eu am ales să-l construiesc pe cel care avea douăzeci de metri înălţime, înălţându-se pe o sută douăzeci şi şase de coloane de piatră întinse pe o suprafaţă de şaizeci şi opt de metri pe o sută treizeci de metri, care fusese construit într-o sută douăzeci de ani şi care putea rezista în faţa misionarilor creştini care asaltau oraşul. Îmi doream să construiesc templul cât puteam eu de bine. Trebuia să fie mai arătos decât celelalte clădiri, astfel încât oricine l-ar fi văzut să fie cuprins de respect ca şi cum ar fi fost în faţa unui templu adevărat. În vremea aceea, era cea mai mare dorinţă din viaţa mea.

Mai întâi de toate, am pregătit piedestalul cu cele treisprezece scări pe care avea să stea templul. O suprafaţă întinsă, plană, construită din blocuri mici de marmură. Am şlefuit-o cu cea mai mare grijă ca şi cum ar fi fost vorba de marmură adevărată. Ei bine, sigur că da! Filon din Bizanţ a scris:

– Am văzut Grădinile suspendate din Babilon, Statuia lui Zeus din Olimp, Colosul din Rodos, impunătoarea măiestrie a marilor piramide şi mormântul lui Mausoleum. Cu toate acestea, am simţit că toate acestea nu însemnau nimic când am văzut templul care se înălţa spre cer în Efes.

Cu toate că nu era decât o machetă a templului, trebuia construită foarte încet şi cu multă atenţie. Probabil că mă aşteptau luni sau poate chiar ani de muncă.

După aceea, am început să pregătesc coloanele din marmură una câte una. Piedestalurile şi capetele aveau să fie separate.

Orele de curs de la universitate erau întrerupte adesea din pricina luptelor şi a încăierărilor care nu păreau să se mai oprească. Eram adesea rugat să fac ceva pentru a repara toate scaunele şi uşile rupte. Cu toate acestea, volumul de muncă cerut era cu mult peste puterile mele. Nu reuşeam să fac faţă. Aşadar, am fost nevoiţi să aducem mai mulţi tâmplari din afara şcolii. În mod clar, nu aveam cum să-mi continui opera când ceilalţi muncitori erau prin preajmă. Cu excepţia nopţilor... Ei bine, nici treaba asta nu a funcţionat prea bine, căci oboseam atât de tare în timpul zilei, încât seara eram sleit de puteri. Deşi necesita un volum mare de muncă minuţioasă, nu îmi fusese deloc greu să realizez coloanele dorice. Mai greu a fost cu piedestalurile de sub coloane. Potrivit fotografiilor şi altor informaţii pe care le-am găsit, existau anumite caracteristici în acea secţiune. Fiecare figură în relief încastrată în marmură era la fel de mare ca o fiinţă umană. Am fost nevoit să rămân fidel originalului şi să le copiez pe macheta mea, iar acest lucru mi-a luat o grămadă de timp. Realizarea capetelor de berbec şi amplasarea lor în locurile potrivite aveau să fie mai uşoare după asta. O altă dificultate consta în aceea că întreaga structură necesita o exactitate matematică. O simplă atingere neatentă a pieselor din lemn la care lucram sau o aşchie dădea peste cap aliniamentul coloanelor atunci când le puneam una lângă cealaltă, ceea ce mă obliga să realizez necontenit bucăţi noi. Voiam ca fiecare din ele să fie la fel de luminoase ca marmura. Nu, voiam ca ele să arate ca marmura adevărată ....

În vreme ce zilele treceau cu absurdităţile crescânde din şcoală şi haosul zgomotos din timpul zilei, încetinisem

ritmul de-a binelea, cu toate acestea, reuşisem să aşez la locurile lor aproape jumătate din coloane. Seara, priveam la micuţul meu oraş antic şi mă simţeam plin de mândrie în timp ce-mi savuram băutura cu înghiţituri mici. Am mers în piaţă pe urmele lui Heraclit sperând că avea să schimbe câteva cuvinte cu mine; am petrecut ceva vreme cu o desfrânată, am cercetat mărfurile nemaipomenite care ajungeau în oraş cu ambarcaţiunile nou sosite, am aşezat papirusurile în biblioteca la care lucram şi am păzit volumele imense stând în spatele celor care le citeau. Şi toate astea doar în mintea mea...

Dintr-odată, într-o zi pe la amiază, acelaşi vechi infern se dezlănţui afară pe culoar în timp ce eu îmi sorbeam berea rece şi murmuram câteva cuvinte privind la opera mea de artă. Am crezut că lucrurile aveau să se liniştească repede, dar, dimpotrivă, zarva s-a înteţit din ce în ce mai mult. Nemaifiind în stare să-mi înfrânez curiozitatea, am crăpat uşurel uşa de sub casa scării ca să arunc o privire afară. O mulţime de tineri cărau tot felul de obiecte şi le depozitau sprijinite de intrarea principală care se afla la aproximativ cincisprezece metri de cămăruţa mea. Ce haos!

Puneau stăpânire pe şcoală, iar toate scaunele şi mesele acelea serveau drept baricadă.

Privind la scaunele şi la mesele rupte, mi-am spus că urma să avem mult de muncă în anul care urma.

– Ei bine, am zis eu clătinând din cap, din câte se pare, nu prea mai are sens să munceşti acum. Ia să-mi iau eu ceva de băut, să stau cuminte şi să citesc un pic până când ia sfârşit toată nebunia asta.

Am închis uşa, m-am aşezat şi mi-am luat o bere.

De data asta, zarva şi sloganurile strigate s-au înteţit.

Privirea mi s-a oprit asupra copertinelor mici ale prăvăliilor din piaţă. Mă uitam la ele, întrebându-mă în sinea mea dacă era o idee bună sau nu să le vopsesc în roşu-aprins. Cu toate astea, creierul meu nu a produs nici un răspuns. Pur şi simplu, mă uitam fix la ele...

Afară se auzea zgomot de sticlă spartă. Îl cunoşteam pe geamgiu. Era un om cumsecade.

– Ei bine, şi el o să aibă mult de treabă, mi-am spus eu în sinea mea.

Voiam să nu iau în seamă toată zarva aceea şi să-mi petrec timpul lucrând la opera mea, dar nu aveam chef să fac nimic. Am băut berea pe nerăsuflate. Apoi m-am uitat fără tragere de inimă prin fereastră spre grădină. La drept vorbind, nu-mi doream să văd întâmplându-se ceva rău, cum ar fi vreun copil bătut sau vreun zid dărâmat. Eram mult prea bătrân ca să mai suport asemenea imagini. Distrugerea îmi făcea rău indiferent de cauza ei. Mă cuprinse disperarea.

– Dar nimic nu se întâmplă fără să distrugi mai întâi! mi-am spus eu în sinea mea.

Asta-mi spuneam în sinea mea şi totuşi nu reuşeam să-mi astâmpăr deznădejdea care-mi strângea inima ca un cleşte şi nu-mi puteam lua ochii de la studenţii care alergau în toate direcţiile prin grădină, încercând să întindă o pancartă imensă din pânză între ramurile fragile ale celor doi copaci. Mă uitam la ei fără să fiu prea mişcat de ardoarea lor, fără să fiu în stare să decid ce trebuia să simt şi fără să simt aproape nimic cu excepţia furnicăturilor din burtă şi a unei stări vagi de greaţă. Mă simţeam straniu de puternic şi de rigid, senzaţie care punea stăpânire pe mine în momentele de indecizie, deşi nu îmi doream să mă simt astfel... Şi, cu toate astea, până mai deunăzi, obişnuiam să cred că puteam să mă bucur la gândul de a mă cocoţa pe ramurile acelui copac, nutrind aceeaşi ură ca şi ei. Dar nu! era limpede ca bună ziua: nu eram în stare să fac faţă distrugerii. De-acum trebuia să ies la pensie. Distrugerile la care fusesem martor o viaţă întreagă subţiaseră învelişul sufletului meu. Trupul meu nu era în stare să se strecoare prin norii de praf ai distrugerii. Nu eram capabil să calc pe ei şi să prind putere din asta. Acum, mă uitam la faţa pământului pe care îmi umblaseră şi mie paşii şi pe care îmi lăsasem şi eu urmele venind de la cel puţin două mii de kilometri

depărtare și asistam la un haos la care nu puteam și nu voiam să iau parte.

În timp ce stăteam cufundat în propriile mele gânduri, am auzit zgomot de portavoce venind de afară. Ambele tabere, atât studenții, cât și poliția, își vorbeau unii altora prin intermediul portavocilor.

Poliția le cerea să renunțe la luptă și să-l predea pe liderul lor.

De cealaltă parte a baricadei, tinerii strigau la unison:

– Poliția să se care din universitate!

Am deschis încă o sticlă de bere. Apoi am încercat să stau întins în pat și să mă uit fix la tavanul înclinat, dar în zadar. M-am ridicat din nou. Am privit pe fereastră afară. Nu mai era nimeni în grădină, cu excepția pancartei roșii și a funiei care-i lega cele patru colțuri de copacul tăiat. Din când în când, câte un tânăr mai alerga prin parc și se făcea nevăzut într-o altă direcție.

Dintr-o dată, am auzit o bătaie în ușă. Probabil că un obiect imens se lovise de un altul. Apoi am auzit același zgomot din nou: Bum! Bum!

Mi-am spus în sinea mea că probabil era vorba de un greder sau de un tanc blindat care încerca să deschidă cu forța ușa principală. Voiam să mă duc la ușă și să mă uit despre ce era vorba.

În clipa în care am deschis ușa, un nor de praf care mi-a încețoșat privirea a invadat încăperea, iar prin norul de praf am văzut dinții lungi ai unui greder întinzându-se spre mine peste mesele și scaunele rupte. Monstrul de fier își băgase capul hidos pe culoarele vechi de două sute de ani, căutându-și prada printre resturile de mobilier.

Din pricina prafului care umplea aerul, nu vedeai mai departe de vârful nasului. Studenții fugeau tușind care încotro. Am început să tușesc și eu. Din câte se părea, ticăloșii folosiseră un fel de bombă fumigenă. Câțiva tineri au dat cu ochii de mine în timp ce aruncau priviri buimăcite de jur împrejurul lor. Am deschis ușa mai larg și patru dintre

ei s-au strecurat înăuntru. Apoi, am încuiat ușa, după care le-am arătat unde era chiuveta ca să se poată spăla pe față.

– Tavanul e înclinat. Aveți grijă, le-am spus eu.

În fine, erau destul de robuști.

Erau nespus de încântați.

– Am reușit, omule! au spus ei. Am reușit! Le-am făcut-o!

– Și-o să le-o mai facem, omule! Ăsta nu-i decât începutul!

– Pe cine-au mai pus laba?

– N-am văzut pe nimeni.

– Nici eu.

– Hai să mai stăm o vreme pe-aici. După aceea, putem să sărim peste gardul din spate și să ne cărăm naibii afară din campus.

– Hei, amice! Tu ce învârți pe aici?

– E tâmplarul, omule!

– Puteți să stați pe pat, copii, am spus eu, dându-mi seama după aceea că ei deja se așezaseră.

Mai mult, unul din ei se lungise deja în pat și încerca să ajungă la tavanul înclinat cu vârfurile pantofilor.

– Am fost tari, nu-i așa, bătrâne? întrebă unul dintre ei.

– Nu știu, am spus eu. Presupun că știți ce vreți.

– Școala asta e a noastră.

– Așa e, fiule. Dar școala asta mai aparține și țării ăsteia și lumii.

– Ce vrei să spui? Vrei să spui că nu am avut dreptate?

– Acțiunile acestea de ocupare or să continue! Fă bine și obișnuiește-te cu asta, ai înțeles?

– Ușurel, copii. Mă înțelegeți greșit.

– Ce-am înțeles greșit? Te-au înfundat în gaura asta și-acuma le ții partea. Rușine să îți fie! Sunteți ceva de necrezut cu toții!

Chipul tânărului era acoperit cu broboane de sudoare. Avea obrajii plini de zgârieturi. Dintr-una din tăieturile recente începea să-i curgă sânge.

Fără să-mi pot lua ochii de la rana lui, am spus:

– Liniştiţi-vă, copii!

– Altceva nu mai ştii să spui, nu-i aşa? Liniştiţi-vă, liniştiţi-vă! Iar după aia ne-o trageţi voi cu sistemele voastre.

– Chiar nu avem de gând să ne liniştim, bine? Chiar nu avem de gând!

Nu puteam să mă contrazic cu ei. Simţindu-mă secătuit de puteri, mi-am găsit refugiul pe scaunul meu. Aveam să tac din gură şi să-i aştept să se calmeze, să aştept ca totul să se potolească afară şi să scap de trăirile lor dezlănţuite. Contrar tuturor convingerilor mele, încă mai aveam putere să le fac faţă cu brio.

Renunţasem deja la cearta aceea neaşteptată şi inutilă, dar băiatul acela mic de statură se tot uita chiorâş la mine în continuare. Părea că nu reuşise să se elibereze de toată furia sa. Privi spre amicii săi. Mi-am dat seama că voia să-mi mai spună câteva lucruri. Se aplecă spre mine şi zise:

– Bătrâne, tu chiar nu pricepi, nu-i aşa?

Se strădui să zâmbească de parcă îşi dădea toată silinţa să fie înţelegător. În realitate însă era atât de furios, încât vorbea printre dinţi.

– Eşti exact ca taică-meu... Nu vezi ce ne face sistemul. Toţi de pe aici vor să ne înrobească în aşa fel încât să ne supunem stăpânilor de afară... Să fim sclavi fără nici o brumă de creier...

Nu vor să ne dea ceea ce ni se cuvine. Şi nu-şi dau seama că nu avem nevoie de lucrurile pe care ni le dau ei. Nu vor să ne considere nişte fiinţe omeneşti. Dar o să ne luăm ceea ce ni se cuvine, bătrâne... O să facem asta chiar dacă va trebui să distrugem totul. În afară de asta, bătrâne, ţie nu-ţi pasă. Dar nici măcar nu-ţi dai seama de situaţia în care eşti? Trăieşti în gaura asta de şobolan şi îi slugăreşti. Cine ştie, poate că n-ai nici destulă mâncare... Şi te chinui să le faci viaţa uşoară şi să te pui bine cu ei... Noi încercăm să facem ceva pentru folosul tututor, dar nimeni nu ne înţelege, bătrâne.

Cu toate astea, îi înţelegeam. Şi chiar eram de acord cu ei, dar nu puteam să le spun astea. Nu-mi rămăsese prea

multă putere. Aveam destule lucruri de spus, dar nu mă simţeam în stare să mă întrec cu ei în cuvinte. Pur şi simplu nu puteam. Eram un om bătrân, care mă retrăsesem din viaţa asta. Simţindu-mă lipsit de speranţă, am început să râd.

– Şi tatăl meu face la fel. Şi el râde de mine exact cum faci tu!

Dintr-o dată, atitudinea lui fals înţelegătoare a fost înlocuită de furie. A tras un şut în coşul de gunoi.

S-a stârnit o învălmăşeală de nedescris în cămăruţa mea, în care cinci oameni erau deja prea mult.

M-am uitat la cetatea antică de pe masa mea. Unul dintre băieţi căzuse peste ea, şi aproape toate coloanele templului lui Artemis fuseseră distruse. Mai rămăseseră doar două.

– Ce-ţi făcut? am strigat, sărind în picioare. Afară! Nu vă atingeţi de asta!

Dar băieţii au devenit curioşi la culme. S-au apropiat şi au început să se uite cu atenţie la cetatea mea antică.

După puţin timp, unul dintre ei s-a uitat la mine cu ochii strălucitori. Avea doi nasturi lipsă la cămaşa lui albă şi veche. A spus:

– Şi uite că ţi-au dat şi jucăria asta ca să te joci cu ea şi să depinzi de ei şi mai mult! Aruncă chestia asta, bătrâne! Distruge-o! Distruge-o şi ieşi afară din gaura asta de şobolan! Ieşi de aici! Începe o viaţă nouă!

– De unde dracului v-a venit ideea asta? am întrebat, neliniştit şi furios. Vedeţi-vă de treburile voastre!

– Hei, bătrâne! Are dreptate! Distruge tâmpenia asta.

– Uită de jucăria asta. O să-ţi cumpărăm noi una nouă, nu te teme! a zis un puşti subţirel, râzând de mine.

Băiatul cel scund care îmi ţinuse teoria l-a întrerupt.

– Haideţi, lăsaţi-i chestia aia în pace, a zis, cu tonul unui lider important.

Dar ceilalţi erau stârniţi. Nu voiau să lase cetatea.

– Ia uite, omule! A făcut şi copertine!

– Distruge-o, bătrâne!

– Şi pe urmă o să clădim alta!

– O să scapi de locul ăsta! De gaura asta de șobolani! Te-ai legat de ea din cauza chestiei ăsteia. O să te distrugă dacă nu o distrugi tu pe ea!

– Nu e treaba voastră! Mie îmi place! Vedeți-vă de ale voastre! spuneam eu întruna.

Pe de altă parte, eram panicat, nu știam ce să fac cu derbedeii aceia. Am încercat să trec printre ei și să ajung la masa mea, să-mi apăr macheta. Eram zăpăcit. Lucrurile se întâmplau prea repede. Cât de agili erau! Când m-au încolțit? În timp ce mă gândeam la asta, m-am străduit să zâmbesc, ca să-i liniștesc pe puștii aceia, dar și ca să-mi calmez sufletul tulburat. Încercam să nu arăt batjocoritor, ci înțelegător. Cu toate astea, nu-mi puteam stăpâni panica pe care-o simțeam crescând în sufletul meu.

M-am simțit oribil când unul dintre ei s-a întins spre cetate, prefăcându-se că o distruge. Deși credeam că nu voiau cu adevărat să o strice, nu puteam să suport nici măcar ideea că ar putea să fie nimicită cu o lovitură și că nu puteam face nimic pentru a o apăra.

Dintr-o dată, am simțit că ajunsesem la capătul răbdării. Trebuia să scap de studenți. M-am dus la ușă și am deschis-o încet.

– Ieșiți afară din camera mea și nu faceți zgomot! am spus, străduindu-mă să-mi arăt furia și jignirea.

S-au uitat unul la altul. Nu mai păreau să glumească, arătau foarte încordați. Băiatul cel scund a făcut un pas afară și a aruncat o privire spre coridor, cu precauție. În acel moment, puștiul subțiratic, cel care spusese „O să-ți cumpărăm una nou", a lovit cetatea cu pumnul. Apoi a venit o altă lovitură, și încă una. Întreaga mea cetate era în ruine.

Au început să-mi curgă lacrimi pe obraji. M-am gândit că pierdusem totul. Un alt puști și-a făcut curaj și a început să lovească piesele care au căzut pe podea.

Am ieșit din cameră și i-am strigat pe polițiștii care îi arestau pe studenții prinși pe coridor. Le-am spus:

– Sunt aici! Veniți să-i arestați!

Toți cei care ne aflam în celulă ne-am ținut respirația și ne-am uitat la fața lui. Cred că acum venise momentul să ne fie milă de el.

A mai spus:

– De fapt, înainte îmi plăceau studenții și îi uram pe polițiști.

Păcatul lui Iov

Nu îi lăsau pe cei din celula noastră în curte la fel de frecvent pe cât îi lăsau pe ceilalți. Cred că ideea era ca bogătașul să fie protejat. Când reușeam să ieșim în curte, din când în când, după multe insistențe, nu eram decât noi acolo... Bătrânul palavragiu se ducea imediat să se ghemuiască la umbra clădirii și stătea acolo până când eram duși în celulă, și, dacă îi cerea cineva să se ridice, începea să înjure.

Ismet se plimba încolo și-ncoace, încruntându-se ca și cum s-ar fi certat cu ceva din mintea lui, iar eu încercam să țin pasul cu el. După un timp mă duceam lângă bătrân și mă prăbușeam lângă el, obosit.

Ticălosul de bogătaș făcea câteva mișcări caraghioase, pe care el le numea exerciții fizice, într-un colț mai retras. Dar asta nu-l ținea nici cinci minute și venea și el să se așeze lângă noi, gâfâind. De fapt, cred că ar fi fost în regulă dacă n-am mai fi ieșit deloc în curte.

Deși eram scoși la aer atât de rar, o vreme confortul de care ne bucuram a fost destul de evident. Bogătașul își dezlegase punga cine știe de ce, iar asta ne îngăduia tuturor să ne bucurăm de privilegii în fiecare zi, și profitam de asta ca și cum am fi meritat-o, fără doar și poate.

Îi știu eu pe bogătașii ăștia – nu fac nimic fără un motiv anume. Cred că nenorocitul spera să se revanșeze pentru faptul că, din cauza lui, nu eram scoși în curte decât foarte rar. Ei bine, ca să spun adevărul, s-a revanșat destul de bine...

Într-o bună zi, ne-a fost adusă în celulă o masă de lemn destul de arătoasă, deși trebuie să spun că nici nu se compara cu aceea pe care o am acum. Masa de tinichea cu picioarele

inegale a fost dusă de acolo. Apoi am căpătat două scaune mici, tapisate cu o stofă purpurie, și un aparat de încălzire electric. Primeam mereu orice marcă de țigări, brânzeturi și chiar băuturi alcoolice în modestul nostru adăpost...

Deși la început scaunele atât de moi, pe care stăteam cu rândul, și băutura adevărată au cam dăunat spontaneității familiare a conversațiilor noastre și ne-au făcut să ne concentrăm cam greu asupra subiectului – așa cum spunea ticălosul de bogătaș – lucrurile au început să se schimbe pe măsură ce ne-am obișnuit cu confortul și, dimpotrivă, discuțiile noastre au început să devină mai profunde decât înainte. Aparent, cineva nu poate privi în interiorul său dacă este așezat confortabil. Nu e de mirare că psihanaliștii te așază pe un fotoliu sau pe o canapea moale.

Oricum, această campanie a confortului m-a ajutat și în alt fel: am primit pixuri noi și hârtie. Atunci am început să-mi iau aceste notițe cam ridicole. Și tot atunci am început să mă gândesc pentru prima dată cât de bine ar fi să am o cameră ca aceasta în care stau acum.

Cel cu buzunare adânci, căruia îi datoram acest lux, părea a fi cel mai rău dintre noi. Fusese închis pentru că violase o fetiță. Cu alte cuvinte, era un bogătaș pervers. Ghicisem bine de la început.

Ce ciudat... Deși nu am încercat niciodată nici un fel de simpatie pentru omul acesta, se părea că mă înțelegeam cel mai bine cu el. Când deveneam conștient de asta, mă miram foarte tare. Apoi încercam să ies cumva din discuția cu el, și uneori chiar îmi întrerupeam fraza la jumătate și plecam. Îl detestam și în același timp îmi era milă de el... De multe ori, noaptea, se deștepta țipând, și, după ce se trezea de-a binelea, înjura de mama focului. În diminețile care urmau acestor nopți era nervos și de-abia dacă se abținea să nu ne înjure, dar blestema orice-i ieșea în cale.

În alte nopți, doar scotea niște sunete ciudate, fără să se trezească. Chiar se auzeau dinspre el strigăte scurte, înfundate, ca și cum s-ar fi sufocat, și, pentru că bătrânul care

dormea în patul de sub el nu-şi mişca fundul de acolo, până la urmă trebuia să mă duc până la el şi să-l scutur ca să-l trezesc din coşmar. Cu faţa scăldată în sudoare, se uita la mine încercând să înţeleagă cine eram, şi în asemenea momente părea mai urât decât de obicei. Chiar înainte să mă recunoască, începea să înjure şi să blesteme.

Fără să-mi pese de toate înjurăturile pe care le auzeam, îl ajutam să se dea jos din culcuşul lui de sus şi îl duceam până la chiuvetă. Îşi spăla faţa cu firicelul subţire de apă care curgea din robinet, călduţ ca urina. În acelaşi timp, se uita din când în când la mine cu ochii înspăimântaţi şi şoptea cuvinte de neînţeles, dând din mâini ca şi cum ar fi vrut să îndepărteze ceva. Dar după o vreme se liniştea.

Era una dintre acele nopţi. Trecusem prin acelaşi ritual ca de fiecare dată. El se spăla pe faţa urâtă, ciupită de vărsat. Mă uitam la el cu dispreţ şi milă şi mă întrebam de ce îl ajutam pe perversul ăsta în miezul nopţii.

În cele din urmă s-a trezit cu totul. N-a vrut să se mai ducă pe prici, ci s-a aşezat pe unul dintre scaunele tapisate.

Supărat, i-am spus să facă ce vrea şi m-am întors să mă duc în patul meu. Deodată, m-a înşfăcat de braţ.

– Ştii de ce sunt închis aici, da? a întrebat.

Am dat din cap că da.

– Atunci de ce te-ai prefăcut că nu ştii? Nu cumva ţi-e milă de mine?

– Nu ştiu, a zis. Poate că, dacă ţi-aş fi arătat că ştiu, ar fi trebuit să mă port urât cu tine. Şi nu mi-a venit să fac asta.

– De ce?

– Habar n-am... Ai în tine ceva ciudat, care stârneşte milă. Da, poate că ai dreptate. Mi-a fost milă de tine.

Am spus ultima propoziţie pe un ton indiferent.

El s-a înfuriat. S-a ridicat în picioare. Avea încă degetele încleştate pe braţul meu.

– Haide, nenorocitule! Vino-ncoace! Vreau să vorbim! a strigat.

Vecinul meu de pat de deasupra s-a întors şi a început să se holbeze la noi. Apoi s-a ridicat în capul oaselor, şi-a îndreptat spatele, şi-a mişcat umerii şi a aterizat în singura sufragerie a locuinţei noastre. Îl admirasem pe tipul ăsta pentru rapiditatea cu care se mişca de cele mai multe ori.

Ticălosul de bogătaş mi-a lăsat braţul brusc, dându-şi seama ce făcuse. Apoi s-a aşezat la loc. De data asta nu pe unul dintre scaunele scumpe, ci pe cel mai incomod din toată încăperea.

Eram deja sătul de povestea asta. Aşezându-mă pe scaunul cel mai bun, m-am uitat la bogătaşul cel neruşinat.

În timp ce ascultam concertul dat de vecinul din patul de sus, care urina zgomotos, am aşteptat să se trezească şi celălalt grăsan. Dar dormea în continuare.

Bogătaşul repeta:

– Hei! Trezeşte-te, leneşule...

Striga asta ca şi cum ne-ar fi fost şef tututor, dintotdeauna...

Grăsanul şi-a deschis mai întâi un ochi, puţin, şi s-a uitat la noi cu o expresie nemulţumită pe faţă, apoi şi-a deschis gura negricioasă, care părea şi mai urâtă pe faţa lui nerasă, pentru a spune:

– Ce vreţi? Aici nu-i chip să se odihnească omul câteva minute în linişte! Dacă aţi şti că am venit aici numai ca să pot dormi liniştit, nu m-aţi mai deranja aşa! a zis Înălţimea Sa.

– Vino-ncoace! zise bogătaşul din nou.

Insista să se poarte ca şi cum ar fi fost şeful.

Bătrânul s-a răstit la el fără să-şi deschidă mai mult ochii.

– Ia ascultă aici! Nu eşti în vila ta!

Bogătaşul a dat înapoi pe loc. A zâmbit vinovat, ca şi cum ar fi fost prins cu mâţa-n sac.

– Nu te supăra! a zis el. Vino încoace. Vreau să vă spun ceva, băieţi. M-am săturat să ţin secretul ăsta.

Avea un ton rugător.

– Sper că n-o să dureze mult, ticălosule! a zis bătrânul în timp ce se ridica din pat cu greu. Abia dacă își putea deschide gura uscată.

Când m-am gândit ce gust oribil trebuie să fi avut în gură, m-a apucat greața.

– Ce vrei să ne spui acum, în mijlocul nopții? a rostit gura cleioasă a bătrânului.

– Nu știu. Cred că orice îmi trece prin minte, a spus celălalt.

– Până termini orice ai avut de zis?

– Da! Până termin orice am avut de spus.

Bătrânul grăsan s-a străduit să zâmbească. Îi plăcuse oarecum schimbarea de atitudine a celuilalt, dar tot nu-i venea să se miște din patul lui. A mai încercat o dată să spună:

– Drăcia dracului! De ce nu facem asta mâine, după masa de seară?

Un fir de salivă i s-a scurs din gură. S-a uitat la noi și a început să bombăne. S-a agățat de barele patului și și-a ridicat cu dificultate trupul bătrân. Apoi s-a dus la chiuvetă.

Bogătașul a strigat la bătrânul grăsan din scaunul lui:

– Nu ne-ai spus tu că oamenii trebuie să se plângă unii la alții așa cum Iov se plângea prietenilor lui?

Dragul nostru palavragiu, după ce termină ceea ce avea de făcut, rămase tăcut până când își cufundă trupul gras într-un scaun și își adună puterile ca să se uite la noi cu înțeles. Apoi întrebă:

– Deci, ce-ai să ne spui?

– O să vă povestesc tot răul pe care l-am făcut.

– Ei bine, nu cred că o să trăim îndeajuns de mult cât să termini de povestit totul. Dar, dacă tot suntem aici, dă-i drumul. Spune-ne. Sper să nu ne faci și mai somnoroși decât suntem acum. Fii sigur că, dacă mă plictisesc, mă duc direct în pat și mă culc la loc. Spune-ne o poveste interesantă. Captivează-ne. Să nu crezi că o să te compătimim. Nici tu nu ești Iov, nici noi nu suntem prietenii tăi. Singurul lucru

pe care îl avem în comun este nenorocitul ăsta de timp pe care trebuie să ni-l petrecem într-un fel sau în altul.

Cu toții știam că de fapt nu era atât de lipsit de inimă. Într-o doară, l-am întrerupt:

– Și, pe deasupra, așa cum știți, nici Iov nu era cu adevărat vinovat, am spus.

Totuși, contrar oricăror așteptări, am reușit să-l înfurii pe ticălosul bătrân cu chestia asta. Ochii lui întredeschiși, cu pleoapele căzute, se măriră dintr-o dată. Dacă ar fi fost destul de puternic și dacă n-ar fi fost atât de leneș, probabil că ar fi sărit la mine să mă strângă de gât, așa mi s-a părut.

Dar, ca de obicei, a preferat să mă tortureze cu vorbăria lui.

– Nu știi ce vorbești, hoț tâmpit ce ești. Iov a comis cea mai mare fărădelege din lume. Crezi că a fost pedepsit degeaba? Și-a disprețuit viața omenească într-un mod atât de lipsit de sens și inutil, încât l-a înjosit pe Dumnezeu. Pentru că a crezut că a face totul bine și a fi bun în toate era o mare chestie, și, fiindcă nu și-a dat seama că nici o fărădelege nu era mai mare decât asta, a fost pedepsit iar și iar. A crezut că era perfect, vreau să spun că era atât de arogant încât a fost prea orb ca să mai vadă chinul care-l distrugea pe el și tot ceea ce avea. Lui Iov îi place să domine. Aroganța lui e mai mare decât lumea întreagă. Cum adică poate fi cineva perfect, cum poate avea întotdeauna dreptate? Doar atunci când acceptă că e supus greșelii – în ciuda faptului că respectă toate legile Domnului – și se revoltă împotriva chinurilor pe care le suferă se regăsește pe sine. Și face aceasta pentru că nu înțelege. Iov își închipuia că a fost părăsit de Domnul, deși a fost bun și drept. Adevăratul său chin este acela că a fost părăsit. Dumnezeu, care spunea că Iov era fiul său, îl părăsise. Asta este sursa și cauza revoltei lui Iov. Cu alte cuvinte, iarăși nu a reușit să înțeleagă. Cu toate acestea, până la urmă se ridică și comite un păcat – un păcat uriaș. Astfel, face ceea ce trebuie fără măcar să fie conștient de asta. Prin urmare, i se dă voie să vorbească despre

suferința lui și să dea glas revoltei sale. Adevăratul Iov este cel care poate să se revolte împotriva lui Dumnezeu în momentul în care știe că este un păcat să facă aceasta. Deși încă nu este conștient de adevărata sa vină, acum este destul de curajos pentru a comite o fărădelege atât de mare. Și acum este orb, dar acum trebuie să fie liniștit, iar pedeapsa trebuie să înceteze, pentru că până la urmă a greșit – fapt care a făcut din el o ființă omenească. I se dă voie să-și reverse suferința asupra altor oameni. Dumnezeu nu s-a așteptat niciodată ca omul să devină Dumnezeu. Voia ca omul să fie om, tâmpitule...

Am crezut că furia n-avea să i se potolească prea curând și că avea s-o țină așa cine știe cât, dar dintr-o dată chipul lui deveni melancolic. Își ridică fruntea și se uită la mine:

– Oricum mi-ai stricat somnul! a spus.

Zbuciumul unui violator care voia să fie înțeles

Când bogătașul începu să vorbească spunând: „Oricum...“, am văzut zorii care începuseră să apară prin ferestruica îngustă care dădea în curte. Peste puțin timp, lumina soarelui avea să dea năvală înăuntru, gardienii aveau să înceapă să umble pe coridor, urmau să ni se aducă alimentele comandate de la băcănie și micul-dejun.

Perversul era gras, dar asta nu-l făcea să pară și stângaci. Știți cum arată unii oameni, cu burțile rotunde de parcă ar fi înghițit o minge. În afară de un fel de smoc pe creștetul capului, își pierduse tot părul; era însă păros de la gât în jos și, ca pentru a se răzbuna fiindcă rămăsese chel, își lăsase smocurile de păr de pe gât să crească în voie. Părea a face eforturi să arate cât mai neîngrijit, așa că-și lăsa totdeauna nasturii de sus ai cămășii descheiați. Avea o față mai degrabă rotundă. Nasul îi era teșit de ambele părți și strâmb. Poate că îi fusese deformat de o lovitură într-o încăierare; oricum, nu părea să-i pese. Îi plăcea să vorbească despre femei – de fapt, despre târfe – și îi plăceau și încăierările.

Ce mă uimea era faptul că nu spunea câți bărbați bătuse, ci cum îi înfuriase și cum fusese el bătut, deși nu se lăsase niciodată. Când își spunea poveștile, devenea surescitat, se foia pe scaun ca și cum ar fi fost gata-gata să sară în picioare, apoi se uita la noi pe rând înainte de a începe din nou să vorbească.

Cum am spus mai înainte, nu-mi plăcea de el. Când mă gândeam ce făcuse, eram și mai dezgustat. La urma urmei, era unul dintre acei ticăloși de bogătași care aveau

avere din familie și care credeau că puteau face orice le trecea prin cap. Să fi fost și numai din cauza asta, mi se părea că dintre noi toți el își merita cel mai mult pedeapsa. Deși uneori mă interesa, din pură curiozitate profesională, îmi pierdeam repede interesul pentru el din pricina oboselii și a dorinței mele de a mă izola de toți și de toate. În asemenea momente, îl vedeam așa cum era – o creatură abominabilă până în măduva oaselor – și mă îndepărtam.

– În fabrica noastră, birourile sunt ceva mai departe de aria de producție, a zis ticălosul pervers.

Ne-am uitat la el cam lipsiți de chef.

– Clădirea are două etaje. Aveam o încăpere la capătul unui coridor lung – într-un loc izolat. De fapt, acesta era locul în care afurisita de fiică-mea mă ținea sub supraveghere... Ah! Am învățat-o pe afurisita asta tot ce știe. I-am dat tot ceea ce are acum. Dar ea s-a dovedit mai ambițioasă decât mine...

Mi-am pierdut orice interes pentru afacere după ce a murit mama ei. Săptămâna trecută s-au împlinit șase ani de la moartea soției mele. Sărmana femeie a reușit să suporte unul ca mine doar pentru un timp limitat. Moartea soției mele m-a afectat mai mult decât m-am așteptat, deși tot timpul cât am fost căsătoriți am visat să fiu din nou singur. Credeam că mi-ar fi mai ușor să trăiesc fără ea și mă tot plângeam de ea la târfele la care mă duceam. Așa că până la urmă a luat-o Dumnezeu. Vreau să spun că Dumnezeu mi-a aruncat în față grozăvia asta: cât de abject sunt. Dintr-o dată, o senzație de pustietate sumbră – ceva ce nu mai simțisem niciodată – m-a cuprins din toate părțile. Pustietatea asta era sfârșitul meu, băieți! Vidul acela! Cum putea fi atât de importantă pentru mine, de fapt, femeia aceea de care încercasem să stau cât mai departe în fiecare zi... Nu mai voiam să fac nimic. Atunci am început să beau mai mult...

Fiica mea era singurul meu copil, și trăia împreună cu un idiot snob și profitor. Nici măcar nu știam unde locuia. Totul parcă se fărâmița și îmi scăpa printre degete. Într-o

zi, când eram treaz, am văzut venind sfârșitul. Am simțit că trebuia să fac ceva. Am găsit-o pe fiica mea și i-am spus: „Stai jos și hotărăște-te. Ori te măriți cu ticălosul ăla și dispari din ochii mei pentru totdeauna, ori vii și preiei afacerea. Altfel, nu vezi nici un ban de la mine".

S-a uitat la fața mea și s-a hotărât într-o clipă.

A doua zi, deja începuse să aranjeze camera pe care și-o alesese în cea mai bună parte a clădirii.

În zilele următoare s-a schimbat cu totul. Chiar și felul în care se îmbrăca a devenit altul. Fiica mea e brunetă și are părul lung. Părea mai frumoasă de când începuse să aibă grijă de ea. Îmi plăcea schimbarea asta. Și m-am adunat și am învățat-o tot ce știam – toate șmecheriile, căile prin care poți deveni puternic, cum să-ți atingi scopurile, totul.... da! Iar primul lucru pe care l-a făcut după aceea a fost să mă arunce la gunoi, exact așa cum o învățasem! Ei bine, meritam asta. Cu alte cuvinte, afurisita asta era soi bun.

A sărit în picioare, dar asta nu ne-a suprins. Eram obișnuiți să-l vedem așa.

A dat ocol camerei de câteva ori. În timp ce-și scutura capul, smocul de păr de pe creștet îi cădea în stânga și-n dreapta, dându-i înfățișarea unui nebun. Apoi s-a liniștit și s-a așezat la loc pe scaun. Era din nou senin. Cumva, știa să se calmeze singur în asemenea momente. În mod sigur suferea, dar în același timp gesturile îi erau atât de exagerate, încât nu părea deloc convingător. Se uită la noi, își scutură din nou capul și zâmbi amar. Pretindea că era o victimă a destinului său, un om conștient de înfrângerea sa. În loc să-și trăiască suferința, era mai ocupat să-și impresioneze auditoriul.

– Poate că ar fi fost la fel chiar dacă nu aș fi învățat-o nimic, a zis. Pentru că, dintr-un motiv sau altul, fiecare generație este și mai atroce decât cea de dinainte. Poate că așa e viața. Eu, de pildă, sunt un om și mai nemilos decât a fost tatăl meu. El era un mărunt negustor. Am observat cum îi lăsa în pace pe oamenii care îi datorau bani doar pentru că

le era milă de ei și cum le dădea marfă pe gratis unora care habar n-aveau să facă afaceri doar pentru că îi plăcuse de ei. Cine știe? Poate că mulți din jurul lui au profitat de el. În fiecare seară se adunau, vorbeau și beau până trecea mult de miezul nopții. Iar dintre toți, tatăl meu era cel care cheltuia cei mai mulți bani. Cu toate astea, lucrul ăsta nu l-a deranjat niciodată. Cred că era un laș, un om slab căruia îi era teamă să fie singur. Îl disprețuiam. Îmi spuneam că nu am să ajung ca el. Nu am ajuns. Imediat ce am preluat afacerea lui, am început să acționez nemilos și cu forță. Așa am făcut mai mulți bani decât făcuse el. Dar acum mă uit la fiica mea și îmi spun că aș fi putut să fiu mai puțin aspru. Mă întreb și pe care dintre oamenii aceia proști, buni de nimic, pe care i-am întâlnit în timp ce făceam afaceri, ar fi trebuit să-i iert. Ei bine, n-am putut răspunde la întrebarea asta. Credeți-mă, erau toți niște prăpădiți, demni de dispreț. În afară de asta, de ce mi-ar fi fost milă de ei? Ca să mă tragă în cloaca lor? Asta-i viața...

Tăcu pentru o vreme. După cât se părea, se întristase auzindu-și propriile cuvinte.

– Ascultați-mă, băieți... continuă el. Uitați de chestiile astea.

Același zâmbet trist, prefăcut.

– Vreau să spun, uitați de ceea ce tocmai v-am spus. Nu pot să mă conving nici măcar pe mine că am avut gândurile astea. Nu, nu... nu pentru că acum gândesc altfel. Încă mai cred că am avut dreptate în ce făceam. Dar cuvintele astea sună ca și cum ar fi ale altuia, nu ale mele. Nici măcar nu mai sunt furios. Nu știu ce mi s-a întâmplat, parcă sentimentele mele s-ar fi prăbușit în mine. Apoi, după ce s-au zbătut puțin acolo, m-au tras spre pământ. M-am aplecat. M-am încovoiat. Totdeauna am fost printre primii, băieți... Cred că am să devin puternic din nou dacă am să spun totul. Dar nu merge... Orice aș face, nu pot rupe pânza de păianjen care mă acoperă... Mai ales după nenorocirea asta. Mă uit la mine și văd un om singuratic, la capătul puterilor.

Chiar nu știu ce s-a întâmplat. Simt că undeva a fost o verigă slabă și că până la urmă asta a făcut să se rupă totul. A început căderea asta după ce soția mea a murit sau cu mult înainte? Ori s-a întâmplat din cauza morții ei? Nu știu. Orice fac, simt că nu pot atinge acel ceva care s-a închis în fața mea. Cum să explic... Parcă nu mă mai recunosc. Știu că sunt un om oribil, dar chiar și asta e ca o iluzie pentru mine. Nimic nu pare real. De fapt, și înainte mai simțisem asemenea lucruri... Dar, credeți-mă, băieți, îmi plăcea să fiu învins.

Râse ca o hienă, de parcă ne-ar fi împărtășit un secret suav.

– Tot trupul mă durea atât de tare, încât simțeam fiecare părticică din el. Mă umpleam de furie și simțeam că sunt gata să explodez, și voiam să ajung din nou la senzația aceea pierdută. Apoi deveneam din nou puternic. Pentru o vreme, deveneam din nou un bărbat diferit de amărâtul pe care îl vedeți acum în fața voastră. Poate că acesta de acum e un bărbat mai adevărat.... Nu știu. Nu are nici un sens ce spun, nu? E atât de complicat... Afacerile nu sunt niciodată atât de complicate! Nimic din chestiile astea nu există în lumea afacerilor. Acolo, dacă nu ești sigur pe tine, mai bine renunți.

Așa cum vă imaginați, ultimele zile le-am petrecut în clădirea aia lustruită și am băut în fiecare zi, de dimineața până seara. Se făcuseră șase luni de când fiica mea venise acolo, și între timp mă jefuise de tot ce aveam. Firește, în afară de câteva atribuții pe care le păstrasem pentru mine, cu înțelepciune. Când trebuia să se ocupe de lucrurile astea, se înfuria și trimitea pe cineva cu niște documente să le semnez. Întotdeauna i-am făcut să aștepte pe oamenii trimiși de ea. Ea era tot timpul grăbită. Zâmbeam disprețuitor către mesagerii ei, făcând în așa fel încât să știe că eu eram șeful, punând întrebări inutile și trăgând de timp. Cu cât era mai important lucrul care necesita semnătura, cu atât o făceam să aștepte mai mult... Pentru că atunci, nerușinata de fiică-mea nu mai putea să aștepte și apărea în biroul meu. Se năpustea înăuntru și își punea pe față un zâmbet

prefăcut ca să-și ascundă furia. Deși spumega de furie, încerca să mă ia cu binișorul, ca să nu se încurce lucrurile și să obțină semnătura. În asemenea momente, îi studiam fața crispată de enervarea ascunsă și recunoșteam pe obrajii ei gropița pe care o moștenise de la maică-sa. Asta mă emoționa. Îmi venea să plâng. Cu toate astea, nu o lăsam să-mi vadă emoția. Nu voiam să mă simt umilit în fața ei, și, făcând un efort să-i arăt că încă aveam puterea, începeam să ridic vocea sau chiar să strig la ea. Până la urmă spuneam: „Unde trebuie să semnez? Dai documentele astea pe mâna unora care habar n-au de afaceri! Vin aici și-mi cer semnătura fără să știe despre ce e vorba! Te-ai înconjurat numai de idioți și trântori!" Și spuneam tot felul de lucruri, certând-o...

Atunci începeau să-i tremure nările de furie, dar tăcea în continuare, ca să nu izbucnească. Își dădea părul pe spate și spunea: „Haide, tată!"

Atunci începeam să sufăr. Simțeam nevoia imperioasă să mă duc la ea, să-i mângâi fața, părul... Dar mă abțineam, pentru că, știam că dacă aș fi făcut asta, și-ar fi dat seama de slăbiciunea mea și ar fi profitat de ea.

Când mă gândeam la toate astea, îmi spuneam că nu mi-ar fi păsat dacă m-ar fi dat afară din biroul ăla nenorocit. Chiar m-aș fi bucurat. Aș fi putut să plec departe de tot și să-mi trăiesc viața ca un vagabond, un amărât pe care nimeni nu dădea doi bani. Aș fi murit sufocat în brațele prostituatelor. Aș fi crăpat fericit. Totuși, parcă mă temeam să plec cu totul din locul acela... Se pare că încă mai voiam să mă simt în siguranță... Poate că pe vremea aceea nu eram chiar atât de nebun. Știți ce, de fapt asta înseamnă să fii om de afaceri. Dacă ai devenit om de afaceri, nu poți înnebuni cu totul, prieteni... Niciodată. Mintea ta, care e mereu pusă pe negociere, te împiedică să o iei razna de-a binelea...

Nu eram nebun, dar am început să mă simt foarte singur. Deși am început să le cumpăr lucruri și să le dau de băut oamenilor din jurul meu, nu mă puteam împrieteni

cu nici unul dintre ei. Nu puteam și nu pot... Cum puteam să mă împrietenesc cu indivizii ăia josnici, care-mi lingeau pantofii doar ca să mă scuture de ceva bani! Nenorociții! Cățeluși dresați! De ce sunt buni oamenii ăștia, care nu pot câștiga destui bani cât să-și țină fruntea sus?

Și fiică-mea! Ce rușine... Cum am putut să am drept fiică o afurisită ca asta?

Cum termină de spus aceste cuvinte, se mișcă pe scaun ca și cum ar fi vrut să se ridice. Se uita la noi cu priviri stăruitoare, cerând să fie aprobat. După ce ne privi fețele somnoroase una câte una, își răspunse singur la întrebare:

– Da, e fiica mea... Nu poate fi a altcuiva. Dar dacă n-aș fi pus ceva bani deoparte tocmai fiindcă n-aveam încredere în ea, m-aș fi dus la fund, probabil. Dar ce spun eu? În mod sigur așa s-ar fi întâmplat...

Își strânse buzele, furios. Apoi se calmă repede, încă o dată, își plecă fruntea și se pregăti să-și reia povestirea.

Niciodată n-am reușit să-i înțeleg pe oamenii ca el. Se poartă așa în mod intenționat sau e doar felul lor de a fi? Dar ticăloșii ăștia de bogătași sunt toți la fel. Vreau să spun că nu-ți dai seama niciodată când sunt cu adevărat furioși, când râd și când se calmează. Cine poate ști...

– Deci, în gaura aia – în birou – era o tipă cu fundul mare care făcea curățenie. Nu era o femeie cu care să vrei să ai de-a face, înțelegeți.... Ca ea găseai pe toate drumurile. Mai demult nici n-aș fi observat-o... Nu mi-ar fi păsat de ea, dar, așa cum aranjase afurisita de fiică-mea lucrurile în camera aia, femeia trebuia să facă ordine tot timpul, și nu se știe cum mi-a atras atenția. Când vezi una ca ea așa mare, lascivă, în fața ochilor tot timpul...

Aveam prea mult timp liber, iar femeia era atât de iscusită la vorbe, încât am început să purtăm lungi conversații. Vedeam că nu era bună de nimic, dar ce era rău în pălăvrăgeala și în bârfele noastre? În felul ăsta, îmi petreceam și eu cumva timpul. Femeia aia era dată dracului. Nu știu cum făcea, dar chiar când eram mai sătul de toate, îmi povestea

câte-o chestie neruşinată şi mă făcea să râd sau chiar mă stârnea. Subiectul putea fi o vecină de-ale ei căreia îi plăcea să se culce cu bărbaţii sau târfele care apăruseră în oraş în ultima vreme. Uneori mă trimitea la anumite adrese... Ei bine, trebuie să mărturisesc că n-am fost dezamăgit în locurile în care mă trimitea... O dată m-am culcat cu o femeie care locuia în apropiere de casa ei. Am găsit-o printre nişte târfe ieftine, într-un apartament amărât plin de mobilă veche. Avea un fund mare şi o burtă considerabilă. I se vedeau bine rădăcinile părului vopsit. Cu toate astea, era foarte tânără şi veselă... Ştia cum să mă ia, şi, după o mulţime de trucuri şi şmecherii, a reuşit să mă întoarcă pe dos. Ha, ha! Ştiţi ceva, băieţi, pe mine femeile frumoase nu mă excită deloc. Îmi plac gagicile cu funduri uriaşe, fete vesele şi urâţele...

Deodată, se ridică în picioare, fiindcă îi venise o idee de zile mari.

– Ce-ar fi să ne aducă aici câteva fete de-astea? Ce ziceţi? Ne-am distra pe cinste! Ia uite ce feţe aţi făcut. Bine, renunţ la ideea asta genială.

Făcu o pauză un moment, dar se înveselise, ca bătrânii care se laudă cu isprăvile pe care le-au făcut la vremea lor.

Aici, în celula asta, aşteptând să împlinesc cincizeci de ani, înţeleg mai bine că, atunci când e tânăr, un om este diferit de cel care va deveni mai târziu. O persoană nu are o singură viaţă, ci mai multe. Dacă nu ar fi aşa, a povesti ceea ce puteai face odată – dar acum nu mai poţi – n-ar părea un lucru atât de trist. Oare cineva poate să-şi invidieze sinele mai tânăr? Sigur că da! Dar întotdeauna i s-a spus că viaţa este un întreg şi că e inutil să rezişti, şi atunci se supune soartei pe care nici măcar nu o înţelege. Şi se uită la sinele său tânăr de departe, ca şi cum s-ar uita la fiul său, cu mândrie şi cu tristeţe. Şi este năpădit de îndoială. Oare eu eram acel tânăr entuziast şi activ? Cum poate dovedi un om bătrân că trecutul este la fel de real ca şi viitorul? Să dovedească şi faptul că ceea ce se petrece chiar în momentul acela este real...

Cât de trist este faptul că o fiinţă omenească este obligată să-i convingă pe ceilalţi că există. Faptul că noi credem că existăm doar sub forma frânturilor de istorii pe care le numim „amintiri" presărate în viaţa fiecăruia şi pe care le tot povestim este cea mai mare dezamăgire – şi cea mai mare alinare, în acelaşi timp. Emoţii rătăcitoare, prosteşti, asta ne rămâne din tot....

Bogătaşul care ne stricase odihna revărsându-şi în urechile noastre amintirile cu atâta entuziasm, în puterea nopţii, spuse:

– Vreau să spun, băieţi, că... îmi plăcea femeia aia care făcea curăţenie în birouri. Mi se părea că e singura fiinţă vie din viaţa mea, în afară de mine. Ei bine, şi ei îi plăcea relaţia asta. Îşi dăduse seama ce putere avea asupra mea şi începuse să-mi spună bârfe şi despre fiica mea. Desigur, când îşi făcea bine treaba, o lăsam să simtă şi gustul banilor. Astfel, femeia aia neglijentă, cu fundul mare, a devenit spioana mea. Mă simţeam mai puternic atunci când auzeam de la ea informaţii de tot felul, de la ce-au mai făcut târfele din oraş până la ce cupluri se mai formau în birouri, ce jocuri se mai puneau la cale. Încet, îmi reveneam la starea mea obişnuită, îmi recăpătam sinele. Când au intrat în joc banii, am primit tot mai multe veşti, spre marea mea plăcere. Acum eram la curent cu tot ce se petrecea în clădire şi chiar şi în oraş.

Într-o zi, mi-a spus că afurisita de fiică-mea avea o relaţie cu un tip foarte sus-pus în administraţia oraşului. Nu-l cunoşteam. Venise de curând pe postul acela. Unul dintre tinerii aceia aroganţi. După spusele spioanei, tipul aproape că se mutase în biroul fiicei mele – era acolo tot timpul. Purtau discuţii pasionate şi şuşoteau întruna. Se pare că plănuiau ceva. I-am mai dat ceva bani femeii şi i-am spus: „Trage cu urechea şi spune-mi ce pun la cale". De fapt, eram sigur că afurisita aia de grăsană ştia, dar se prefăcea că nu aflase, ca să stoarcă şi mai mulţi bani de la mine. A venit după două ore şi a început să povestească. Deştepţii ăia doi, după cum mi-a explicat ea, plănuiau să pună mâna pe toată averea

unui tip nou-venit în oraş, care pare-se că nu avea habar ce proprietăţi deţinea. Se pare că nu era nimic de capul tipului ăluia. Mai mult, era un psihopat care se temea să meargă la birourile administraţiei publice ca să-şi verifice actele de proprietate. Afurisita de fiică-mea şi complicele ei voiau să intre în stăpânirea unor terenuri din centrul oraşului al căror proprietar era acel om. Visau cu ochii deschişi la chestia asta, îşi trimiteau prin aer sărutări şi vorbeau despre clădirile pe care aveau să le construiască acolo. De fapt, străinul acela tâmpit merita ceea ce i se pregătea. Cu toate astea, am hotărât să le stric planurile. Acum aveam ceva interesant de făcut. Mai întâi aveam să-l găsesc pe acel om şi să-i dezvălui ce puneau la cale. Am încercat să mă folosesc de vechile mele relaţii. Până la urmă am plătit pe cineva să-l urmărească pe tip. Am descoperit că stătea într-un hotel şi că iubita lui lucra într-un bar. Apoi am început să mă gândesc la cea mai bună metodă de a-i da peste cap planurile fiicei mele.

Aveam planurile mele. Şi fiica mea le avea pe ale ei. Mă gândeam zi şi noapte şi beam fără încetare. Ca să-mi recapăt puterile şi să mă simt mai bine, mergeam la baruri seara şi chiar mă luam la ceartă cu alţii. Şi totuşi nu mă simţeam atât de tare cum eram pe vremuri. În mine dorinţa de a le strica planurile era dublată de un fel de oboseală, eram sătul de toate. Nu puteam să mă scutur de plictiseala care mă paraliza. Entuziasmul meu era unul forţat. De fapt, nu simţeam nimic. Nu puteam să ating vidul din mine. Când mă apucasem de asta, sperasem că aveam să aduc ceva acţiune şi entuziasm în viaţa mea. După toate paharele pe care le dădeam pe gât unul după altul şi mă trezeam în cine ştie ce pat, mă străduiam să mă gândesc la planul meu, între somn şi trezie, cu mintea înceţoşată, şi mă pierdeam în reverii. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât planul părea să se amestece în mod ciudat cu alte lucruri, şi de fiecare dată mă trezeam că mă gândesc la soţia mea moartă. Deşi încercam să mă agăţ de vreo idee plăcută, nu-mi puteam reconstrui latura mea ambiţioasă, cea care făcuse din mine

bărbatul de pe timpuri, şi mă cufundam din nou în depresie. Până la urmă, mi-am dat seama că ceea ce urma să fac nu mă mai interesa, dar nu aveam cum să dau înapoi. Trebuia să-mi urmez planul. Într-o zi, am luat o bătaie zdravănă într-un bar unde venea şi tipul. Partea nostimă a fost că idiotul a încercat să-mi ia apărarea. Apoi am încercat eu să-i iau apărarea, şi lucrurile s-au încurcat şi mai tare. Iubita tipului a fost omorâtă în mijlocul străzii, iar el a fost trimis la închisoare. Aveau să încerce să-i dovedească vinovăţia. Aşa că m-am întors în biroul meu. Nu-mi mai rămăsese putere să fac nimic.

Nu mai puteam să fiu nici bun, nici rău. Fiica mea crescuse, aşa că nu-i mai puteam impune voinţa mea. Şi se îndepărtase de mine. I-am dat bani spioanei pentru ultima dată şi i-am spus să-mi aducă veşti noi-nouţe. Totul mă obosea la culme.

Într-una din zilele în care-mi omoram timpul cu băutura, închis în biroul meu, femeia care făcea curăţenie, fosta mea spioană, a adus acolo o fetiţă. Era fiica ei, a zis. O fătucă scundă, murdară, slabă, de vreo doisprezece-treisprezece ani. Dacă ar fi spălat-o cineva, s-ar fi văzut că era brunetă.

– Ar trebui să stea aici până termin cu curăţenia, a zis mama ei. N-am unde s-o las altundeva.

– Bine, am mormăit. Dar să nu se atingă de nimic. Să stea acolo şi să nu se mişte.

Ştiam că nu puteam s-o refuz pe femeie.

A zis că nu o putea trimite la şcoală fiindcă era săracă şi nu avea nici un fel de rude care să aibă grijă de fetiţă. Erau tot felul de derbedei în cartierul ei. M-am gândit că era o altă şmecherie ca să mai scoată nişte bani de la mine. Dar eram hotărât să nu-i dau nici un sfanţ fetiţei pentru şcoală sau pentru orice altceva.

Când a apărut o fetiţă în povestea lui, care pentru un timp păruse a se îndrepta într-o altă direcţie, mi s-a făcut greaţă. Ghiceam ce avea să urmeze. M-am încruntat. Cred că nu voiam să aud ce se întâmplase. Toate chestiile pe care ni le

spusese până atunci, toate jocurile astea legate de bani păruseră întrucâtva amuzante și familiare, dar când a adus vorba despre fetiță, mi-a pierit orice chef. M-am uitat la bătrânul palavragiu. Și el părea încruntat. Se uita în jurul lui ca și cum s-ar fi întrebat cum putea reuși să nu asculte povestea.

Dar perversul n-avea de gând să se întrerupă. Părea hotărât să continue până la sfârșitul poveștii. Se pare că se pregătise mult timp s-o spună.

– După ce a plecat maică-sa, fetița s-a așezat într-un colț, tăcută și sfioasă. Dar după o vreme s-a plictisit și a început să se plimbe prin cameră. După o oră dădea ocol biroului meu. Eu stăteam sorbind din băutură și prefăcându-mă că citesc ceva. Dar o urmăream cu coada ochiului.

Până la urmă, i-am spus să se oprească și să se așeze într-unul dintre fotoliile care erau în fața biroului meu. Apoi am întrebat-o de ce nu se ducea la școală. Își mesteca guma și mai scotea câte o vorbă din când în când. Era caraghioasă. Mă gândeam că trecuseră vreo zece ani de când vorbisem ultima oară cu un copil. Ea mi-a spus că mersese la școală în clasa întâi și a doua, dar că nu mai fusese în ultimii deloc.

Grăsanul bătrân se ridică brusc și zise:

– Eu mă duc la culcare.

Ticălosul de bogătaș nu înțelegea de ce eram cu toții atât de încruntați. S-a încruntat și el. Fața lui mare și plată era plină de cute. Se ridică. Se uită urât la noi.

– Știți cu toții de ce sunt închis aici, nu-i așa? a zis el.

Am tăcut, de parcă am fi fost puși sub acuzare.

A răspuns tot el.

– Pentru că am violat-o pe fetița aceea.

Eram destul de furioși. Ne-am uitat în altă parte. Bătrânul a aruncat o privire spre patul lui.

Bogătașul a ridicat vocea:

– Dar nici unul dintre voi nu știe exact ce s-a întâmplat. Și nici măcar nu vreți să aflați!

Grăsanul bătrân n-a mai putut suporta. A spus pe un ton hotărât:

– Mai bine ne-am duce la culcare. Da, așa e, nu vreau să știu ce s-a întâmplat. Acum mi-am dat seama că n-am nici un chef să ascult scârboșeniile tale după ce m-ai trezit din somn la ora asta.

Bogătașul pervers s-a uitat la noi, uimit și disperat. Își umflase obrajii, ca și cum nu și-ar mai fi putut înghiți vorbele pe care se pregătise să ni le spună. Părea că din clipă-n clipă avea să vomite pe noi, cu furie, tot ce strânsese înăuntrul lui.

M-am simțit ușurat, din cine știe ce motiv. Pentru că de fapt nu-mi păsa deloc de el. Înțelegeam că se chinuia să-și descarce zbuciumul din suflet, dar preferam să nu fiu prin preajmă când avea s-o facă. Nici măcar nu voiam să discut dacă ceea ce făcuse el fusese sau nu o fărădelege. Pentru că în mod sigur fusese o fărădelege. Și trebuia să fie pedepsit. Iar pedeapsa ar fi trebuit să-l oblige să trăiască având povara asta pe suflet. Nu voiam să am nimic de-a face cu asta. Cred că bătrânul palavragiu gândea exact la fel. Unele lucruri sunt întotdeauna fărădelegi, oricum le-ai privi.

Vecinul meu care nu scosese o vorbă s-a uitat la noi fără nici o expresie, la fel ca prima oară, după ce se dăduse jos din pat.

Fără îndoială că era o idee bună să ne ducem la culcare și să amânăm pacostea aceea de poveste. Grăsanul deja se chinuia să se scoale din scaunul în care se afundase. De fapt, s-a ridicat mai repede decât ne-am așteptat și s-a vârât în pat.

Eram pe cale să se strecurăm în așternuturile noastre îmbietoare, când bogătașul a început să strige:

– Nu vreți să mă ascultați. Ei, ce s-a întâmplat cu vorbăria aia despre cum să scoți la iveală ceea ce e mai adânc în tine? Toți sunteți niște ipocriți. Pentru că deja m-ați judecat. Credeți că mă cunoașteți prin fapta rea pe care am făcut-o. La dracu'! Mai rău, vă purtați așa chiar dacă toți sunteți închiși aici pentru că ați călcat legea. Toți ați făcut un sfârșit al poveștii în capul vostru. Și gata, ați tras concluziile. Nu mă puteți înțelege, dar puteți să mă judecați. De mult m-ați spânzurat în închipuirea voastră... Lucrurile profunde, da?

Să vă ia dracu' pe toţi... Dar ia ascultaţi... Uitaţi-vă la mine. Heei! uitaţi-vă la mine! N-aveţi decât să mă înţelegeţi... Aţi priceput? Şi voi, şi cei de-afară... Asta-i calea.

Scutură din cap.

– Asta e. E atât de uşor să dai deoparte lucrurile sau oamenii, nu-i aşa? Şi e mai bine să încerci să nu-i vezi deloc...

Daţi-mi voie să vă spun ceva, dragii mei nevinovaţi... Într-o zi, îmi prăjeam la soare burta pe marginea piscinei, uitându-mă cu obrăznicie la femeile din jur. Eram într-o foarte bună dispoziţie. Atunci, un idiot handicapat s-a apropiat de piscină, mergând cu genunchii apropiaţi şi întorşi în interior, cu paşi ciudaţi şi bălăngănind din mâini. Râdea.

Zăpăcit, neavând habar de unde venise, m-am uitat la el.

Şi el m-a privit pe mine. M-a fixat cu privirea. Idiotul...

M-am uitat în altă parte, dar, oricât de mult am încercat să-mi feresc privirea, n-a încetat să rânjească la mine în felul cel mai stupid cu putinţă. M-am străduit, dar n-am reuşit să scap de privirea lui fixă şi de rânjetul prostesc. Mi-a venit să mă duc la el şi să-i sparg capul, sau să mă duc să mă plâng la cei care aveau în grijă piscina, să-l ia de acolo. Idiotul uitase de oricine altcineva şi continua să se uite la mine fără să clipească, ca şi cum şi-ar fi întâlnit un prieten sau pe cineva cu care se simţea foarte bine. Creatura aceea era fascinată de ceva ce văzuse în mine. Mă înfuriasem, dar în sinea mea ştiam cu ce îl atrăsesem pe idiot. La dracu', ştiam. Îl înţelegeam. În fiinţa aceea stupidă, murdară, singură şi scârboasă era ceva cunoscut de mine, ceva ce aveam şi eu. De fapt, era clar că îi eram prieten. Cu toate astea, simţeam dorinţa să-l împing în piscină şi să mă uit la el cum se îneacă. Şi mai voiam să plec din locul acela şi să nu mă mai întorc niciodată acolo.

Asta era! Un nelegiuit. Ca şi mine. Omul care stă acum în faţa voastră, cu burta lui mare, pentru că nu l-aţi strâns de gât când l-aţi văzut prima oară. L-am înţeles pe idiotul acela pentru că îi semănam. Iar acum, datorită vouă, înţeleg cât de asemănătoare e vina lui cu a mea. Dar voi sunteţi

cei mai josnici indivizi din lumea asta oarbă şi afurisită. Sunteţi vinovaţi, dar nu vreţi să recunoaşteţi asta. Sunteţi vinovaţi, şi vă prefaceţi că sunteţi puternici! Credeţi că or să vă ierte şi or să vă accepte din nou? Să vă ia dracu'! Nu mai vorbesc cu voi. N-o să fiţi în stare să mă înţelegeţi. N-o să aflaţi niciodată ce e în capul meu, pe care deja mi l-aţi tăiat de pe umeri în gândul vostru! Să vă ia dracu'!

Uitaţi-vă la voi! Câtă neruşinare şi câtă aroganţă! Aroganţa te face să-ţi închipui că eşti atât de sus, încât nici nu te mai interesează să-i înţelegi pe alţii.

Mă uit la voi şi sunt fericit că nu sunt ca voi. Ştiţi ceva? Sunt un tip dezgustător. Ştiu asta. M-am uitat în oglindă, domnilor... Am văzut că sunt zero. Căderea asta din nori magnifică mi-a distrus aroganţa. Îmi dau seama şi de asta. E adevărat că îmi plăcea să mă gândesc la lucruri murdare. Dar vina mea mă curăţă de toate, băieţi! Sunt purificat în fiecare noapte. Iar puritatea asta începe să mă strivească.

Dar voi... nici măcar nu vedeţi groapa în care aţi căzut. Şi cădeţi din ce în ce mai adânc...

Suntem condamnaţi, idioţilor! Uitaţi-vă la voi. Am fost condamnaţi de nişte oameni aroganţi, ca voi, care au crezut că sunt asemeni lui Dumnezeu. De-asta am ales să fim muritori în lumea asta şi râdem de noi... Uite! Aşa! Zâmbim, cu toată suferinţa. Dar voi faceţi la fel cum am făcut eu cu nefericitul acela. Încercaţi să nu vedeţi rânjetul. Zâmbetul îmbietor... Zâmbetul unei fiinţe umane. Nu. N-o să-l mai vedeţi.

A tăcut. Mi-am dat seama că pentru un moment nu a mai putut să respire. Am vrut să mă duc la el, dar m-a oprit cu un gest. După ce şi-a recăpătat suflul, s-a dus spre chiuvetă.

Ne-am făcut curaj să ne uităm unii la alţii pe furiş şi apoi ne-am dus la culcare.

Cât de bine poate un om să-l înțeleagă pe un criminal?

Bogătașul nu s-a dat jos din pat a doua zi. A luat o sticlă de whisky din lada care ne fusese adusă în celulă și a stat acolo toată ziua. Seara n-a venit la cină și nici n-a vorbit cu noi. De câte ori îl priveam, întorcea capul și se uita în altă parte. Deși bărbatul acela mi se părea dezgustător, purtarea lui naivă, copilărească m-a înduioșat. Desigur, din cauza ciudatei situații cu care fuseserăm confruntați cu toții, ritmul vieții din celulă se schimbase.

Cu toate acestea, e normal ca lucrurile să fi luat o astfel de întorsătură. Era o situație neobișnuită. Orice punct de vedere ai fi adoptat, era greu să te împaci cu ideea de a asculta un bărbat povestind cum violase o fetiță. Pe de altă parte, omul avea dreptate: îl condamnaserăm fără măcar să-i fi ascultat povestea până la capăt. Cu toate că nu aveam nici o îndoială asupra vinovăției sale, am început să mă simt la rândul meu vinovat după căderea serii. Totuși, nu mă simțeam destul de vinovat ca să stau în pat sau să mă retrag în mine însumi. Am încercat să ne gândim și să înțelegem, dar poate pentru că ni se potrivea mai bine rolul de acuzatori, sau poate pentru că eram niște tipi hârșiți în rele, obișnuiți să avem de-a face cu criminali, nu ne-am zbuciumat prea tare. Era și cum ne-am fi pierdut capacitatea de a simți emoții. Ca și polițiștii sau avocații, suferiserăm și noi un fel de deformație profesională. M-am întrebat de ce, în acest caz, eram mai ostili decât ar fi fost cazul față de omul acela care suferea din pricina a ceea ce făcuse în trecut.

În mod sigur am fi putut să ne forțăm să-l înțelegem, dar ce s-ar fi întâmplat în acest caz? Ar fi apărut niște oameni și mai răi. I-am fi înțeles și pe aceștia, dar mai apoi am fi dat peste unii și mai răi. Și dacă am fi continuat în aceeași direcție, totul s-ar fi deteriorat la nesfârșit, pentru că n-am mai fi fost niciodată în stare să aflăm unde se ascundea răul întunecat, pur, cristalizat, și am fi sfârșit într-un mod nefericit, iertându-i pe cei vinovați. De aceea, imediat cum recunoști răul, trebuie să te oprești, să nu încerci niciodată să vorbești despre el, să-l înțelegi. Cei răi ar trebui împinși în afara cercului înțelegerii, ca măcar să se oprească la marginea acestui cerc, care încă există. Desigur, ar trebui excluși din cerc și alungați dincolo de orice posibilitate de a fi înțeleși... Asta ar trebui să fie pedeapsa lor: să nu fie înțeleși. Pentru că a înțelege pe cineva – așa cum spusese omul – înseamnă a-l ierta.

Și ce fusese povestea cu idiotul de lângă piscină? Ce înseamnă să fii inocent? Oare inocența acelui idiot și vina acestui ticălos pervers creaseră o legătură între ei? Cred că nu trebuie cercetate lucrurile mai departe: nu am o capacitate de înțelegere infinită. Și nici n-aș putea înțelege. Am să-i las pe alții să se extenueze făcând un asemenea efort. Mie să-mi aduceți doar capul tăiat al individului!

Lăsând deoparte gluma, cam așa gândeam. De fapt, mai mult sau mai puțin, în linii mari tot astfel arată peisajul minții mele. Desigur, dacă lăsăm deoparte ceea ce s-a petrecut în zilele următoare, când am aflat sfârșitul poveștii lui...

Singurul lucru pe care l-am conștientizat în ziua aceea era că noi nu eram în situația de a ne izola în culcușurile noastre, cum făcuse ticălosul bogat. De fapt, devenisem într-un fel dependent de poveștile noastre. Voiam doar să spun o poveste sau să ascult una, chiar dacă nu aveau nici un sens. Trebuia doar să fie o poveste lungă și captivantă.

Toți trei ne uitam unul la altul pe deasupra mesei. Sorbeam din paharele de whisky scump – un cadou de la bogătaș – ca să încețoșăm lucrurile care ne treceau prin minte.

Vecinul meu cel tăcut și cu mine am schimbat o privire, apoi ne-am uitat la bătrân.

Ne-a privit și el cu o expresie de parcă ceva i s-ar fi părut amuzant. Poate că era un fals zâmbet subtil care-i apăruse pe buze, ascuns de obrajii căzuți. După puțin timp, nu mai putu să rabde. Se uită la mine și zise:

– De ce nu ne spui o poveste? O să ne înveselim puțin.

Ca să spun adevărul, voiam să se mai risipească puțin atmosfera aceea apăsătoare. Așa că am acceptat. M-am dus la pat și am luat o grămadă de hârtii de sub saltea.

Începusem să scriu povestea asta de când eram în celulă, de fapt. Acum o rescriu după cum mi-o dictează gândurile în prezent și cu un efort constant de șlefuire, atât cât pot. Mărturisesc că ceea ce scrisesem pe hârtiile acelea erau lucruri dezlânate și artificiale. Totuși, așa cum știți, trebuie să-ți dai frâu liber și să creezi ceva care mai apoi poate fi șlefuit în cele mai mici detalii.

Așa că în momentul acela i-am arătat grămada de hârtii motolite și am zis:

– O să citesc.

Ismet s-a scărpinat în cap.

Bătrânul, care probabil îmi punea la încercare determinarea, și-a luat aerul unui tip venerabil care se uita la exercițiile de scris numere ale unui copilaș, m-a fixat cu privirea, dar după puțin timp a renunțat și a zâmbit, zicând:

– Bine, atunci citește.

Bogătașul s-a întors în patul lui pe partea cealaltă. Acum îi vedeam doar fundul grăsan.

Cred că ar fi bine să amintesc aici câteva lucruri care mi-au încurcat afacerile înainte să mă avânt în lunga poveste a aventurii mele, care m-a trimis în spatele gratiilor. Mai înainte de toate, povestea acestui jaf rămâne tot timpul într-un colțișor al minții mele, deși eu nu mai sunt în mijlocul lumii.

Așa cum am scris de la început, procesul a început după ce grupul din care făceau parte avocatul meu cel viclean, procurorul și inspectorul a venit să mă viziteze cu câteva zile mai înainte.

Se pare că găsiseră trei șalupe care au transportat banii. Spuseseră că se făceau cercetări și că în câteva zile aveau să descopere totul. Dar, dacă îi ajutam, au adăugat, lucrurile aveau să meargă mai repede, și ar fi fost și în avantajul meu.

Avocatul meu cel viclean a încercat să mă convingă și pe mine. Dacă îi spuneam tot ce știam, aș fi putut negocia, aș fi putut primi cea mai scurtă pedeapsă cu putință, bla bla bla...

– Nu vreau în altă celulă. Vreau să stau aici singur, am zis. Sunt sigur că sunt închis doar pentru scurtă vreme, dar, știți, aș vrea să știu ce vreți să auziți de la mine, doar ca să scap de voi. Dar nu știu nimic. Habar n-aveți ce înseamnă un „profesionist“, nu-i așa? Am fost doar un tip folositor pentru o anumită parte a afacerii. Nu știu nimic altceva. Ar trebui să puneți mâna pe lideri, pe șeful lor. Dar, dacă vreți, vă pot spune cum am deschis seifurile.

Polițiștii se înfuriau, ca de obicei.

– Omule, a dispărut un camion de bani. Știi ce o să se întâmple cu echipa dacă nu-l găsim? a zis unul dintre ei. N-o să-mi pun familia în primejdie din cauza ta. Așa că, haide, ciripește. Și pe urmă poți să te relaxezi. Ăsta e un caz național. Știi ce-or să-ți facă?

Era rândul meu să mă înfurii.

– De ce trebuie să vorbiți toți odată? am protestat. Nu încerc să vă duc de nas. Am recunoscut toate acuzațiile. Ce mai pot face? Am fost prins chiar în mijlocul faptelor, pentru numele lui Dumnezeu! Nu după ce am terminat treaba!

...

În ziua următoare doi dintre ei m-au dus într-o cameră din birourile direcțiunii. Mi-au arătat un amărât de tip. Fața îi era umflată de lovituri și plină de sânge...

– Nu-l cunosc, am zis eu.

Era adevărat că nu-l știam. Dar, chiar dacă l-aș mai fi întâlnit, nu i-aș mai fi recunoscut fața, atât de stâlcită îi era.

De atunci au venit la mine din două în două zile. Mi-au arătat și alți tipi. Și între timp, făceam ordine în cameră și continuam să-mi scriu povestea. Ceea ce scriam a devenit puțin cam încurcat, firește... Vreau să spun că mi-am dat seama de un lucru: nu poți să-ți simplifici viața atâta vreme cât ai un trecut. Așa că o să mori în același fel în care ai trăit întotdeauna.

O observație: când am văzut că ultimul polițist a urinat din nou în toaleta mea de la un metru distanță, am trimis după un tâmplar să-mi pună o ușă acolo. Mă gândesc chiar că aș vrea o ușă dublă.

PARTEA A DOUA

DRAGOSTEA E ALTFEL ÎN FIECARE ȚARĂ?

În Piața Catedralei din Havana...

În Piața Catedralei era din nou o zi cu soare, strălucitoare. Piața aceasta, înconjurată pe toate cele patru părți de tot felul de clădiri coloniale, este una dintre atracțiile turistice ale orașului. De fapt, este cea mai vizitată... Chiar dacă mulțimile de turiști, care se cred moștenitorii naturali ai vechilor stăpâni coloniști, pleacă repede din acest loc despre care li s-a spus că trebuie neapărat să-l vadă către alte atracții, piața se umple imediat de nou-veniți. Unii caută barul în care curajosul aventurier și vânător Ernest Hemingway își sorbea paharele de *mojito*, alții își caută soțiile care au dispărut după ce s-au dat jos din autocar.

Când intri de pe latura dinspre coastă a esplanadei, care are în ea ceva protector și matern, ca toate piețele acestui oraș, vezi la dreapta Catedrala Gotică, o clădire care pare prea austeră și întunecată pentru Havana. În fața ta este o clădire frumoasă din piatră, cu un balcon lung deasupra unor coloane conice înalte. Și în același timp vezi o turistă care se uită la tine curioasă de parcă ai fi un animal ciudat, cu un zâmbet uimitor, îngeresc, pe față. Din păcate, acest moment eteric dispare chiar mai înainte să-ți pui întrebarea: „Ce-ar trebui să fac acum?“ Râsul și chicotelile se întorc în abisul din care au ieșit; ești confuz.

Sub balcon e o cafenea: un local umbrit, vesel, animat. Răceala pietrelor te mângâie în acest loc în care soarele nu poate ajunge. La stânga ariei umbrite e un bar, iar în partea opusă, o platformă scundă, pe care încap doar câțiva muzicanți.

Așa că în ziua aceea – chiar în ziua cu care am hotărât să încep povestirea – un grup de muzicanți bătrâni, îmbrăcați

în cămăşi cubaneze albe, cu mâneci largi şi încreţite şi pantaloni largi, îşi ocupase locul pe mica scenă. Interpretau cântece latine melancolice şi cântau împreună la refren. Din timp în timp, cântau şi solo, deşi niciodată atât de mult încât să te deranjeze. Uneori, în timp ce unul dintre ei cânta singur, ceilalţi înşfăcau paharele şi dădeau pe gât romul, ca pe un combustibil de rezervă. Unii chiar se foloseau de acest răstimp de pauză ca să-i facă ochi dulci tinerei turiste care stătea la o masă din faţă, uitându-se cu admiraţie la muzicanţi. Totuşi, când bătrânul cu faţa ridată şi cu o pălărie mică cu panglică neagră le dădea semnalul, lăsau orice şi se apucau să cânte refrenul. Din când în când, unul dintre ei se dădea jos de pe platformă şi trecea printre mese ca să vândă din CD-urile lor, în timp ce muzicanţii repetau acelaşi refren vesel până când se întorcea pe scenă.

Scaunele fuseseră aşezate pe partea umbrită a esplanadei, iar oamenii care fuseseră opriţi în loc de căldură, dar şi de muzica latină se tolăniseră pe scaune la umbră. Un grup de tineri – aparent cubanezi – cu pielea tăbăcită de soare şi hainele decolorate se strânsese în jurul coloanelor în speranţa de a găsi turişti cărora să le facă nişte comisioane. Între timp, le spuneau vorbe dulci fetelor care treceau pe acolo şi pe urmă râdeau între ei. Doi băieţi în pantaloni scurţi stăteau pe trotuar, ceva mai departe. Nu vorbeau deloc, ci se uitau în jurul lor foarte curioşi – aşa cum fac puştii de pe stradă în orice oraş din lume – şi le aruncau oamenilor priviri de parcă ar fi vrut să le spună că ştiau orice şmecherie din lume. Deodată, doi poliţişti au apărut în faţa aleii înguste din dreapta pieţei, îndreptându-se spre băieţi.

Un câine negru, slăbănog, se încolăcise în faţa clădirii de lângă catedrală.

Uneori muzica nici nu se mai auzea bine, acoperită de voci, iar alteori se înălţa în aer şi învăluia întregul loc, iar oamenii de la mese băteau ritmul cu mâinile şi cu picioarele. Chelnerul bondoc îmbrăcat în alb răcnea comenzi către bar, iar comenzile erau repetate în sunetul paharelor

ciocnite. Apoi, deodată, grupul de muzicanţi cânta refrenul. Astfel ziua părea să alunece liniştită către seară, aşa cum se întâmpla întotdeauna în acel loc.

Totuşi, un cuplu care stătea la o masă pe margine nu părea deloc a fi liniştit. De fapt, păreau amândoi prea încordaţi pentru a se putea relaxa. La sfârşit, când muzica s-a oprit pentru o scurtă pauză, femeia a sărit în picioare şi a strigat: „Plec!“ Exclamaţia aceasta rostită de vocea feminină a plutit un timp în aer.

Cine e femeia aceasta?
(Sau povestea unei tinere din clasa de mijloc)

Era înaltă. Avea părul blond, scurt și înfoiat. Privirea îi umbla de colo-colo în timp ce vorbea, trădându-i surescitarea. Dar nu încape îndoială că era frumoasă. Părea o ființă caldă, afectuoasă. Deși de-abia împlinise douăzeci și nouă de ani, fusese măritată și divorțase. Până în urmă cu patru ani, lucrase într-o bancă. Deși nu mai voia să-și amintească vremurile acelea de plictiseală, datora trecutului ei noul curs pe care viața ei avea să-l ia în acele zile.

Era singurul copil al părinților ei, niște oameni din clasa mijlocie înstărită, care nu renunțaseră niciodată la obiceiul de a-și vorbi foarte formal între ei.

Tatăl ei fusese promovat într-o funcție executivă foarte importantă după nenumărați ani de muncă grea și cinstită. Deși nu-i plăcea să vorbească despre asta, fusese distins de mai multe ori cu diplome de merit, iar o dată apăruse chiar pe coperta unei reviste săptămânale de economie. Apoi, într-o zi, s-a hotărât să se pensioneze. Soția lui, care credea că într-o zi avea să ajungă renumit dacă mai avea puțină răbdare, a protestat, dar el a spus că nu mai putea face față și s-a retras.

Spre deosebire de soția lui, căreia îi plăcea să facă vizite și să se vadă cu prietenele ei, el prefera să stea acasă și să citească. Uneori mâzgălea într-un caiet mare ceva ce numea „memorii", alteori vorbea, închis în biroul lui, cu câțiva prieteni apropiați care îl vizitau cu regularitate, deși nu prea des.

Dintr-un motiv oarecare, fiica lor nu le semăna deloc. Dimpotrivă, crescuse și devenise o fată zburdalnică, fără

nici un interes pentru bunele maniere. De când era fetiță, avea preocupări băiețești: era interesată de mașini, de sport și nu se dădea înapoi de la încăierări. Când a împlinit optsprezece ani, a început să călătorească în străinătate, iar la douăzeci și doi de ani văzuse deja aproape tot ce era de văzut în lume. Deși se ținuse departe de drogurile tari, încercase tot felul de ierburi și ciuperci halucinogene până când, uneori, rămânea în cameră mai multe zile în șir, nemișcată. În același timp, se ducea la nenumărate petreceri și se culcase cu mulți bărbați. Evident, nu putea numi legăturile astea trecătoare relații, pentru că nu țineau mai mult de câteva nopți și câteva convorbiri la telefon...

Mama ei, care întotdeauna sperase să facă din ea o domnișoară elegantă și manierată, dădea vina pe tatăl ei că ar fi răsfățat-o. Uneori, se lua cu mâinile de cap și spunea: „Tu ai stricat-o pe fata asta!"

Fie pentru că în secret credea că fata se bucura din plin de tinerețea ei – ceva de care el nu avusese parte niciodată – fie pentru că o iubea prea mult, tatăl ei asculta tânguielile soției lui întotdeauna cu un zâmbet pe buze și, făcând un efort să o calmeze, spunea:

– Poate că ai dreptate. Dar fiica noastră e minunată, draga de ea. Și, în afară de asta, știm că e deșteaptă și că n-ar întrece măsura. Haide s-o lăsăm să facă ce vrea ea un timp.

Mama ei, care își pierduse somnul gândindu-se cu îngrijorare la singura lor fiică și la ce spun oamenii despre ea, nu se lăsa păcălită de vorbele lui împăciuitoare și se înfuria și mai tare. În toate întâlnirile cu prietenele ei le spunea ce probleme are și le cerea sfatul și ajutorul. De fiecare dată, acestea veneau cu un nou remediu la rătăcirile fetelor din ziua de azi în timp ce se îndopau cu prăjituri, așteptând să audă ce se mai întâmplase.

De fapt, mama încă avea o oarecare putere asupra fiicei. Ca toate mamele, era conștientă instinctiv de influența ei care putea schimba înclinațiile fetei. Dar ce trebuia să facă? Nu știa. Până la urmă, Dumnezeu s-a îndurat de ea

așa cum se îndură de toți cei care au răbdare, și i-a dat mamei prilejul mult-așteptat când fiica ei cea rebelă a absolvit facultatea de matematică dintr-o universitate privată, după multe probleme și frământări.

Cu ocazia asta, femeia a dat o petrecere.

A fost un festin fabulos. Toți au mâncat și au băut după pofta inimii. Apoi, rudele și prietenii, care se înțeleseseră cu maică-sa mai înainte, au abordat-o pe fată: unii s-au lăudat cu realizările lor din așa-zisa lor viață de succes, alții i-au șoptit la ureche, ca niște vechi prieteni care cunoșteau secretele vieții.

Când au plecat acasă musafirii, care reușiseră într-o singură oră să o plictisească îngrozitor pe fată, abătându-i gândurile de la sentimentul că terminarea școlii fusese ceva cu adevărat stupid, i-a venit rândul mamei.

Masa cea mare din sufragerie era plină de fructe și de farfurii de desert. Furculițele și cuțitele erau mânjite de resturile tortului ciopârțit. Multe pahare încă mai aveau resturi de băutură în ele. O pată uriașă de vin se întinsese pe fața de masă galben-deschis.

După ce i-a făcut semn servitoarei să iasă din încăpere, femeia le-a cerut soțului și fiicei ei să vină la masă, prefăcându-se cuprinsă de o plăcută oboseală. Apoi le-a oferit câte un pahar cu lichiorul ei de cireșe favorit, făcut în casă.

Au ridicat paharele pentru succesul și fericirea fiicei lor dragi.

Nici nu apucaseră să ia a doua înghițitură, și mama a spus:

– Ascultă, draga mea. Acum ești mare. Deși nu am fost niciodată de acord cu purtările tale exuberante de până acum, ce-a fost a fost. Acum a venit vremea să te așezi și să o iei mai încet. Ai avut tot ce ți-ai dorit! Ai văzut și ai încercat tot, nu-i așa? Când eram de vârsta ta, nici măcar nu-mi închipuiam asemenea lucruri, dar să le mai și fac... Uite, îți spun adevărul, tatăl tău și cu mine suntem foarte îngrijorați din cauza ta...

Amândouă femeile s-au uitat la el. Era dezorientat, în ochii lui se vedea fericirea, dar cu o urmă de părere de rău.

– Presupun că ți-ai făcut anumite planuri de viitor, a spus mama, pe un ton ușor sarcastic.

Fata era uimită.

Mama a continuat să vorbească pe un ton hotărât.

– Tatăl tău și cu mine am hotărât să nu-ți mai dăm nici un fel de bani de buzunar începând cu luna viitoare, pentru că vrem să te ajutăm astfel să devii o persoană puternică și matură, care poate sta pe picioarele sale.

„Fir-ar să fie!“ se gândi fata. Dar începuse să se gândească deja. Știa că, în ciuda a ceea ce spusese maică-sa, avea să-și poată continua modul de viață cu ajutorul tatălui ei pentru o vreme. Sau poate avea să plece de acasă. Dar unde să se ducă? Fusese peste tot. Dar, în afară de câteva locuri care i se păruseră a fi în regulă, plăcute, nici un loc din lume nu o atrăgea suficient cât să înceapă acolo o nouă viață. În afară de asta, se despărțise și de prietenul ei, de care se plictisise. „Oh, bietul de tine!“ îi spusese băiatului, își fluturase mâna nepăsătoare spre el, se dusese acasă și dormise timp de două zile. Era conștientă că viața ei se afla într-un impas. Simțea nevoia să termine cu toate prostiile astea, dar părea a nu fi în stare de asta. Și nici nu știa cum să procedeze. Nu demult, recunoscuse față de sine însăși că era sătulă de toți băieții și fetele acela prostuțe din jurul ei și de locurile în care se duceau împreună... Nu-i mai plăceau, și cu toate astea nu avea habar ce altă viață ar fi putut să ducă. Se gândea că n-ar trebui să aibă nevoie de mama sau de tatăl ei, care până atunci o întreținuseră fără să o facă să se simtă vinovată. „În cazul acesta“, și-a spus în sinea ei, „poate că ar trebui să plonjez în viața asta nenorocită și să-mi iau o slujbă sau așa ceva“. Dar unde? Pentru prima oară în viața ei, părea copleșită.

Mama ei era acolo. Așteptând să audă ce avea de spus. Ca toate mamele, părea capabilă să citească gândurile fiicei ei în timp ce își derula propriile-i gânduri și se pregătea

pentru replica finală, aşteptând ca fata să mai ia câteva guri de aer, cu o înfăţişare disperată. Până la urmă, mama deschise gura să vorbească, având grijă să-şi ascundă plăcerea pe care i-o făceau vorbele ei.

– De fapt, zise ea prefăcându-se nu prea interesată de subiect, am vorbit de curând cu o cunoştinţă a noastră care deţine o bancă. Am vorbit despre una, alta. A zis că ar avea nevoie de oameni ca tine, că angajaţii mai în vârstă nu au nici un fel de viziune şi că sunt depăşiţi de vremurile noastre, şi că ar fi nevoie de tineri. Dacă vrei, vorbesc cu omul acesta să te angajeze. Nu ştiu...

Înainte ca fata să protesteze, a adăugat:

– Fireşte, n-am să-i spun că fata mea caută de lucru. Sigur că nu... Pot spune că fiica mea tocmai a absolvit facultatea. Dacă vrei, desigur...

O nouă slujbă, o nouă viaţă

După zece zile, tânăra noastră lucra la unul dintre etajele superioare ale sediului central al băncii.

De data asta au dat o petrecere mai discretă acasă. Erau de faţă numai prieteni apropiaţi. Fiecare o întreba ce părere avea despre slujba ei. Apoi îi explicau ce greutăţi avea să întâmpine şi ce obstacole îi vor sta în cale în timp ce avea să înainteze către un orizont promiţător. O rudă mai în vârstă s-a emoţionat cam tare în timp ce se uita la fată cu ochii umeziţi şi a exclamat:

– Dacă te-am vedea şi măritată!

S-a prefăcut că nu auzise. „Asta mai lipsea", s-a gândit ea.

Deşi fusese frig cu o săptămână în urmă, vremea se încălzea. A făcut nişte cumpărături. Începea să fie atrasă de hainele „prea feminine" care nu-i plăcuseră înainte, ca şi cum hainele acelea aveau să fie imaginea ei în noua sa viaţă. Până la urmă, a găsit câteva lucruri care arătau tinereşti, dar şi elegante. Le-a încercat. În timp ce vânzătoarea căuta ceva pe măsura ei, a încălţat o pereche de pantofi violet şi a râs gândindu-se la ce s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi dus la lucru purtându-i. Apoi şi-a spus cu încredere în sinea ei: „Ei, am să mă obişnuiesc". N-avea să renunţe. Dar la ce? Nici ea nu ştia. Tot ceea ce ştia era că oamenii din jurul ei îşi uniseră forţele pentru a stinge focul pe care îl ţinuse aprins atâta vreme în sufletul ei.

Slujba de la bancă era, de fapt, destul de bună. Avea un birou care dădea spre artera cea mai circulată a oraşului. Nu se întâlnea cu clienţii obişnuiţi care veneau în fiecare zi

la bancă, ci doar cu aceia care erau trimişi la ea. Erau acei domni şi doamne cu foarte mulţi bani, cărora le câştiga încrederea prin dezvăluirea unor proiecte de investiţii speciale pentru ei. Se uita în analizele alcătuite după preferinţele lor de cumpărare şi pregătea pentru ei cadouri speciale, le rezerva camere în hotelurile scumpe pentru aniversări, afla veştile din cluburile pe care le frecventau, le trimitea informaţii despre ultimele modele de maşini scumpe şi aşa mai departe.

Slujba în lumea aceasta necunoscută şi inventivitatea de care avea nevoie pentru a o duce la bun sfârşit au ţinut-o ocupată câteva luni, timp în care nu şi-a mai pus nici o întrebare despre viaţa ei. Într-o zi, în timp ce se întreba dacă nu cumva o să se plictisească, a participat la o reuniune a angajaţilor băncii şi a întâlnit un tânăr care ocupa o funcţie de executiv la aceeaşi bancă.

Era bogat. De fapt, familia lui era bogată. Tatăl lui era unul dintre acţionarii băncii, un om cu influenţă în consiliul de administraţie. Tânărul avea o înfăţişare sportivă şi îi plăceau în special cursele de maşini.

În mod firesc, fetei i-a plăcut de el.

După două zile, după o petrecere dată la el acasă unde fusese şi ea invitată, s-a dovedit că tânărul nu era prea bun la pat. Cu toate astea, arăta foarte bine. Poate pentru că nu era prea vorbăreţ sau nu-i plăceau discuţiile prelungite, se uita întotdeauna fie în sus, fie în podea atunci când cineva îi vorbea. Dar era un tip plăcut.

După zece zile, fata a început să se gândească: „Poate... poate că tipul are o problemă. Şi nu vrea să vorbească despre asta". Credea asta pentru că tânărul părea la fel de plictisit atunci când făceau sex ca şi în timpul conversaţiilor. Imediat cum începeau să facă dragoste – şi întotdeauna era ea cea care lua iniţiativa – se putea citi pe faţa lui că n-avea nici un chef. Repeta aceleaşi mângâieri fără nici o tragere de inimă, şi, înainte ca fata să înceapă să simtă ceva, o penetra, făcea câteva mişcări şi termina repede.

Deşi atitudinea aceasta o frustra pe fată, care nu simţea nici o plăcere în timp ce făceau sex, ea credea că bărbatul acesta avea caracter şi o amplă experienţă cu femeile, chiar dacă avea unele probleme. Latura lui misterioasă o atrăgea, şi, deşi nu era cum i se păruse la început, capabil şi descurcăreţ, a încetat să se mai gândească la asta.

Uneori însă rămânea pe gânduri uitându-se pe fereastra biroului ei, încercând să-şi evalueze noul mod de viaţă şi să se hotărască dacă chiar voia să rămână în relaţia aceea. Totuşi, cineva de sus care părea a-i urmări fiecare mişcare găsea întotdeauna un mod de a o împiedica să se gândească prea serios. De pildă, tânărul intra în biroul ei cu două bilete la o cursă de maşini, iar gândurile fetei se evaporau pe loc. În asemenea momente, nu putea face altceva decât să se pregătească de plecare cât mai repede posibil, fără să se mai gândească la nimic. Asta îi plăcea la nebunie. Asta era lucrul de care avea nevoie: acţiunea... Întotdeauna dorise să fie în mişcare. Nu voia să se cufunde în gânduri. Trebuia să se mişte dintr-un loc într-altul. Şi cât mai repede cu putinţă...

Până la urmă, s-a întâmplat lucrul aşteptat. O lună mai târziu, au plecat la Londra să vadă o întrecere de bărci şi s-au căsătorit într-un oficiu de căsătorii rapide. Îmbrăcată într-o rochie de mireasă închiriată cu ora, se gândea fără încetare că era o adevărată nebunie. Întreaga ceremonie a fost distractivă. S-au distrat pe cinste. Au făcut tot felul de poze şi le-au trimis prietenilor şi cunoştinţelor.

Aşa e viaţa. Dacă faci o mică nebunie, e în regulă, dar numai dacă se termină cu bine.

Mama ei a strigat: „Oh, nu!" şi s-a agitat, mergând din încăpere în încăpere şi ţipând întruna. Când au lăsat-o puterile, s-a prăbuşit pe un scaun. Servitoarea i-a adus apă rece de mai multe ori. I-au pus pe frunte comprese reci. În cele din urmă, a încetat să mai ţipe şi şi-a lăsat mâinile să atârne de-o parte şi de alta a scaunului. Nu mai putea decât să repete:

– Ce ţi-am făcut? Ce ţi-am făcut eu?

Fata voise să-i dea vestea singură, tânărul nu era cu ea.

Tatăl ei se uita liniştit la soţia lui, stând în fotoliul său. Din când în când, îi mai arunca o privire şi fiicei.

După un timp, maică-sa s-a liniştit, se făcuse deja amiază. Căţelul din grădina lor lătra încontinuu. Femeia se ridicase şi stătea la fereastra dinspre grădină, cu spatele la fiica ei şi cu un pahar în mână. Furioasă, încerca să-şi găsească cuvintele. Îşi pregătea în minte frazele şi în acelaşi timp se gândea că ar avea nevoie de un loc de stat în grădină mai spaţios şi îşi imagina alte poziţii ale mesei de fier forjat şi ale scaunelor.

Tatăl, care fusese informat despre această situaţie în timp ce fiica lui se îndrepta spre oficiul de căsătorii din Londra, n-a spus nici un cuvânt, mulţumindu-se doar să se uite la ele.

De fapt, amândoi îl ştiau pe tânăr. Mamei îi plăcea, tatălui, deloc. Dar ce putea face?

Până la urmă, mama s-a întors cu faţa la ei şi a trecut la subiect. Nu s-a uitat la fată, ci la soţul ei când a spus:

– Deci, se pare că fiica noastră s-a hotărât să-şi facă părinţii fericiţi. Dar cum? Ca de obicei, ca o lovitură de fulger din senin. De capul ei... Fără să ne dea ocazia să ne bucurăm şi noi puţin, fără nici măcar o mică ceremonie, după ce ne-am chinuit să o creştem şi să o educăm atâţia ani.

Nu mai putu continua şi se întoarse spre grădină, cu ochii plini de lacrimi. Se hotărâse cum să-şi reaşeze mobilierul de grădină.

Tatăl şi fiica avuseră un schimb de replici mute, doar mişcându-şi buzele. Bătrânul dădu din umeri, ca şi cum ar fi vrut să spună:

– Nu ştiu ce să zic.

Când mama se întoarse din nou spre ei, i se păru că amândoi arătau stânjeniţi. Ştia ce avea de făcut. Se uită în gol, în timp ce îşi ştergea ochii cu o batistă.

– Pentru că nimeni nu ştie în afară de câţiva prieteni apropiaţi, am putea organiza o mică ceremonie la care să participe ambele familii, zise ea cu amărăciune, cu sobrietatea cuiva care a luat controlul situaţiei. Trebuie s-o facem. Copiii n-ar trebui să-şi lipsească familiile de asta; ruşinea trebuie acoperită... Am putea face nunta în casa de vară de lângă lac.

Se opri şi se uită la feţele lor.

Cei doi fuseseră luaţi prin surprindere. Ea continuă. Un cort frumos ar putea fi instalat pe marginea lacului şi ar putea pune masa acolo. Invitaţii ar putea să stea pe scaunele albe sub cerul albastru, uitându-se la apa scânteietoare a lacului, la copacii verzi, iar mirele şi mireasa ar apărea în spatele mesei drapate în mătase şi împodobite cu flori albe. Poate că ar putea să facă un bufet în locul mesei, cum se obişnuia în ultima vreme. Ar putea ţine ceremonia de nuntă cu invitaţii stând în picioare, ceea ce ar crea o atmosferă mai înălţătoare.

Fata mormăi ceva, dar mama nu-i dădu nici un fel de atenţie. Dimpotrivă, continuă să vorbească pe un ton şi mai hotărât, spunând că era nunta singurului ei copil şi că familia merita măcar puţină bunătate...

Tatăl, care ştia ce avea să urmeze, plecă să se închidă în biroul său, nefericit.

Când se întoarse, îşi găsi soţia stând pe canapea cu fiica lor, povestindu-i despre detaliile nunţii.

Mama vorbea deja despre invitaţiile fabuloase care aveau să fie trimise oamenilor. Aveau să primească buchete de flori cu statuete micuţe din zahăr, înfăţişând mirii. Când vor lua figurinele de zahăr în mână, aveau să descopere invitaţiile.

Fata îi aruncă o privire tatălui ei ca şi cum i-ar fi cerut ajutorul.

Bărbatul îşi strânse buzele, încercând să-i facă semn fiicei sale să stea liniştită. De fapt, niciodată nu-i plăcuse tânărul acela. O întrebase pe fiica lui de mai multe ori: „O să fii fericită?“, dar ea răspunsese cu indiferenţa ei obişnuită, ridicând din umeri şi zâmbindu-i. De atunci, tatăl nu o mai întrebase nimic despre tânăr.

Dar maică-sa era de acord cu alegerea fetei. În discuțiile lor, îl redusese mereu la tăcere spunându-i: „Ar fi fost mai bine dacă ar fi adus în familia noastră unul dintre tipii ăia amețiți de băutură cu care se întâlnea prin baruri?" Apoi îi spunea: „Nici măcar nu-l cunoști pe băiatul ăsta" și, ca de obicei, avea ultimul cuvânt.

Tatăl își spunea întruna că fiica lui știa ce făcea, dar asta nu-l împiedica să fie îngrijorat.

Dintr-o dată, fata țipă:

– Gata, mamă!

Tatăl se mai liniști.

– Nu vreau nici un fel de figurine de zahăr. Vrei să mă faci de râs? O să le dăm telefon ca să-i invităm și or să vină.

Mama se întoarse spre soțul ei, încercând să-l privească în ochi, cerându-i sprijinul ca un copil neajutorat. Și două lacrimi curseră pe obrajii sărmanei femei...

Nu poți să te măriți fără nuntă!

Ceremonia i se părea reușită mamei. Probabil că așteptările ei aveau să fie satisfăcute. Toți erau eleganți: femeile erau în rochii ușoare, albe sau roz-deschis, bărbații purtau costume închise la culoare, din stofă bună, și cravate elegante. Unii aveau batiste elegante de mătase, cu modele colorate, ieșind puțin din buzunarul de sus al sacourilor.

Toți acționarii și executivii băncii erau prezenți acolo cu soțiile lor. Veniseră la nuntă chiar și rude îndepărtate, mătuși și veri cu care se vedeau foarte rar. Toți o felicitau pe mamă pentru organizarea unică, desăvârșită a evenimentului.

Casa modestă de vară care se afla la o oarecare distanță fusese zugrăvită în alb și împodobită de parcă ar fi fost ea cea sărbătorită. Ghirlande de flori colorate atârnau de ferestrele clădirii micuțe, formată din trei cămăruțe și o sufragerie mai mare, iar panglici groase porneau de la fiecare fereastră și se uneau într-o fundă dublă legată deasupra porții grădinii.

Mașini mari și scumpe erau parcate în curtea largă din spatele casei. Șoferii în costume stăteau pe lângă mașini și pălăvrăgeau între ei.

Trecătorii aruncau priviri furișe spre grădină, întrebându-se ce petrecere se dădea acolo. Probabil că erau oamenii din partea locului și copiii lor... Și, desigur, erau câțiva care tot făceau poze – probabil că erau ziariști.

Mireasa și mirele au așteptat într-o cameră până când au sosit toți invitații, s-au dus la locurile pe care erau scrise numele lor și s-au așezat. O formație cu șapte muzicanți s-a

costumat pentru petrecere în sufrageria de la parter, de-a valma cu cei zece bucătari și chelneri. Glumeau între ei din când în când.

Mama fetei, care era stăpâna absolută a acestui spectacol, alerga de colo-colo, verifica toate pregătirile, dădea ordine și se grăbea către curtea din spate de fiecare dată când fata în casă îi dădea de știre că mai sosiseră niște invitați.

În toată forfoteala asta, tatăl stătea pe un scaun într-un colț umbrit al cortului ridicat în dreapta locului în care se ținea ceremonia și se uita la lacul liniștit.

Deodată, vocea furioasă a soției lui îl făcu să tresară:

– Ce faci aici? Ai putea, te rog, să dovedești un oarecare interes față de oaspeții tăi? E foarte nepoliticos din partea ta...

Se întoarse. Femeia deja o luase cu pași repezi în direcția altui invitat care tocmai sosea. Soția lui avea dreptate. Se ridică încet și o luă către persoana cea mai apropiată, cu un zâmbet pe față.

Mulțimea începu să freamete. Ceremonia era pe cale să înceapă.

Primarul care avea să țină ceremonia înainta către platformă cu doi dintre asistenții săi. Îmbrăcat într-un costum care părea cu două numere mai mari decât măsura lui, primarul le zâmbea deschis invitaților care se uitau la el cu o privire rece. Probabil că spera să nu facă greșeli în fața acestei mulțimi care părea să-l disprețuiască.

În cele din urmă, totul a fost gata.

Toată lumea tăcea.

Ușa casei albe s-a deschis.

Un covor lung și alb, cu motive florale, acoperea cărarea care ducea de la casă până la platformă. Invitații erau așezați pe scaune albe aliniate de ambele părți ale acestei cărări înguste, ca și cum ar fi stat într-o mică biserică.

Era atât de liniște când s-a deschis ușa, încât s-au auzit șoaptele câtorva femei.

Mai întâi a apărut în pragul ușii mirele. Părea încântat. A mers pe covor cu un prieten apropiat alături și s-a așezat lângă primar cu un zâmbet schițat pe jumătate.

Apoi a apărut tatăl miresei și în cele din urmă mireasa. Au răsunat aplauze prelungi.

Când i-au zărit fața, femeile din mulțime au început să șușotească între ele.

Tânăra care mergea încet la brațul tatălui ei nu părea în nici un fel emoționată, așa cum ar fi fost de așteptat. Dimpotrivă, arăta ca și cum încerca să-și ascundă mânia.

Așteptarea lungă, mersul cu pași lenți spre platforma albă, aplauzele acelor oameni pe care nu-i plăcea deloc, lacrimile iritante pe care le vărsau câteva femei o călcau pe nervi pe fată. La un moment dat, se simți atât de copleșită, încât vru să se oprească și să o ia la fugă, dar reuși să se stăpânească. Dar imediat ce primarul își termină discursul idiot, în loc să arunce buchetul de trandafiri albi către una dintre fetele care sperau să se mărite, fata îl aruncă în lac, în timp ce striga o înjurătură imposibil de reprodus, pe care invitații aflați mai în față o auziră clar.

Aplauzele se opriră brusc. Toată lumea tăcea.

După primul moment de uimire, începură să vorbească într-un zumzet continuu, ca și cum tocmai aflaseră ce voiau să-și spună unul altuia încă de la începutul ceremoniei.

Mama își dădu seama că situația era pe cale să scape de sub control și se răzgândi în privința planului de a trimite o barcă plină de flori, în care era o pancartă cu numele mirilor, pe apa lacului. În loc de asta, făcu un semn muzicanților să înceapă și îi pofti pe invitați să se așeze la masă.

Muzicanții au început să cânte în spaniolă. În timp ce cântecele cunoscute și vesele înviorau atmosfera, invitații au început să-și caute locurile.

Din păcate, sărbătoarea nu a durat atât de mult cât ar fi voit mama. Lacul strălucea în ultimele raze ale soarelui care apunea, pădurea și sălciile de pe malul lacului arătau superb. Dar nu venise încă vara, iar invitații au început să tremure de

frig când s-a pornit să bată vântul de seară, imediat după ce a fost servit primul fel. Femeile au încercat să-și acopere umerii dezgoliți cu eșarfele delicate de mătase, tafta și stofe lucioase. Toți au început să mănânce repede. Câteva femei se adunaseră să bârfească despre unele amănunte pe care le socoteau nereușite, încrețindu-și buzele cu dispreț.

Bărbații erau într-o lume a lor, cu totul diferită. Vorbeau și râdeau tare, întrecându-se în glume nesărate, și după toate semnele se distrau pe cinste.

– Ha, ha! Se pare că primarul și-a asigurat viitoarele alegeri!

– Ha, ha! Așa e!

– Probabil că și-a cumpărat un costum mai mare ca să încapă în el când o să mai crească.

– A fost haios, nu-i așa? Ce caraghios e tipul.

– Ha, ha!

– Dar ce era cu tipul ăla de lângă el? Cravata îi atârna până între picioare. Idiotul era să cadă la un moment dat.

– Ha, ha, ha!

Chelnerii în cămăși albe au înlocuit repede farfuriile goale cu unele pline și s-au înclinat deasupra invitaților, întrebându-i ce vor de băut. Vântul rece de primăvară nu părea să tulbure atmosfera plină de sunetele paharelor și ale tacâmurilor, amestecate cu vocile ridicate ale bărbaților și femeilor care vorbeau în același timp. Totuși, după puțin timp doamnelor li s-a făcut foarte frig. Unii bărbați mai curajoși și-au dat jos sacourile pentru a le pune pe umerii însoțitoarelor lor. Alții, mai puțin curajoși, au cerut voie să se retragă. Au luat-o pe cărarea din iarbă cu pași iuți, având totuși grijă să nu pară a se grăbi prea tare.

Șoferii lor îi așteptau în mașini. Unii își lăsaseră scaunele pe spate, ca să se odihnească puțin în așteptarea stăpânilor...

Au mai rămas doar câțiva prieteni apropiați, rude și invitați mai modești. Dar după puțin timp, un nor întunecat a apărut din spatele copacilor și a început să plouă. Mai

întâi s-au adăpostit în cort, dar asta nu i-a ajutat prea mult să se ferească de ploaie. Până la urmă, toți au alergat spre mașinile lor.

Mama fetei a alergat spre casa de vară. Pe când picături grele izbeau în geamuri, își privea opera de artă cum era distrusă de ploaie. Cu toate astea, nu se simțea nefericită. Dimpotrivă, era într-un fel mulțumită. Poate că ploaia o împiedicase pe fiica ei cea rebelă să mai stârnească vreun scandal. În afară de asta, ea își făcuse datoria de mamă. Era singurul lucru care conta. Mai mult, unele dintre prietenele ei, înainte de a pleca în fugă, spuseseră că ploaia prevestea începutul unei familii cu mulți copii și mai spuseseră: „Totul a fost superb!" Ei bine, ce altceva mai putea face o mamă? Doar nu pornise ea ploaia!

. . .

Deci, prieteni, în timp ce citeam în celulă cele de mai sus, toată lumea s-a plictisit. Grăsanul cel bătrân şi-a întins mâna cu care îşi scărpinase pieptul păros şi transpirat timp de ore întregi şi a zis:

– Cât mai ţine asta? Nu mai pot să ascult.

– Cât mai ţine ce?

– Povestea asta... M-am plictisit foarte tare. Când ai început să citeşti, aproape am adormit. Treci la altele. Spune-ne cu jaful! Cum e cu jaful?

– Aha! Acum mi-aş dori să mă aflu într-o celulă de femei. N-ai să înţelegi niciodată că viaţa din amănunte de-astea e făcută, nu?

– La dracu'! Ce mai hoţ palavragiu!

– Deci ce spui? Să-i dau înainte sau să mă opresc?

– Dar pe scurt!

– Credeam că ai o grămadă de timp.

– Da, am. Dar dacă e să ascult poveşti de-astea, mai degrabă aş fi în altă parte. Asta e crimă sau sinucidere...

– Ce-ai vrea tu ar fi nişte chestii deşucheate ca să te stârnească...

– Nu uita că chiar şi oamenii răi au o parte bună. Asta îţi arată că totul e fals, mai devreme sau mai târziu...

Aşa cum ştiţi, asta se întâmplă de fiecare dată. De fiecare dată când cineva începe să spună o poveste cu mult entuziasm, fiecare din jurul lui încearcă să-l facă să-şi scurteze povestea. Până la urmă, povestitorului îi trece orice chef... Vreau să spun că, atunci când îmi amintesc lucrurile astea, îmi dau seama încă o dată cât de deştept am fost când m-am

hotărât să trăiesc în izolare, departe de oameni. Cel care mă întrerupsese era chiar palavragiul care bătea câmpii cu orele... Desigur, nu era un moment potrivit pentru resentimente. Cred că ar trebui să încetez să mă mai preocup de asemenea lucruri şi să acţionez mai rezonabil. Oricum, povestea nu iese aşa cum aş vrea eu să o spun.

Aşa că am început să mă plâng:

– Nu tu ai vrut să citesc o poveste?

– Şi ce dacă? De unde era să ştiu că ai scris asemenea chestii? Şi pe urmă, „a citi" e un cuvânt important. E mai important decât „a scrie". A citi nu e doar o simplă activitate. Şi nici scrisul... Ar fi trebuit să scrii ceva mai ca lumea... Nu-ţi bate joc de minţile noastre în mijlocul nopţii!

După o asemenea insultă, n-am vrut să mai citesc.

Cu toate astea, au insistat să citesc mai departe, fără să ţină seama de protestele mele. Se uitau fix la mine. Până la urmă, au acceptat să citesc ce voiam şi mi-am reluat lectura de acolo de unde o lăsasem. Până când bătrânul s-a prăbuşit în scaunul lui, adormit.

A doua zi am citit din nou. Bătrânul sforăia întruna. N-am zis nimic, nu voiam să-mi strice atmosfera lecturii cu protestele lui. Cine ştie din ce motiv, bogătaşul s-a urnit din pat şi a venit să stea cu noi la masă. Fundul lui mare se revărsa pe scaun. Părea ceva mai relaxat. Nici unul dintre noi nu a zis nimic, fireşte. Şi-a întors faţa odihnită spre noi, privindu-ne. A început şi să pună întrebări, fără să lase din mână paharul de whisky.

Şi am continuat să-mi spun povestea fără să mai ţin seama de ei sau de întrebările lor. Unde rămăsesem?

Secretul mirelui este dezvăluit

O scurtă lună de miere a fost de ajuns pentru fată ca să descopere adevărul. A înțeles că făcuse o altă mare greșeală, și imediat ce a priceput asta s-a panicat.

Se măritase cu un snob leneș, răsfățat și fără nimic în cap. Nu respecta nimic și pe nimeni, cu excepția tatălui său care-i plătea toate cheltuielile, cu toate că avea o slujbă. Era atașat de tatăl lui și numai pe el îl asculta. Se prefăcea a fi bolnav adesea și stătea acasă, nefăcând nimic decât să mănânce și să doarmă. Între timp, se plângea tot timpul. Când se plictisea de atâta stat, apăreau câțiva dintre prietenii lui enervanți și soțul ei pleca împreună cu ei, râzând și bine dispus între oamenii aceia ciudați. În rarele ocazii când stătea acasă cu prietenii lui, toți consumau o pulbere albă pe care unul dintre ei o scotea din buzunar. Pulberea aceea pe care o întindeau pe suprafața lucioasă a meselor îi făcea pe bărbații aceia să arate ca o adunătură de femei certărețe, dezgustătoare. Începeau imediat să-i bârfească pe toți cunoscuții lor. Până la urmă, mințile lor expandate și însetate de senzații nu mai încăpeau în apartament și plecau în întunericul nopții. Când se întâmpla asta, soțul ei se întorcea abia dimineața. Se dusese și ea cu ei de câteva ori, din curiozitate. Crezuse că avea să se distreze cu ei când plecau așa, val-vârtej. Totuși, fusese dezamăgită de fiecare dată. Nopțile acelea nu erau cu nimic diferite de cele pe care le trăise și ea în trecut: o frenezie frivolă, desfrânare scârboasă, atingeri nerușinate, mângâieri lipsite de pasiune... De fapt, ieșirile cu banda asta de pierde-vară erau chiar mai rele. Treptat, înțelesese, și din acel moment nu mai simțise decât dezgust...

Oamenii aceia erau niște lași... Ceea ce trăiau era o imitație nereușită a ceea ce experimentase ea... Orice ar fi făcut, nu erau în stare să se dezlănțuie complet. Nu puteau râde din toată inima și nu erau niciodată capabili să se bucure de pierderea totală a controlului. Lipsa de profunzime a vieții lor și lașitatea erau mai tari decât drogurile pe care le foloseau. Nici măcar drogurile nu le confereau nici un fel de profunzime. Erau un grup de lași dezgustători, enervanți, care rămâneau niște prefăcuți și când erau drogați.

După ce a ieșit de mai multe ori cu el, și-a dat seama că soțul ei era cel mai bogat și cel mai slab din acel grup și s-a simțit și mai nefericită. De câte ori soțul ei era cu prietenii, zâmbetul lui devenea și mai nerușinat. Părea un copil răsfățat, dependent și cam tâmpit care avea nevoie tot timpul de atenție, se amesteca în toate conversațiile spunând tâmpenii, ceea ce-i stârnea pe ceilalți să facă haz de el. Pe deasupra, părea și mai dezgustător când se dădea la femeile din jur doar ca să se grozăvească în fața prietenilor...

La un moment dat, tânăra și-a spus: „N-am să mai ies cu oamenii ăștia“ în timp ce se uita la mașinile care treceau, sclipitoare sub soarele verii.

Din ziua aceea, ceilalți s-au purtat ca și cum luaseră o decizie în privința ei și n-au mai invitat-o niciodată să li se alăture.

Ori de câte ori grupul se strângea acasă la ei, încerca să scape de ei cât mai repede posibil, și numai după ce pleca și ultimul trăgea aer adânc în piept. Desigur, era doar o ușurare de moment, pentru că și atunci când stătea doar cu soțul ei era nefericită. Chiar și subiectele care o interesaseră în trecut i se păreau nefamiliare și scârboase când le auzea din gura lui. Orice era legat de el o irita. „I se pare că lumea s-ar opri în loc dacă el ar înceta să mai bârfească tot timpul, ca o femeie“, gândea ea.

Dar el nu tăcea niciodată. Era ca o moară stricată.

Vorbea despre cupluri care se înșelau, de pildă. Ea știa deja aceste lucruri și se săturase să le tot audă. Nu

mai era interesată de nici o bârfă și își dădea seama că era plină de ură.

De fapt, tânărul mai tăcea câteodată, dar asta se întâmpla numai după petrecerile la care se îmbăta și nu mai era în stare nici să se miște, nici să vorbească.

În asemenea momente, ea se uita la soțul ei care părea cufundat într-un vid cețos și nu voia să devină o parte a acelei lumi dezgustătoare pe care o vedea în ochii bărbatului prăvălit în fotoliu. Nu voia să-l ajute să se ridice, pentru că știa că doar jumătate din paralizia aceea de moment a bărbatului era din cauza drogurilor, în timp ce jumătate era pur și simplu lenea lui înnăscută. Tipul era un parazit... un parazit, un imbecil și un laș...

La cinci luni după ce se măritase, fata și-a pus lucrurile într-o camionetă într-o dimineață friguroasă, foarte devreme. Soțul ei s-a ridicat cu mare dificultate din pat și s-a uitat la soția lui și la oamenii pe care-i plătise să-i care lucrurile. Nici măcar n-a întrebat ce se întâmpla. În afară de asta, nu avusese cum să nu observe cutiile și valizele în care ea își împachetase lucrurile în ultimele zile. Probabil că își dăduse seama că avea să plece, deși n-avea pic de creier, dar nu reacționase în nici un fel. Mai târziu, când se calmase, ea își dăduse seama clar că soțul ei era un snob fără minte, care n-ar fi putut niciodată avea o viață a lui, care nu putea întemeia relații adevărate – bune sau rele – și nici nu era în stare să se lupte pentru ceva. Poate că tot ceea ce-i clădise în jur tatăl lui încă de la nașterea sa îl împiedicase să devină un bărbat adevărat, transformându-l într-un pierde-vară jalnic, lipsit de orice sentimente și trăiri. Oricum.... Trecutul era trecut. Acum trebuia să se gândească la ea însăși. Nimeni, și mai ales nu un nenorocit ca el, n-ar fi avut dreptul să-i ceară să mai trăiască nici măcar una dintre zilele acelea oribile din care nu-și amintea nimic bun.

Tânăra conducea mașina în fața camionetei ca să le arate drumul celor plătiți pentru mutare. De-abia se îndepărtase de casa în care-și petrecuse ultimele cinci luni, și

au început să-i curgă lacrimi pe obraji. Plângea fără zgomot. A încercat să se gândească la altceva ca să se poată opri din plâns, dar n-a reușit. Nu voia decât să plângă. În timp ce se apropia de casa pe care o închiriase cu un preț modest, plângea în hohote.

Ce se va întâmpla cu familia fetei?

S-a instalat fără nici o tragere de inimă în noua ei casă. Nici măcar n-a deschis prea multe cutii. N-avea nici un chef de nimic. Nu avea nici o dorinţă. Şi nici planuri... Tot ce ştia era că nu mai voia să se întoarcă în casa mamei ei. Pentru că îşi dăduse seama că mama ei pusese la cale această căsătorie. Toate acele coincidenţe şi întâlniri fuseseră aranjate dinainte. „Oare", se întreba ea, „toate acele bilete la cursele de maşini fuseseră tot o şmecherie? Sigur că da... Ce proastă sunt. Idiotul acela nici măcar nu s-ar fi putut gândi la aşa ceva". Nu, nu voia să dea ochii cu mama ei. Poate avea să se întâlnească totuşi cu tatăl ei, dar mai târziu. Mult mai târziu...

Vremea era şi mai rece acum. O ploaie murdară sâcâia întruna oraşul, ca o povară lipicioasă peste tot ce atingea. Oamenii se înghesuiau în locuri aglomerate care se împuţeau atunci când îşi dădeau jos hainele ude. Maşinile mergeau prin băltoace, împroşcând cu apă, şi după o blocare de trafic dura foarte mult până când drumurile să poată fi din nou circulate.

Timpul trecea, dar inima ei rămânea la fel de rănită, iar fata aceasta care se bucurase din plin de viaţă devenise o femeie tristă care nu făcea decât să se ducă la slujbă şi acasă. Uneori mergea la câte un film sau la cumpărături, cu speranţa că o să adauge ceva culoare şi forţă vieţii sale insipide; totuşi, nu reuşea să descopere nimic care să-i facă plăcere.

O dată a ieşit la cină cu tatăl ei, dar nici el nu a găsit vreo soluţie pentru situaţia ei. Îi spusese doar:

– Pleacă într-o călătorie şi distrează-te.

O spusese ca să-i amintească de viaţa ei din trecut, dar fiica lui era lipsită de orice chef de a face ceva.

În acelaşi timp, fata nu întârzia niciodată la lucru. Nu se putea opri din lucru. Uneori muncea până seara târziu la tot felul de amănunte. Asta o ţinea ocupată şi nici măcar nu se gândea să-şi lase slujba, care era singurul lucru ce o ţinea în viaţă.

Pe bună dreptate, tatăl ei a acuzat-o pe maică-sa de tot ce se întâmplase. I-a spus că îi distrusese viaţa fiicei ei numai ca să aibă parte de o nuntă frumoasă.

– I-ai luat fetei bucuria de a trăi, tinereţea. Idiotului ăla de snob pe care l-ai considerat atât de important nici măcar nu-i pasă. Am auzit că s-a dus în nu ştiu ce ţară în vacanţă... Nemernicul ăla n-are nici un pic de minte. La fel ca taică-său! a zis furios.

În asemenea momente, femeia se uita la soţul ei cu sfială. Ştia că avea dreptate, dar problema adevărată era că începuse să vorbească urât după atâţia ani. Asta o deranja. Încerca să spună ceva în apărarea ei, dar când bărbatul continua să vorbească pe acelaşi ton, lacrimile începeau să-i curgă pe obraji. Spera că plânsul ei avea să-l înduplece, dar el nu se potolea. Ba chiar îi spunea:

– Termină cu lacrimile astea de crocodil, nevastă!

De data asta, femeia începea să plângă şi mai tare. Iar bărbatul îşi clătina capul disperat, apoi se închidea în biroul lui de unde nu mai ieşea până la miezul nopţii.

Mama, văzându-şi planul eşuat atât de lamentabil, îl vizitase pe soţul fetei de câteva ori, dar de fiecare dată era cu nişte oameni pe jumătate dezbrăcaţi, bărbaţi şi femei de-a valma. Se foiau de colo-colo prin casă, iar ea se simţea prost şi nu putea vorbi cu el în prezenţa lor. De fiecare dată îi spunea la uşă, când pleca:

– Aş vrea să putem sta de vorbă puţin.

Dar el totdeauna zâmbea şi îi închidea uşa în nas, lăsând-o acolo neajutorată. Ea şi-a încercat de câteva ori norocul, fără nici un rezultat. Până la urmă a realizat că n-avea

să reușească să-i vorbească tânărului. Prietenii lui umblau pe-acolo îmbrăcați sumar, chicotind și vorbind murdar. Mai rău, tânărul vorbea de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic și glumea cu prietenii lui într-un fel care o făcea să creadă că își băteau joc de ea. Toți tinerii aceia își trăgeau palme peste fese și se mângâiau în fața ei. Hotărât lucru, era prea mult!

A reușit să discute cu tatăl tânărului o singură dată, și doar la telefon.

Bărbatul a vorbit încet cu vocea lui profundă:

– Doamnă, lucrurile astea se întâmplă. Nu vă faceți griji! Amândoi sunt adulți.

A scăpat repede de ea și pe urmă nu i-a mai răspuns la telefon.

Mica lor familie era acum destrămată. Fata nu-și mai suna niciodată părinții. Pe deasupra, nu mai venea pe la ei și nici nu i-a invitat în noua ei casă.

Tatăl, care se abținea să discute cu soția lui altceva decât strictul necesar, nici măcar nu mai dormea în același pat cu ea. Își petrecea timpul în biroul lui, unde mai veneau să-l viziteze câțiva prieteni apropiați.

La început, femeia a fost foarte afectată, dar era destul de puternică pentru a depăși aceste probleme. În scurt timp, și-a venit în fire și a început să participe la toate reuniunile la care o invitau prietenele ei. A fost prima care a depășit criza. Și-a văzut de ale ei și i-a lăsat în pace pe fiica și pe soțul ei. Într-un fel, tatăl tânărului avea dreptate: erau amândoi adulți. Puteau să-și rezolve singuri problemele. Și la urma urmei, fiica ei nu era singura femeie din lume care divorța...

– M-am hotărât! N-am să mă mai amestec în treburile ei niciodată! le-a spus prietenelor ei.

I-au aprobat noua hotărâre din adâncul inimii lor. Apoi au început imediat să discute despre cum puteau să o ajute pe o prietenă de-ale lor care avea probleme cu fiul ei...

Apar niște pagini neprevăzute...

Asta nu era în plan, dar trebuie să o scriu. Desigur că nu știți asta, dar a trebuit să mă opresc din scris în ultimele zile pentru că în camera mea dragă era prea multă acțiune. Vizitele care au început când m-am apucat de scris povestea asta – pe vremea aceea nu-mi era ușor să scriu – au devenit din ce în ce mai dese în ultima vreme. Nici măcar nu mai îmi pot planifica treburile zilnice în funcție de vizitele astea. Cel puțin, scrisul o să mă ajute să înțeleg ce s-a întâmplat când va veni ziua în care am să pot citi totul de la cap la coadă.

Nu numai afurisitul de avocat mă vizitează... Oamenii care veneau la început au fost înlocuiți cu alții, iar acum vin pe la mine înalți funcționari de stat, inspectori și polițiști care poartă cravate de foarte bună calitate.

În special polițiștii vin în grupuri. Vorbim o grămadă. Uneori mă duc la birourile administrației în grabă, altă dată îmi arată pe cineva pe care nu-l recunosc. Apoi ne întoarcem în cameră și ne continuăm conversația. Pentru a spune adevărul, mi-ar plăcea să mă întrețin cu ei în confortul camerei mele, așa cum se cuvine să-ți tratezi oaspeții. Știți, dacă tot au venit, măcar să vorbești cu ei așa cum trebuie. Cu toate astea, mi-e teamă să nu devină invidioși văzându-mi stilul de viață și să nu încerce să-l distrugă. Pentru că oamenii ca ei sunt capabili de așa ceva. Vorbesc mult, dar când își dau seama că cineva la care ei se uită de sus e fericit, se înfurie. Asemenea oameni se gândesc că merită toate plăcerile doar datorită poziției lor. Sunt convinși de asta. Așa că te calcă în picioare și îți fac zile amare

dacă te bucuri de viața ta modestă, iar ei observă asta. Cel mai ciudat lucru este că nu contează ce îți provoacă ție plăcere sau bucurie. Păsări sau albine, cărți, singurătate, aratul unui câmp... Vin peste tine și își proclamă sus și tare dreptul la bucuriile tale. Cred că, dacă te capturează, au pus mâna și pe orice îți face plăcere. De fapt, nici nu se gândesc la asta, doar simt așa instinctiv. Perverșii ăștia cred că oamenii pe care-i au sub controlul sau sub supravegherea lor nici măcar nu se pot bucura de plăcerea unei masturbări. Își închipuie că au dreptul și la asta. Le-ar plăcea ca nici măcar să nu te mai atingi de scula ta, cu excepția momentelor în care ți-ar da ei voie.

Totuși, de-asta cel mai greu e ca această celulă a mea să pară „normală" înainte de sosirea lor. E greu și să-mi ascund manuscrisul. Doar avocatul meu cel șiret ca o vulpe știe că scriu un fel de autobiografie. Uneori îmi ia paginile, când vine singur pe la mine, și mi le citește. Slavă Domnului că polițiștii nu scotocesc peste tot. Sunt sigur că îmi caută prin cameră când mă duc în birourile direcțiunii. Totuși, nu cred că se gândesc să arunce o privire în spatele ferestruicii înguste care dă spre grădină.

Ceea ce vreau să spun e că trebuie să mă opresc din scris până când se potolește dezordinea de-aici. Cu alte cuvinte, viața se amestecă în planurile mele...

Procurorul general și „inspectorul" n-au venit la ultimele câteva vizite. În locul lor, și-au făcut apariția doi polițiști noi care se pare că or să se țină scai de mine pentru o vreme și care se plâng mereu ce chestie încurcată li s-a pus în cârcă. Sunt două personaje complet diferite, nu se putea să nu am parte și de clișeul ăsta...

Primul, care pare mai deștept, umple golurile din poveste și o desfășoară. E unul dintre oamenii care cred că, dacă se uită la fața cuiva cu atenție, pot să vadă tot ce gândește. Probabil că umple golurile din propria-i poveste cu ce vede în mijlocul frunții mele.

Altul arată exact cum ar trebuit să arate: un tip înalt cu mustață. Aplică metode practice pentru a rezolva probleme practice. Ia gândiți-vă! Doar n-or să lase misterul nerezolvat! Ei văd, înțeleg și rezolvă orice cu viteza luminii...

Totuși, întrebările pe care mi le pun rămân aceleași, din păcate. Aceleași lucruri mereu și mereu. Sunt de-a dreptul plictisit. De ce nu mă lasă în pace? Și ce-aș mai vrea de la ei? Vreau să-mi petrec viața aici, într-un colțișor de care nu-i pasă nimănui, fără să fac rău nimănui, și, mai mult, vreau să-mi petrec restul vieții fără să mai vorbesc cu nimeni. Să mă lase să scriu câteva rânduri, să retrăiesc în amintire tot ce am trăit și să scriu unul sau două poeme. (De unde naibii mi-a venit asta cu poemele?)

– O să mai vină o vreme, a zis mercenarul cu mutră prefăcută (avocatul meu.) Apoi a continuat: Ia spune, e ceva ce ascunzi de mine? Știi, cel mai mic lucru poate să influențeze cazul.

În loc să-i spun să înceteze cu prostiile, am intrat în joc și am pretins că nu știam nimic, luându-mi o expresie naivă... Apoi am continuat să-mi joc rolul cu mult entuziasm, zicând:

– Uite, sunt în mâinile tale. Ei spun că eu i-am împușcat pe tipi, iar eu spun că, dacă și tu zici tot așa, atunci e OK. Cheamă-i pe ceilalți și o să le spun tot ce știu. Dar știm cu toții că n-o să le fie de nici un folos. Ce pot face eu? Tipii sunt niște profesioniști... Așa că de ce să ne facem atâtea griji? Chiar și gardienii își pierd banii de buzunar. Uite ce nefericiți arată.

– Nu mai spune, a zis avocatul. E supărat că e subestimat după atâția ani. Nu ești deloc într-o situație fericită.

Trag o înjurătură.

Așadar, asta este. Desigur, nu am nevoie să vă povestesc toate acestea. Dar în timp ce scriu la acest birou vechi ceea ce îmi amintesc, mi se pare că stați în fața mea în carne și oase. Mi se pare că nu scriu pe hârtie, ci că povestesc unor oameni adevărați. Actul de a scrie este o stranie

formă de a face sex. Cred că am mai scris asta. Dar e o senzație nouă: nu ca și cum ai ejacula de unul singur, ci ca și cum ai face sex cu o persoană... Numai că orgasmul durează mai mult... Oricum, asta nu contează... Cred că ar fi mai bine să-mi continui povestea din clasa de mijloc de acolo de unde am lăsat-o, până ajungem la ce mi s-a întâmplat mie aici.

Un bărbat foarte ciudat

Venise primăvara. Mai ploua din când în când, dar cerul nu mai era cenușiu. Soarele strălucea vesel; ferestrele erau deschise, pentru a lăsa să intre aerul încă răcoros, dar înviorător; ghivece cu flori erau aduse pe balcoane; iar copiii erau lăsați să se joace afară.

Era o asemenea zi când cineva – un nou client – a venit la bancă, a rostit numele fetei și a spus că voia să-i vorbească. Fata a fost surprinsă, pentru că în urmă cu un timp fusese transferată din departamentul de conturi speciale în cel de management organizațional, unde avea de făcut o muncă de rutină. Erau operațiuni precum urmărirea și controlarea procedurilor de vânzări, dezvoltarea de sisteme și așa mai departe. Cine ar fi putut întreba de ea? Și de ce? Mai ales când erau atâția alții...

Era un bărbat cu pielea întunecată. Era înalt. Avea un zâmbet calm și gesticula cu mâinile cu degete lungi ca și cum ar fi desenat ceva în aer în timp ce vorbea. În același timp, o privea stăruitor în ochi ca și cum ar fi vrut s-o hipnotizeze. Cei care se uitau la el se simțeau surprinși când îi urmăreau mișcările, apoi începeau să zâmbească fără motiv. Uneori bărbatul se apleca în față și lua câte un obiect mărunt de pe masă, îl răsucea încet în mâini, ca și cum l-ar fi mângâiat, apoi îl punea încet la loc în vreme ce-și trecea degetele peste marginea mesei într-un fel provocator.

Fata nu înțelegea ce se întâmplă. Nu putea să reziste felului în care-i zâmbea, uitându-i-se în ochi, și gesturilor elegante și luminoase ale mâinii lui care semănau cu mișcă-

rile dirijorului unei orchestre. A încercat să se concentreze, dar în zadar.

După cum înțelesese, făcuse un depozit într-o bancă și voia să transfere o parte din acești bani într-un cont deschis la banca în care lucra ea, unde cineva avea să-i plaseze în locul lui. Ar fi interesată să-i administreze ea acești bani? Dacă nu, se va duce la altă bancă.

– De ce eu? a întrebat fata, în mod firesc.

– Pentru că am impresia că doar în dumneavoastră pot avea încredere, a zis el.

Când vorbea, părea a fi spus doar jumătate dintre cuvintele pe care le avea în minte sau doar jumătăți de fraze. Părea puternic, dar și timid în același timp.

Discuția lor era și interesantă, și amuzantă, se gândi ea. Ciudată și amuzantă.

– Îmi pare rău, dar nu pot să vă investesc banii, a zis ea. Dar dacă vreți, aș putea să fac...

El se ridică de pe scaun pe neașteptate și zise:

– Cum doriți.

– Management de portofoliu?

Bărbatul nu era interesat să știe mai multe. A întins mâna și i-a ținut-o pe a ei puțin mai mult decât ar fi fost nevoie pentru o strângere de mână.

Fata s-a înfiorat.

Apoi el a scos din buzunar o carte de vizită pe care era adresa unui hotel, a scris pe ea numele lui și numărul camerei și i-a dat-o. Zâmbea în continuare. Așa cum se întâmplă mereu în filme, s-a uitat în ochii ei și a zis:

– Vă rog să mă căutați dacă vă răzgândiți.

Apoi s-a întors pe călcâie și a plecat.

Cum a rămas singură, fata a râs din toată inima ca un copil – ceva ce nu mai făcuse de mult timp. „Ce tip amuzant!" s-a gândit. Era parcă ireal, și în același timp foarte atrăgător. Excentric... Încă mai zâmbea când a ieșit din camera de întruniri.

În același timp, și-a dat seama de starea ei. Râdea pentru prima oară după mult timp. S-a simțit ciudat de ușurată. De fapt, starea asta îi plăcea și o speria în același timp. S-a apucat de lucru cu același zâmbet pe buze. Nu se putea gândi la nimic și se simțea întoarsă pe dos. Dar bărbatul acela îi ridicase moralul... „Ar fi trebuit să accept", se gândi ea în timp ce se lăsa pe spate. „Cel puțin aș fi simțit ceva entuziasm în viața asta a mea..."

A doua zi, a așteptat ca bărbatul să apară din nou. Nu se putea abține să nu se gândească la el. Desigur, n-a venit, dar ei nu-i păsa prea mult de asta. Era fericită doar amintindu-și senzația de a fi în așteptarea cuiva. Și totuși, când a venit seara și afurisitul acela de bărbat tot nu-și făcuse apariția, a fost afectată în mod serios. Chiar a început să se încrunte. La sfârșitul zilei de lucru, s-a simțit și mai rău. Pe când își îmbrăca impermeabilul, nu a mai avut senzația aceea de plutire pe care o simțise în seara precedentă și în dimineața care-i urmase. Monștrii din atmosfera cenușie, insipidă, care se așezase peste lumea ei în ultimele luni, s-au deșteptat din colțurile lor și au început să-și azvârle trupurile hidoase în viața ei, ca să-i facă rău din nou. S-a panicat. Singurătatea în care-și găsise refugiul după divorț o protejase pentru o vreme, dar, pe măsură ce trecuse timpul, dezvoltase temeri pe care nu le mai avusese vreodată. Când trecuse timpul de care avusese nevoie ca să se apere, singurătatea se transformase într-un abis din ce în ce mai adânc. N-avea nici un chef să se ducă acasă, așa că a mers la un local să-și petreacă seara cu colegii ei de la bancă. A băut cam mult și a fost cât pe ce să-și piardă controlul. Era de-a dreptul beată când au condus-o acasă.

A doua zi, vremea era mult mai însorită, era o zi care-ți încălzea sufletul. Dar era afundată în tristețea ei... Oriunde se afla – în birou sau pe stradă – își asculta vocea interioară. Disperarea care îi încleșta sufletul era diferită de stările depresive pe care le avusese mai înainte, când se simțea de parcă toată energia vitală i-ar fi fost absorbită din vene,

lăsând-o slăbită și fără vlagă. Nu înțelegea exact ce o deranja, dar se retrăgea ca într-o cochilie. Nu dura prea mult, își revenea repede. Dar de data asta era altceva. Se uita la lumina care intra pe fereastră și lumina obiectele de pe masa ei. Se gândea că avea o soartă tristă. Îi era milă de sine însăși. De ce nu putea să aibă din nou o viață normală?

Se opri din lucru de câteva ori. Până la urmă, se învoi și ieși să facă o scurtă plimbare. Voia să se ducă să meargă puțin prin părculeț. După câțiva pași, simți răcoarea zilei de primăvară. Lumina strălucitoare a soarelui o făcuse să creadă că era cald, nu-și luase impermeabilul, iar acum tremura de frig. Își înălță umerii și trase în piept aerul rece și proaspăt. Se înfioră din nou. Era o senzație plăcută. Continuă să meargă. Da, hotărât lucru, se simțea mai bine. Era de parcă senzațiile plăcute și acelea gata să o afunde din nou în tristețe erau la același nivel. Trebuia să fie atentă. Primul pas pe care avea să-l facă sau prima mișcare avea să-i determine starea mai departe. Trase din nou aer în piept... Se răzgândi în privința plimbării în parc și se întoarse la bancă, pierdută în gânduri.

Se duse să discute cu șeful ei de departament. Îi spuse despre vizita bărbatului și despre propunerea lui. Îl întrebă dacă avusese dreptate să nu-și ia o asemenea responsabilitate personală și care ar fi poziția băncii față de această propunere.

Șeful ei o întrebă despre datele de contact ale bărbatului.

Dragostea n-a fost niciodată ușoară

Acum, dacă nu vă supărați, haideți să înghețăm în acest moment povestea aceasta din clasa mijlocie, țesută din elemente urbane familiare. Și mai puteți adăuga la întâlnirile celor doi, rămase și ele nemișcate în timp, micile daruri (o cutie antică, sculptată, unul dintre acele obiecte pe care știau să le făurească doar câțiva călugări din Tibet); coincidențele care-i făceau să se întâlnească brusc, în locuri neașteptate (ca atunci când bărbatul, care voia să o aștepte la ieșirea de la serviciu, a condus mașina pe o alee greșită și s-a ivit la colț chiar când ea traversa); prima întâlnire la cină (într-un local exclusivist, dar plăcut, cu feluri delicioase din toate colțurile lumii); apoi, sărutările ușoare date la despărțire (în locuri din ce în ce mai aproape de buze, apoi pe buze), sărutări urmate de retragerea ei, cu o ușoară teamă și zăpăceală, ca și cum nu ar fi înțeles ce se întâmplase; acel sărut pasionat și adânc care-a venit a doua zi și apoi dragostea nesătulă ce i-a urmat. S-au încleștat unul de altul cu lăcomie, fără măcar să știe când au ajuns în casă, în cameră și în pat.

Acum, după ce ați lăsat scena să vă aprindă imaginația destul, adăugați la ea fanteziile unui cuplu format din doi indivizi foarte interesați de sex, doi seducători care s-au găsit unul pe altul și devin din ce în ce mai sălbatici pe măsură ce se descoperă. (Închipuiți-vă că într-unul dintre scenarii femeia e o târfă și că bărbatul a agățat-o de pe stradă, după orele ei obișnuite de program. Imaginați-vă că fac dragoste din ce în ce mai pasionat, întâi într-un hotel, apoi în toaletele localurilor, apoi pe un coridor și pe oriunde apucă.)

Apoi, fierbeţi toate poveştile astea până când ajung să aibă textura unei marmelade bine legate şi înlăturaţi toate trăsăturile unice şi misterioase care au mai rămas în cei doi, şi atunci povestea devine mai delicioasă şi mai vie. (Nu uitaţi: întotdeauna există ceva numit „limite".)

Acum haideţi să trecem la următoarea scenă.

Bărbatul e culcat pe o canapea în livingul unei case şi încearcă să o facă pe fată s-o asculte fără să o lase să se apropie de el. Faţa lui gravă şi întunecată arată că îi spune ceva serios. Vorbeşte fără încetare...

La urmă, când bărbatul se opreşte, tânăra pare foarte încordată.

Pe de altă parte bărbatul, care acum a căzut pe gânduri, pare tulburat sau, de fapt, îndurerat.

Fata se ridică şi începe să bată camera în lung şi-n lat, nervoasă. Deodată, un obiect îi vâjâie bărbatului pe lângă ureche... Bărbatul, încercând să înţeleagă ce s-a întâmplat, o aude strigând:

– Eşti un ticălos!

Şi apoi, o dată cu alte strigăte şi insulte care nu pot fi pomenite aici, obiecte de tot felul încep să zboare prin aer spre bărbatul care răcneşte şi el.

Fata aruncă în el cu orice-i cade în mână. Până la urmă nu a mai rămas nimic de aruncat. Încearcă să ridice chiar şi măsuţa de cafea. Până la urmă, se opreşte, pufăind pe nări, şi se năpusteşte în dormitor. Bărbatul, luându-i dispariţia drept sfârşitul scenei, imaginându-şi că fata s-a aruncat pe pat şi plânge, se cufundă într-o senzaţie de vid inefabilă şi se uită cu tristeţe la întunericul de afară şi la silueta lui reflectată în fereastră. Dar deodată aude o voce în spatele lui.

Fata se repezise spre el cu o pereche de foarfece ascuţite, strigând:

– Te omor, nenorocitule!

Dacă în ziua aceea bărbatul nu s-ar fi uitat la imaginea lui reflectată în fereastră şi n-ar fi văzut mâna fetei coborând înarmată, dacă n-ar fi prins-o de încheietură, probabil

că povestea noastră ar fi fost cu totul alta. Dar din fericire lucrurile s-au petrecut altfel. Desigur, după ce a înşfăcat-o de încheietură, ea nu s-a potolit. Fata aceea sălbatică, după ce se înfuriase în asemenea hal încât parcă îşi pierduse minţile, rămăsese la fel de frustrată. Văzându-se prinsă de mână, a început să-l lovească tare pe bărbat cu picioarele şi cu mâna cealaltă.

Bărbatul reuşea doar să spună „Încetează!" din când în când, încercând să o ţină şi să-i domolească mişcările nestăpânite. S-au prăbuşit în mijlocul camerei. Au început să se lupte cu mişcări dezordonate, să se împingă. Bărbatul încerca să-i ţină braţul fetei ca să se apere de loviturile foarfecelui, în timp ce ea se încleştase de trupul lui cu picioarele şi îl muşca de peste tot, umplându-l de sânge... În cele din urmă, au obosit. În acel moment, bărbatul, care reuşise să smulgă foarfecele din mâna fetei şi să-l arunce într-un colţ, a strigat:

– Gaaaaaata! Gata! Nu vezi că ţi-am spus toate astea pentru că te iubesc şi că am renunţat de mult să mai fac treaba pentru care am fost angajat!

Auzind asta, fata, reacţionând împotriva oricărei logici, ca şi cum nu ar fi auzit o declaraţie de dragoste, s-a înfuriat din nou şi a pornit un atac şi mai violent. L-a lovit pe bărbat cu o ramă mare de fotografii pe care pusese mâna, înjurându-l, spunând, între altele care nu pot fi reproduse aici:

– I-auzi, a renunţat, nenorocitul, a renunţat, dobitocul!

Bărbatul şi-a adunat puterile şi i-a smuls rama cu o mişcare rapidă, apoi a luat-o strâns în braţe, ca să nu se mai poată mişca. Încă se mai purta cu blândeţe.

Cu toate astea, femeia, care nu înceta să se zbată, a luat blândeţea lui drept slăbiciune şi a continuat să-l muşte. Când au început să gâfâie de oboseală, bărbatul nu mai putea face altceva decât să o ţină cât putea de strâns. Îi curgea sânge de peste tot şi, spre surpriza lui, era şi excitat pe deasupra.

Desigur, pofta care se deşteptase în trupul bărbatului se concentră asupra fetei care încă se mai zbătea în braţele lui.

Iar acum dorința punea stăpânire și pe ea. Dar fata, căreia în mod evident lupta asta sângeroasă îi producea o plăcerea animalică, atacă trupul bărbatului cu și mai multă forță, ca nu cumva să cedeze dorinței. Își înfipse dinții în pieptul lui. Dar știți cât de greu este să îmblânzești dorința care a început să fiarbă. (Aici are loc pe scurt istoria omenirii.)

Voința fetei slăbise în fața atracției reciproce a trupurilor scăldate în sudoare și sânge, în fața evidentei și familiarei promisiuni a plăcerii, și nu se putea opri să nu-l dorească și ea.

Apoi bărbatul își apropie fața de a ei, voia să o sărute.

Femeia părea să fi cedat. Se îmblânzise. Trupul i se relaxase în brațele lui, iar furia terifiantă din ochii ei își pierduse forța. Pe când bărbatul își apropia buzele, își închise ochii și așteptă urmarea.

Înainte să înțeleagă dacă buzele li se atinseseră sau nu, bărbatul începu să strige de durere și o împinse pe fată de lângă el, ca și cum ar fi vrut să scape cu viață. Buza îi sângera foarte tare.

Fata îl mușcase de buză de parcă ar fi vrut să i-o sfâșie.

Bărbatul își duse la gură mâna care i se umplu de sânge. Se înfuriase și el.

Fata, mândră că în sfârșit își făcuse puțină dreptate, se uita la opera-i de artă cu nările dilatate, cu neîmblânzit orgoliu.

Fața bărbatului, care de-abia scăpase să nu-i fie sfâșiate buzele, era desfigurată de furie. De data asta se repezi la ea cu furie. Și, așa cum și ea observă cu teamă, în avântul lui era și furie, și dorință. O înșfăcă și o aruncă pe podea.

Femeia aștepta cu groază să vadă ce avea să se întâmple. Nu protestase prea tare fiindcă o zvârlise la pământ și îi sfâșiase rochia, doar se zbătu puțin și îl mai lovi de câteva ori pe bărbat.

Dar asta nu-l opri pe bărbatul surescitat de furie și de dorință. Fata mai încercă o mișcare și îl mușcă de umăr, și

în acel moment primi o lovitură zdravănă. I se umplură ochii de lacrimi.

Șocată pentru câteva clipe, fata își adună puterile și îl atacă imediat. Atunci fu lovită a doua oară. De data asta, lovitura o zgudui: se trase deoparte și mormăi ceva de neînțeles. Acum era șocată în adevăratul sens al cuvântului. Pierduse controlul, nu-l mai recunoștea pe bărbat. Deși nu atât de tare ca la început, continuă să înjure și să mormăie.

Părea intimidată.

Dar bărbatul nu părea să aibă chef să asculte nimic. În timp ce ea se ținea de obrazul care-i ardea, blestemând, îi desfăcu picioarele cu forța și se prăbuși cu toată greutatea peste trupul ei scăldat în sudoare.

Femeia se luptă cu el, dar nu reuși să-l împiedice să o penetreze. Împotriva voinței ei, trupul ei era gata să-l primească.

Ca și cum ar fi vrut să dovedească ceva, bărbatul se mișcă de câteva ori cu putere înăuntrul și în afara ei. Apoi se opri brusc. Se simțea pustiit și nu mai avea nici un chef. Parcă totul își pierduse sensul dintr-o dată. Se retrase încet.

Se ridică în picioare și își trase pe el pantalonii. Încă îi picura sânge din buză. Se așeză pe jos și își luă capul în palme.

Gâfâiau amândoi în timp ce femeia zăcea pe spate uitându-se în tavan, iar bărbatul stătea ghemuit lângă ea, părând istovit.

După vreo cinci minute, femeia, încă întinsă pe jos, se uită la el și îl întrebă:

– Deci acum ai renunțat să mai jefuiești banca, nu-i așa?

Bărbatul dădu din cap, încuviințând.

– Pentru că ai pus prea mult suflet în relația falsă pe care ai început-o cu mine?

Bărbatul scutură din cap.

– Nu, ci pentru că m-am îndrăgostit de tine.

– Atunci sunt implicată și eu, ticălosule. Și vreau partea mea din asta.

Aceasta e fata cea nebunatică din Havana, pe care toată lumea din piață a auzit-o cum striga că pleacă. Din ziua aceea, a învățat totul de la el și a devenit ea însăși o hoață profesionistă.

Bărbatul nu numai că a pus-o pe femeie să jefuiască banca la care lucra, dar pe urmă a atras-o și în multe asemenea jafuri, lucru pe care mai târziu l-a regretat.

Dar fata e mulțumită. Îi pare rău doar că trebuia să mai suporte lucrul la bancă încă trei luni după ce avusese loc jaful. Totuși, este încăpățânată și va face orice trebuie ca să facă o echipă bună cu bărbatul și să devină o profesionistă. Între timp, a trecut o lună de când bărbatul o pusese să cumpere acțiuni și bonuri de trezorerie cu semnătura falsificată a câtorva clienți mari ai băncii, pe care ea îi cunoștea datorită slujbei ei, și să le transfere fără știrea acestora, folosind parolele angajaților băncii. Apoi acțiunile și bonurile fuseseră transferate unei companii întemeiate special pentru misiunea aceasta, care se desființase imediat ce operațiunile fuseseră încheiate. Când s-a descoperit totul, nu mai era nimic de făcut. Fiecare angajat al sediului central al băncii fusese cercetat. Dar nu se găsise nimic concret. După parolele folosite, se părea că toți fuseseră implicați, dar nimeni nu știa nimic.

Poliția, care nu agrea asemenea cazuri complicate, era foarte nemulțumită. Când era vorba de infracțiuni în care erau implicate computere, nimeni nu știa de unde să înceapă. Au indicat câțiva angajați, crezând că vor putea da vina pe ei. Câțiva manageri au fost concediați. Întreaga sumă dispărută se ridica la 7,4 milioane de dolari. Nu era o pierdere foarte mare pentru bancă. În afară de un client care a vrut să-și închidă contul din pricina unui incident petrecut într-o altă sucursală, nici un alt client nu a protestat față de cele întâmplate. Asigurările au acoperit o mare parte din sumă. Au rugat poliția să nu facă mare caz din asta. Pentru că povestea determinase o clarificare generală în bancă, implicând și alte sume dispărute nu se știe cum, cazul a fost închis fără să fie anchetat cu prea multă atenție.

Au mai trecut încă două luni de la incident. Fata se ducea la birou regulat și muncea destul de bine. Până într-o zi, când tatăl ei a vorbit cu fostul ei socru, care era unul dintre acționarii băncii, pentru a-i face fetei o favoare întrucâtva ciudată, care i s-a părut ei înseși potrivită și demnă de respect.

Tatăl ei i-a vorbit plin de orgoliu fostului său cuscru, care era scund și avea o înfățișare de snob. Cu tot impulsul de a-l scuipa pe creștetul pe care stăteau lipite șuvițe subțiri, și-a păstrat cumpătul și i-a spus că fiica lui avusese o cădere nervoasă după divorț și a adăugat că faptul de a-și vedea fostul soț lucrând la aceeași bancă nu-i făcea deloc bine. Și, ca tată, îl deranja și ancheta aceea a poliției. Pe scurt, în calitate de tată, nu era deloc mulțumit de situația fiicei lui. Vorbise cu fata, dar ea spusese că nu voia să demisioneze. Așa că îi cerea să facă în așa fel încât să fie concediată, exact așa cum o angajase. Ar fi fost un lucru foarte nimerit pentru a reda echilibrul familiei lor.

Interlocutorul său i-a întâmpinat frazele râzând și gândindu-se: „Probabil că idiotul chiar s-a lăudat că fiică-sa încă primește un salariu de la banca mea“.

Ne întoarcem în Piața Catedralei

Între timp, am niște vești pentru voi: am mai fost vizitat de două ori. Chestia asta începe să devină plictisitoare. Dar din vizitele astea deduc că se petrece ceva nou și interesant. Cred că lipsesc mai multe lucruri decât îmi închipuiam. Au găsit șalupele. Probabil că au luat urma banilor. Sau poate nu au găsit șalupele. Totuși, de ceva vreme, au căutat altceva decât bani. Din nu se știe ce motiv, vor să scoată de la mine tot ce știu despre membrii echipei... Orice ar însemna asta. Ce mai vor de la mine, dacă au dat de urma banilor? Cred că e vorba de altceva aici. Dar, de când am fost prins, nu știu nici eu cum s-a terminat povestea. Atunci de ce au început să mă plictisească din nou, după luni de zile? Deci, afacerea s-a despărțit în două: asta i-a făcut să se sperie și să vină la mine în căutarea unei soluții. Oricum, nu e momentul potrivit să vorbim despre asta și să vă zăpăcesc și mai tare.

Oare au găsit banii și îi prind pe membrii echipei, unul câte unul? Sau invers, cred că ar putea pune mâna pe echipă mai întâi, și după aceea să dea de urma banilor? Cred că banii sunt ascunși în mai multe locuri? Dacă nu, de ce nu mai pomenesc nimic despre bani? O să vedem ce le trece prin minte. Dar nu sunt suficient de deștepți ca să-și schimbe dintr-o dată stratagemele. Ceea ce înseamnă că... Nu știu, de fapt, dar aparent a fost o încurcătură – așa că vor toată povestea de la început. Ei bine! Dacă au destulă răbdare, viața îi va învăța totul.

Mai bine să ne întoarcem la povestea noastră:

Dacă vă amintiți, vocea unei femei așezate într-o masă pe colț din Piața Catedralei din Havana a răsunat în întreaga piață, iar ea a plecat imediat pe strada care se deschidea în fața ei. A mers cu pași rapizi la început, dar după aceea a încetinit, când a luat-o pe o stradă lăturalnică. În timp ce mergea încet, ca orice altă fată care pleacă de lângă un bărbat, aștepta ca acesta să vină din urma ei și să-i vorbească. Chiar își pregătise răspunsurile pe care avea să i le dea. A mai înaintat puțin, dar nu o urmărea nimeni. Fără să mai aibă curajul de a privi în urmă, și-a încetinit pașii și mai tare.

Bărbatul nu o urmărise. Deși avusese intenția asta, ceva îl oprise chiar după primul pas. Își recăpătase stăpânirea de sine și se așezase la masa lui, sub privirile curioase ale turiștilor între două vârste, privindu-i pe cei doi bărbați care stăteau ceva mai departe și mormăiau: „Femeile!" ca și cum ar fi spus ceva ce știa toată lumea.

Fata își pierduse cu totul speranța că bărbatul o va urma; își încleșta dinții de furie, grăbea pașii, dar pe urmă își uită pe jumătate furia când dădu cu ochii de o tarabă cu fleacuri la câțiva metri în față.

De fapt, nu se întâmplase nimic. Fusese încă una dintre crizele iraționale de gelozie ale fetei. Ca și în alte cazuri asemănătoare, nu avea nici un motiv de gelozie.

Bărbatul nu o urmărise pentru că se săturase de scenele astea, dar și pentru că nu voia să se facă de râs în fața bărbaților din jurul lui.

Iar ea nu era furioasă, pentru că știa că făcea crizele acelea de gelozie din cauza faptului că el devenea din ce în ce mai distant. Cu instinctele ei de femeie, simțea că avea să apară o problemă, dar nu știa ce să facă. Din pricina panicii, nu se putea abține și începea scenele acelea ridicole. Făcea aceleași lucruri pe care le disprețuia când le vedea la alte femei. Asta o neliniști. „Ești o femeie ca oricare alta", își spuse ea. Cumpără de la tarabă câteva lucruri pe care nu avea să le poarte niciodată. Poate că avea să-și pună inelul cu o piatră albastră uriașă când avea să meargă la plajă. Asta era tot...

Dar, dragi prieteni, după cum v-am povestit despre ea, nu este totul pentru mine. Aici mi-e dor doar de câteva locuri din Havana şi câteva părţi ale Bosforului. Dacă mi-ar da drumul, probabil că nu m-aş duce decât acolo. Probabil că aş vrea să îmbătrânesc într-unul dintre aceste locuri. Acesta este motivul pentru care vă cer permisiunea de a scrie ceva mai mult despre ele.

O zi mai târziu, Plaja Santa Maria din Havana

I

Este una dintre plajele situate cel mai aproape de Havana. Vin acolo oameni din Havana, străini care stau acolo destul de mult timp şi italieni care se întrec cu turcii în a se culca cu toate prostituatele, fără să aleagă.

E o plajă largă şi lungă, foarte frumoasă. Sunt câteva bungalow-uri la treizeci de metri de marginea plajei, din loc în loc. Dacă ai noroc, vei găsi acolo ceva de mâncare.

Dacă o să găseşti acolo un fel de mâncare cu crevete, delicios şi foarte ieftin, e la fel de probabil că n-ai să găseşti nici un fel de băutură răcoritoare. Şi mai trebuie să-ţi închiriezi o umbrelă şi un şezlong, pentru că nu eşti un cubanez care-şi cară umbrela portabilă în portbagajul rablei lui ce consumă benzina ca pe apă, pentru a nu rata nici o ocazie să meargă la plajă.

În spatele acestor bungalow-uri sunt palmieri: simbolul vieţii tropicale. Palmierii se îndoaie când bate vântul de iarnă, dar arată bine în toate celelalte anotimpuri, cu frunzele lor lungi. Mai departe, în capătul străzii, sunt câteva clădiri de beton. Lângă aceste clădiri cu două etaje, dintre care unele sunt cafenele şi hoteluri, se văd locuri de parcare pentru vizitatorii de weekend şi pâlcuri de arbori tropicali. Totuşi, nu ai prea multe de văzut pe aici. Ar trebui să te întorci la plajă, pe care umblă fetele cubaneze, iar grupuri de muzicieni cântă muzica lor tradiţională.

A venit vremea să ne întoarcem la echipa noastră. Era ultima zi în Havana. Auziseră că persoana îndelung așteptată sosea. Aveam să ne adunăm ca să vorbim despre afaceri în seara aceea. Cei care nu voiau să participe aveau dreptul de a alege asta. Desigur, cu condiția să rămână sub supraveghere până avea să se încheie treaba. Începând cu a doua zi dimineața, urmau să ia avioane separate și să se întâlnească în Paris după două zile. Totul fusese aranjat ca la carte. În ultimii ani aleseseră puncte internaționale pentru întâlniri și toți erau mulțumiți de asta. De aceea nimeni nu s-a întrebat: „De ce în Cuba?" ci, dimpotrivă, au fost mulțumiți, gândindu-se că aveau să se distreze. Nu era cu nimic diferit de călătoriile acelea pe care le organizau companiile pentru agenții lor de vânzări, pentru a-i motiva să facă un marketing și mai eficient. Era evident că metoda era bună pentru ei, judecând după ultimele două întâlniri. Mai mult, era cel mai logic și mai rezonabil mod de a-i izola pe cei care nu voiau să se implice în afacere.

În ultimele două zile, echipa fusese bine dispusă și își adunase forțele. Deși își petrecuseră noaptea trecută la club, reușiseră să se trezească devreme. Ei bine, nu poți să dormi până la prânz în Cuba, chiar dacă ai vrea. În primul rând, probabil că nu ești prea obosit chiar dacă ai dansat toată noaptea; și în al doilea rând, vecinul tău și familia sa numeroasă vor da drumul la radio încă din zori, ascultând salsa și cântând cu toții foarte tare.

II

Erau în spatele casei, pe veranda înconjurată cu un zid vechi de piatră. Podeaua era din plăci de ceramică albe și albastre cu desene coloniale. Încă nu-și terminaseră micul-dejun.

Dintr-o dată, fata a zis: *„¡Vamos a la playa"*, ceea ce înseamnă „Hai să mergem la plajă!". Spusese asta cu o bucurie neprefăcută. În seara trecută, trecuse peste scena din Piața

Catedralei, așa cum își promisese sieși, nu îi amintise nimic prietenului ei și dansase cu el încercând să-i imite pe dansatorii cubanezi, apoi făcuse dragoste cu el poate cu prea multă pasiune. Voia să creadă că totul era în regulă acum.

Vremea era închisă. Bătea vântul puțin... Cu toate astea, nimeni nu s-a opus ideii ei. Cineva s-a dus și a deschis poarta grădinii.

Pe plajă era mai cald decât în oraș. Bătea o briză ușoară. Soarele ardea pe oricine nu se afla la umbră. Se vedeau câțiva oameni care se adăpostiseră sub umbrelele albe, albastre, verzi și galbene, în timp ce alții le spuneau ceva prietenilor lor, alții scotoceau neliniștiți după ceva care ar fi trebuit să se afle în sacoșele de plajă.

Din cauza vântului, marea avea prea multe valuri ca să fie o zi bună pentru înotat: dar asta părea să le placă celor câțiva oameni care intraseră în apă. Se aruncau în valurile înspumate și ieșeau la suprafață cu strigăte vesele și cu fețele exprimând o panică amestecată cu plăcere. Pe țărm, valurile loviră din spate un băiețel gol care încerca să sape o groapă în nisipul ud. Valurile îl răsturnară pe copil, care începu să plângă.

O femeie în vârstă, care își îngropase trupul ridat în nisip, vorbea tare, fără să-i pese că nu era nimeni în jur să o asculte.

O fată care se întinsese cu fața în jos își desfăcuse șireturile sutienului.

Două fete cu pielea închisă la culoare – aici sunt numite *mulattas* – se ridicară de la locul lor, unde nu li se dădea nici o atenție, și se duseră într-o parte unde erau o mulțime de italieni.

O femeie făcea cercuri de nisip pe abdomenul unui bărbat, cu capul pe pieptul lui.

Deodată vântul se înteți și întoarse pe dos una dintre umbrele. Cel puțin, avea loc puțină acțiune pentru cei care se săturaseră de nemișcare.

În acel moment, ritmuri cubaneze familiare începură să se audă de undeva din spate. Sunetele erau discontinue. Câțiva își întoarseră capetele și văzură o bandă care stătea în fața unui bungalow-bar, legănându-se și cântând. Erau destul de departe, așa că, dacă vântul nu le-ar fi făcut o favoare purtând sunetele, nimeni nu i-ar fi auzit. Dar, după ce au fost văzuți, muzica lor păru a se auzi mai bine.

„...
El carino que te tengo
Yo ne lo puedo negar
Se me sale la babita
Yo no lo puedo evitar

Cuadro Juanica y Chan Chan
En el mar cernan arena
..."

Banda de hoți formată din trei bărbați și o femeie, stăteau undeva pe mijlocul plajei, sorbind din niște *mojitos* pe care le aduseseră cu ei. Era evident că erau niște occidentali cu bani. Trupurile le luceau de loțiuni solare scump și purtau ochelari de soare strălucitori.

Unul dintre ei făcea pe grozavul. Avea părul roșcat și buclat. Pielea îi era de un alb lăptos și presărată cu pistrui mici și roșcați. În loc să se adăpostească de soare, alesese să se plimbe de colo-colo fără nici un fel de protecție și se alesese cu arsuri mari, roz-roșiatice. Mi se părea că arăta de-a dreptul scârbos.

Francezul se bucura de plajă mai mult decât oricine. Își trăsese scaunul de plajă de sub umbrelă și se scălda în razele soarelui. Din când în când își mângâia burta rotundă, unsă cu loțiune solară, își ridica fața pentru a mai lua o înghițitură de *mojito* și se uita în jur, apoi își rezema capul de scaun din nou și ațipea.

Al treilea eram eu, privind împrejur de sub o umbrelă cu un fel de furie pe care nici eu nu o înțelegeam. Deci, eu

eram cel căruia o anumită fată îi făcuse o scenă în Piața Catedralei, eu eram cel care deschisese un cont la bancă, eu eram hoțul cel excentric. În regulă! Din moment ce eu am scris toate acestea, poate că mi s-a părut că eram un personaj mai important decât în realitate, poate că m-am flatat puțin. Ei și? Puțin amuzament nu-i strică nimănui, pentru numele lui Dumnezeu! N-are importanță...

Bărbatul și femeia se pot certa oriunde...

Trecuse mai mult de o oră de când sosisem pe plajă. Deși vântul ne zvânta transpirația, aerul era tot sufocant, de fapt era din ce în ce mai înăbușitor. Iubita mea s-a ridicat de pe scaunul ei și a venit la mine. Pentru a spune adevărul, nu-mi convenea asta. Deși o lăsasem baltă în seara precedentă și intrasem în jocul ei ca să nu mai facem atâta caz din cearta din piață, nu-mi trecuse ranchiuna. Într-un fel, voiam să mă relaxez puțin și să-mi găsesc liniștea. N-aveam nici un chef să fac o conversație sinceră cu ea. Mi se părea că nu meritam să fiu încolțit astfel, că aveam nevoie de spațiu ca să respir. Dar ea voia să fie mai aproape de mine ca oricând, de parcă aș fi fugit de ea, și prin asta mă călca pe nervi și mai tare.

Cu un ton vesel, mi-a spus:

– Hai să înotăm în mare!

Fără să mă uit la ea, am zis:

– Nu-mi place să intru în apă dacă nu pot înota, dacă vrei, du-te tu.

Fața i s-a întunecat. Dar n-aveam de gând să mă duc, orice ar fi fost. Nu eram în apele mele. Așa că l-a strigat pe roșcatul care pusese stăpânire pe jumătate din umbrela mea. Nesuferitul de roșcat s-a ridicat râzând și s-a dus cu ea. Formația cânta *Guantanamera*.

Cei doi s-au aruncat în apă și au început să se lupte cu valurile.

Fata scotea niște strigăte fericite; iar roșcatul încerca să-și țină capul deasupra valurilor cât mai aproape de fată, și din când în când o lua de mijloc ca să sară împreună în

valuri. Am să regret întotdeauna că nu am avut prilejul să-l împușc pe idiotul ăsta atunci și acolo... M-am uitat în altă parte, ca să nu-i mai văd. Între timp, francezul care stătuse ceva mai departe și-a ridicat trupul strălucind de loțiune solară și a venit lângă mine. S-a așezat pe scaunul de lângă mine cu o grabă pe care nu am înțeles-o și a zis:

– De ce nu m-ai trezit? Era să mă prăjesc de tot.

Am râs și am zis:

– De unde era să știu? Părea că îți place foarte mult acolo...

Tipul cu trupul strălucitor avu aerul că pricepea. Mă înțelesesem bine cu el încă din prima zi. Dar nu contează cât de bine te înțelegi cu cineva, în afacerile în care eram noi implicați unele lucruri trebuie să rămână secrete. De aceea, relația noastră rămăsese într-un anumit stadiu. Acesta era primul lucru pe care îl învățasem de la bătrânii maeștri: dacă nu-ți împărtășești secretele, vei fi mai puternic, chiar dacă ai să fii singuratic. Trebuie să dai dovadă de o anumită maturitate ca să ai cu cineva o relație de prietenie fără să-i spui secretele tale. Și pe urmă amândoi știți că, dacă ați descoperit același secret prin metode diferite, puteți discuta fără să dați la iveală secretul. Desigur, e imposibil să găsești o asemenea persoană. Chiar dacă ai găsi-o, probabil că ți-ar fi dușman.

În timp ce se așeza mai confortabil pe scaunul de plajă, el a întrebat:

– Ce-i cu tine? Pari nemulțumit.

– N-am nimic, am spus eu, fără să-mi iau privirea de la roșcatul care nu dădea drumul mâinii fetei în timp ce săreau în apă.

Și, ca să-mi abat gândurile de la ei și să schimb subiectul, am adăugat:

– Mă gândeam: care o fi diferența între comunism și capitalism? În capitalism, guvernul depinde de companii și nu poate face nimic fără ele, în comunism companiile depind de guvern și trebuie să funcționeze așa cum li se dictează.

Avem un proverb care spune: „E acelaşi cer: doar că are nuanţe diferite de albastru". Şi am zâmbit strâmb, ca şi cum tocmai aş fi spus ceva cu adevărat semnificativ.

A rânjit şi el. Era un tip înţelegător.

– N-am înţeles cum e cu nuanţele de albastru diferite, dar cred că am priceput ce vrei să zici, frate. Dacă mă întrebi pe mine, ar trebui să redefinim viaţa. Ce înseamnă să ai o viaţă bună? Sau ce înseamnă nelegiuirile? Oare ce societate trăieşte cel mai mult de pe urma nelegiurilor?

M-am uitat la el un moment. Uitasem de cei doi care se hârjoneau în valuri. M-am simţit obligat să răspund. Dacă nu răspundeam, aveam să fiu făcut una cu pământul.

– Vrei să spui că oamenii n-au vreme să gândească? am întrebat.

Spusesem primul lucru care-mi trecuse prin minte, ca să-mi ascund tulburarea.

– Ce vrei să spui? Cine vrea să gândească, oricum? Nimeni nu vrea asta. Şi la ce să te gândeşti? Că până la urmă tot o să mori? Omule, asta ar duce doar la o solemnă pioşenie. Ei, dar şi trândăvia poate fi importantă!

Am tăcut. Mă uitam din nou la perechea mea favorită. Se părea că n-aveau de gând să termine cu îmbrăţişările prieteneşti.

– De ce? l-am întrebat, doar ca să-l fac să vorbească mai departe. Nu mă mai interesa subiectul şi înţelegeam că nu puteam ţine pasul cu el. Ceea ce îmi stârnea curiozitatea se întâmpla la ţărm.

– Pentru că trândăvia are carne şi oase, a zis el, indiferent la suferinţa mea. De acolo, din locul numit Europa, ne-am ridicat capetele, ne-am uitat împrejur şi i-am acuzat pe toţi că sunt nişte paraziţi demni de dispreţ. Am să-ţi spun ceva: era în regulă. Înţelegi, frate? A fi leneş înseamnă să zaci până când oasele tale devin mai moi decât carnea. Şi asta, în timp ce lumea întreagă... Doar gândeşte-te, frate, muncim atât de mult. Prea mult... Sau gândeşte-te! Ştii cum e să fii obosit fără să fii obosit... Dar nu pentru că cineva s-a

jucat cu mintea ta, ci pentru că tu ai făcut această alegere.... Zaci acolo. Vezi... Dar nu eşti nefericit, frate. Eşti departe de a fi nefericit. Iar femeile sunt vesele în jurul tău... Gândeşte-te că lumea e o fiinţă mare şi grasă, care zace pe spate şi mai face câte o glumă din când în când. Crede-mă, frate, nimic nu e mai omenesc. Şi nimic nu te face să simţi mai multă uşurare.

Era un tip ciudat. Dar nu mă simţeam prea bine în conversaţia aceea. După ce mă numise „frate" de atâtea ori, pierdusem şirul. M-am ridicat, zicând:

– Mă duc să-mi iau ceva de băut.

Nu voiam să fiu acolo când cei doi se întorceau din apă.

M-am dus la bungalow-bar-ul. Grupul cânta *Commandante Che Guevara*. Nisipul era suflat de vânt, iar tipul care cânta la contrabas lovea coardele cu un aer voios şi încrezător. Era de mirare cum un instrument atât de mare ca un contrabas putuse ajunge aici.

În ciuda suferinţei mele, am văzut cât de fericiţi erau muzicanţii, iar cuvintele „Ce loc minunat!" mi-au scăpat de pe buzele strânse involuntar. Am zâmbit cu tristeţe, într-un fel care este specific ţării mele. Eram trist. Eram trist pentru că mi se părea că nu eram demn de lucrurile bune din jurul meu.

Totuşi, acum, dacă vă gândiţi la locul în care am fost aruncat – chiar dacă aşa am ales –, veţi vedea cât de aproape am fost de viaţă. Cât de frumoasă era suferinţa geloziei. Cât de plin de viaţă eram.

Asta înseamnă că mă săturasem de tot? Să fiu gelos, să mă îndrăgostesc, să fac dragoste? Eram la capătul puterilor?

Nu! Nu-mi plâng singur de milă. Sau, mai curând, nu mi-e milă doar de mine. Acum mi-e milă de toţi şi de toate.

În ultima vreme, în special la sfârşitul acelor zile în celulă, acel nor întunecat, îngrozitor, pe care îl vedeam în spatele oricărui om sau al oricărui lucru, începuse să-mi provoace suferinţă.

Nu, nu am fugit. Doar mi-am închis sufletul în fața durerii lumii. Micile mele bucurii erau doar întoarcerile în interior, stând chiar pe marginea prăpastiei.

Dacă a venit vorba despre bucurii, cred că e timpul să beau un pahar de coniac, de pildă. Din sticla aceea de coniac vechi de douăzeci și cinci de ani. Desigur, doar dacă nu cumva polițiștii, care se poartă de parcă draga mea cameră ar fi un local, n-au terminat deja a doua sticlă.

...

În barul de pe plajă, am băut un pahar de rom. Era vechi de cinci ani...

I-am văzut pe cei doi de pe scaunul de bar pe care mă cățărasem.

Veniseră țopăind de la marginea apei, unde se distraseră pe cinste, și se înfășuraseră în prosoape, râzând în continuare...

Am mai băut încă un pahar de rom. Banda încă mai cânta *Commandante*.

„Hasta Siempre..."

Pe plajă, fata se uita după mine în jur.

Am încetat să mă mai uit spre ei, încercând să par neinteresat. Una dintre acele *mulattas* care tocmai se întorseseră înconjurate de trei tineri a venit la bar. Era evident că făcuse rost de niște bani și voia să-și ia ceva. S-a uitat la mine. M-a întrebat ce fac, zâmbind cu cochetărie. Costumul de baie dintr-un material cu flori, format din triunghiuri înguste, se mula perfect pe trupul ei tare. Avea picioarele foarte lungi. Fundul îi ieșea în evidență, provocator, într-un fel care-i trăda originea africană; avea trupul arcuit în față, iar sânii pe care mi-i vârâse sub nas păreau să străpungă materialul sutienului cu sfârcurile.

Părul care-i trecea de umeri era bogat și plin de cârlionți. Când zâmbea, dinții îi străluceau pe fața cu trăsăturile amestecate ale celor două rase, și nu puteai ignora frumusețea sălbatică ce radia din ea.

Am pronunțat unul dintre cele două-trei cuvinte pe care le știu în spaniolă. „*¡Muy bien!*", am spus, zâmbind atât cât mă lăsa suferința din mine. M-am uitat la plajă cu coada ochiului. Apoi am privit la acea întruchipare a forței naturii de lângă mine. Se uita la mine zâmbind în continuare. I-am oferit băutura mea.

A dat-o cu politețe la o parte și i-a comandat un pahar de Cola-Cola barmanului... Apoi s-a întins spre mine să mă întrebe la ureche la ce hotel stăteam. Apoi a suflat ușor peste gâtul meu...

Cum putea o suflare să stârnească o senzație atât de plăcută? Era ca și cum sufletul meu fusese luat pe sus și plutea ușor.

– *Casa particular*, am spus eu, explicând că stăteam în pensiune la o casă.

M-am întrebat de ce încercam să vorbesc în spaniolă, din care nu știam decât câteva cuvinte. Ea n-a mai insistat, doar a spus în engleză că aveau să se ducă seara la un club numit Casa del Amistad. A sosit și Coca-Cola ei.

Nu am lăsat-o să plătească.

S-a aplecat către mine și m-a sărutat apăsat pe colțul buzelor. Am avut senzația că întregul meu corp era invadat de feminitatea ei. Ca să spun adevărul, sărutul acela m-a excitat, în ciuda stării mentale depresive. Dar înainte de orice, mă gândeam dacă puteam fi văzuți sau nu de pe plajă. M-am hotărât să-mi iau băutura și să ies din bungalow. Era timpul să plec.

Membrii formației luaseră o pauză și vorbeau între ei. Le-am dat cinci dolari. Au fost foarte mulțumiți. După cum am înțeles, mă întrebau ce voiam să-mi cânte:

– *Commandante!* am zis.

Când m-am întors la grupul meu, fata și cu mine nici nu ne-am uitat unul la altul.

Ea l-a întrebat pe afurisitul de roșcat:

– Ai vrea ceva de băut?

Roșcatul a zis:

– Să mergem împreună.

Și au plecat, legănându-și fundurile.

M-am uitat în depărtare, ca și când n-aș fi dat o ceapă degerată pe ce se petrecea. Înăuntrul meu – undeva adânc de tot – era dorința de a o vedea din nou pe *mulatta* de adineauri. M-am gândit la ea, știind bine că asta n-avea să-mi micșoreze suferința.

În asemenea momente, vreau să spun atunci când a început sfârșitul unei relații, chiar dacă nu ești foarte implicat în ea, începi să cauți cea mai mică rază de speranță, o investiție într-o legătură despre care știi că nu va merge și nici măcar nu vrei să meargă... Ascunzi în buzunar un zâmbet de rezervă, o promisiune intimă, deschisă tuturor posibilităților, cu gândul că o ai pentru vremuri grele, crezând că ai să te poți apăra puțin...

Desigur, din nou *mulatta*

O nouă rafală a doborât pe nisip o altă umbrelă. De data aceasta nu s-a mai mișcat nimeni. Am dat pe gât băutura și m-am întins pe scaunul de plajă.

Am început să mă uit țintă la valuri, cu capul sprijinit în palme, iar angoasa a început să se înrădăcineze zdravăn în mine. Valurile care se rostogoleau și spumegau se spărgeau la mal unul după altul, repetând aceeași mișcare iar și iar, cu energia lor misterioasă care venea dinăuntru... Am auzit sunetul unei trompete; cânta o melodie singură, apoi a dispărut.

– Mă gândeam, frate, că probabil însuși Dumnezeu se odihnește aici, a zis francezul care se tot mângâia pe burtă pe scaunul de lângă mine.

– Așa crezi tu, am zis, gândindu-mă la cei doi care se îndreptau către bungalow. M-am ridicat și m-am îndreptat spre valuri. Mă chinuia prea tare suferința din mine. Nu voiam să mă uit spre bungalow. Chinul se transforma încet-încet în iritare. Începeam să mă înfurii. M-am aruncat în valuri. Am încercat să înot ca și cum puteam să înving valurile care mă aruncau înapoi. Am înotat puțin, de fapt am încercat, fără să reușesc. Valurile, chiar fără să se înalțe mai tare, mi-au răsturnat trupul și m-au aruncat la mal. Dar eram prea furios ca să renunț. Am încercat cu și mai multă hotărâre. La a patra încercare, eram chiar mai aproape de mal. Încăpățânat, am încercat să înot pe sub apă, în mijlocul algelor care veniseră aduse de valuri. Și am reușit puțin. Dar cum am ieșit la suprafață, am pierdut pe loc toată distanța pe care o câștigasem. Am mai continuat puțin astfel. M-am luptat cu valurile care mă răsturnau ca și cum și-ar fi bătut

joc de mine, până când am rămas complet epuizat şi am înţeles că nu mă puteam întrece cu forţa valurilor. Am obosit, în cele din urmă. Dar mă simţeam mai calm şi mai puternic.

În timp ce ieşeam din apă, am văzut un nişte nori întunecaţi venind din stânga plajei. M-am gândit: „Mă întreb dacă au să ajungă până aici". În timp ce mergeam cu pas măsurat spre scaunul de plajă – doar nu era să ţopăi şi să sar cum făcuseră cei doi – plaja s-a întunecat şi picături mari de ploaie au căzut peste mine, care habar n-aveam despre ploile tropicale.

Toţi au fugit de pe plajă, dar muzica nu s-a oprit. Formaţia se retrăsese în bungalow şi continua să cânte.

Abia am reuşit să ajung până la bungalow.

Înăuntru nu mai era loc nici cât să arunci un ac. Ploaia cădea răpăind pe acoperişul de paie cu un zgomot ca de tobe, formând un val de apă pe faţada lipsită de ferestre.

Cei care schimbau între ei priviri şi râsete, mirându-se de ploaie, au tăcut când a răsunat trompeta, ca un prolog adresat unui Dumnezeu pus pe glume, iar formaţia a început o salsa fabuloasă. Toţi, începând cu cubanezii, au început să se mişte în ritmul acesta splendid. După doar câteva minute, toţi dansau şi se frecau unii de alţii...

Mi-am luat o sticlă de rom.

Francezul mi-a smuls-o din mână şi a luat o înghiţitură.

– Cel de deasupra noastră s-a săturat de odihnă şi acum se uită la noi, distrându-se pe cinste, a zis el şi mi-a dat sticla înapoi.

Am râs. I-am oferit sticla iubitei mele – fără să mă uit la ea. A înşfăcat sticla, a dus-o la gură şi a băut cu înghiţituri mari. Nu se mai oprea. I-am luat-o repede – din nou, fără să mă uit la faţa ei.

Între timp, dansul şi muzica deveneau din ce în ce mai frenetice. Un moment, am văzut-o pe *mulatta* la bar. Despărţise în două mulţimea cu trupul ei de *mulatta*, şi se uita la mine cu un zâmbet cald.

Nu m-am putut abţine să nu mă duc la ea.

Ultima seară în Havana

Eram şase oameni la cină, la unul dintre restaurantele acelea speciale, afaceri de familie numite *paladares*.

Încă doi veniseră să se alăture bandei pe care deja o cunoaşteţi. Unul numit Jose era un cubanez de vârstă mijlocie, cu o mustaţă subţire şi părul buclat. Nu era tânăr, dar, ca mulţi oameni din partea locului, avea trupul subţire şi plini de muşchi.

Mai era un tip de vreo cincizeci şi cinci de ani, care părea un tip cu familie, îmbrăcat într-o cămaşă largă, de un albastru pal, fluturându-i peste burtă. Aşa cum s-a dovedit, era şeful operaţiunii. Un european în parte german, în parte hispanic, în parte evreu. Bunicii din partea tatălui fuseseră evrei sefarzi care emigraseră din Spania spre Constantinopol cu cinci sute de ani înainte. Dar rămăseseră în Istanbul doar timp de trei generaţii, apoi se duseseră în Argentina. Îi plăcea foarte mult în Istanbul. Îl vizitase de câteva ori din curiozitate, dar nu putuse să stea prea mult timp.

Înainte de orice, voise să ne prezinte lui Jose. Tatăl lui Jose se numărase printre oamenii de încredere ai faimosului Santo Trafficante, la vremea lui.

A simţit nevoia să explice mai departe în timp ce noi ne uitam unii la alţii cu priviri întrebătoare. A făcut asta cu plăcere. Era evident că era obişnuit să fie şef şi să se poarte ca şi cum ar fi fost în faţa unei clase de elevi, ghicind întrebările pe care aveau să le pună elevii şi ghidându-i către răspunsurile potrivite. Asta mă mulţumea. Eram obişnuit cu asemenea oameni. Chiar dacă adesea nu vedeau cum trece viaţa pe lângă ei în timp ce rămâneau cufundaţi în

informaţia pe care o absorbeau, tipii de felul lui erau folositori oriunde.

Cred că ei sunt înţelepţii vremurilor noastre. Sunt lenţi. Dar lentoarea nu le vine din faptul că sunt într-adevăr bătrâni, ci din pricina faptului că creierele lor înţesate cu tot felul de informaţii, folositoare sau nu, au devenit prea grele şi nu le lasă trupurile să se mişte mai repede... Chiar dacă sunt tineri, această lentoare neprefăcută stârneşte în oameni un fel de respect. Sunt trataţi aşa cum erau trataţi înţelepţii în triburile de demult. De asemenea, din cine ştie ce motiv, mişcările lente creează acest efect în mintea celorlalţi: îşi închipuie că cineva se mişcă încet pentru că este matur şi înţelept. Cânt te gândeşti că unii dintre ei nu-şi mişcă fundul din pură trândăvie...

Oricum, a început să vorbească:

– Santo Trafficante aparţinea mafiei care făcea legea în cazinourile din Cuba şi Miami în anii 1940 cu Lucky Luciano, Frank Costello şi Meyer Lansky. Era unul dintre cei care cunoşteau cel mai bine Cuba. A devenit cel mai de temut în 1957 când şi-a trimis fără milă pe lumea cealaltă rivalul, Albert Anastasia. Până în 1959, a condus aproape toate afacerile din cazinouri din Miami, Florida şi Cuba. Tatăl lui Jose era întotdeauna cu el. Ţinea socotelile tuturor afacerilor sale personale. Dar, desigur, când lumea s-a întors cu susul în jos în 1959, când Castro şi ai lui au pus mâna pe putere, revoluţionarii au închis cazinourile şi l-au aruncat în închisoare.

Pe măsură ce s-au aşezat lucrurile, CIA, care acum înţelegea ce s-a întâmplat, a hotărât să reunească vechea echipă. Au făcut înţelegeri cu revoluţionari şi i-au scos pe distinşii cetăţeni din închisoare. Apoi s-au aşezat la masa tratativelor cu ei şi au făcut un plan. CIA avea încredere în vechile relaţii şi în marea ambiţie a bătrânului Trafficante, care-şi pierduse cariera magnifică, toată averea şi toate târfele din pricina unei bande de comunişti conduse de nişte tinerei aroganţi de treizeci şi ceva de ani. Voiau să-l înlăture pe

Castro de la putere. Au tot făcut planuri împreună, şi la un an după embargoul din 1962 au încercat. Şi, desigur, s-a întâmplat ceea ce avea să se întâmple cu toate loviturile de stat de mai târziu: planul a eşuat...

Deşi visul lui Trafficante nu dispăruse, aproape că îşi pierduse speranţa.

Atunci l-au găsit pe tatăl lui Jose pe o străduţă din dos în Havana. Îl îngropaseră sub un munte de mărfuri dintr-o prăvălie şi îl vârâseră cu capul în jos într-un tomberon.

După aceea se zvonise că Trafficante lucrase pentru CIA inclusiv în povestea cu Hoffa şi Kennedy. Dar acestea sunt nişte lucruri care nu prezintă pentru noi nici un interes. În orice caz, bătrânul Trafficante, care atunci avea doar şaizeci şi trei de ani şi abia devenise tată, a renunţat să facă lucrurile şi mai complicate pe lumea asta şi a dat colţul, cu sufletul încă plin de dorinţe nesatisfăcute.

Jose Garcia al nostru îl cunoştea pe Santo Trafficante. Dar veţi vedea mai târziu, Jose este cu totul diferit. Cam încăpăţânat... Când tatăl său a murit, el a trebuit să aibă grijă de familie, fiind cel mai mare dintre copii. Unchiul lui Santo nu-i putea ajuta cu adevărat, sau poate, dovedind destulă lipsă de loialitate, a uitat de ei. Aşa că Jose s-a supărat pe el... A început să câştige pâinea familiei pedalând la ricşa în care căra turiştii prin Havana. A făcut asta ani de zile. Mai târziu l-au recrutat alţii, care au văzut în el talentele tatălui său. Alţi unchi, veniţi din Rusia, l-au învăţat foarte multe lucruri. Acum o să aibă nevoie să pună în aplicare câte ceva din ce a învăţat...

Când şeful a luat o pauză şi s-a dus la toaletă, au început cu toţii să vorbească. O altă sticlă de rom a apărut pe masă.

Proprietara localului era o femeie plinuţă, trecută de prima tinereţe. Împreună cu fiul şi fiica ei, pregăteau feluri de mâncare foarte bune în bucătăria din spate. Femeia tot mai aducea câte ceva la masă, iar noi îi spuneam „*¡Gracias*". Apoi se întorcea în bucătărie, mulţumită.

Într-unul dintre aceste momente, privirea mea a întâlnit-o pe a femeii și, văzându-i zâmbetul, am încercat o emoție foarte familiară. Mi-am amintit de mama. Acest zâmbet deosebit al unei persoane care trecuse prin viață în sărăcie și cunoscuse experiențe dure, acest zâmbet care rămânea trist și amar oricât de bucuroasă ar fi fost persoana respectivă, mi s-a părut pentru un scurt moment a fi zâmbetul care apărea pe fața mamei. Femeia aceea s-a transformat pentru un moment în mama. Cred că, înainte de orice, mamele seamănă cu toate între ele. Mai mult, parcă sunt una și aceeași femeie. Am simțit o suferință întunecată urcând în mine. Am mai luat o gură de rom ca să nu izbucnesc în plâns și mi-am întors capul încet. Chiar dacă mi-am salvat onoarea, pentru un timp am simțit o arsură pe dinăuntru.

Apoi am rămas pe gânduri. M-am gândit la toate aceste țări, la poveștile care se legau una de alta. Toate acele victorii și înfrângeri, toate acele planuri... Totul... Chiar și jafurile noastre... Toate acestea păreau ciudate, de neînțeles, ca dintr-o altă lume. Ambiția care ne umplea sufletele era incredibilă.

La sfârșit, s-a lăsat tăcerea. Mi-am aruncat brațul peste marginea scaunului de lângă mine și m-am întins. Era scaunul iubitei mele...

Și-a întors capul și m-a privit. Era supărată pe mine pentru că dansasem dansul acela sexy în bungalow-bar-ul de pe plajă, strângând în brațe trupul sălbatic și feminin al frumuseții aceleia cubaneze, ca pentru a-mi lua revanșa. Totuși, știam că nu era chiar atât de supărată, pentru că știa că făcusem asta dinadins. A încercat să danseze cu roșcatul, dar n-a putut face nici doi pași din cauza olandezului nesuferit care n-avea nici pic de talent, și a trebuit să plece de pe ringul de dans. Poate că acum voia s-o alint și s-o răsfăț ca s-o fac să se simtă bine din nou. Dar mintea mea era aiurea. Draperiile vechi, care nu se potriveau prea bine la ferestre, mă făcuseră să-mi amintesc de trecut și de casa mea. Mă gândeam și la aventura din Cuba... Toate acestea

mă preocupau. Trebuie să mărturisesc că n-aveam nici un chef de povestea mea de dragoste. Aș fi vrut, de fapt, să mă port așa cum și-ar fi dorit ea și să o îmblânzesc cu câteva glume, dar în momentul acela ar fi apărut ca fiind ceva forțat. Și niciodată nu am făcut ceva forțat, împotriva voinței mele, când venea vorba de asemenea lucruri. La naiba! Femeile se așteaptă de la tine să faci ceva exact în asemenea momente. Dar dacă ești cineva ca mine, un bărbat inflexibil, cu mintea plină de tot felul de griji neașteptate, lucrul ăsta n-o să se întâmple. Nu poți să te apleci spre ea și s-o săruți. Rămâi pe loc, nemișcat. Îți asculți vocea interioară și aștepți să dispară tot ceea ce te neliniștește. Iar fața ta devine ca un zid opac. Femeile numesc asta „egoism masculin". Dar nu e vorba de egoism, după părerea mea. Înseamnă doar că ești asaltat de gânduri. Pentru că nu ai talente feminine, ești incapabil să faci trecerea de la o stare la alta. Ești doar un bărbat obișnuit, absolut comun.

Asta era starea în care mă aflam. Chiar dacă îi observam supărarea, eram incapabil să fac ceva ca s-o împac. Dimpotrivă, mi-am retras brațul de lângă al ei și am întins mâna după paharul cu rom. Ea a pufnit și s-a uitat în altă parte.

Iertați-mă, dar am să vorbesc despre mine însumi fără nici o reținere

În punctul acesta, aş vrea să vorbesc puțin despre mine însumi. Am devenit cam sentimental şi puțină introspecție o să mă facă să mă simt mai bine. Tot povestind, o să mai aflu şi câteva lucruri despre mine. Pentru că refuz compania altora şi în viitorul apropiat tot aşa am să fac, v-ați putea întreba la ce mi-ar folosi o asemenea autoanaliză. Poate că nu ştiți că cea mai mare bătălie pe care o are cineva de dus este cu sine însuşi. Orice ar face un om rămâne un total mister pentru sine. Iar pentru femei, bărbații sunt ca nişte cărți deschise, în care se poate citi tot ceea ce se poate cunoaşte, iar orice altceva nu contează. Asta până când intră în scenă o altă femeie. Atunci probabil că ar trebui să mai arunce o privire asupra prefeței...

Spre deosebire de iubita mea, proveneam dintr-un strat mult inferior al societății, dacă nu din cel mai de jos. Dintr-o mahala fără lumină, cu străzi pline de noroi. Cred că am dat dovadă de multă ambiție. Oare eram destinat să devin spărgător? Nu sunt sigur de asta. Eram destinat să încalce legea încă de pe atunci? În mod sigur, nu! Dimpotrivă, eram unul dintre copiii cel mai bine crescuți din împrejurimi. Nici măcar n-am abandonat şcoala până nu am învățat să scriu şi să citesc. Dar n-am mers la şcoală prea mult timp. Pentru că în mediile astea aşa se întâmplă. „Nu poți trăi fără să furi" era motoul unchiului meu. Aceasta era legea mahalalei. Asta însemna că, atunci când îți venea vremea, trebuia să înveți la şcoala vieții. Când mi-a venit vremea, mi-am început ucenicia, ca şi ceilalți copii din jurul meu.

Este bine ştiut un lucru: există tuneluri bizantine care îşi au intrările sub anumite clădiri din vechiul centru al Instanbului. Dintotdeauna, cei care au cunoscut aceste căi subterane care duc aproape peste tot au fost spărgători, şarlatani, contrabandişti, vânzători de droguri, oameni dubioşi cu conexiuni dubioase, dar şi derbedei tineri, lipsiți de experiență, cum eram eu.

Ziduri de cărămidă pe jumătate prăbuşite, acoperite cu muşchi, uneori şiroind de apă care curge pe ele... Ici şi colo, găuri întunecate ce pot fi pline de gândaci şi de şobolani uriaşi care rămân pe loc, paralizați de lumina lanternei... Sute de pui de şobolan chițăind şi strângându-se unii într-alții, de panică... Şi gândaci uriaşi mari şi negri, de toate felurile, alergând în toate părțile...

Toate acestea erau înfricoşătoare şi în acelaşi timp erau o ciudată distracție pentru mine şi numeroşii copii zdrențăroşi asemenea mie.

Când în lumea de afară se făcea ora prânzului, ne strângeam într-unul dintre locurile strâmte care făceau trecerea dintr-un tunel într-altul, jucându-ne jocuri dure şi necăjindu-i pe nou-veniți. Aceşti nou-veniți, din care făcusem parte şi eu mai demult, erau foarte înfricoşați şi cei mari îi hărțuiau fără milă.

În locul strâmt, ne împărțeam în două grupuri. Unul dintre băieții mai mari începea: îl lovea sau îl împingea pe unul dintre noi. Bietul copil cădea cu fața în jos în apa murdară şi rămânea acolo câteva secunde, în râsetele celorlalți, apoi se ridica şi se ascundea în spatele cuiva cunoscut. Uneori, băiatul care căzuse se dovedea a fi îndrăzneț şi mândru şi îl ataca pe cel care-l lovise. Atunci cei doi se luptau crunt, cărându-şi pumni cu nemiluita, în timp ce tot felul de insecte încercau să se strecoare la loc în găurile lor din ziduri.

După o vreme, când bătaia înceta să mai fie interesantă, băiatul mai mare care până atunci îi urmărise rânjind dintr-un colț îi lovea pe amândoi, îi forța să se ridice în picioare şi să-l urmeze şi dispăreau în întunericul tune-

lului. De obicei rămâneam ultimii acolo. Băieții mai mari îi loveau pe nou-veniți, îi amenințau și se luau după ei cu bricegele, zâmbind victorios. Unii dintre ei plănuiau cum să-și petreacă noaptea în nișa ferestrei vreunei bucătării, alții apăsau o cârpă murdară ca să oprească sângele șiroind dintr-o rană infectată, alții murmurau ca și cum ar fi repetat răspunsurile pentru un examen.

Am întâlnit mulți copii. Cu toții au dispărut.

Era printre ei Yılmaz nebunul, care a fost prins într-o zi furând o țesătură dintr-un magazin. Fusese bătut atât de tare încât își pierduse un ochi. De atunci, se ținea după mine. Îmi plăcea de el. Faptul că ne împrieteniserăm și ne aveam bine unul cu altul ne-a împiedicat să ne refugiem în folosirea drogurilor. Apoi s-a îndrăgostit de o fată și a început să lucreze cu tatăl ei care era dulgher. Ultima dată când am auzit vești despre el era tot cu tatăl fetei.

Obișnuiam să mergem prin tuneluri până la cei care ne învățau meserie. Trăiam în primejdie, eram bătuți, uneori schilodiți, dar stăteam împreună și ieșeam la lumina zilei, ca niște monștri. Sau poate ar fi mai bine să spun că unii dintre noi nu mai ieșeau niciodată...

Îmi amintesc că uneori ne întâlneam în clădirea în ruine a unei fabrici părăsite din Kasımpașa, un cartier foarte sărac al Instanbulului. Lângă fiecare zid vedeai o mulțime de copii. Era o afacere de mari proporții. Cu mâinile noastre murdare, în zdrențe, eram în stare să golim o clădire întreagă sau un cartier întreg. Înaintam ca niște pâlcuri de insecte uriașe, ne cățăram pe ziduri suindu-ne unul în cârca altuia. Și, asemenea insectelor, intram în case prin orice deschizătură, pe uși, pe ferestre, pe hornuri. Nimic nu ne putea sta în cale. Ajungeam în orice colțișor, găseam lucrurile, le scoteam din ascunzători și le treceam din mână în mână, cărându-ne prada în adăpostul nostru. Uneori, grupul se oprea și cineva îndemna pe unul dintre copiii care veneau în urmă să deschidă un lacăt care ne stătea în cale. Atunci, un copil cu o privire hotărâtă făcea un pas înainte, plin de

mândrie. În asemenea ocazii, îl invidiam pe acel copil fără de care n-am fi putut trece mai departe și care putea învinge orice încuietoare: viața i se deschidea înainte.

În toată viața mea, m-am supus uneia dintre acele legi ale vieții, care era motoul unchiului meu: „Trebuie să furi!". Dar am furat întotdeauna în mod onorabil.

În acele vremuri, circulau câteva povești cu hoți legendari. Tehnicile și metodele lor inteligente îi făceau să depășească toate pericolele pe care le aveau de înfruntat. Știam poveștile astea pe de rost. Ca să spun adevărul, eu nu eram deloc atât de îndemânatic. Aveam mâinile ca făcute din lemn în comparație cu ale camarazilor mei.

Nu am reușit niciodată să mă strecor prin deschizături înguste, să-mi contorsionez trupul așa cum ar fi fost nevoie. Dar am ascultat întotdeauna cu atenție ordinele, mi-am făcut treaba cu grijă și nu am trădat niciodată. Așa cum am spus mai înainte, mi-am sacrificat întotdeauna viața particulară pentru slujba mea. Și probabil că am devenit o persoană foarte neinteresantă. Dar, prieteni, să știți că am supraviețuit.

Dar acum mi-am pierdut reperele...

Nu mi-am cunoscut niciodată tatăl. Mama muncea în fiecare zi ca menajeră și era întotdeauna obosită. Am crescut în Istanbul, la poalele uneia dintre colinele rău famate, într-una dintre casele sărăcăcioase care stăteau gata să cadă. Casa era plină de femei. Bunica, mătușa, fiica mătușii și mama. Când aveam vreo zece ani, unchiul meu a fost împușcat într-o încăierare. Era un bărbat uriaș și îmi era foarte drag. Pe patul de spital, părea micșorat între așternuturile albe. Avea obrajii scobiți, iar mustața îi părea falsă, ca și cum ar fi fost detașată de față. Arăta nu de parcă ar fi fost împușcat, ci ar fi îmbătrânit dintr-o dată. Încă îmi amintesc cum îmi mângâia capul cu mâinile lui osoase, printre accese de tuse sufocante, spunându-mi să fiu un bărbat adevărat și să am grijă de femeile din familie.

În mahala, despre femei nu se vorbește niciodată la singular. Femeile trăiesc întotdeauna în grupuri și așa se și vorbește despre ele. „Unde sunt femeile?“ Aceasta este întrebarea pe care o pun tot timpul bărbații din cartier. Oriunde ar fi, sunt ușor de găsit. Dacă faci să înceteze lătratul câinilor de la picioarele tale și apoi asculți cu atenție, poți să detectezi femeile după zumzetul sonor al pălăvrăgelii lor. De obicei sunt într-o casă, strânse într-o încăpere, cu prăjituri și plăcinte, zicându-și una alteia „târfă“ și vorbind fără încetare.

Îmi amintesc de vremurile când femeile se strângeau în casa noastră. Mă ascundeam după teancurile de cuverturi care ajungeau până la tavan în camera din spate, sau după ușa din camera de zi care întotdeauna stătea larg deschisă. Trăgeam cu ochiul la gleznele albe ale femeilor venite în vizită, care se purtau cu multă dezinvoltură. Stăteau cu picioarele desfăcute sau își mișcau genunchii și, pe nesimțite, ajungeau în poziții în care li se vedeau chiloții albi. De obicei cele mai tinere făceau asta. Femeile mai în vârstă stăteau cu picioarele încrucișate, nu se vedea nimic la ele. Cu excepția celor de-abia căsătorite, femeile aveau picioarele pline, cu carnea puțin încrețită în partea de sus, dar lipsite de păr și strălucitoare de parcă ar fi fost lustruite. Mă uitam la ele cu jind și mă mângâiam prin buzunarul pantalonului... Întotdeauna simțeam că unele dintre ele știau că eram ascuns acolo și îmi ofereau privirii locurile lor ascunse... Când mă gândeam la asta, simțeam o uriașă plăcere.

Dumnezeule! De ce îmi amintesc de asta acum... Poate că de aici a pornit fetișismul legat de picioarele femeilor, pe care l-am avut toată viața...

Întorcându-mă la începuturile mele, nu eram foarte rebel. Mă supuneam celor mai mari ca mine și eram foarte politicos. Știam că aveam multe de învățat de la ei. Nu numai dexteritate, ci și maniere... Am trăit multe aventuri. Nimic nu am câștigat cu ușurință. M-am străduit din greu.

În afară de cele câteva ocazii în care am stat de șase, am lucrat ca ucenic al unchiului Hacı, deschizând seifuri aproape doi ani. El era de părere că seifurile mecanice erau mult mai bune. Nu era capabil să le descuie pe cele operate electronic, așa că nu putea să mă învețe asta. Și totuși, am reușit să învăț ceva. Era cel mai ușor aspect al poveștii: Strică seiful! Distruge-l! Fă orice, dar nu îți pierde timpul cu dispozitivul electronic. Dacă îl poți căra, ia-l de acolo și folosește orice alte mijloace ca să-l deschizi. Ca pe orice cutie încuiată. Când smulgi dispozitivul electronic, ceea ce mai rămâne e o simplă încuietoare. Nu trebuie să îți bați capul cu dispozitivul electronic. Nu rata ținta, care nu este codul seifului.

Cu timpul, am devenit renumit în țară și am fost contactat pentru spargeri de mare anvergură în străinătate. Totuși, îmi era greu din cauza faptului că șefii erau străini. Așa că am început să mai învăț o limbă. Pe măsură ce trecea timpul, mi-am pierdut modestia și am devenit consilier pasionat și profesor al adepților noștri, hoții de buzunare și jefuitorii de poște. Dar aceștia aveau câștiguri modeste și zilnice și nimănui nu-i păsa de mine.

Îmi pare rău că m-am abătut din nou de la poveste, dar, odată ce ți-ai pierdut șirul, poți ajunge oriunde.

Femeile? Tot timpul mi-au plăcut femeile. Chiar aici, în cea mai minunată cămăruță din viața mea, încă se mai întâmplă să-mi doresc cu intensitate să fiu împreună cu o femeie. Cred că este ceva firesc; încă nu am îmbătrânit. Dar înainte dorințele îmi erau mai puternice. Am fost cu multe femei în viața mea; uneori, cu mai multe deodată. Nici măcar aici nu e greu să găsești femei. Plătești și îți e aranjată o întâlnire specială. Totuși, inerția e o componentă puternică a firii omenești: a face sex stârnește dorința de a face sex iar și iar, în timp ce abstinența duce la evitarea sexului. Și după o vreme simți că poți face față riscurilor. Faptul de a evita femeile schimbă un bărbat. Atunci când face dragoste, scopul unui bărbat este de a o satisface pe femeie, ceea ce-i

stârneşte propria-i plăcere. Dar procesul este obositor şi este ca o abţinere fără sfârşit. Apoi se revoltă. Un bărbat romantic vrea să-şi seducă femeile chiar dacă e vorba de târfe; iar oboseala aceasta esenţială este provocată de dorinţa de a atrage. Aceasta, în schimb, necesită o energie neobosită şi acceptarea dezamăgirii ca pe o parte importantă a vieţii.

Nu aveam nostalgia partidelor de sex. Dar îmi lipseau femeile... Pentru a spune adevărul, uneori parcă tresare ceva din adâncul meu. Mi-e dor de tandreţea lor şi tânjesc să le mângâi, să văd mişcările unei femei. Îmi plac femeile pline de viaţă.

Dar cred că e destul. M-am cam săturat să vorbesc despre mine.

Banda este încă la masă

Şeful a propus un toast cu un pahar cu rom plin până la margine, fără să verse o picătură. Cu toţii am urat afacerii acesteia importante să iasă bine. Am băut... Când paharele mici au fost umplute, şeful nostru, plin de o bucurie inexplicabilă, a vrut să mai ţină o cuvântare. Probabil că se cam ameţise... A început prin a spune:

– Americanii ăştia sunt caraghioşi.

Omul avea ceva din atitudinea asta de atotştiutor pe care o avea şi grăsanul din celulă. Îi întâlnesc peste tot pe tipii ăştia.Toţi sunt nişte idioţi care nu se pot baza pe instinctele lor, în ciuda ignoranţei de care dau dovadă. Totuşi, îi preţuiesc. Altfel spus, îmi „place" de ei. Acum aţi putea să mă întrebaţi: de ce? Poate pentru că oamenii aceştia uită să-şi trăiască vieţile în timp ce urmăresc să capete cunoştinţe cu o curiozitate puerilă, fără a cere nimic în schimb. Nu pot să ofer nici o altă explicaţie. Toată dragostea şi respectul faţă de ei nu m-au împiedicat niciodată să simt împotriva lor şi o profundă iritare.

Poţi să ai o reputaţie rea sau bună, dar, o dată ce devii cunoscut, te vor adora. Aproape toţi spărgătorii sunt nişte eroi. Ar trebui să ştiţi că şi eu simţeam admiraţie faţă de ei. Am învăţat o grămadă de la oamenii ăştia. Au existat spărgători de bănci încă din prima jumătate a secolului al nouăsprezecelea. Câtă experienţă! Sunt oameni obişnuiţi, dar dau dovadă de o inteligenţă deosebită, altfel nu şi-ar putea duce la bun sfârşit spargerile. În orice caz, spargerea unei bănci necesită ingeniozitate. Trebuie să te dovedeşti mai deştept decât capitaliştii care îşi folosesc întreaga inteligenţă ca să strângă bani

pentru a fi capabil să-i jefuieşti. Asta este, faptele sunt mai simple decât par. Creativitatea, inventivitatea fac întotdeauna lucrurile mai uşoare şi mai plăcute.

Jesse James a spus odată: „De ce să jefuim o bancă în întunericul nopţii, când nu putem găsi nici jumătate din bani?" Într-o zi din 1866, a urcat pe cal şi s-a dus în Missouri să jefuiască o bancă. A fost primul jaf armat al une bănci în timpul zilei, iar banca aceea este astăzi muzeu, deschis vizitatorilor de la nouă la patru.

Butch Cassidy, pe capul căruia a fost pusă o recompensă de 4.000 de dolari în 1896, era un simbol al curajului; niciodată nu s-a pierdut în detalii şi a obţinut aproape întotdeauna rezultate bune. De obicei începea cu două pahare de vin într-un bar din împrejurimi, intra în bancă cu calul, jefuia şi devasta locul, apoi pleca. Totul se întâmpla pe la sfârşitul orelor de program. Era timpul cel mai potrivit, pentru că funcţionarii băncii erau obosiţi, se strângeau sumele cele mai mari de bani, iar clienţii rămaşi în bancă erau puţini.

John Dillinger era un spărgător înnăscut. Tot timpul alegea sediile centrale ale băncilor, pentru ca loviturile să merite riscurile. În 1939, a furat 75.000 de dolari de la Banca Centrală Naţională. Pe vremea aceea, era o sumă uriaşă. Dacă n-ar fi fost trădat de o târfă roşcată, ar fi înfăptuit multe asemenea spargeri, dat fiind faptul că nu se putea abţine de la ele. De obicei jefuia două sau trei bănci într-o lună. Am învăţat două lucruri din povestea lui Dillinger: primul, că trebuia mers la sediile centrale ale băncilor; al doilea, că nu trebuia să te încrezi în femei.

În acel moment, iubita mea s-a mişcat pe scaun.

Şeful s-a întors către ea. Nu-i scăpa nici un gest. S-a uitat la iubita mea şi a zis:

– Joe Dillinger era un sălbatic, un criminal care ucisese şaisprezece oameni. Anna, care l-a trădat, era o târfă.

Apoi s-a uitat la noi râzând şi a adăugat:

– Toate astea nu-l împiedică să fie un erou american. Pot fi vizitate şi muzeul lui, colecţiile lui de arme, iar articole despre el se găsesc peste tot.

Am zâmbit cu toţii. Pauza de glume ale unui profesor bun trebuie să fie apreciată. A continuat.

– Când sunt beat, vorbesc prea mult. Poate că îmbătrânesc. Totuşi, şi acum încă sunt mai puternic decât voi toţi la un loc. Dar americanii sunt chiar incredibili. Organizează în mai un festival în cinstea celui mai romantic cuplu, Bonnie şi Clyde, în Gibsland, Los Angeles... Spectacolul tradiţional al festivalului este reprezentarea spargerii pe care cei doi au dat-o la aceeaşi bancă pentru a doua oară. Actorii care joacă în spectacol folosesc chiar Fordul Swiss Cheese original. Ciudăţenia a fost cum perechea a ales să jefuiască aceeaşi bancă de două ori. Probabil că voiau ca funcţionarii să se înveţe minte să nu fie prea relaxaţi. Oricum, au jefuit atâtea bănci încât nici nu aveau timp să cheltuiască banii. Opt bănci în cinci luni. Erau teribili. Dar pe urmă au început să opereze într-un parc de distracţiii. Până la urmă i-au prins. Morala poveştii: dragostea şi munca nu se potrivesc una cu alta.

O altă poveste la care să vă gândiţi şi din care aţi putea să învăţaţi ceva. Una dintre cele mai grozave chestii s-a întâmplat în Beirut în 1976, când douăzeci de oameni au jefuit Banca Britanică. Au spart zidul Bisericii Catolice care era lângă bancă şi au luat cea mai mare sumă de bani furată vreodată în Orientul Mijlociu. Erau aur, dolari şi lire sterline şi acţiuni. Hassan Salameh, Yaser Arafat şi Abu Iyad s-au ales cu bunuri de 200 de milioane de dolari şi cu aproximativ 600 de milioane de dolari. Îi aştepta un avion. Banii aceştia au ajutat la clădirea unei ţări.

În acelaşi an, s-au mai întâmplat asemenea evenimente în Statele Unite ale Americii. Câţiva tineri au furat seifuri conţinând 35 de milioane de dolari. Mai este şi lovitura dată la Banca Centrală a Braziliei. Acum cred că am vorbit prea mult. Putem să revenim mai târziu asupra subiectului. Vă

rog să ţineţi minte că îmi place să povestesc despre lucrurile astea. Dacă unul dintre voi refuză să dea atenţie detaliilor şi i se pare greu să aibă răbdare cu mine, îl rog să plece acasă imediat. Este o afacere lungă şi dificilă, plină de riscuri şi de pericole. Încă un avertisment: nu e recomandat să mă supăraţi.

În final, trase adânc aer în piept. Ca un profesor înţelegător căruia îi place meseria lui şi poate să-şi ţină elevii disciplinaţi, reuşise să ne motiveze.

Îşi umplu paharul cu rom şi se ridică. L-am imitat.

– Domnilor şi dragă doamnă, vă propun să închinăm paharele în cinstea primei reuniuni a acestei afaceri importante, a spus el.

Pe când ne ciocneam paharele, m-am gândit că era persoana cea mai potrivită pentu a ne conduce.

Şi-a terminat paharul şi a început să se uite la fiecare pe rând, cu mare atenţie.

– Repet, a spus el, cei care nu sunt interesaţi pot să renunţe acum, dar vor rămâne aici sub supraveghere până când se termină totul. Nu e uşor să fim contactaţi din afară, dar viaţa aici e plăcută. Trebuie să vă spun că este o afacere de mare anvergură. Chiar dincolo de Europa... sau poate la graniţele ei.

Ne-am uitat unii la alţii. Era linişte absolută.

– De acum înainte, nu mai mişcă nimeni, nu vă mai duceţi nici la toaletă fără ştirea mea. Nimeni n-are voie să dispară. Mâine începem să luăm avionul către Paris, doi câte doi. După trei zile ne întâlnim. Jose o să vă spună toate informaţiile pe care le-a aflat de la ruşi despre explozivul care nu face zgomot şi care aruncă în aer orice. După aceea, Jose o să vă pună la curent cu detaliile.

În timp ce Jose punea o servietă mare pe masă, roşcatul mi-a prins privirea. Era anxios în mod evident. Se uita pe fereastră, cu buzele încreţite. Nu era nimic de văzut în întunericul de afară; probabil că încerca să-şi ascundă neliniştea. Se sprijinise de spătarul scaunului şi mâna îi tremura.

Clubul de noapte

I

Târziu în seara aceea, ne-am dus cu toţii la un club de noapte: „Cicilia", a zis Jose. Au mers cu toţii într-un Chevrolet mare, dar pe mine şi pe olandezul roşcat ne-au lăsat să venim pe jos. M-am uitat la ticălosul de roşcat care stătea sub un felinar. S-a uitat şi el la mine. Ochii îi străluceau în întuneric. Atunci mi-am dat seama că îşi lăsase să crească o barbă subţire, de filfizon. „De când are barba asta de idiot"? m-am întrebat eu. Faptul că şi-o lăsase să crească, aşa, pe neobservate, era încă o dovadă a faptului că era un individ alunecos. Era ca unii dintre acei europeni care se uită la tine cu o privire distantă, gândindu-se ce avantaje pot obţine de la tine. Asemănarea între modul de a înşela al occidentalilor, de la distanţă, şi cel al orientalilor care ţi se vâră în suflet este într-adevăr o ironie.

II

Cicilia era o grădină mare, cu câteva baruri pe o margine. O scenă plină de instrumente muzicale se înălţa vizavi de baruri. Mese şi scaune erau aşezate între scenă şi baruri. Eram aşezaţi aproape de scenă, probabil la una dintre cele mai bune mese. În găleţile cu gheaţă de pe mese erau sticle de rom şi mai multe sticle de Coca-Cola pentru a prepara cocktailul numit Cuba libre.

Am fost primul care a început să bea.

În grădină erau nişte copaci mari. Probabil erau arbori de mango. Un vânt uşor le mişca frunzele. Grupurile de fete care stăteau la mese se uitau la noi şi chicoteau. Câteva, care ne plăcuseră, se apropiau de noi. Primele două care au venit lângă noi au intrat în vorbă cu francezul, care era cel mai vesel din grup.

Următoarea s-a aşezat lângă roşcat, dar n-a reuşit să-i îndepărteze de pe faţă rânjetul distant şi batjocoritor, aşa că s-a ridicat şi s-a dus lângă şef. Nici una nu s-a apropiat de mine, aşa că am continuat să beau şi să mă uit în jur. După puţin timp privirile mele rătăcitoare, care măsurau fundurile fetelor, s-au oprit la barul cel mai îndepărtat. Acolo am dat cu ochii de frumuseţea sălbatică de pe plajă. Soarta o adusese acolo. Se uita cu insistenţă la mine şi-mi zâmbea larg. Am zâmbit şi eu. Expresiile feţelor noastre trădau reminiscenţe ale senzaţiilor pe care le trăiserăm, dorinţa de a le repeta. Aveam nevoie de asta. Apoi a început muzica. Ne-am uitat cu toţii la scenă. Cineva s-a repezit către scenă cântând şi dintr-o dată o mulţime de oameni au umplut ringul de dans. Spaţiul liber dintre mesele noastre şi scenă s-a umplut de trupuri care se unduiau în ritmul muzicii, în figuri complicate.

În această agitaţie colectivă, una dintre fetele cubaneze a încercat să-l tragă pe roşcat pe ringul de dans, dar el a dat-o la o parte şi a invitat-o pe iubita mea...

Au început să se învârtă. Roşcatul cu bărbuţă era unul dintre acei europeni stângaci, care ar vrea să danseze, dar nu reuşesc, pentru că le lipsesc graţia şi stilul. Acel soi de dans emoţional care uneşte între ele trupul şi sufletul e specific latinilor şi popoarelor din Est. Subtilitatea dansului poate fi înţeleasă doar de latini, de estici sau de africani în sufletul cărora încă ard străvechile lor ritualuri. Pentru occidentali, era o ciudăţenie.

Am sorbit câteva pahare de rom şi tocmai mă pregăteam să-i răsucesc braţul la spate pistruiatului, ca să-l învăţ minte. Dar asta n-avea să se întâmple. În acel moment am

văzut o pereche de fese magnifice legănându-se, trecând pe lângă mine, făcându-mă să întorc capul. Şoldurile frumos conturate, strânse în pantaloni albi mulaţi, erau chiar lângă faţa mea. Apoi frumuseţea aceea de fată s-a întors şi am văzut catarama uriaşă, bătută în strasuri, a curelei ei. M-am ridicat de pe scaun, fermecat. O eşarfă lungă prinsă în curea îi era înnodată în jurul mijlocului şi-i trecea pe după gât, încrucişată peste sâni şi de-abia reuşind să-i acopere. Am simţit o nevoie imperioasă să o iau în braţe şi să-i apăs sânii de pieptul meu. Mi-a prins braţele întinse spre ea, m-a luat de mâini şi m-a făcut să mă rotesc pe loc în ritmul muzicii, apoi a făcut la fel, şi mişcările astea circulare au continuat. Mă trăgea spre ea, apoi îmi dădea drumul, ameţindu-mă, şi totul părea a pluti în jurul meu. Era un joc încântător. Zâmbeam larg, încercând să ţin pasul cu ea, şi zâmbetul nu-mi mai pierea de pe faţă. Capul parcă a început să mi se învârtească: îl simţeam ca pe un satelit al trupului, şi orice alt gând mi-a pierit din minte. Mă simţeam grozav în pielea mea şi perfect fericit, până când am întâlnit ochii iubitei mele la o mică distanţă. Era aproape de mine, cu roşcatul. Am sărutat-o pe *mulatta* uşor pe obraji, am lăsat-o acolo şi m-am întors la masă, mulţumindu-mă să beau şi să-mi privesc iubita.

Părea supărată, dar o cunosc eu. Era încântată să aibă din nou prilejul să se răzbune şi să-mi provoace suferinţă.

Francezul cu înfăţişare aristocratică se hlizea cu fetele de lângă el, bând, povestindu-le tot felul de chestii, gesticulând şi făcându-le să râdă. S-a uitat la mine.

– Fă-te că nu-ţi pasă. Cei puternici câştigă întotdeauna. Un bărbat puternic rămâne indiferent. Nu lăsa dragostea să te copleşească, a zis el.

Expresia lui spunea acelaşi lucru: viaţa era prea scurtă pentru a ne chinui inutil. Pe vremea aceea nu-l citisem pe Tolstoi, aşa că nu am ştiut să-i dau replica Annei, care a spus că puterea era întemeiată pe dragoste. Eram un turc obişnuit care se pierdea când era pus în faţa unor chestii

erudite. M-am gândit doar că una e teoria, alta e practica, şi le-am mai turnat de băut celor de la masă.

Ce este pretenţia asta de a fi puternic şi de a rezista iubirii? În acest caz, nu mai e vorba de iubire. Chiar dacă aş crede în înviere, tot aş alege să capitulez în faţa iubirii. O asemenea slăbiciune este întotdeauna frumoasă. Poate că îţi simţi aripile frânte, te doare, te simţi deprimat, dar toate sentimentele astea prevestesc speranţa. În adâncul tău, asta te face să fii frate cu toţi ceilalţi... Suferinţa, sentimentul de a fi fost părăsit, tristeţea sunt menite să fie împărtăşite de toţi cei care le trăiesc.

Oricum... Dar vă rog să fiţi de acord cu mine că acel club de noapte nu era locul cel mai plăcut pentru mine, iar dansul afurisitei mele de iubite cu olandezul parcă nu se mai termina. Era ceva aproape de nesuportat.

M-am ridicat de la masă. Am încercat să mă duc la toaletă, făcând tot posibilul să nu mă împleticesc, dar înainte să ajung acolo am văzut-o pe fata cubaneză, uitându-se la mine şi zâmbind lângă bar. Am zâmbit şi eu şi am tras-o spre mine. De data aceasta, n-avea să-mi mai scape printre degete cu figuri de dans. Am strâns-o la piept cu putere. M-am înclinat să o sărut pe buze, n-am nimerit, am sărutat-o pe gât. Trupul ei avea o mireasmă caldă.

M-a luat de mână, trăgându-mă după ea.

Aveam capul foarte greu. Mi se părea că plutesc, cu un zâmbet imbecil pe faţă, spre o zeiţă *mulatta*, în întunericul nopţii. Am trecut printr-un tunel format de crengile aplecate ale copacilor şi am ieşit pe o poartă. Faruri de maşină ne-au orbit în timp ce eu încercam să iau în braţe şi să o sărut.

Peste puţin timp, eram pe bancheta din spate a unei maşini. Femeia a început să mă sărute. Eram înnebunit de plăcere. Fiecare celulă a corpului meu era plină de un gust dulce, sau, dacă vreţi s-o numiţi aşa, de dorinţă. Cred că e greu de descris în cuvinte. Femeia pusese cu totul stăpânire pe mine. Simţeam cea mai profundă plăcere la gândul că mă desprinsesem de grup.

Eram un derbedeu care se giugiulea cu o fată într-o maşină. Mi s-a mai limpezit mintea. M-am lăsat în voia ei cu totul. Mi-a desfăcut nasturii cămăşii şi mă mângâia pe piept uşor, cu atingeri pline de feminitate.

Îmi plăceau la nebunie mângâierile astea. Iubita mea nu mă mângâiase niciodată aşa. „De ce? De ce nu m-a mângâiat niciodată pe piept cu atâta tandreţe?" m-am întrebat. În loc de asta, dădea vina pe mine pentru orice, mă pedepsea fără încetare. De ce trebuia să suport asta?

Cu aceste gânduri în minte, am renunţat la orice control. Am început să mângâi trupul tânăr şi tare al fetei.

Mulatta cubaneză și alte întâmplări

Aș vrea ca urmarea poveștii să fie: „Apoi ne-am dus acasă la fată și am făcut dragoste până în zori", dar, din nefericire, nu a fost așa. În afară de asta, în ciuda dorinței mele de a vă face pe plac, nu vreau să vă mint. Mi-am promis să scriu doar adevărul. Deși e cât se poate de omenesc să exagerezi ca să atragi suficientă atenție asupra ta, am să fac tot ce pot ca să nu cad pradă unei asemenea slăbiciuni.

Da, m-am dus cu fata. Mașina în care am intrat era o rablă, iar noi ne-am sărutat, ne-am mângâiat, ne-am jucat de-a dragostea pe husa ruptă, de nylon, a banchetei din spate. În mașină răsuna muzică salsa și Havana, acest oraș frumos care își pierduse strălucirea după embargoul Statelor Unite ale Americii, era întunecat. Dar omul de la volanul mașinii a condus-o din semiîntuneric în locuri și mai întunecate.

Am lăsat curentul care pătrundea prin fereastra deschisă să-mi lovească fața, ca să-mi vin în fire. Chiar în starea în care eram, trebuia să simt alunecarea în întunericul înfricoșător. Totuși, nu voiam să se termine. Voiam să păstrez gustul gurii ei în papilele gustative ale memoriei mele, orice s-ar fi întâmplat, așa că am sărutat-o îndelung. Eram într-o dispoziție veselă, puțin amețit, și nu-mi păsa chiar dacă aveam să fiu jefuit de tot ce aveam în miezul nopții. Starea asta mă făcea parcă să plutesc. Dar și fata mi se părea la fel de fericită. Încerca acea senzație latino-feminină că era iubită cu pasiune de un bărbat, chiar dacă avea să dureze doar o noapte. Iar eu aveam încredere în ea. Până la urmă, mașina a frânat și s-a oprit într-un loc întunecat, scoțând un nor de fum gros. I-am dat o bancnotă de zece

dolari șoferului care încă mai fredona o melodie. Atunci el a spus „Adios amigo!" cu subînțeles. Eram resemnat, așteptându-mă la tot ce putea fi mai rău.

Fata m-a tras afară din mașină.

Mașina a mai zdrăngănit și a mai mârâit de câteva ori, apoi s-a pus în mișcare, cum făcea probabil de obicei. Cred că niciodată nu funcționase altfel. Mașinile celor săraci sunt docile și își fac treaba până la epuizarea completă. În timp ce mașina se îndepărta lăsând în urmă miros de gaze de eșapament, mă străduiam să-mi dau seama unde ne aflam.

Locul era plin de case extrem de dărăpănate, a căror sărăcie nu putea trece neobservată nici măcar în întunericul nopții. Formele neregulate ale caselor și cocioabelor semănau cu acelea din orășelele mexicane paupere, în care tot timpul, în filme, din cine știe ce motiv, mișună bandiții. Unele clădiri aveau două etaje, altele erau chiar și mai înalte. În holurile de la intrare, unele fără uși, altele cu grilaje de fier, se vedeau luminile televizoarelor. Etajele superioare ale acestor clădiri aveau obloane din aluminiu sau din alte metale.

Se vedea ceva mișcare în fața unei case cu două etaje, de cealaltă parte a străzii. Un moment, am socotit în minte câți bani aveam la mine. Probabil că era o sumă suficientă pentru ei, dar nu atât de mare cât să vrea să mă ucidă pentru banii ăștia.

Unul dintre ei și-a dres glasul și a zis: „*Que tal Monserrat?*" apoi a șoptit ceva la urechea unui tip de lângă el.

Povestea aceea îmi făcea plăcere, deși îmi era teamă și îmi trecuse prin cap să arunc bancnotele în aer și să fug de-acolo cât mă țineau picioarele.

Dar nu s-a întâmplat nimic. Fata a vorbit cu unul dintre ei și a rostit un nume. Apoi m-a luat de mână așa cum făcuse mai înainte, a deschis poarta în fața cărora ne aflam și m-a tras înăuntru. Când a închis poarta, am văzut că ne aflam într-o grădină. Erau alei presărate cu pietre și gunoaie peste tot. Toate astea îmi aminteau de casele copilăriei mele.

Cred că există o singură companie care vinde aceleași pahare de plastic și lighene tuturor săracilor din lume. Sub lumina unui bec electric fără abajur, plasticul este atotprezent în toate casele săracilor.

O urmam pe fată care din când în când se uita la mine și zâmbea, dar aproape că nu-i mai vedeam zâmbetul strălucitor, care acum mi se părea trist în întunericul sărăciei.

Am intrat pe o altă ușă, am coborât câțiva pași, am trecut printr-un coridor cu pereții strâmbi și am ajuns la o cameră al cărei tavan îmi atingea capul. În mijlocul camerei era un pat acoperit cu un cearșaf vechi cu un model cu flori și frunze de palmier. Pe noptieră, era o lampă în stare bună.

Fata, în timp ce se apleca să aranjeze patul, mi-a arătat ușa care ducea la toaletă. Acolo, m-am uitat în oglinda cu o ramă albastră și murdară. Probabil că oglinda aceea văzuse multe secrete. Propria mea față îmi părea nefamiliară. În timp ce mă priveam în oglindă, am urinat de departe în vasul de toaletă. Făcusem același lucru în toaleta prietenului meu Sedo când am fost angajat pentru prima oară. Uitându-mă în oglindă, am simțit emoții amestecate și mi-a venit să plâng și să râd în același timp. Călătorisem atât de departe, scăpasem din atâtea pericole pentru a ajunge în final aici, în acest loc. Fusesem trimis de raze cosmice într-un loc care semăna cu lumea copilăriei mele. Ca o recompensă pentru isprăvile mele, urma să mă culc cu o fată foarte săracă, o fată care știa toate trucurile atracției sexuale.

M-am pipăit. Sexul îmi era moale. Nu prea aveam chef de făcut dragoste. Pe de altă parte, nici nu voiam să o dezamăgesc pe fată. Ca să n-o mai lungesc, eram foarte stânjenit. M-am dus în cameră. Fata își risipise părul pe pernă. Genunchiul ei drept era ușor îndoit, o mână i se odihnea pe cearșafuri, cealaltă era întinsă spre mine. Nu avea nimic pe ea în afară de un slip minuscul, transparent. I-am sărutat mâna și m-am întins lângă ea. S-a uitat la mine de parcă mi-ar fi cerut să-mi scot hainele. M-am dezbrăcat. Am simulat entuziasmul în timp ce-mi scoteam cămașa și pantalonii, sperând

că aveam să mă excit ca să fiu la înălțimea situației. Dar mi-a fost imposibil. M-am înclinat și am sărutat-o pe față. Am mângâiat-o. Dar a fost și mai rău. Pe podea, între pat și noptieră, am văzut un covor care semăna cu cel din casa copilăriei mele. A fost sfârșitul. Murdăria de pe pereți, linoleumul care se cojea...

Pe scurt, n-am putut s-o fac. Am sărutat-o și am mângâiat-o pe față, ca să nu o jignesc și sperând să mi se trezească simțurile. Chiar i-am mângâiat sexul. Dar a fost totul în zadar. M-am ridicat, mi-am pus pantalonii și am lăsat cincizeci de dolari pe noptieră.

– Data viitoare, am zis.

Fata a fost furioasă. Probabil că mă plăcuse și s-a simțit insultată.

– *Fuck you*, a zis în engleză, și a mai zis *never* și *nunca*.

Am vrut să o împac, dar a fost imposibil. Se acoperise cu cearșaful și nu mai voia să o ating.

Amețit, am trecut prin coridoarele întunecate și prin grădina părăsită și am ieșit. Nu mai era nimeni pe strada încă întunecată. M-am simțit mai bine. Am ales o direcție și am pornit la un drum lung. Aveam mintea parcă golită de orice gând: încetasem să mă mai gândesc la copilărie, la iubita mea, la nesiguranța viitorului meu. Mergeam pe străzile întunecate, care miroseau a ulei de motor, ale Havanei, fără să mă mai gândesc la nimic.

Când am ajuns la pensiune, era aproape dimineață. Am intrat încet în camera noastră. Iubita mea dormea cu spatele spre mine. Dintr-o dată am simțit o dragoste profundă pentru ea. Îmi părea bine că era acolo. Camera mirosea a alcool și a tutun. Încet, m-am culcat lângă ea. Voiam să uit totul și s-o posed ca un bărbat, fără să țin seama de ce voia sau nu voia ea. Am atins-o având grijă să n-o trezesc. Am încercat să mă gândesc la cum puteam să-i recâștig dragostea. Dar nu-mi venea nimic în minte, iar mâna mea care stătea nemișcată pe trupul ei devenea din ce în ce mai grea.

În timp ce stăteam acolo, măcinat de angoasă, ușa s-a crăpat și un cap s-a strecurat înăuntru: era Jose. Mi-a făcut cu ochiul și mi-a spus cu vocea joasă să-i trezesc și pe ceilalți: trebuia să plecăm. Mi-a mai spus că ne aștepta la ușă.

M-am ridicat încet. Intenționam să-l trezesc întâi pe roșcat și să-i spun vreo două. Venise vremea să-mi apăr iubita.

Am deschis ușa brusc, ca și cum aș fi vrut să surprind pe cineva. El zăcea acolo, complet dezbrăcat. Pielea lui pistruiată era de o albeață transparentă. Mi se părea că-i văd intestinele înăuntrul abdomenului. Mi s-a făcut greață. Avea un genunchi îndoit și cearșaful vârât strâns între picioare. Voiam să-l scutur și poate chiar să-l lovesc în față. Avea o mână la spate și cu alta își acoperea fața.

M-am apropiat de pat.

Camera avea un miros greu. În acel moment am văzut un obiect pe noptieră: inelul cu piatra mare și albastră, care parcă se uita la mine.

PARTEA A TREIA

CONȘTIINȚA NU NE LASĂ NICIODATĂ ÎN PACE

O femeie e în stare să te rănească

Dacă cele scrise până acum sunt citite de un bărbat, acesta va putea înţelege că, în momentul în care eu şi inelul cu piatră albastră ne-am uitat unul la altul, m-a copleşit o suferinţă imensă. Dacă este vorba de o cititoare, îmi va înţelege, mai mult sau mai puţin, suferinţa, dar mai întâi de toate va vrea să afle ce se întâmplă mai departe. Aceasta pentru că – şi aş vrea ca femeile să-mi ierte insistenţa asupra subiectului – este adevărat ce spunea Hamlet: femeile sunt creaturi pe care Dumnezeu le-a reuşit mai bine decât pe bărbaţi. Ele au mai multă experienţă decât bărbaţii şi sunt lipsite de stupiditatea de care dau dovadă aceştia. Pentru că împart cu Dumnezeu secretul universului şi al infinitului încă de la început, ele vor întotdeauna să ştie cum se continuă povestea... O curiozitate fără sfârşit. O curiozitate care trece de la una la alta, fără a fi niciodată satisfăcută. Nu se întreabă „de ce?". Vor să ştie doar ce se întâmplă mai departe. Pentru că femeile ştiu deja de ce. Mintea lor parcă prinde aripi, zburând încolo şi încoace, purtată de curiozităţile şi dorinţele lor.

Dar ele au întotdeauna dreptate, domnilor! Cum ar putea să trăiască cineva altfel? Trebuie să ne faceţi să uităm că am fost alungaţi din paradis, dragele noastre femei! Prin suferinţă sau prin plăcere... Sau prin orice altă metodă.

În regulă, am scris toate astea, şi acum? Oare a fost bine să-mi amintesc de acel moment dureros? Acum sunt un bărbat calm şi matur, dar încă mă simt confuz când mă gândesc la cât de slab am fost? La naiba, nu! Cred că un bărbat poate uita orice, toate momentele importante dintr-o relaţie, înce-

când cu toate acele întâlniri și ieșiri împreună, și chiar toate certurile. Nu numai relațiile lui, dar și reușitele personale, succesele pe care le-a obținut numai el știe cum pot dispărea din amintire, la început ca un ecou plăcut, transformându-se apoi într-o replică de genul: „Da, ai dreptate, am făcut asta odată". Un scriitor, în ciuda privirii sale calde și a aerului că înțelege, poate să nu-și mai amintească deloc un paragraf pe care el însuși l-a scris și pe care i-l recită un admirator înfocat al său. Toate astea și mult mai multe se pot întâmpla cu memoria unui bărbat... Dar momentele în care a fost rănit de o femeie nu pot fi uitate niciodată.

Întregul univers știe că aceasta este adevărata înfrângere. Bărbatul, care este născut să se culce cu femeile și să posede câteva lucruri în această viață trecătoare, înțelege în acest moment că femeia nu-i „aparține" cu adevărat. Mulți ar prefera să moară în războaie decât să trăiască asta.

Iar femeile știu... Prin urmare, ce fac? Îi rănesc pe bărbați. Primul lucru pe care îl fac este să ne găsească punctul vulnerabil – de pildă, călcâiul – și să ne lovească fără milă.

– Cred că vremea relațiilor bilaterale a trecut. Fără măcar să fi început vreodată.

– Deci asta ai de spus când eu trec din nou prin aceeași suferință?

– Dar nu e adevărat?

– Nu crezi deloc în dragoste, nu? Vorbești mult, dar de fapt nu ai nici un fel de sentimente. Logica și egoismul au ucis sentimentele tuturor.

– Nu! Eu cred în multiplicare. Și relațiile vor să se multiplice – ca orice lucru din lumea asta. Povestea cu perechea unită în eternitate e doar o fantezie a ultimelor secole.

– Nu te poți gândi decât la orgii, nu-i așa?

– Du-te dracului, hoț idiot! Îndrăznește să gândești mai departe, tâmpitule. Imaginează-ți totul. Trăiește! Trăiește ca să te poți înălța. Trăiește ca să poți afla o altă dragoste. Nu dau doi bani pe suferința ta. Adună-te! Și ia-ți viața de

la capăt. Nu mă mai călca pe nervi. Încearcă să înțelegi ceva mai mult. Dacă cineva, o singură persoană, a pus stăpânire pe sufletul tău, asta ți-e soarta. Iar dacă nu, ce mai aștepți?

Exact în acest punct, Ismet a zis:

– Atunci, unde e limita?

Discuția îl interesa.

– Ce limită? Vorbești despre reprimare?

– Dar trebuie să existe o limită, nu? Undeva unde să te oprești... Sau totul se năruie.

– Poate că poți clădi o nouă unitate peste tot ce ai trăit. Altfel, ai dreptate. Oricine își pierde unitatea devine nimic. Iar cine are unitate se dizolvă în toți și în tot.

Când am vorbit despre momentul acela blestemat, toate prostiile acelea la care m-am gândit atât – ca și cum n-ar fi fost ceva obișnuit în fiecare colț al lumii – au făcut înconjurul celulei și au devenit subiect de discuție întreaga noapte. Băieții s-au însuflețit... Chiar și eu m-am prins în joc pentru o vreme.

Dar totul e atât de inutil. Tăciunele încins arde acolo unde a căzut. Toate aceste cuvinte nu au folosit la nimic, dar m-au făcut să-mi retrăiesc suferința. Nu pot face nimic: suferința este acolo, privindu-mă așa cum o făcea inelul acela ieftin – și nici măcar nu pot spune cu certitudine că piatra era albastră.

Din cauza asta, acum când sentimentele astea nenorocite s-au trezit din nou în mine, vreau să le cer iertare femeilor și să iau o pauză de la povestea mea. M-am săturat. E destul! În afară de asta, personajele care mi-au invadat camera m-au făcut incapabil să mă gândesc la mine. Există alte lucruri la care ar trebui să reflectez. Cred că ar fi mai bine pentru starea mea mentală să scot la iveală o altă poveste.

Se pare că nicăieri pe lumea asta nu poți să ai parte de liniște. Nu există nici un vârf de munte, nici o cameră izolată în care să te poți retrage. De aici, strig către lume: nu există singurătate! Nu mai există nici o culme a Muntelui Hira, nici sfinți! Toți suntem o apă și-un pământ... Nu te lasă până

nu te fac să blestemi. Banii se pierd într-o bancă gigantică, protejată de nu știu câte sisteme de securitate, apoi niște oameni vin să dea de urma lor în cămăruța asta!

– Unde sunt cei care au luat banii?

– Gata! Tot timpul întrebați același lucru!

– Uite, am găsit o parte din bani. Trebuie să știm unde se duc banii, toate celelalte contacte și alte lucruri.

– Deci ce mai vreți? Nu căutați banii?

– Te crezi deștept, nu-i așa?

– Sunt un suspect cu care vă jucați.

– Știi bine că ceea ce ne interesează e aurul.

– Ce? Care aur? Doar n-o să-mi spuneți că au luat și aurul? Oh! Ce-a fost în mintea lor? Nu știu nimic despre asta. Mă întreb cum au făcut, în înghesuiala aia... A fost afacerea vieții noastre – și uite ce s-a ales de ea! Dumnezeu știe pe unde se distrează fiecare. Doar eu sunt închis în camera asta. Dar dacă ați găsit banii, de ce mă mai întrebați pe mine? Aurul trebuie să fie tot acolo.

Eram surprins cu adevărat, și îmi părea bine că fosta mea echipă scăpase, dar ce mai conta pentru mine? Dar cum îi puteam convinge pe polițiști?

– Nu, cei care transportă banii nici măcar n-au văzut aurul. Acum încetează cu jocurile și începe cu începutul.

Asta mi s-a părut prea mult.

– Probabil că glumiți, nu-i așa? Sau aveți alte intenții? V-am spus ce știu probabil de cincizeci de ori. Vă dau cuvântul meu de onoare că nu mai știu nimic altceva. Ce vreți să spuneți cu asta, că cei care transportă banii n-au văzut aurul? Deci m-au tras pe sfoară? Sau vreți să mă puneți la încercare?

– Ha, ha, ha! N-aveam nici un chef de râs, a zis cel care elabora scenariile, uitându-se fix la mine.

– Hoțul care-și dă cuvântul de onoare! a zis polițistul cel voinic, ca să fie de acord cu prietenul lui.

Primul și-a pierdut cumpătul și a strigat la prietenul lui:

– Dar nu râdeam de el!

Până când s-au hotărât, din cine știe ce motiv, să mă lase în pace și să plece, cu fețele îmbufnate, îmi pierdusem cu adevărat răbdarea. Ar fi trebuit să spun: „Plecați, pentru numele lui Dumnezeu! Lăsați-mă-n pace! Faceți-vă jocurile în altă parte! Dar, desigur, deși nu puteam spune aceste cuvinte din pricina situației mele, mi-am arătat supărarea.

Ca să fiu onest, totdeauna eram atent să nu escaladez lucrurile, ca să nu ajung la limită.

Pentru că adulmecaseră limita aceea de departe, ca niște câini dresați, nu voiau să mă lase în pace. Acum aveau să se întoarcă peste două zile. Aveau să-mi spună câteva detalii inventate de ei, așteptând să vin și eu cu ceva. Diavolul spune așa: deschide-ți băierile pungii și cumpără-l pe tipul de la vârf – tipul care-i trimite aici. Ia uitați-vă la asta! Nici măcar nu știu dacă sunt în căutarea banilor sau a unor suspecți. Dar ce-ar putea face cu niște suspecți? Sunt miliarde de suspecți. Dacă aștepți nouă luni, s-a mai născut unul pe lume – orice ar însemna asta. Dar banii? O dată ce dispar, e nevoie de ani de zile ca să fie puși la loc. Apoi e toată suferința asta pe care o ai de îndurat. Ți-e foame; te simți rău. Ai fost alungat de peste tot, în primul rând de lângă vitrinele magazinelor. Ești pe dinafară. Ca și cum ai fi fost excomunicat din sânul unei religii în care toată lumea crede. Cel mai afurisit și mai lamentabil lucru este că, spre deosebire de toți cei care au fost excomunicați de-a lungul istoriei, tu chiar crezi în această religie. Dar ei nu cred că ai ce căuta în mijlocul lor.

Ei! De ajuns cu asta. Dacă îmi torn niște coniac și pun un disc cu Rostropovich interpretând muzica lui Bach, cred că pot să mă liniștesc și să încep o nouă poveste.

O altă poveste: conştiinţa lui Ismet

Îl ştiţi mai mult sau mai puţin pe vecinul meu. Este un tip tăcut... E cel mai atletic dintre noi. (Poate că există o legătură între vorbitul prea mult şi un trup nu prea atletic.) Nu-l lasă niciodată pe bătrân să repete a doua oară ce a spus. Este unul dintre acei tipi care nu refuză niciodată să-şi facă partea lor de treabă, dar au în ochi nişte scântei care mă intimidează. Ştiţi, unul dintre oamenii aceia care, în orice împrejurare, te fac să te întrebi: „Oare nu îl calc pe nervi?" Un tip reţinut şi calm. Ştiţi cum sunt oamenii aceştia. Chiar dacă nu fac nimic prea animat sau exagerat, degetele li se mişcă întotdeauna fără vreun motiv aparent. Întotdeauna încerc să par serios în preajma lor şi mă gândesc: „Pentru orice eventualitate!"

Desigur, nu mi se pare că sunt în stare să spun povestea acestui bărbat sobru, cu părul tuns perie, exact în cuvintele pe care am reuşit să le smulgem de la el. Din pricina asta, am să cer din nou scuze, cum fac întotdeauna, ca o placă stricată, şi am să încerc să repet povestea în linii mari, dar păstrând esenţialul celor spuse de el.

Altfel, dacă aş încerca să spun povestea care s-a transformat într-un interogatoriu exact aşa cum a fost, ar ieşi ceva de genul:

Eu:

– Deci ce a zis tipul?

– Că ar trebui să uităm de povestea asta...

Bogătaşul:

– Şi te-ai îmbătat turtă?

– Da, m-am simţit bine. Chiar asta voiam.

Grăsanul:

– Ismet, omule, suntem lăsaţi în suspans. Şi ce dracului ai făcut atunci?

– Bine, omule. Şi ce-ai aşteptat de la viaţa asta?

După o lungă reflecţie:

– De fapt, nimic...

O altă tăcere lungă, apoi:

– Măcar ar fi putut să-mi dea...

Şi o altă tăcere şi mai îndelungată...

După cum s-a dovedit, şi el era membru al unei bande. Făcea asta de când avea nouă ani. Şase puşti din cartier, de aceeaşi vârstă, se strânseseră laolaltă şi făceau mărunte furtişaguri, cu mare entuziasm... Când erau de treisprezece ani, au răpit o fată, ameninţând-o cu arma, pentru prietenul lor. Dar tipul nostru nu se considera atât de talentat. Poate că ştia să ţintească, asta era tot... Putea ochi o ţigară de la zece metri, şi aşa mai departe. Şi ştia şi să blufeze foarte bine. Dacă era vreun loc bun de jefuit, se năpusteau înăuntru. Înarmaţi... La şaisprezece ani, au plănuit să golească seifurile a două supermarketuri uriaşe în aceeaşi zi. Desigur, pe vremea aceea nu erau atât de bine păzite ca în zilele noastre. Până la urmă, în timpul uneia dintre loviturile lor de zile mari, când încercau să jefuiască o maşină de transportat bani, unul dintre tipii din bandă a împuşcat un tip de la pază, iar cel de-al doilea tip de la pază l-a împuşcat pe el... A fost rănit foarte grav... În cele din urmă a murit la spital.

Cei care au scăpat s-au ascuns pentru multă vreme. Nu era clar dacă tipul care fusese rănit vorbise... Erau foarte speriaţi. Toţi aveau cazier, dar numai chestii rezonabile. Nici unul nu fusese condamnat pentru jaf armat.

Pe vremea aceea, tipul nostru avea vreo douăzeci de ani, şi ceilalţi la fel. Când totul a intrat în normal, au stat de vorbă şi s-au hotărât să înceapă o viaţă nouă.

După câte mi-am dat seama, deşi vecinul meu avea un cuvânt de spus în bandă, adevăratul şef era un alt puşti. Un

prieten din copilărie, despre care nimeni nu putea spune ceva de rău fără să-l supere pe vecinul meu... Când venea vorba de prietenul lui, tipul nostru se oprea, cu ochii ațintiți în forme pe care numai el le vedea pe pereții întunecați ai celulei, spunând: „Am împărțit întotdeauna totul pe din două..." Absolut orice.

În timpul acelei discuții, au zis:

– Nu știm nimic despre droguri, așa că ar fi bine să ne apucăm de recuperări de bani. E ceva mai stabil și mai curat. Cu toate astea, să ne ținem ochii deschiși; dacă prindem o afacere bună, putem să ne gândim...

Așa că le-au dat de știre tipilor care se ocupau de asta. Unul dintre ei a zis:

– Bine, dacă vreți, o să lucrați cu mine, dar în condițiile astea...

Condițiile erau neplăcute, dar ce puteau face? Așa că le-au acceptat pentru o vreme. În timpul operațiunilor, îl scoteau în față pe tipul nostru. Iar lucrurile se rezolvau într-un fel sau altul.

Așa au trecut câțiva ani lipsiți de incidente. Nu aveau prea multe griji, dar banii li se scurgeau printre degete. Tipul mai în vârstă le lua tot. Și, la sfârșit, așa cum se întâmplă de obicei, au fost arestați. Dar nu pentru recuperări, ci pentru jaful vechi pentru care încă mai erau urmăriți. Polițiștii îl căutau pe altul și au dat peste ei. Iată cum se schimbă soarta...

Puștiul care fusese rănit și prins vorbise înainte să moară. Dar ce e interesant este că nu suflase nici o vorbă despre tipul nostru. De aceea, nu era pe lista celor urmăriți. Dar l-au luat și pe el o dată cu ceilalți. Au văzut că avea cazier, așa că nu l-au eliberat. Unul dintre polițiști chiar a pariat cu ceilalți că tipul nostru era implicat în povestea asta. S-a dus și s-a uitat în dosarele vechi.

Până la urmă l-au găsit pe omul de la pază care fusese împușcat, acum vindecat și având o altă slujbă.

Sărmanul tip ținea contabilitatea la restaurantul unui prieten. A rămas șchiopătând de un picior de atunci. N-avea nici un chef să discute cu polițiștii. A spus:

– Povestea e încheiată, de ce mă mai deranjați?

Polițistul a spus cu mândrie:

– Am pus mâna pe toți! Vino să vezi.

Au adus întreaga bandă și i-au arătat-o omului, apoi l-au indicat pe băiatul nostru:

– Ăsta era printre ei?

Omul a spus că nu.

Ei au insistat, zicând:

– Gândește-te bine! Poate că nu-ți mai amintești.

Din cine știe ce motiv, omul a spus:

– N-a fost acolo, nu l-am văzut. De ce vreți să înfund pe cineva fără motiv? Dacă aveți o problemă, rezolvați-o singuri.

Polițistul a pierdut pariul, dar l-a ținut pe băiat în arest. Măcar până la proces...

Adevărata poveste începe după aceea.

Sunt aruncați într-o celulă mizerabilă. Nu mai este nimeni acolo în afară de membrii bandei. O cameră întunecată, rar folosită. E începutul iernii... Nopțile sunt foarte reci. Nu au bani. Pentru că nu au apărut încă în fața Curții, nu le este permis să aibă contact cu nimeni din afară și nici să primească bani. Pentru că investigația este în curs, nu vor să se poarte prostește și să le ofere polițiștilor piste noi... Nimic nu trebuie să se încurce. Chiar dacă veștile ajung la șefii lor, aceștia nu vor să fie implicați în povestea unui jaf armat, așa că nu vor să aibă de-a face cu membrii bandei. Primesc un mesaj: „Să nu cumva să amestecați recuperările în asta!"

Puștii se înghesuie unii în alții și dorm așa noaptea, la fel cum dormeau pe străzi când erau mici...

Șeful lor face un pas înainte uneori și începe să vorbească despre planuri mari, ca să le ridice moralul. Dar tipul nostru nu mai are nici un chef. Se gândește: nu, nu poți

să-ți petreci așa toată viața. Își sprijină spatele de peretele umed și se gândește ce ar putea să facă.

Șeful lor, care i-a observat descurajarea, insistă. Spune că plănuiește o lovitură grozavă din care o să le iasă o grămadă de bani. – După aceea, spune el, putem face orice ne place. Dacă vreți, putem să o luăm fiecare în altă parte și să ne vedem de viețile noastre. Știți banda lui Asim Hoca. Tipul a fugit după lovitura pe care a dat-o. Vă mai amintiți, băieți! Tipul și-a cumpărat chiar și un yacht și a pornit să facă înconjurul lumii dintr-o țară în alta. Nu dădea doi bani pe nimeni. Mai ajuta câte o rudă sau câte un prieten din când în când, dar în afară de asta nu făcea decât să cheltuiască banii. De ce n-am face și noi la fel? Am în minte o lovitură foarte curată. Ia ascultați! Nu pot face asta fără voi. O să ne dea drumul. Așa că o să vedeți cum ni se schimbă viața. Un camion de bani, băieți. Un camion întreg...

Ismet al nostru zâmbește și ascultă vorbele astea. În momentele astea, nu mai e acolo. Inima lui e în altă parte: clădește pentru el o viață liniștită și modestă. Se gândește la o casă și o slujbă. Poate chiar la o soție cumsecade. Nu vrea mult de la viață. Nu vrea să facă înconjurul lumii pe un yacht. Lucrurile astea îl descurajează, se teme de excese. Vrea doar o supă caldă. Ceva tandrețe. Nu va mai pune niciodată mâna pe o armă... O să-și lase soția să pună broderii peste tot în casă. Vrea rubedenii noi. Vrea să joace dame cu socrul lui. Și mai vrea și un copil. Un copil! Un copil care ar însemna cât toată lumea când l-ar strânge la pieptul lui, pentru care ar fi gata să sacrifice totul. Un băiat sau o fată, nu contează. Dar mai bine ar fi o fată...

La asta se gândește, și pe măsură ce se gândește se simte mai bine. Dar nu știe de unde să înceapă.

Dar șeful lor nu se lasă. Ca să-l recâștige de partea lor, spune orice crede că i-ar face plăcere băiatului.

– O să-ți găsim fata potrivită pentru tine! Nu râde; am știut asta dinainte. Degeaba taci, te știu eu... Am crescut împreună, băiete. N-am petrecut noi destule nopți sub streșini,

numai ca să nu ne ducem acasă? Și dacă nu ne dau fata, o s-o răpim. N-am mai făcut asta? Nu ne-am distrat? Și o să vă facem rost și de o casă...

Se uită în ochii prietenului lui, care are privirea dusă departe.

Iar asta îl înfurie pe șef, care spune:

– Nu trebuie să te lași!

Tipul nostru zâmbește calm, cu înțelegere și tristețe. Deja e dus pe altă lume...

Și asta-l înfurie pe prietenul lui și mai tare.

Dacă tot suntem aici, aș vrea să spun că vecinul meu chiar are un zâmbet frumos și aparte, chiar dacă zâmbește rar... Are un zâmbet sincer care îl eliberează de încordarea lui obișnuită, un zâmbet pe care-l ascunde ca și cum l-ar stânjeni. Puțin pieziș... Îmi imaginez cum s-ar fi uitat la el fiica lui în timp ce ar fi ținut-o pe genunchi în casa aceea în care voise să fie.

Oricum, zilele trec una după alta. Repulsia față de vechile lor ocupații pe care o simțise tipul nostru dispare încet-încet. La sfârșitul procesului Curtea decide să-i dea drumul, așa cum era de așteptat.

Șeful lui îi spune să se ducă să stea pe lângă rusul Seyfi și să nu se înhame la nici o treabă grea.

– O să-i dau eu de știre. N-am avut grijă de afacerile lui destul timp? Acum poate să ne dea o mână de ajutor când suntem la greu, zice el.

Tipul nostru încuviințează, dar e de-a dreptul perplex.

Îi dau drumul într-o zi ploioasă. Cei care au fost la închisoare știu cum e. E momentul cel mai greu pentru cineva care a fost închis. Vrei să te aștepte cineva afară. Vrei să fii îmbrățișat. Dacă nu ai pe nimeni, suferi cel mai mult în aceste momente. Sosești într-o gară după o călătorie lungă și toți se îmbrățișează în jurul tău, care nu ai în brațe decât valiza. Iar călătoria a fost din ce în ce mai plictisitoare și mai frustrantă... Acolo te aduce închisoarea. Majoritatea încep să se întoarcă chiar din acel punct. Se uită și văd că nu

este nimeni dincolo de acele porţi, nimeni lângă zid. Acţionarii acestei companii numite „societate" nu au trimis pe nimeni ca să-i întâmpine. Într-un fel, e ca şi cum le-ar spune: „Locul vostru nu este aici".

Aceştia sunt cei care se întorc la închisoare mereu şi mereu. Aproape toţi se tem de momentul eliberării mai mult decât în timpul unui jaf sau al unei crime. Fie privesc în jos, copleşiţi de tristeţe, fie se înfurie din orice... La scurt timp după aceea, se întorc acolo unde le este locul, înapoi la prietenii lor, înapoi la societatea căreia îi aparţin.

Ismet, care este mai pregătit să facă faţă acestui tip de suferinţă, iese pe poartă, face câţiva paşi, apoi se întoarce să se uite înapoi şi înainte... Îşi spune: Înainte! cu hotărâre. „Înainte, cu toate puterile mele, spre o nouă viaţă..."

Nu ai nevoie decât de o direcţie!

Intră într-o cafenea. Bea o cană de ceai şi se gândeşte întruna: „Ce o să fac?" Până la urmă îi vine o idee. O rază de speranţă apare undeva înăuntrul lui.

E iarnă şi cade o ploaie foarte rece. Oraşul e plin de noroi, mai ales colţurile străzilor... Îşi ridică gulerul hainei de piele şi începe să meargă. Îi place să meargă, chiar aşa, sub ploaie, prin noroi... După o oră, ajunge într-un cartier de la marginea oraşului.

E aproape noapte. Felinare gălbui, cu lumina tulbure, încep să se aprindă. Oameni care aleargă cu capetele plecate ca să se ferească de ploaie intră grăbiţi pe uşi. El îşi ridică fruntea şi se uită cu atenţie la străzi. Se opreşte în faţa unei clădiri înconjurate de tomberoane, băltoace în care plouă şi maşini parcate pe o parte şi pe alta. Începe să se uite cu atenţie la unul dintre cele două apartamente care delimitează capetele străzii ca două ziduri solide şi sunt aproape identice... Se hotărăşte să aştepte într-un colţ, sub o streaşină. Pe stradă nu se mai vede nici măcar un câine. Doi oameni care trec pe lângă el nu-i dau nici o atenţie. Ploaia se înteţeşte sub rafalele de vânt şi îi biciuieşte faţa, îl îngheaţă până în măduva oaselor, dar el nu se clinteşte. Priveşte în

acelaşi punct, nemişcat. (Tipii ca el au un talent deosebit să stea la pândă ore întregi fără măcar să clipească.)

Până la urmă, după ce a stat acolo în jur de o oră, se apropie de clădirea zugrăvită în maro şi galben, care are la parter ferestre cu gratii de fier încrucişate. Ajunge lângă ea pe un fel de trotuar din ciment prost turnat, îşi vâră mâna pe fereastra spartă a unei uşi din fier şi o deschide. Intră şi urcă scările. Ajunge în faţa uşii apartamentului de deasupra holului: numărul 3... Îşi scutură haina de apă, îşi aranjează gulerul şi părul. Sună la uşă.

Un bărbat de vreo treizeci şi cinci, patruzeci de ani deschide uşa. După ce se uită la băiat un moment, îl recunoaşte, cu toate că are faţa încă udă de ploaie.

– Deci te-ai întors, spune bărbatul surprins, pălind uşor.

Îl pofteşte repede înăuntru.

– Eşti ud. Vino în casă. Haide să bei o cană de ceai.

Aşa că intră.

În sufragerie sunt o canapea şi nişte fotolii. Un dulap cu vitrină şi un televizor se află în faţa canapelei. Dar în vitrină nu e un serviciu de ceai, cum te-ai aştepta, ci cărţi. Şi mai sunt tot felul de piese de maşinării ciudate etalate peste tot. Dulapul pe care stă televizorul e la fel. Şi aici sunt multe cărţi şi, alături de ele, o piesă lustruită care făcea parte dintr-un sistem de rotiţe dinţate sau dintr-un alt soi de mecanism. Este casa unui inginer.

Inginerul e un tip brunet cu părul cam lung în faţă. Nu, nu poartă mustaţă. Are cearcăne sub ochi. Mâinile îi sunt puternice. Hanoracul albastru cu galben în care e îmbrăcat îi atârnă ca un sac mai jos de pieptul proeminent.

– Oh, zice inginerul, ai cărui ochi par a fi veşnic obosiţi, eşti ud până la piele! Dă-mi hainele astea ude şi du-te să te ştergi în baie.

Fără să-i mai lase timp lui Ismet să răspundă, îi dă un prosop şi îl împinge în baie.

Cine e inginerul?

În urmă cu trei sau patru ani, tot într-o zi ploioasă ca asta, Ismet îl cunoscuse pe inginer... Era seară târziu. Dar nu fusese o întâlnire întâmplătoare... Tipul nostru îl așteptase pe celălalt; când omul se dăduse jos din autobuz, seara târziu, îl luase de braț și îl silise să vină cu el.

I-a spus inginerului care se uita la el cu teamă:

– Nu te uita așa.

Și l-a împins puternic cu umărul.

– N-ai de unde să mă cunoști.

Inginerul și-a plecat capul, dându-și seama că o încurcase. Ploaia s-a întețit.

– Ce vrei? a zis inginerul cu o voce tremurătoare.

– Eu nu vreau nimic, alții vor ceva de la tine. Se pare că nu ți-ai plătit o datorie de șase luni de zile.

Și aceasta a fost prima lor întâlnire.

Inginerul a înțeles ce se întâmpla. Pe când mergeau așa, s-a gândit la ce avea de făcut și a simțit un calm nepotrivit în asemenea momente. A vrut să se uite la tipul care-l trăgea de braț. A încercat să se oprească. A zis:

– Stai! Hai să vorbim puțin.

Dar nu era chip să se împotrivească, celălalt era mai puternic decât el.

Până la urmă, Ismet l-a împins pe tip în fața intrării acoperite cu scânduri a unei clădiri în construcție.

– Bine, vorbește, a zis el. Spune-mi despre bani, restul nu mă interesează.

– Uite ce e, a zis inginerul. Lumina puțină care venea de la felinarele de pe stradă le permitea să-și vadă doar ochii,

restul trupurilor lor rămâneau în umbră. Termină cu asta, pentru numele lui Dumnezeu! M-ai văzut, nu sunt omul care să facă rău cuiva. Oricum, datoria nu e a mea. Cineva m-a pus garant și a șters-o după aceea. Am semnat doar ca să-l ajut.

– Asta e treaba ta. A mea e să aduc banii înapoi, a zis tipul nostru, și, așa cum era obiceiul, și-a ridicat jacheta ca să i se vadă pistolul vârât în centură.

Dar inginerul, care căpăta tot mai mult curaj pe măsură ce vorbea, n-avea de gând să renunțe.

– Dar dacă îți spun că n-am nici un ban? Pentru că ăsta e adevărul. Ce-ai face?

– Probabil că ți-aș rupe un deget azi, iar mâine toată mâna.

– Asta e o prostie.

– De ce?

– Pentru că mi-ar fi greu să mai muncesc. De fapt, n-aș mai putea munci deloc. Și atunci, cum să-mi mai plătesc datoria?

– Ha! a zis tipul nostru, zâmbind amar. Atunci trebuie să-ți rup mâna imediat.

– Asta e o prostie și mai mare!

– Prostesc e din partea ta să tot vorbești. Plătești sau nu? Ce faci? Oricum e o sumă mică...

– Pentru mine nu e! Dacă tot nu contează, de ce nu renunțați la ea...

– Termină cu văicăreala! a zis, și a început să strângă ca într-o menghină degetele inginerului.

Pentru prima dată, inginerul a început să-și piardă curajul. A înțeles că nu putea scăpa din strânsoare.

– Uite ce e, a zis, pari a fi un tip hotărât să-și facă treaba. Dar de-abia m-am însurat săptămâna trecută. Sunt însurat doar de cinci zile. Soția mea mă așteaptă cu masa acasă. Stă acolo și mă așteaptă. Sunt primele noastre zile împreună, o să se neliniștească. Îți cer o favoare. Dacă vrei să-mi rupi degetele, fă-o, dar după cină.

Tipul nostru s-a uitat în ochii omului şi a strâns mai tare, dar nu prea avea chef de aşa ceva. Era a şasea treabă pe ziua aceea. Îşi trimisese acasă ajutorul, care obosise, şi se încăpăţânase să stea singur în colţul acela ca să termine ce avea de făcut. Pe primul tip din ziua aceea îl scuturaseră de bani la patru dimineaţa. Era un nenorocit bogat. I-au luat banii direct din seif. Acum, trebuia să ia banii pe care acest amărât nici nu-i avea. Se gândea: „Ce contează dacă omul are sau nu banii?" şi se simţea din ce în ce mai sătul de povestea asta. Voia doar să se întindă puţin, să bea un pic de ceai şi să se ocupe cu altceva.

– Ascultă, a spus inginerul, care nu reuşea să-şi elibereze degetele din strânsoare şi avea faţa strâmbată într-un rictus de durere. Vino acasă la noi la cină. Pe urmă ieşim la o cafea. Şi poţi să-mi rupi degetele sau să-mi spargi capul ăsta prost. Faci orice e nevoie să faci. Pe urmă pot să zic că am căzut. Să ştii că nu cer prea mult, femeia asta merită orice. Astăzi o să gătească ceva special.

Ploaia îl lovea pe tipul nostru în spate. A mai dat puţin drumul mâinii inginerului. Îi plăcea ideea unei cine calde şi a ceaiului. „Fie ce-o fi", şi-a zis în sinea lui. Nu contează dacă primesc banii mâine. La urma urmei, n-are cum să mi-i dea până mâine, dacă nu-i are. Şi dacă nici n-are de unde să facă rost?

Chiar dacă ştia că nu era bine ce făcea, voia să facă asta, voia să se ducă în casa aceea şi să cineze. Ne-a spus:

– Cred că îmi era poftă de mâncare gătită în casă.

Probabil că încă mai era şi pentru el un mister. Cum se spune, în asemenea momente trebuie să crezi în destin.

Inginerul şi-a scuturat mâna care-l durea şi s-au îndreptat către casa lui. Ceva mai târziu, tipul nostru l-a luat din nou de braţ şi i-a zis:

– Ascultă, nu cumva să faci vreo greşeală!

– Sigur că da, nu-ţi face grji. Dar crezi că ai putea să-mi rupi un deget de la mâna stângă? Aşa aş putea să lucrez...

Soţia lui le-a deschis uşa. Aşa cum se aştepta tipul nostru, era o femeie brunetă, cu părul lung. O femeie simplă, banală, la care nu puteai găsi nimic deosebit, oricât de mult te-ai fi străduit. Poate că buza inferioară îi era prea mare şi ieşită puţin în afară, dar asta era tot.

Au intrat în casă. Soţia lui a zis: „Bine ai venit" în timp ce se descălţau de pantofii uzi.

– Aş fi vrut să-mi spui că aduci un musafir la cină. Aş fi gătit ceva mai deosebit. Ei... haide, o să mai pun un tacâm.

În timp ce vorbea, tipul nostru a înţeles că ea era puţin introvertită. Una dintre acele femei care se lasă duse încotro le poartă viaţa.

În timp ce femeia era în bucătărie, inginerul a strigat:

– Ahmet e un prieten vechi al meu. Ne-am întâlnit pe stradă din întâmplare şi nu ne-a venit să ne despărţim atât de repede.

I-a făcut cu ochiul tipului nostru. Îi mai trecuse frica.

Au sorbit din castroanele cu supă, au mâncat felul următor. Au băut rachiu. Inginerul a vorbit puţin despre viaţa lui din ultimii ani: cum şi-a găsit slujba la fabrică, cum s-a căsătorit şi aşa mai departe... În toată povestea lui era vorba de sărăcia aceea pe care tipul nostru o cunoaştea atât de bine. Dulciuri de nuntă, seminţe de floarea-soarelui, torturi cu glazura prost făcută, un socru care lucra la primărie. Drumuri lungi cu autobuzul. Toate astea i-au amintit tipului nostru de lumea pe care o lăsase în urmă. I-a părut rău de inginer. Se întâmpla arareori în cercurile în care se învârtea el şi în care circulau tone de poliţe pentru recunoaşterea datoriilor să dea peste unul dintre aceşti tipi oneşti între mulţimile de escroci.

Inginerul vorbea despre un milion de mici probleme. Dar aceste probleme – îşi dădea seama cu mirare Ismet – nu păreau să-l afecteze prea mult pe bărbat; dimpotrivă, vorbea despre toată sărăcia şi problemele acestea familiare cu tandreţe.

Părerea de rău pe care o simțea tipul nostru s-a transformat în uimire. Se gândea: „Omul ăsta chiar îndrăgește viața. Toate problemele astea par niște lucruri pe care el poate să le controleze. Nu face decât să le descrie, nu se așteaptă să fie altfel, nu se plânge de ele. Doar spune că e conștient de ele. Idiotul e chiar fericit, cu toate problemele astea".

Inginerul lucra la o fabrică în care se fabricau tejghele pentru bucătărie.

– Din nefericire, le fabrică prin vechile metode, a zis cu o ușoară nemulțumire. Apoi, cu ochii strălucitori, i-a mărturisit lui Ismet: Dar aș vrea să deschid un atelier în care să facem numai dintre cele moderne. Dacă mă-ntrebi, o să afli că am nevoie numai de o presă la cald...

Apoi a început să-i descrie felul în care funcționa presa.

Tipului nostru îi plăcea surescitarea copilărească a inginerului când venea vorba despre mașinării.

Omul era obsedat de ele. Încerca să-i arate tipului nostru cum funcționau, gesticulând cu mâinile pe care de-abia reușise să și le salveze în seara aceea. Din nu se știe ce motiv, la un moment dat a făcut o mișcare mai bruscă...

Din reflex, tipul nostru a dus mâna la centură. Dintr-o dată, atmosfera a devenit încordată. Din fericire, femeia era în bucătărie.

Inginerul s-a așezat și a întins mâna după paharul de rachiu, apoi a spus, ofensat:

– Voiam să-ți arăt ceva.

Tipul nostru s-a simțit de parcă ar fi supărat fără să vrea un copil, și a spus, scuturând din cap:

– Nu te mai mișca atât de repede!

Se gândea: „Cum m-am vârât în asta?" Ca să treacă peste acest moment, și-a ridicat paharul și au făcut o urare.

Afară era tare urât. Era întuneric și frig, iar ploaia lovea cu putere în geamuri. Erau moleșiți de căldura casei și a mâncării și de sticla mare de rachiu pe care aproape că o terminaseră. Tipul nostru și-a spus: „Trebuie să plec", dar

n-avea nici un chef de asta și nici nu avea puterea să se ridice de pe scaun.

Chiar în acel moment, inginerul a luat un mecanism cu rotițe dințate de pe un raft și i l-a arătat tipului nostru.

– Uite, a zis el, asta poate face o presă la cald. Vezi ce bine e făcut?

A pus mecanismul în mâna tipului.

Ismet l-a răsucit în mâini de parcă ar fi înțeles ceva. A vrut să vorbească, dar era atât de amețit încât nu putea scoate o vorbă. A încercat să se ridice în picioare în timp ce-i înapoia mecanismul. Și-a dat seama că nu se putea ridica și a renunțat pentru moment.

– Stai, a zis inginerul. Pune-ți picioarele aici. Mă duc să-i spun soției mele să-ți facă o cafea. După ce te trezești un pic, ne ducem să-ți termini treaba. Ar fi grozav, totuși, dacă ai fi de acord să-mi rupi degetul de la mâna stângă.

Tipului nostru îi venea să râdă. Îi plăcea de omul acela blând și nevinovat. Mâncarea aceea fusese cea mai bună pe care o mâncase de mult timp încoace. N-avea să-i facă nimic omului în seara aceea. S-a gândit cum să-i sugereze asta și i-a spus să facă rost de bani a doua zi. Și-a întins picioarele cum îi spusese inginerul. Simțea ceva ciudat în stomac, dar asta a trecut. Mintea îi era încețoșată. Voia să-i spună ceva inginerului, dar nimic nu părea atât de important încât să merite a fi spus. Din când în când mai mormăia ceva și se uita pe fereastră. Între timp, inginerul luase în mâini altă piesă. Era curbată.

– Uită-te la asta, a zis el.

Ismet se gândea: „Ce bine-ar fi să mă lase să închid puțin ochii și să-mi revin. Poate să-mi spună ce vrea; și cum mă adun puțin, o să plec. Pot să-l mai sperii puțin când mă conduce până în holul clădirii și pe urmă plec".

A închis ochii. Inginerul începuse să vorbească fericit:

– Când pun chestia asta în presă...

Dimineața, când l-au trezit razele de soare care se strecurau printre draperii, și-a dat seama că adormise pe

canapea, acoperit cu o pătură. A tresărit și s-a așezat în capul oaselor pe canapea.

Inginerul se uita la el, așezat într-un fotoliu de lângă canapea.

I-a spus inginerului:

– De ce nu m-ai trezit?

– N-ai spus să te trezesc. Și ce e rău în asta? Păreai foarte obosit. Trebuia să te odihnești. Și, cum sunt și eu aici, putem pleca amândoi devreme și poți să-ți faci și treaba. Pe deasupra, ai tras un pui de somn bun.

Într-adevăr, dormise foarte bine. Trupul lui tânăr era din nou gata să înfrunte lumea. A zâmbit către inginer:

– Ce om ciudat ești!

Pe urmă a sărit în sus și l-a apucat de braț, panicat.

– Unde mi-e arma?

– Stai! a zis inginerul. A ridicat o pernă a canapelei. Arma era acolo. Ți-am pus-o sub cap, ca să n-o vadă soția mea.

Au luat micul-dejun și au plecat. După câțiva pași, inginerul s-a oprit.

– Hai să ne oprim aici. Ca să nu te recunoască mai târziu careva. Fă-ți treaba, și pe urmă o ia fiecare pe drumul lui, a zis inginerul și și-a întins mâna stângă spre el, șoptind: E în regulă la stânga?

Tipul nostru s-a uitat întâi la mână, apoi la fața omului. I-a dat una peste mână:

– Pleacă de-aici, omule! Nu m-ai văzut, nu te-am văzut!

Inginerul era șocat. Când i-a mai trecut puțin, i-a întins mâna dreaptă. Și-au scuturat mâinile. Inginerul a vrut să-l sărute pe obraji. Așa a făcut. Inginerul a mai vrut și să-l îmbrățișeze. Dar tipul nostru se săturase. S-a răsucit pe călcâie și a plecat.

– Hei, a zis inginerul în urma lui, chiar dacă toată lumea s-ar răsturna pe dos, o să ai întotdeauna un loc la masa mea.

Așa a fost prima lor întâlnire.

– Mă bucur că îți amintești de mine, zice tipul nostru.

– Cum aș putea să te fi uitat? Doar datorită ție m-am descurcat pe vremurile alea grele. Dacă mi-ai fi rupt o mână sau un picior atunci, n-aș mai fi fost în stare să pun pe picioare afacerea. Pe atunci era doar un mic atelier. Nici măcar nu-mi puteau asigura salariul. Și aș fi plecat oricum. Dar acum mă descurc foarte bine... Și sunt printre șefii de producție. Și totul datorită ție... Deci datoria aceea nu a fost plătită! Ia uite! Vezi, un om nu poate să scape de pedeapsa lui. Au trecut ani de zile și ne-am întors la început.

– Stai, zice tipul nostru, acum e altceva. N-ai nici o datorie la nimeni. Acum hai să ne așezăm.

Inginerul se îngrijorează; se gândește: „De data asta e ceva grav, cum am reușit să mă amestec în așa ceva?"

Tipul nostru înțelege asta și zâmbește ca să-l liniștească. Melancolia zâmbetului său îi calmează pe amândoi.

Pe când Ismet se gândește cum să înceapă, soția inginerului intră din cealaltă cameră. Ismet se ridică și îi strânge mâna.

Femeia șoptește:

– Bine ai venit.

Ismet e surprins de vorbele acestea spuse în șoaptă.

– Îmi pare rău că vorbesc așa încet, zise femeia, ceva mai tare, de-abia am reușit să-l adorm. Se trezește la cel mai mic zgomot.

Atunci, tipul nostru zâmbește. Înțelege că perechea are un copil.

– Ce vârstă are copilul?

– Cinci luni.

– E mic.

– Dar e foarte drăguț.

– Să fie sănătos, și părinții lui la fel.

Cum spune asta, o durere îl săgetează pe Ismet pe dinăuntru. Întotdeauna în astfel de situații se gândește la sine și la familia lui inexistentă, își amintește de bunica lui. Dar e obișnuit cu aceste sentimente, le înăbușă imediat

şi se gândeşte: „O să fiu o povară pentru oamenii ăştia. Mai bine aş pleca".

– Am trecut pe aici într-o doară. Oricum, eram pe cale să plec, spune el.

Din mişcarea de retragere a lui Ismet şi din tristeţea lui neputincioasă, inginerul înţelege că are nevoie de ajutor. Nu îl lasă să plece. Şi, nu se ştie cum, îl face să vorbească.

Probabil că tipul nostru devine şi mai retras, faţa i se întunecă, încearcă să aşeze totul laolaltă în mintea lui şi reuşeşte să explice situaţia. Dar, din ce spune el, a povestit-o într-un fel diferit.

– Ce frumos, acum e rândul meu, zice inginerul şi mai întâi îl trimite la baie, apoi la culcare. Iar tipul nostru petrece o noapte răsucindu-se între cearşafuri curate până spre dimineaţă.

Restul este ca un scenariu de film cu un final fericit.

Inginerul îl duce pe Ismet la fabrică a doua zi şi i-l prezintă directorului.

Şeful e un om bătrân care a văzut de toate la viaţa lui. Dacă lucrurile merg într-un fel anume, nu se amestecă şi nu vrea să le schimbe, îşi cunoaşte oamenii şi le respectă deciziile... Venise acolo când fabrica era încă nedezvoltată, pentru că se mulţumea cu un salariu mai mic, luase totul de la zero şi acum se făcuseră trei ani de când totul funcţiona în perfectă ordine.

Inginerul îi spune directorului că garanta sută la sută pentru prietenul lui.

Chiar din ziua aceea, îl angajează pe Ismet la serviciul de pază al fabricii.

Zile bune...

Îi dau o uniformă şi câteva alte chestii. Şi un străvechi revolver. Nici nu ştii dacă poate să tragă sau nu. Uniforma e cam scurtă, dar altfel e bună. În noaptea aceea, Ismet zace pe canapeaua inginerului, nereuşind să adoarmă de atâta entuziasm. Chiar a doua zi, au noroc şi găsesc o căsuţă cu chirie în cartierul în care e fabrica.

Fabrica e înconjurată de ziduri de piatră înalte cât un om şi a fost clădită pe un teren alungit. După ce treci de poarta cu cabina în care stă omul de pază, pe dreapta sunt atelierele, iar la stânga, lângă parcare, se află clădirea cu birourile direcţiunii. Clădirea formează un L chiar la capătul şirului de ateliere.

Lângă cabina paznicului, la capătul parcării, este un copac. Vremea s-a încălzit şi copacii au început să înfrunzească. Şi acestui copac, un dud, i-au crescut peste tot frunzuliţe de un verde crud. Curtea interioară a fabricii şi toate spaţiile dinăuntru sunt din ciment şi asfalt, dar drumul din faţă, prin care ajungi la poartă, e un drum de pământ. Când nu e plin de praf de la microbuzele care trec în viteză, e transformat în noroi de ploile repezi de primăvară.

Totuşi, tipul nostru e mulţumit de situaţia lui. Chiar dacă se simte puţin ciudat în poziţia aceea, ia foarte în serios paza fabricii. Uneori umblă peste tot şi ia măsuri de precauţie pe baza experienţei lui din trecut despre jafuri. Ridică bariere noi din sârma ghimpată pe care o găseşte în depozit. Nu spune nimănui despre asta, iar directorul, care l-a văzut de la fereastră, nu s-a amestecat.

Casa lui e o clădire cu zidurile făcute din blocuri de ciment. Chiar dacă tavanul e scund, casa e luminoasă. E o cameră mică în spate, lângă ea e o bucătărie cu o chiuvetă din piatră, iar lângă ea o baie cu o toaletă veche din piatră. Apa din bazinul toaletei șiroiește întruna, făcând un zgomot care te face să urinezi mai ușor.

Tipul nostru se uită la acoperișul de tablă galvanizată și se gândește: „La vară o să fie cald aici". Se gândește la asta, dar se bucură în continuare de tot ce se întâmplă. Mai are nevoie de câteva lucruri în afară de pat, de măsuță și de cele două cuverturi pe care i le dăduse inginerul. Aruncă o privire în jur cu inginerul, care bombăne când vede că toate finisările din casă erau făcute de mântuială. Dar important e să ai un acoperiș deasupra capului. Se duc la bazarul din apropiere și cumpără câteva obiecte de strictă necesitate. Peste puțin timp, apar un aragaz nou în bucătărie, un covor pe podeaua de ciment, trei scaune și o draperie suficient de mare cât să acopere fereastra.

Acum își face ceai în fiecare seară și se uită la drumul prăfos cu o bucurie ciudată, copilărească. Luminile slabe ale caselor de peste drum seamănă cu lumina casei lui. Câțiva câini vagabonzi sunt tot timpul într-o încăierare. După atâția ani, vecinul meu cel tăcut se simte aproape de oamenii aceștia. Este pe cale să devină unul de-ai lor, de fapt a și devenit unul de-ai lor.

Uneori inginerul îl invită acasă.

– Haide, îi spune, soția mea a făcut budincă, o să-ți placă.

Acceptă cu recunoștință invitația dragului său prieten din această nouă viață. Se joacă cu copilul. Își ascultă prietenul în timpul cinei.

Inginerul vorbește și vorbește... Dar povestește numai despre mașinării. După ce a explicat cum funcționează o mașinărie, trece la alta, cu o mare încântare...

Dar tipul nostru nu se plictisește, entuziasmul copilăresc al inginerului îl face fericit. În discursul acesta despre amănuntele veșnicelor mașinării există ceva care creează un spațiu binevoitor. Întotdeauna i se păruse că inginerul dădea dovadă de o anumită naivitate. Dar acum i se pare că această naivitate curăță lumea de toată murdăria pe care a acumulat-o în acești ani. Această lume simplă, care se revarsă înăuntrul lui ca un izvor făcut din cuvinte îndepărtate și ciudate, îl liniștește și îl purifică și pe el. Îl respectă pe inginer din ce în ce mai mult. E fericit să-l asculte și e și mai fericit că e primit în casa lui. Răzuiește cu lingurița ultimele resturi de budincă din castron. Își bea ceaiul, apoi pleacă acasă ca un credincios care a ascultat o predică pe care nu o înțelege, dar care-i umple sufletul de pace.

Inginerul strigă de pe scări:

– Fii atent! Nu știi cine ar putea să apară de după colț.

Râd amândoi.

Desigur, lucrurile nu rămân așa. Ca orice bărbat care începe să se simtă mai bine, gândurile lui se îndreaptă încet-încet către femei. O fată din fabrică îl privește și asta trezește ceva în el. Fata chiar se dovedește una îndrăzneață. Îl tachinează:

– Întotdeauna stai așa?

După asta, începe să se abată prin fața atelierului în care lucrează ea și să se uite la ea din ușă. Se simte stânjenit când fata râde văzându-l, cu toate astea mănâncă din hrana pe care i-o aduce ea.

Fata vine la el în pauza de masă și vorbește fără încetare; dar tipul nostru fie nu-și adună cuvintele laolaltă la fel de repede ca ea, fie nu știe ce să spună, așa că rămâne tăcut.

Într-o zi, fata îl așteaptă după program. Apoi pleacă împreună. În timp ce merg, fata îl ia de mână pe neașteptate. Tipul nostru nu știe ce să facă. O vreme, nu găsește curajul să-și închidă degetele peste ale ei. Fata face și asta în locul lui. Îi ia degetele uriașe unul câte unul și i le închide peste mâna ei.

Când ajunge acasă la el, tipul nostru se simte foarte neliniștit. Casa aceea, care până acum fusese mai mult decât avea nevoie, îi pare dintr-odată foarte sărăcăcioasă. Vorbește cu inginerul despre asta.

– Mă gândesc să-mi mai iau niște lucruri pentru casă.

Inginerul se întreabă: „Oare ce-i trebuie lui Ismet și nu are deja în casa aia?" Cum nu-și dă seama ce poate fi, îl întreabă:

– Îți trebuie un televizor?

– Am nevoie de o canapea confortabilă.

Inginerul se întoarce la lucru, pe gânduri. La sfârșitul zilei, iau o canapea în stare destul de bună din mobilierul de birou care fusese aruncat și o cară acasă la tipul nostru.

După o zi, fata vine la el acasă. De parcă ar fi venit la el de ani de zile, începe să facă curățenie. Nu poate rezista să nu curețe geamurile. La sfârșit, Ismet, care s-a uitat la ea cu mirare, face un ceai. Înainte să plece, o sărută pe obraz.

Tipul nostru își trage scaunul lângă fereastră și își soarbe ceaiul, zâmbind. Doi copii stau de vorbă pe stradă. Până la urmă discuția se transformă într-o ceartă. Își strigă insulte care răsună pe stradă până când copiii dispar alergând în spatele unei case.

Apoi, deodată, luna apare de după casa de vizavi. Sunt primele zile ale lunii noi; de-abia și-a deschis ochii, ca un nou-născut.

În acest punct al povestirii, Ismet a spus ceva la care nu ne așteptam:

– Știți, bunica spunea că luna de pe cer are nevoie de o lună de zile doar ca să clipească.

Ne-am uitat unul la altul ca niște adulți stupefiați când un copil spune ceva suprinzător. Dar eram cam obosiți... Liniștea care cobora peste noi pe măsură ce povestea înainta ne obosea. Mie mi se părea că era cam lipsită de evenimente. Dar avea ceva care ne făcea să o ascultăm într-o tăcere plină de respect. Ceva care te făcea să gândești: dacă ai răbdare până la sfârșit, o să vezi lumea cu alți ochi.

Luna aceea care se uita la Ismet ca și cum de-abia ar fi deschis ochii îl face foarte fericit. După ce a fost sărutat, se simte ca și cum ar fi primit un dar din ceruri. Se ridică și se duce până la magazin să-și cumpere bere, sub lumina lunii care se reflectă în băltoacele de apă noroioase care încă mai erau pe drum, deși nu mai plouase de două zile.

Fata are părul roșcat-închis. I-a spus că era dintr-o familie de emigranți. Cel mai adesea se îmbracă în pantaloni și are mâinile mari și șoldurile largi, dar e drăguță la față. Și e amuzantă. Asta a spus tipul nostru când a descris-o pe fată: că îl făcea să râdă. Orice spunea fata, îi venea să zâmbească. În asemenea momente, situația lui i se părea ciudată. Ca să spun adevărul, și mie mi se părea.

Deși ceva mai scundă decât Ismet, fata era destul de înaltă. Chiar dacă picioarele îi păreau scurte din pricina șoldurilor largi, de fapt nu le avea așa, iar mijlocul îi era subțire. Avea nasul clasic, roman, dar asta o făcea și mai interesantă. Avea un zâmbet frumos. Râdea singură de lucrurile pe care le spunea și asta îl făcea să râdă și pe Ismet, chiar dacă nu știa de ce râde.

Fata a adus alimente, legume și a gătit pentru el. Mâncare caldă. Iar el se uita la fată cu mirare și, desigur, a mâncat tot ce i-a pus înainte.

Fata l-a sărutat pe buze prima, ca și cum ar fi fost cel mai normal lucru din lume, i-a lins locul din spatele urechilor, ca să-l înnebunească, dar pe urmă și-a schimbat atitudinea și s-a retras când a venit rândul lui Ismet să facă același lucru.

Deși Ismet simțea că fusese respins fără rost, nu a insistat. Oricum, fata avea intuiție și nu i-a lăsat mândria rănită să se transforme în ranchiună; s-a apropiat de el din nou, l-a sărutat apăsat pe obraji, apoi furiș pe gât, dar s-a oprit și a plecat acasă.

Ei! Toată lumea știe că zilele bune nu durează la nesfârșit și că până la urmă Dumnezeu își încheie socotelile. Și exact asta se întâmplă.

Fabrica nu mai poate să-şi onoreze comenzile. Trebuie să-şi mărească producţia. În cele din urmă, proprietarii decid să se unească cu o altă companie din acelaşi sector şi să se dezvolte. Totul se întâmplă foarte repede... Fabrica începută altădată cu nişte utilaje ieşite din uz s-a transformat acum într-o întreprindere mare care va lua comenzi mult mai mari. Aceata înseamnă operaţiuni modernizate şi mai ample, o organizare mai bună şi mai uşor de supervizat..

Este angajat un nou director. Replanifică producţia, cumpără noi maşini şi formează o nouă echipă de pază. Şi le cere tuturor lucrătorilor să-şi scoată cazierul.

Ştiţi despre ce e vorba, acele hârtii care dovedesc că ai un trecut curat şi că eşti în armonie cu societatea...

Cred că vă imaginaţi ce a urmat. Prietenul nostru este dat afară. Îşi predă în tăcere uniforma.

Apoi se întâmplă ceva neaşteptat. Noua conducere vrea să discute cu inginerul care şi-a propus prietenul pentru slujba asta. Îl întreabă:

– De ce ai propus să fie angajat cineva ca el? Ce legătură ai cu el?

Inginerul îi înjură şi îşi dă demisia.

Planul inginerului

Aceasta este noua scenă: cei doi sunt în casa inginerului, în colţurile canapelei, bându-şi ceaiul.

– De fapt, zice inginerul fără să se uite în ochii lui Ismet, pentru mine e un lucru bun.

Celălalt nu-l ia în serios, crezând că încearcă să se consoleze.

– Toată viaţa ta a fost întoarsă pe dos din cauza mea. N-ar trebui să fii aşa. N-ar trebui să-i laşi pe cei care-ţi fac necazuri să intre în viaţa ta. A fost o greşeală din partea mea să vreau să trăiesc astfel, în primul rând.

– Nu mă asculţi. Îţi spun eu că e un lucru bun.

– Am venit aici. Mi-ai deschis uşa casei tale, m-ai luat să lucrez cu tine...

– Nu mă auzi ce spun, omule?

– În seara asta am să mă întorc acolo unde mi-e locul. N-o să mă mai amestec în vieţile unor oameni cumsecade ca tine. Sper doar să-ţi găseşti o slujbă cât mai repede.

– O să taci odată? Şi eu care credeam că eşti unul dintre cei mai tăcuţi oameni pe care i-am cunoscut în viaţa mea!

În acest moment, inginerul se ridică şi începe să gesticuleze în timp ce vorbeşte, foarte agitat. Prietenul lui îl priveşte mirat. Se gândeşte: „Totul a fost spus şi făcut acum, de ce se mai supără?"

– Ascultă-mă fără să mă întrerupi, zice inginerul. Am un proiect de care tot vreau să mă ocup de o vreme. Asta e şansa noastră să-l îndeplinim. Dacă reuşim, suntem aranjaţi pentru tot restul vieţii.

Ismet se gândeşte că omul şi-a pierdut minţile. Se ridică şi întreabă:

– Pot să-ţi aduc alt ceai?

Dar înainte să ajungă la bucătărie, femeia vine şi-i ia paharul gol de ceai din mână.

– Eu o să plec în seara asta, zice Ismet. Şi n-am să mai fiu niciodată o povară pentru tine. Dar dacă ai vreo problemă vreodată, vino să mă cauţi. Nu am pe nimeni pe lumea asta în afară de tine, la urma urmei.

– Ascultă, zise inginerul. Putem să golim cămăruţa mică şi să ne punem pe treabă. Am economisit ani întregi pentru asta. Iar acum am strâns ceva. Dacă mă ajuţi, putem să terminăm mai repede. Dacă nu, o să-mi fie greu singur. Dar, dacă o să trebuie, o să reuşesc. Acum mă cunoşti mai bine. Am aşteptat ani de zile. Am toate planurile.

Deodată, sare în picioare, ia un teanc de hârtii din camera alăturată şi le întinde pe masă.

Când Ismet ne-a spus despre asta, şi-a amintit despre vechiul său prieten care fusese şeful bandei lor.

– Şi el întindea aşa nişte hârtii pe masă şi începea să deseneze tot felul de lucruri. Noi ne holbam la el şi nu înţelegeam nimic. Stăteam acolo şi aşteptam cu respect până termina. La sfârşit, ne spunea: „OK, tu o să stai la uşă, tu îi pui paznicului arma la tâmplă, tu iei banii şi plecăm".

Am înţeles că, în momentul în care inginerul îşi întinsese pe masă hârtiile, lui Ismet i se făcuse din nou dor de prietenul lui, chiar în momentul în care povestea.

Când îţi e dor de cineva, parcă ţi se aprinde o lanternă înăuntru. Persoana de care ţi-e dor apare încet pe faţa ta şi în acel moment devii ciudat de naiv... Dorul e ceva care face sufletul unei persoane mai curat, aşa cum se întâmplă cu multe sentimente... Aşa mă gândeam în ziua aceea, când Ismet s-a oprit puţin din povestit şi apoi a spus, în timp ce se uita la faţa fiecăruia dintre noi:

– Viaţa ne risipeşte în toate părţile, nu-i aşa? Niciodată nu reuşim să-i păstrăm lângă noi pe oamenii pe care îi iubim.

Nu ştiam ce să spun. Nici eu nu reuşisem să păstrez lângă mine oamenii pe care îi iubeam. Totul mi se scursese printre degete. Am tăcut.

Tipul bogat nu avea nici el nimic de zis. El se pierduse chiar şi pe sine, nu numai persoanele pe care le iubea...

Dar bătrânul avea întotdeauna ceva de zis, ca şi de data asta. Se frecă pe burtă, ştiind că ne uitam la el. A mormăit ceva de genul:

– Risipire? Să te dezintegrezi înainte de a muri... să nu mai fii un întreg...

Dar, din nu se ştie ce motiv, a tăcut brusc. Apoi a rămas pe gânduri, cu o înfăţişare gravă.

M-am gândit: „Fie şi-a amintit şi el de cineva, fie şi-a dat seama că n-ar fi bine să ne ţină o predică chiar acum, aşa că a fost aşa de bun să-şi ţină gândurile pentru el şi să ne lase în pace de data asta".

Dar, vai! N-aveam dreptate. A început să vorbească înainte să ne obişnuim cu tăcerea aceea care nu-i stătea deloc în fire. Dar părea să-şi fi părăsit veşnica lui atitudine atotştiutoare, ca şi cum ar fi vrut să fie unul dintre noi, şi vorbea domol, fără aere.

Mi-am spus în sinea mea, de data asta cu certitudine: „Asta înseamnă că există o rană deschisă undeva în profunzimile acestui corp dărâmat. Sau o nelegiuire care-l face uman".

– Băieţi, a zis el, mi-ar plăcea ca oamenii să nu se îndepărteze unii de alţii din pricina faptului că viaţa evoluează şi se extinde ca şi universul. Poate că aşa am putea păstra distanţa, dar nu ne-am înstrăina şi nu ne-am împrăştia prin lume... Legăturile pe care le clădim când suntem împreună ne-ar împiedica să ne despărţim. Aşa am putea să fim mereu împreună cu oamenii de care ne-am apropiat. Cine ştie...

Când a terminat de vorbit, toţi ne gândeam în altă parte şi uitaserăm, pentru un scurt moment, şi de celulă, şi de tovarăşii de închisoare.

Dar bătrânul şi-a scos capul transpirat, cu păr cărunt şi unsuros, din abisul în care căzuse. I-a căutat privirea lui Ismet cu ochii lui bulbucaţi. Iar Ismet şi-a ridicat capul dintre genunchi şi s-a holbat la bătrân.

– Dar, a zis bătrânul revenind la pălăvrăgeala lui obișnuită, cei care rămân rămân!

Asta a spus-o în timp ce arăta spre sine. Zâmbetul i se relaxase și fața lui lată căpătase o expresie părintească.

– Uitați-vă la voi! Dacă asta se păstrează din noi după ce murim, este de ajuns! Dacă – ascultați la mine, capete seci ce sunteți! – dacă măcar unei singure persoane îi e dor de mine după ce am murit, e destul! Asta înseamnă că nu dispărem, că trăim mai departe în oamenii pe care i-am iubit, așa cum prietenii de care ne e dor trăiesc acum în noi.

Trebuie să mărturisesc: câteodată îmi plăcea idiotul acesta când spunea asemenea lucruri clasice. Pentru că aceste cuvinte pe care le presimțeam venind, și pe care le mai auzisem în altă parte de numeroase ori, cântăreau parcă mai mult și își recâștigau sensul când le auzeam spuse de el. Nu am să înțeleg niciodată cum reușea asta, cum putea să repete cuvintele astea atât de bine știute cu atâta siguranță de sine, de parcă tocmai ar fi descoperit un mare adevăr. Dar îmi plăcea efectul pe care îl aveau asupra mea atât de tare încât mi le amintesc și, în ciuda faptului că știu cuvânt cu cuvânt ce spunea... Mi-ar plăcea să-mi dau seama ce făcea atât de deosebite aceste discursuri ale lui. E ceva de felul acesta. Gândiți-vă la toate acele lucruri pe care nici nu-și mai dau osteneala să le scrie în cărțile de fizică: „O piatră este tare". Când, rostită de anumiți oameni, încetează o chestie ca asta să fie doar o informație obișnuită și capătă un înțeles mai adânc? Dacă eu însumi aș atinge acea profunzime pe care îmi imaginez că am înțeles-o și aș spune același lucru, s-ar transforma în ceva ce toată lumea ar lua în râs în secret. Deci de ce capătă atâta greutate lucrurile astea rostite de asemenea indivizi? De ce vocea lor e diferită? Până când nu va fi definită această diferență, nimeni nu va înțelege.

Ce se întâmplă? Ne-am îndepărtat de la subiect... Mai bine am înceta să ne gândim la lucruri pe care nu am reușit să le împlinim și să revenim la povestea noastră, așa cum s-ar cuveni.

Inginerul l-a poftit pe tipul nostru să vină la masă.

Dar, cum vă puteți închipui, Ismet nu a înțeles niciodată mare lucru din planuri și schițe. Îi descrii tot felul de lucruri, iar el descoperă aspecte despre care nu ai pomenit și te avertizează în privința lor. Te avertizează și chiar spune cum ar trebui să fie lucrurile, ca să se încurce. Și niciodată nu știi ce amănunt ar fi putut să dea totul peste cap dacă n-ar fi fost Ismet care să-l îndrepte, și cu toate astea nu înțelege nimic din hârtii. Dar se ridică și se uită la ele, ca să-i facă pe plac inginerului. Se uită la o foaie pe care niște linii ies una din alta, la cerculețe, la scrisul de mână, apoi îl privește pe inginer.

Se încruntă ca să semnaleze că nu era nimic de discutat în hotărârea pe care o luase și spune:

– Eu plec în seara asta.

– Vrei să spui că mă lași baltă, zice inginerul, care înțelege că e inutil să încerce să-l rețină.

Cuvintele fac ecou în cameră și parcă își fac simțită greutatea, îi fac să se așeze pe canapea. Se uită pentru o vreme în altă parte, apoi se ridică.

Pentru prima dată în viața lui, Ismet simte nevoia să îmbrățișeze pe cineva. Se îmbrățișează.

Inginerul lăcrimează.

Vocea calmă a femeii spune în spatele lor:

– Am făcut budincă.

Se așază la masă în fața bolurilor de sticlă.

– Uite ce e, nu mă înțelegi. E proiectul vieții mele. Nu am nimic în afară de proiectul ăsta, datorită căruia copiii mei or să fie mândri de mine. Aș vrea să rămâi. Nu am bani prea mulți să-ți dau, dar o să-ți ajungă pentru bere și țigări. Ai mânca aici, oricum. Poți să încerci, și, dacă nu merge, să pleci. Nu pot să am încredere în nimeni altcineva.

Își mănâncă încet budinca. Apoi tipul nostru se ridică. Se duce spre femeie.

– La revedere. Și mulțumesc pentru tot. Voi ați fost familia mea, familia unui tip despre care nu știați nimic.

Femeia lăcrimează şi ea.

Se îmbrăţişează din nou cu inginerul. Dar parcă e o distanţă între ei, şi tipul nostru se simte nefericit. Se gândeşte: „N-ar fi trebuit să mă despart de el acum, când e supărat pe mine". Dar ce altceva e de făcut?

Cât de egoist poate fi cineva?

Seara, fata vine din nou pe la el. Între timp, tipul nostru s-a tot gândit. „Am fost egoist. Am venit la el când îmi era greu. Mi-a deschis uşa casei lui, mi-a dat de mâncare. Acum spune că are nevoie de mine, iar eu plec fiindcă mă gândesc doar la mine. Dar îmi place viaţa mea aici. Şi fata asta care pălăvrăgeşte întruna... Şi îmi place să merg pe străzile astea ca şi cum aş fi apropiat de oamenii de aici, deşi nu sunt unul dintre ei... Şi să mă joc cu copilul inginerului... Sunt un om egoist."

Bogătaşul a spus deodată:

– Ba eu cred că ai întârziat destul în cloaca aia.

Deşi n-aveam nici un chef să întăresc cele spuse de bogătaş, nu m-am putut abţine să spun:

– Uneori trebuie să te gândeşti doar la tine. Pentru că mi se pare că relaţia voastră devenise prea strânsă. Ce am învăţat eu în viaţa asta este că, dacă nu părăseşti pe cineva pentru a începe o viaţă nouă, dacă asta îţi doreşti, vine ziua în care suferiţi amândoi. Poate că maturizarea înseamnă să accepţi singurătatea.

Asta am spus, dar undeva înăuntrul meu un sentiment pe care-l credeam dispărut s-a trezit din nou, dureros de viu.

Ştiam că nu era nimic de făcut şi că a părăsi pe cineva pentru că nu ai de ales este ceva care te obsedează ani de zile. Dar chiar şi aşa am rostit acele cuvinte ca să-l susţin pe Ismet. Aşa cum fac întotdeauna. Dar pot să mă întreb în celula asta: „De ce trebuie întotdeauna să mă gândesc la alţii, în loc să spun ce îmi trece prin minte? Este pentru că nu vreau să supăr pe nimeni spunând adevărul?"

Atunci deşteptul de bătrân s-a amestecat calm în discuţie, aşa cum face întotdeauna după fiecare frază spusă de mine, zicând fără să se gândească la consecinţe:

– Dacă reuşeşti să-ţi păstrezi bucuria de a fi cu cineva, aş zice că e mai bine să rămâi. Dar de multe ori persoana care alege să plece este cea care s-a maturizat şi căreia i-a dispărut bucuria.

Asta a spus, dar, judecând după felul în care a înghiţit în sec, şi el se simte ciudat.

– Dar, am spus, este în regulă să fii o povară pentru cineva, atât de mult încât să-i schimbi viaţa?

Alesesem să-l întreb asta, deşi simţeam că aş vrea să-l iau de guler, să-l pocnesc şi să-l întreb ce mare lucru făcuse el vreodată în viaţa lui.

Bătrânul, fără să dea nici o atenţie celor spuse de mine, m-a întrebat:

– Deci ai părăsit-o pe fată?

– În seara aceea am sărutat-o pe fată atât de mult cât m-a lăsat. I-am simţit mirosul întregului trup. Pe urmă am ieşit şi am mers prin noroi pe străzile întunecate. Când soarele a răsărit pe culmea scundă, eram ghemuit pe scaun, încă privind pe fereastră. Nu se terminase. Toate sentimentele mele erau încă acolo. Fata, casa aceea, luminile caselor din faţă... Chiar şi inginerul era prezent în mine. După atâta timp, nu ştiam ce să fac fără el. Eram vulnerabil în faţa lucrurilor şi a oamenilor care mă înconjuraseră atâta timp. Încă aveam nevoie de ei. Dacă plecam... Nu puteam. Nu puteam să o iau de la capăt. Fusese un fals sfârşit... M-am ridicat şi m-am dus acasă la inginer.

În timp ce Ismet spunea asta, degetul mare îi zvâcnea. Şi, uneori, între propoziţii, îşi strâmba maxilarul într-o parte. Am observat mai târziu că făcea asta când cădea pe gânduri.

Acum meditam cu toţii, digerând tăcerea aceea a lui, care-i era caracteristică.

S-a uitat în sus la mine:

– Da, m-am gândit la mine însumi.

Proiectul începe...

I

Camera în care aveam să lucrăm era atât de mică încât părea plină chiar dacă nu avea în ea decât câteva lucruri. Ca în toate colțurile casei, erau și acolo niște piese de mașinării. Au pus acolo un rând de rafturi. Au adunat toate piesele acolo. Și după câteva ore stăteau pe podeaua de ciment în jurul pieselor și se gândeau de ce mai aveau nevoie.

Inginerul a luat un dosar de undeva. Erau multe foi de hârtie scrise. Luă una dintre hârtiile scrise mărunt și îi spuse cu un aer de cunoscător lui Ismet, care stătea lângă el:

– În primul rând, ia uită-te la asta...

II

Până în momentul în care inginerul și-a trecut mâinile pline de ulei prin părul ciufulit și a spus că în câteva zile puteau să înceapă producția la scară mică, au trecut șapte săptămâni de muncă îndârjită. Între timp, bătuse tot orașul, luând la rând toate prăvăliile de vechituri, magazinele care vindeau piese de schimb sau instalații hidraulice, topitoriile, electricienii, cumpărase unele lucruri, comandase altele. Ismet luase parte la toate astea cu mare răbdare și, ori de câte ori își termina treaba, aștepta fără să se plângă, gândindu-se: „Să nu-l zăpăcesc pe omul ăsta". Își spunea: „Așa trebuie. Fără întrebări. Trebuie doar să fac ce mi-a zis...".

Seara, cu o oarecare jenă, lua bani strict cât să-i ajungă de țigări și de câteva beri din locul pe care i-l arătase inginerul – scrumiera de sticlă grea de lângă fereastră – și se ducea acasă la el, în locuința aceea cu care se obișnuise atât de mult. Se simțea fericit întorcându-se acasă.

Imediat după introducerea obișnuită în care se plângea că avusese mult de lucru în ziua aceea, fata începea să-i spună ce mai era nou în fabrică, relații nou înfiripate, de care Ismet habar n-avea. Mai făcea curat ici-colo, deși locul nu prea avea nevoie să fie curățat. Îl întreba din când în când ce a mai făcut, dar, înainte ca tipul nostru să-și deschidă gura să vorbească, începea din nou să-i spună câte-o nouă bârfă.

În momentele astea, Ismet se uita la ea cu un zâmbet și se simțea mulțumit de prezența aceea feminină care umplea casa. Ne-a spus:

– Când o ascultam, parcă întreaga lume devenea mai ușoară.

Se ridica de pe scaun, o oprea în loc, se lipea de trupul ei voluptuos și tare și o săruta peste tot – în special pe gât și pe umeri – cu pasiune.

Deși la început fata reacționa la săruturile lui chicotind, după o vreme reușea să-l oprească să meargă mai departe, îl domolea și, cu mare pricepere, îi abătea atenția spre altele.

Cu toate acestea, într-o zi n-a mai reușit să-l domolească. Sărutările lui din ce în ce mai nestăpânite nu mai puteau fi oprite de rezistența ei. Chiar dacă se zbătea, nu reușea să scape nici de îmbrățișarea strânsă și sălbatică a lui Ismet, nici de propria-i dorință care se trezise în ea și îi invadase tot corpul.

Răsuflările li s-au amestecat, iar Ismet o mângâia și o pipăia peste tot ca scos din fire, sărutând fiecare părticică din trupul ei la care putea ajunge. Ismet își scosese cămașa și îi săruta sânii fetei încercând să-i scoată sutienul îi vârâse o mână între picioare, și chiar în acel moment corpul ei a fost străbătut de un tremur și parcă s-a prefăcut în piatră. A căzut pe pat. Dinții i se încleștaseră și ochii i se dăduseră peste cap.

Ismet habar n-avea ce să facă, în șocul momentului, și repeta: „Îmi pare rău, n-am putut să mă abțin!", sperând că, dacă cerea scuze, ea avea să se liniștească, dar fata nu părea să-și revină. Tremura în continuare foarte tare. A scutu-rat-o, mai întâi ușor, apoi mai tare.

Până la urmă ea a deschis ochii. Încă mai tremura, deși mai încet.

Pe lângă asta, privirea ei nu i se părea pe de-a-ntregul normală lui Ismet. El habar n-avea ce era de făcut, dar continua să-i ceară iertare fetei cu ochii larg deschiși, parcă îngroziți, în timp ce-i mângâia părul ca s-o calmeze. Dar văzându-i fața lipsită de expresie, și-a dat seama că nu-l auzea. Apoi, dintr-o dată, fără să stea pe gânduri, el a pălmuit-o cu putere.

Ea și-a venit în fire și a început să plângă în hohote.

În seara aceea, fata s-a dus acasă plângând cu sughițuri, ca un copil care nu se mai poate liniști.

Nu reușiseră să vorbească despre asta.

După ce a plecat, Ismet a început să se simtă foarte ciudat și să se teamă că n-avea să fie capabil să facă față tuturor problemelor care îl înconjurau... A stat toată noaptea la fereastră, uitându-se la drumul iluminat din când în când de farurile mașinilor care treceau. Când mașinile s-au rărit, nu a mai văzut nimic în afară de propria-i siluetă reflectată în oglindă. Nu mai existau nici drumul, nici luna... Totul îi fusese luat și rămăsese singur. Simțea că nu-și mai poate păstra curajul prea multă vreme și se gândea să lase totul și să plece, dar nu putea face nimic decât să se uite la silueta sa nemișcată, ca fascinat de figura aceea care se estompa și creștea... N-a reușit să doarmă deloc.

A doua zi, acasă la inginer, lucrurile mergeau bine, în ciuda așteptărilor lui. N-a vorbit despre fată cu inginerul care părea mulțumit. Se gândea că inginerul nu ar putea înțelege asemenea lucruri.

Dar seara, fata și-a făcut din nou apariția. Ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, a început din nou să pălăvrăgească

și să curețe prin casă, în ciuda privirilor surprinse ale tipului nostru. Deși îi era teamă să se mai apropie de ea din pricina a ceea ce se întâmplase în seara de dinainte, fata l-a sărutat pe toată fața și l-a îmbrățișat cu mai multă căldură decât o făcuse vreodată.

Când fata a plecat, Ismet zâmbea mirat de sine însuși. Din câte se părea, devenise copilăros și se simțise la fel de încântat ca un copil care-și găsește din nou jucăria favorită. Așa cum în seara precedentă fusese cuprins de o inexplicabilă anxietate, acum simțea o bucurie la fel de inexplicabilă, chiar fericire. Credea că totul va fi bine dacă va avea răbdare, și nu a dormit nici în noaptea aceea.

III

În atelierul din casa inginerului, cei doi făcuseră progrese.

Întâi au adus una câte una în sufragerie piesele pe care le strânseseră de-a lungul atâtor zile. Apoi au adus un schelet mare de metal înăuntrul cămăruței și l-au așezat în mijloc.

Ne-a spus:

– În ziua aceea, am așezat fundamentul.

Fața i s-a luminat când și-a amintit asta, și părea puțin nostalgic. S-a prefăcut că se scarpină în cap și și-a acoperit fața cu mâna. Voia să-și ascundă sentimentele sub stânjeneala lui obișnuită. Iar noi ne-am uitat în altă parte, ca să nu-și dea seama că surprinsesem această transformare a lui.

Pe acest fundament aveau să fie așezate piesele pe care inginerul le strânsese în atâția ani, și, deși mai înainte nu fuseseră decât fragmente ale unui vis, acum deveniseră niște lucruri mici, dar reale, asemenea oaselor, mușchilor și organelor unui corp viu.

Au dat ocol fundamentului cu mare entuziasm. Apoi, conform indicațiilor inginerului, au început să asambleze înăuntrul lui tot felul de alte piese.

A doua zi au desfăcut totul şi au luat-o de la capăt. Dezasamblarea şi făcutul la loc au luat mult timp. De fiecare dată, fie una dintre piese nu se potrivea la locul ei, fie inginerul găsea ceva în neregulă, şi îşi pierdeau zile în şir căutând soluţia, iar când o găseau în sfârşit piesa tot nu era bună, aşa că începeau din nou.

Au petrecut două luni întregi făcând asta. Inginerul era încă entuziasmat. Dar banii se cam duseseră. Rude ale soţiei lui începuseră să vină prin casă şi să-i arunce lui Ismet priviri dezaprobatoare, ca şi cum el ar fi fost cel care se amestecase şi tulburase ordinea acelei case. Şi vorbeau cu evidentă neplăcere despre situaţia aceea încurcată.

După cele două luni, în ciuda faptului că nu mai aveau nici bani de mâncare, în ciuda văicărelilor rudelor care nu vorbeau niciodată deschis, ci bombăneau continuu făcând atmosfera din casă irespirabilă, în ciuda faptului că energia lor secase, exact în mijlocul camerei se ridicase un spectru ciudat, înălţându-se până la tavan.

Inginerul şi-a privit capodopera în lumina care intra pe fereastră şi se descompunea în raze de culori felurite. După puţin timp, nu şi-a mai putut stăpâni entuziasmul şi, cu un hohot de râs, a început să sară de bucurie împrejurul maşinăriei.

Ismet a ţopăit şi el de bucurie şi amândoi au dat ocol maşinăriei, uitându-se la ea ca şi cum prima dată ar fi văzut obiectul acela la care lucrau de două luni. Făceau asta ca nişte adolescenţi care şi-au luat prima maşină şi se uită lung la ea din toate părţile, nu ca s-o vadă în toate detaliile, ci pentru a se împiedica să fie luaţi de valul încântării ca nişte copii.

Inginerul s-a oprit brusc şi a spus cu mare mândrie, fără să-şi poată lua ochii de la capodopera lui:

– E o maşinărie foarte specială.

Ismet habar nu avea ce era exact acea maşinărie şi ce putea să facă. Pentru a spune adevărul, nici nu prea îl interesa. Mândria plină de încântare a inginerului îi umplea sufletul de bucurie, şi, când a spus că în sfârşit era gata, se

referea mai mult la inginer decât la maşinărie. L-a întrebat pe inginer:

– Mergem să bem ceva?

Celălalt a răspuns:

– Nu acum, uită-te la maşina asta. Vezi cele şase mecanisme mici pe care cele opt sisteme hidraulice or să le pună în mişcare?

Arătă spre altă parte a maşinii.

– Primul sistem hidraulic le pune în mişcare pe altele patru dintr-o dată; iar celălalt, uite, ultimul de aici, opreşte totul şi pune în mişcare un alt sistem de rotiţe, chiar acolo. Uite, astea!

Când Ismet şi-a întors capul spre piesele spre care arăta inginerul cu mare seriozitate, ca şi cum vedea uriaşul mecanism pentru prima dată, a continuat:

– M-am gândit la partea asta timp de şase ani. Am făcut sute de diagrame. Iar acum e chiar într-o cameră din casa mea, chiar în faţa mea! Hmm! Uite, vezi valvele astea pe care motoraşele electrice le deschid şi le închid? Şi la astea m-am gândit un an sau doi. Desigur, dacă am fi avut bani, am fi găsit motoraşe şi mai mici. Dar ce contează e sistemul: putem găsi restul mai încolo. Vezi canalul ăsta? Va crea suficientă energie pentru a injecta amestecul de aer potrivit la timpul potrivit când şuvoiul curge într-o direcţie printr-un sistem cu pendul care stă pe o parte rotativă ce se roteşte până la capăt... Nici măcar n-am să-ţi spun când am gândit mişcarea de fixare... Asta e viaţa mea, Ismet. M-am gândit la asta atât de mult timp încât acum cunosc mişcarea braţului hidraulic mai bine decât îmi cunosc mişcarea propriului braţ. Închiderea şi deschiderea acestor valve au devenit mai reale decât gesturile corpului meu. Maşinăria asta la care te uiţi este la fel ca mine, înţelegi, dragul meu Ismet?

Ţinuse discursul acesta fără să-şi ia ochii de la maşină nici o clipă. Se uita la ea cu afecţiune, dar şi cu mare atenţie, ca o mamă care nu-şi scapă din ochi copilul în timp ce

vorbeşte cu vecina ei. A tăcut pentru o clipă. A încercat să se uite în măruntaiele maşinăriei, cu capul plecat. Când şi-a ridicat fruntea, pe faţa lui a trecut o expresie de anxietate, ca a unei mame care ştie că e ceva în neregulă cu copilul ei. Dar după aceea s-a liniştit. Poate că nu fusese nimic serios.

În cele din urmă, şi-a luat ochii de la maşinărie un moment, s-a întors spre Ismet şi a zis:

– Acum n-are rost să mai ieşim, hai să bem o bere lângă opera noastră. O să apăsăm mâine pe buton. Hai să facem aşa în seara asta. Nu vreau să lăsăm maşinăria nesupravegheată.

Sistemul

I

A doua zi, când Ismet a venit acasă la prânz, aşa cum vorbiseră, l-a găsit pe inginer agitat, căutând ceva în teancurile de hârtii.

Degetele lui scurte alunecau încet peste hârtii, oprindu-se peste anumite pasaje, apoi alunecând mai departe. Când termina cu o filă, nu o aşeza ordonat deoparte, ci o arunca şi imediat îşi îngropa degetele şi capul în alte hârtii.

Tipul nostru s-a uitat tulburat la el, dar nu şi-a putut da seama dacă prietenul nostru era fericit sau nefericit. Barba inginerului crescuse lungă. Nu i se citea nimic pe faţă pentru că ochii lui obosiţi, chiar dacă sclipeau cu febrilitate, se îngustaseră ca nişte fante.

A ţinut-o aşa o întreaga după-amiază şi nu i-a spus lui Ismet nici un cuvânt.

Femeia se sprijinise de uşa bucătăriei şi se uita la ei cu ochi obosiţi, lipsiţi de speranţă. Ismet a observat cât de obosită era şi ea. I s-a părut oropsită şi neajutorată lui Ismet, căruia i s-a făcut milă de ea.

II

Inginerul se ridică uneori repede, şi, după ce se uită cu atenţie la anumite părţi ale maşinii, se întoarce la hârtiile lui. De-abia când se lasă noaptea îşi ridică fruntea şi îl priveşte pe Ismet.

Acesta a înţeles deja că sunt în faţa unui dezastru şi încearcă să-şi dea seama ce ar trebui să facă.

Inginerul se duce în camera cu mașinăria, fără să-l slăbească din ochi pe Ismet. Ismet îl urmează.

Când inginerul atinge butonul care va activa mașina, nu se uită nici la buton, nici la mașină, ci la fața tovarășului său, Ismet.

Apasă pe buton. După un scurt mârâit și o scutură-tură, câțiva cilindri se mișcă, iar sistememe hidraulice încep să șuiere.

Faptul că creația lor scoate sunetele acelea ciudate îl face pe Ismet să zâmbească precum un copil.

Inginerul, pe de altă parte, încă nu se uită la mașinărie.

Judecând după sunetele acelea, totuși, totul pare a merge conform planului. Tipul nostru, care și-a așternut un zâmbet pe față, interpretează expresia lipsită de speranță a prietenului lui ca fiind entuziasm.

După cum se pare, sistemele hidraulice și mecanismele cu rotițe dințate conectate la ele au pus celelalte piese în mișcare, și câteva chestii au început deja să se învârtească în partea de sus a mașinăriei. Și, într-adevăr, acum motoarele electrice s-au pornit și ele, iar valvele au început să scoată sunete care indică faptul că sunt gata. Arcurile sunt întinse: rotițele care înconjoară canalul s-au pus în mișcare.

Tot sistemul a început să oscileze. Inginerul tot nu privește mașinăria. Chiar în acel moment, se aude un scrâșnit sonor și întregul sistem se scutură tare și se oprește ca și când cineva i-ar fi înfipt un drug uriaș de fier drept în mijloc.

Ismet aude un sunet în pragul ușii. Când se întoarce, o vede pe femeie, care a scăpat paharul din mână și a fugit în camera copilului, trântind ușa în urma ei.

Ismet își dă seama că ea urmărise totul din pragul ușii, dintr-o curiozitate ușor de înțeles. Lui Ismet îi pare și mai rău de ea.

Inginerul încă se mai uită la camaradul său cel tăcut. Teroarea care se citise pe fața lui mai înainte lăsase locul,

acum când dezastrul se întâmplase, resemnării și lipsei de speranță, dar și unui soi ciudat de împăcare.

Ismet se simțea confuz.

III

Inginerul se așază pe un scaun. Fața i s-a întunecat. Scoate o exclamație de ciudă, care sună a resemnare, dar în același timp și a ușurare.

– Știi ce am făcut? Am greșit când nu m-am gândit la un sistem care să-l contrabalanseze pe ăsta. Tot restul era în regulă. Ar fi trebuit doar să mă gândesc la un sistem care să facă exact opusul. În loc de un sistem care merge singur, ar fi trebuit să creez încă unul care să contrabalanseze puterea pe care o generează acesta, și asta ar fi împiedicat mașinăria să-și piardă controlul din pricina propriei sale puteri, sau să se blocheze și să devină inutilă, așa cum s-a întâmplat. Deci, vezi, ar fi trebuit să mai fie o mașinărie înăuntrul acesteia care să lucreze cu o logică matematic opusă. Ar fi trebuit să-mi dau seama că e imposibil să produci o forță perpetuă într-o singură direcție. Pare poate o idee absurdă, dar ar fi trebuit să produc o mașină care să genereze o contraforță. Nu am înțeles asta, Ismet. Nu am văzut lucrul cel mai simplu. Și am realizat, după ani de zile de adunat piese și de făcut planuri, o mașină incapabilă să-și pună în mișcare brațele și picioarele handicapate, o mașină slabă, oarbă și schiloadă. Asta am realizat.

Își așezase picioarele pe mașinărie și murmura ca pentru sine:

– Ei! N-a mai rămas nimic! Am cheltuit tot ce am pus deoparte. De fapt nu ți-am spus, dar am observat problema asta încă de ieri. Totul mergea bine, dar parcă era prea ușor... Era prea bine... Mai bine decât ar fi trebuit să fie... Dar toate calculele și schemele erau în regulă. Poate că pur și simplu nu am vrut să cred că era o problemă. N-am vrut să las lucrul ăsta să mă macine, să-mi strice

bucuria. M-am uitat prin toate hârtiile de dimineață încoace. Și era corect ce scria în ele. Sistemul este esențialmente bine alcătuit, Ismet. De aceea am vrut să încerc. Dar ai văzut că nu a mers. Pentru că de fapt îi lipsește ceva esențial, înțelegi? Asta înseamnă că nu e corect. Mașinăria e unidirecțională. Poate face numai o mișcare. Una foarte puternică, și după aceea fie se blochează într-o poziție din care nu ai cum să o mai scoți, fie poate să se dezintegreze, și asta ar fi fost mai bine. A fost corect alcătuită, și cu toate astea greșită, vezi, Ismet. Corectă, dar greșită. Pentru că nu are contrasistemul care ar fi pus-o din nou în mișcare. Așa că nu poate funcționa...

Inginerul se uită lung și pătrunzător la Ismet, care se uită și el fix la inginer, gândindu-se ce-ar putea face să-și consoleze prietenul. E limpede că inginerul este din nou preocupat. În cele din urmă trage aer adânc în piept, și, cu o scânteie în adâncul acelor ochi obosiți care altfel par să se fi stins, spune:

– Trebuie să o iau de la capăt, prietene.

Ismet stă și se uită la prietenul lui, surprins. Pentru prima dată, intuiește ce vrea de fapt să spună prietenul lui. Înțelege că adevăratul defect nu are nimic de-a face cu mașinăria în sine; înțelege ce înseamnă asta cu adevărat. Și pricepe că e o situație foarte gravă și că totul, întreaga poveste cu contrasistemul, avea să dureze foarte mult. Și mai presus de orice înțelege că prietenul lui n-o să fie capabil că creeze contrasistemul, pentru că nu înțelege din ce poate fi făcut. Din camera cealaltă se aud plânsetele unui copil care are aproape un an. Femeia nu a mai făcut budincă și ceai de mult timp.

Inginerul stă într-o băltoacă de ulei de motor care cursese din piesele pe care le asamblaseră. Întoarce capul spre capodopera lui și se uită distrat în grămada de piese unse cu ulei, țevi, șuruburi, piulițe și alte fierătanii.

Într-o astfel de stare – ca și cum asta ar fi o alegorie care explică totul – cineva n-ar mai fi capabil să spună dacă uleiul cursese din mașinărie sau din trupul bărbatului.

Își ridică picioarele și le așază pe mașinărie. Gleznele lui subțiri îl fac pe Ismet să-i fie și mai milă de el.

Nu după mult timp, inginerul începe să lovească mașinăria cu amândouă picioarele, fără încetare, până când încep să-l doară.

În cele din urmă, Ismet iese din încăpere.

IV

Acum e miezul nopții. Cei doi prieteni stau liniștiți la masă, iar femeia se uită la ei stând în picioare lângă ușa camerei copilului care nu poate adormi.

Inginerul începe să vorbească, iar barba i se mișcă.

La început, abia se înțelege ce spune, dar Ismet pricepe doar uitându-se la fața lui. Se gândește: „Încă mai speră. Încă își mai păstrează speranța".

Inginerul încearcă să-l convingă să mai încerce o dată. Spune:

– Da, am rămas fără bani. Dar dacă ne luăm niște slujbe, asta înseamnă că s-a terminat cu proiectul. Trebuie doar să ne străduim mai tare, să-i dăm bătaie și să-l ducem la bun sfârșit. De data asta o să fie bine. Și tu ai înțeles: nu am luat în calcul lucrul esențial, care este echilibrul. O latură era disproporționată. Deci era un sistem care putea funcționa, dar nu era echilibrat. Înțelegi, nu-i așa? Asta e singura problemă. Putem s-o rezolvăm. Încă o încercare, prietene. Încă trei săptămâni și terminăm proiectul vieții mele...

Inginerul vorbește așa fără să se mai oprească. Începe să adauge expresii din jargonul tehnic discursului, fără să-i pese dacă îl înțelege cineva... La sfârșit, leșină de epuizare.

Ismet și soția inginerului îl iau pe sus pe acest bărbat răvășit, emaciat și aproape scos din minți și îl duc în pat. Ismet stă lângă prietenul lui și se uită la el. Trupul lui parcă a intrat la apă. Parcă n-ar mai fi decât o grămăjoară care stă să se topească sub plapumă...

O îmbrățișează pe femeie, mângâie copilul și pleacă.

Serara, fata imigrantă vine acasă la el, veselă ca de obicei, dar tipul nostru nu poate să-și descrețească fruntea.

Fata înțelege că trebuie să-i ofere ceva mai mult bărbatului ca să-l înveselească. Îl sărută pe toată fața; se întinde pe pat și îl trage peste ea.

Iar Ismet începe s-o sărute încercând să nu o lase să vadă tristețea strivitoare care crește înăuntrul lui... În ciuda freneziei fetei, el nu se grăbește: îi sărută încet buzele, obrajii, gâtul, sânii și abdomenul, îi linge pielea. Până în momentul în care ea înțepenește. Apoi el începe s-o sărute mai jos de abdomen.

Fata țipă deodată, apoi trage aer adânc în piept și scoate un sunet de parcă ar fi scăpat de la înec.

Asta nu-l surprinde pe Ismet. O sărută mai departe, cu mare răbdare. Curând, convulsiile care i-au înțepenit tot trupul se transformă în tremurături, iar Ismet continuă, cu și mai mare iubire... Își retrage capul doar când tremurul acela ciudat s-a transformat în valuri de plăcere care îi relaxează fetei toți mușchii din corp. Se uită la fața ei.

Ea respiră adânc, regulat, și îl privește pe Ismet cu ochii pe care de-abia și-i poate ține deschiși. Încearcă să înțeleagă senzația aceea plăcută care o redusese la tăcere și se uită la el surprinsă, ca și cum i-ar pune o întrebare de neînțeles.

De data asta, Ismet zâmbește cu o afecțiune diferită și se apropie de fată. O îmbrățișează așa cum stă, cu genunchii aduși spre piept...

În noaptea aceea lungă, stă din nou în scaunul lui de la fereastră și așteaptă zorii zilei. Apoi se rade, își pune câteva lucruri în doi saci de voiaj și pleacă. Soarele luminează toate colțișoarele, indiferent dacă sunt sau nu pline de noroi.

Poate că am stricat toată povestea asta tristă atunci când am încercat să o scriu, dar nici acum și nici atunci nu am reușit să scap de sentimentul de deznădejde pe care l-a trezit în mine.

Și n-am știut ce să răspund atunci când Ismet a spus:

– Inginerul s-a sinucis la un an după ce am plecat.

Ne-a întrebat, fără să ne cruțe:

– Ce puteam face? Dacă aș fi rămas, poate că am fi terminat proiectul. Poate că ar fi trebuit să-l ajut până la sfârșit, nu să fiu primul care a părăsit corabia. Poate că, dacă aș fi rămas alături de el, nu s-ar fi sinucis, poate că ar fi găsit o soluție? Am avut un rol în moartea lui.

PARTEA A PATRA

UNDE SUNT LIMITELE?

N-am să mai scriu aici toată vorbăria din celulă din următoarele două zile, şi nici toate ciudăţeniile precum fluviul de cuvinte despre orice altceva, chiar şi despre politică. Ei! Hai să ne strângem laolaltă. Întotdeauna ai un sentiment de uşurare când se schimbă scena.

Dar o secundă! Înainte să schimbăm scena, şi în timp ce sunt suficient de întristat de ce am scris aici, aş vrea să mă răcoresc înjurându-i pe unii. Poliţiştii care m-au enervat atâta, împiedicându-mă să scriu... N-ar fi cazul să vă plictisesc cu toate astea. Dar numai aşa pot să mă eliberez de furia asta. Dumnezeii lor de... În regulă, nu contează. Dar chiar aşa, ce-nseamnă asta? Mi-am petrecut jumătate din ultimele zile în camera mea şi jumătate în birourile lor. Se pare că au găsit filiera franceză cu şalupele. Bravo lor! Mă doare-n cot de asta! Şi îşi închipuie că jumătate din bani sunt acolo, iar despre aur n-au nici o idee unde e. Vor să vorbesc. Când se termină afacerea asta, cum spun ei, o să aduc o jertfă zeilor.

Ei, să mergem în Franţa înainte să meargă ei acolo şi să-i lăsăm cu buzele umflate. Oricum, sunt pe cale să-mi pierd orice urmă de răbdare aici.

Paris, Paris...

Oh! Paris, Paris, Paris...

Când auzi asta, parcă vezi Turnul Eiffel lângă tine, nu-i așa?

O! Orașul cel mai vizitat de turiștii îndrăgostiți de romantismul de modă veche. Un loc în care definiția asta va fi întotdeauna adevărată și întotdeauna insuficientă... Un oraș ale cărui vremuri nebune, cu revolte de stradă, sunt de mult trecute, care, în ciuda faptului că a îmbătrânit în mod vizibil și este epuizat, nu a renunțat la aerele sale, un oraș care pare bătrân și este ca o divinitate a snobismului...

Secole la rând, paiete aurite au fost aplicate pe palatele acestei capitale care a devenit distantă din pricina faptului că a pozat întruna, precum se întâmplă cu fețele pline de machiaj ale fetelor bătrâne care niciodată nu au plecat în lume...

Un oraș în care femeile care scotocesc tot timpul în poșetele lor și bărbații în impermeabile, cu părul neîngrijit în mod studiat, sunt tot timpul la modă, așa cum e la modă întotdeauna aici să te faci pulbere și să rupi tot felul de relații...

Doamnelor și domnilor, așa cum vedeți, suntem în Paris...

Și vă rog! Îngrijiți-vă puțin! Îmbrăcați-vă ceva mai frumos, uitați-vă în jur cum se îmbracă lumea. Apoi vedeți-vă de viața voastră.

Uf! E destul! Fiecare e în Paris pe cont propriu...

Dar, ca să spun adevărul, ne bucuram să fim acolo, după ce stătuserăm în Havana.

Haideți să vă satisfac curiozitatea. Nu e nimic putred la mijloc: ne-am îmbarcat în același avion spre Paris, un trio

de suflete și trupuri învinse care formau colțurile unui triunghi. La hotelul în care ne-am cazat spre dimineață am dormit în trei camere diferite.

În acea dimineață în Havana, mi-am pierdut stăpânirea de sine și întâi l-am bătut zdravăn pe roșcatul care se uita la mine surprins, cu ochii lui parcă lipsiți de gene, apoi am bătut-o pe iubita mea. Am lovit-o cu pumnii și cu palmele. Nici nu-mi amintesc ce am spus. Cred că i-am zis iubitei mele „târfă!" și roșcatului „ticălosule!". Dar mi-am dat seama de ce îl loveam pe nenorocitul acela și am început parcă să mă bucur de suferința aceea sfâșietoare. Se uita la mine cu un zâmbet murdar. Se pare că m-am dus să caut un revolver, așa au zis. Cred că e o minciună, fiindcă nu aveam revolvere cu noi în Cuba, ca să nu intrăm în vreo încurcătură. Altfel, cred că n-aș fi ezitat să-i trag un glonțe nenorocitului în gură. Desigur, asta n-are nici o importanță.

Ce e important este că am plâns cu hohote, suferind ca un câine.

Apoi au încercat să mă convingă că nu înțelesesem bine. Povestea lor era că fata venise acasă după ce eu dispărusem. Își lăsase inelul pe masă din greșeală. Jose îl găsise și i-l dăduse olandezului etc. N-am crezut nici o vorbă.

Șeful a confirmat și el tâmpenia asta. Și până la urmă m-am prefăcut și eu că o cred. Pentru că, dintr-o dată, eram la capătul puterilor și nu eram în stare să spun sau să fac nimic. Sau poate și eu am vrut să cred. Poate că n-ar fi nici o exagerare să spun că acum relația noastră era la alt nivel. În afară de sentimentul că o persoană care-ți aparținea acum s-a detașat de tine; un asemenea sentiment, care îți lasă cicatrice pe suflet și se cuibărește înăuntrul tău, nu este deloc ușor de acceptat. Nu degeaba se lamenta marele Othello despre monstrul cu ochi verzi. Prin faptul de a nu reacționa cu duritate, cum am făcut și eu (de fapt, ca să fiu cinstit cu mine însumi, am reacționat ca un tip slab), ființele umane nu acceptă ceva rațional – așa cum sunt sfătuiți oamenii în vremurile moderne – ci pur și simplu își acceptă soarta

pentru că nu au încotro. Bărbaţii din zilele noastre sunt nişte amărâţi care s-au predat unei logici ce nu mai este niciodată una masculină.

Când eşti cu o femeie – ca un prost care nu poate trăi singur – te imaginezi numai cu ea. Este acolo, chiar lângă tine; sunteţi mereu împreună. De fapt, este ceva mai mult: eşti ca o persoană cu două feţe. Apoi se întâmplă ceva şi ea declară dintr-o dată că te-ai înşelat, că ea nu mai este acolo.

Iubita mea mă ia drept un impotent, un idiot. De ce nu i-am împuşcat pe amândoi? Cine ştie ce a făcut cu el târfa? Aceleaşi lucruri pe care le făcea şi cu mine, mă întreb? S-a aşezat deasupra lui cu ochii închişi – are pleoape mari şi frumoase – şi a scos aceleaşi gemete? Orice ar fi, trebuie să mă opresc... Pentru că nu mai pot suporta. Încep să mă pierd din nou cu firea. Pentru că, oricare ar fi motivul, trădarea este o crimă. Ei bine, dar când eu m-am dus cu o prostituată, asta nu a fost o crimă? Nu, n-a fost. Dar dacă ea s-a culcat cu ticălosul acela, asta e trădare, asta e o crimă. De ce? Să explici asta ar fi nevoie de zece pagini dostoievskiene, nu de scrisul meu modest dintr-o celulă de închisoare. Nu cred că ar trebui să mai prelungim aceste discuţii interioare. Un zgomot interior fără sens. E mai bine să uitaţi de povestea asta şi să vă închipuiţi că a fost doar în creierul meu pervertit, influenţat de o mentalitate comună de *macho*.

Întâlnire în Paris...

E ora patru după-amiaza a doua zi. Soarele intră şi iese din nori. Suntem la ultimul etaj al uneia dintre acele clădiri cu intrări arătoase de pe Bulevardul Bonaparte în cartierul Saint-Germain. Marginile tavanelor sunt împodobite cu tot felul de decoraţiuni florale de ipsos, în culori pastelate baroce... Prin comparaţie cu cămăruţele de pe străzile lăturalnice ale Parisului, îţi dădeai seama cât de frumos era acest apartament scăldat în lumină. Două fotolii foarte confortabile, o canapea şi scaune cu spătare înalte în jurul unei mese cu tăblia de marmură brun-roşcată. Nu sunt prea multe piese de mobilier, dar par foarte noi şi create de un designer. Ne uităm la apele Senei de la ferestrele mari ale sufrageriei. Avem pahare cu băutură în mâini. Iubita mea stă într-un colţ retras; are o vânătaie pe partea stângă a feţei, pe care în mod evident nu încearcă să o ascundă. I-a crescut puţin părul.

„Aş vrea să-şi schimbe pieptănătura", mă gândesc. Sunt eu însumi surprins de acest gând.

Ea îşi mişcă puţin capul şi se uită la mine pe sub sprâncene, ca şi cum ar fi simţit.

Îmi întorc privirea.

Roşcatul bea mai mult decât oricine, puţin cam prea surescitat, turnându-şi întruna în pahar şi golindu-l, lângă masa cu băuturi.

Francezul s-a întins pe un scaun, cu un pahar de vin; şeful se fâţâie de colo-colo, atingându-mă uneori pe umăr ca să-mi arate afecţiune, făcând glume seci.

Mai sunt câţiva pe care nu-i cunosc pe marginile încăperii, vorbind între ei, aşteptând. Sub costumele pe care le poartă li se ghicesc trupurile atletice. Feţele le sunt lipsite de orice expresie. Genul de vedete de film porno, ai zice... Cred că sunt genul care fac comisioane şi îndeplinesc ordine.

Ne ciocnim paharele în timp ce suntem prezentaţi fără cuvinte. Bem un bourbon de foarte bună calitate. Nimeni nu scoate nici o vorbă, aparent cu toţii aşteptăm ceva.

Mă uit pe furiş la roşcat. Încerc să-mi dau seama ce fel de legătură are cu iubita mea. Când doi bărbaţi şi o femeie sunt împreună, chiar dacă nu se rostesc cuvinte, devine imediat evident care dintre cei doi bărbaţi se află într-o poziţie de superioritate. Mă uit la ei cu lăcomie, încercând să descopăr legătura care-i uneşte. Dar, ca să fiu onest, nu o văd. Nu pot detecta acele semne, acele lucruri mici care fac ca doi oameni să fie percepuţi ca un cuplu chiar atunci când nu se uită unul la altul. Poate că ceea ce este între ei nu e atât de serios cum mi-am închipuit eu?

Cu un zâmbet neaşteptat, unul dintre tipii aceia care arată ca un star porno merge de colo-colo cu o sticlă nouă de bourbon, umplând paharele goale...

Un vas turistic pluteşte pe apele argintii ale râului. Aspectul lui îţi trezeşte în minte scene cu oameni care au trăit cu secole în urmă, cu pălării în trei colţuri şi pelerine ciudate, sărind în bărcile cu vâsle în întunericul nopţii. Dar priveliştea asta nu mă entuziasmează. Dimpotrivă, mă simt trist. În timp ce norii, care par a fi coborât atât de jos încât ating acoperişurile turnurilor şi ale clădirilor mai înalte, îşi schimbă locul şi formele, aşternându-se orizontal deasupra râului, mi se pare că ferestrele Luvrului se clatină. Cerul care pare să apese pământul mă deprimă. Aş vrea să alunec încet şi să ies de aici, plutind pe fereastră. Parisul mi se pare de nesuportat în tristeţea mea. Nu mă uit cu atenţie la nimeni din grup. Ca om devastat de suferinţă, nu sunt interesat decât de ceea ce se află departe la orizont...

Deodată, se deschid cele două aripi ale uşii batante de lemn în stilul *art nouveau*, cu un model care repetă ovaluri şi dreptunghiuri. Căpcăunii de pe marginile camerei se strâng laolaltă, într-o aşteptare plină de respect.

Ne uităm cu toţii curioşi spre uşă.

O femeie... Tocurile înalte îi ţăcăne pe podea. Are cincizeci şi ceva de ani, dar ca mai toate franţuzoaicele e subţire ca o scândură... Vârfurile elegant retezate ale părului negru sunt ondulate înăuntru la nivelul umerilor... Cu un mers lipsit de orice şovăială, se apropie de noi în rochia ei scurtă, gri, cu guler rotund, pe care o poartă cu o siguranţă de sine de invidiat. Se opreşte în faţa noastră.

E încălţată cu nişte pantofi ca de balerină, dar cu tocuri. Ciorapi de culoare închisă, clasici, dar cu linii verticale cochete... Îşi ţine sprâncenele ridicate într-un mod ciudat, ca pentru a contrazice pe cineva în mod constant. Are un zâmbet politicos şi distant care arată de parcă i-ar fi fost lipit pe faţă. Uşoarele pliuri de sub bărbie îi trădează vârsta. Cu mândria unei gazde şi într-o engleză cu accent franţuzesc, ne spune bun venit, fără să se adreseze nimănui în particular. Apoi, ca şi cum tocmai şi-ar fi amintit un detaliu plăcut al ceremoniei, a spus:

– Scuzaţi-mă, dar înainte de orice am să-mi iau şi eu un pahar.

Şi toată lumea din jurul ei începe să se agite în jur, cu o politeţe febrilă.

Francezul meu (cel pe care în Havana îl poreclisem Burtă-Strălucitoare) se ridică de pe scaun.

Eu stau aşezat.

Gesturile elegante ale franţuzoaicei, când trece pe lângă mine, mi se par exagerate. De fapt, le găsesc întrucâtva agresive... Parcă spune: „Sunt importantă, acum trec pe aici, sunt foarte importantă". Aşa e tipul acesta de oameni. De pildă, mâna ei, rigidă de atâta eleganţă, se mişcă de parcă ar vrea să-l atingă uşor pe nefericitul care s-a nimerit să stea în calea ei, lipsit de orice tact; dar este atât de puternică

încât îl împinge, și uneori îl strivește pe cel care a îndrăznit asta, fără măcar să fie nevoie să-l atingă.

Ah! Cunosc privirile astea disprețuitoare: o asemenea persoană vrea să-ți transmită că e mai presus de tine, că n-are nici o teamă de tine, și parcă îți spune: „Nu poți să mă păcălești, știu totul despre tine și știu tot ce poți face". Cu alte cuvinte, o asemenea persoană e centrul universului.

Uf! Nu contează...

De parcă mi-ar păsa de asta... În acest moment, sunt în altă parte. Mă uit cu oboseală la lumea asta care se maimuțărește jalnic din vârful norului cenușiu unde m-a adus sufletul meu zbuciumat...

Cu același zâmbet și făcând un gest în aer cu un pahar plin cu o băutură maronie, ea a început astfel:

– Doamnelor și domnilor, am vrut să ne reunim în acest loc.

Timbrul vocii ei s-a schimbat dintr-o dată. Era o voce mai adâncă, sigură, ca aceea a unui manager...

Dar, după cum mi-am dat seama după câteva clipe, propoziția era într-o turcă foarte ușor de înțeles și părea că mi se adresează direct. Pe când mă gândeam cu mirare la asta, le-a spus același lucru celorlalți în engleză. Apoi a făcut un gest cu mâna pentru a-și invita oaspeții să se așeze pe canapeaua de piele și pe celelalte locuri.

Ea a rămas în picioare.

– Înainte să trecem mai departe, am vrut să-i cunosc personal pe toți cei implicați în afacerea asta. Aceasta va fi întrunirea finală.

Vorbea în turcă în timp ce se uita la mine cu zâmbetul ei înghețat și privirea aceea de vulpe. Apoi a trecut la engleza cu accent franțuzesc. Mi-am spus în minte, scoțându-mi puțin capul din norul cenușiu: „Ha! Încă o artistă, pardon, actriță. Ticăloasa asta o să ne joace așa tot timpul".

– Ar mai putea fi câțiva turci care își amintesc de tatăl meu, Șevki Kurdul. Era cel mai vestit dintre hoții de

buzunare... Era și rafinat, și foarte talentat la furat; desigur, cu talentul ăsta ar fi putut căpăta multe slujbe. Dar nu era nimic de făcut, îi plăceau lucrurile astea, chiar dacă nu se potriveau cu eleganța lui, îi plăcea să fie pe stradă. „Fetițo", îmi spunea, „nici jocurile politice și nici acrobațiile astea de vânzare-cumpărare nu sunt atât de cinstite și de interesante ca afacerile noastre". Îi plăcea să se laude cu meseria lui. Era... cum să spun... entuziast. Ne aduna în jurul lui serile, ca un *enfant* – scuzați-mă! ca un copil, vreau să spun, și ne vorbea despre invenția zilei. De pildă, ne spunea cum îl păcălise pe un fraier în troleibuz. Desigur, ca și mulți alți bărbați entuziaști și copilăroși (aici sprâncenele ei s-au mișcat arătând dispreț pentru toți bărbații, inclusiv pentru tatăl ei), avea un vis: un jaf de mari proporții. Spre deosebire de alți bărbați, tatăl meu își urmărea cu perseverență visul. De fapt, știa și locul pe care voia să-l jefuiască și ce-i trebuia pentru asta... Toată viața lui – o viață de visător, ca a romanticilor de pe timpuri – a vrut să jefuiască un singur loc. Ca și cum s-ar fi îndrăgostit de locul ăsta, a plănuit lovitura ani de zile. O dată chiar a venit aici în Franța, sperând să găsească niște planuri de care avea nevoie. Le-a obținut... dar n-a fost în stare să se abțină. A încercat să fure și de la francezi. Dar a fost prins și a stat în închisorile franceze... Când s-a întors acasă, era foarte entuziasmat. Ne-a spus că, după ce își punea în ordine câteva treburi mărunte și strângea ceva informații din locul în care lucrase mai înainte, aveam să emigrăm în Franța. Așa-zisul lui loc de muncă precedent era Strada Băncilor sau, oficial, bulevardul Voyvoda. Deși îi învățase pe mulți meserie și ar fi putut să-i pună la treabă pentru el, continua să lucreze, sărind din troleibuz în troleibuz. Trecea cu eleganță de la un buzunar la altul. La un moment dat, când ne-a adus aici, a spus: „Începem în curând, așteptați-mă!" și s-a întors în țară. Dar nu s-a mai întors. Pentru că chiar atunci a avut loc în Turcia o lovitură de stat. Nu mi-am mai văzut niciodată tatăl. Nu știu ce s-a întâmplat, dar amintirile mele despre el au devenit

din ce în ce mai vagi și în cele din urmă au dispărut. Până când, recent, am primit ceea ce a lăsat pentru mine... Ca să scurtăm povestea, voi veți îndeplini acum marele său vis, planul pe care l-a pus la cale atâția ani, folosindu-vă de cunoștințele lui. Dragul meu tată ar fi probabil foarte mulțumit dacă ar putea vedea asta.

Era emoționată în timp ce spunea ultima frază. Cu fruntea sus, probabil că și ea se uita cu mândrie în locul pe care îl contemplasem și eu mai înainte, la linia schimbătoare a orizontului invadată de norii de deasupra Luvrului.

Înainte să înceapă să vorbească, femeia păruse a fi o franțuzoaică încuiată, dar cum a deschis gura și-a dat la iveală adevărata fire. Mai ales când a părut atât de mândră de originile ei într-o familie săracă din mahalaua Dolapdere.

„În mod sigur, tatăl ei i-a arătat secretele meseriei pe vremuri și a pus-o la treabă. În mod sigur așa a făcut avere. Dacă ai cerceta, probabil că ai descoperi și că soțul ei a fost tot un hoț și că ea i-a făcut felul deja. Ar trebui să verificăm dacă mai avem portofelele la plecare", m-am gândit eu. Mi-a plăcut gândul acesta foarte mult și, ținându-mi pentru un moment respirația, am zâmbit cu buzele strânse.

Șeful s-a ridicat ca un actor căruia i-a venit rândul, s-a întors spre ea și și-a ridicat paharul.

Ne-am ridicat cu toții paharele. Eu am făcut gestul cu mai puțină tragere de inimă. Mi se părea plicticos teatrul acesta ieftin. Dar m-am complăcut în acel joc. Doar profesionalismul meu mă reținea acolo (sau, așa cum văd mai limpede acum, faptul că nu eram capabil să-mi exprim cu claritate și putere gândurile, slăbiciunea care mă făcea să nu-i contrazic pe cei din jur).

Ea s-a uitat la mine ca și cum ar fi fost pe cale să facă o glumă și a zis:

– Domnilor, vom jefui Banca Centrală din Istanbul.

Apoi și-a golit paharul dintr-o sorbitură. Nu eram surprins. Așteptasem propoziția asta de ceva vreme. Am continuat să o privesc.

Ea s-a uitat brusc la mine. Afurisita simțise că o fixam.

I-am zâmbit cu aerul cuiva care vine din aceeași țară, sincer și înțelegător, apoi mi-am întors capul, liniștit. Am început să mă uit la forma aproape rotundă a unui nor care-și arunca umbra deasupra ferestrelor de la etajul de sus al Luvrului.

Viața mergea mai departe pe bulevardul din fața Luvrului. Cerul ciudat, gri strălucitor, acoperea totul.

Deodată, am auzit vocea joasă a șefului nostru chiar lângă urechea mea:

– Aș vrea să operezi într-un depozit în următoarele trei zile. Modelele de seifuri de la bancă sunt atât de vechi încât de-abia am putut găsi câteva aici. În afară de câteva exemplare de la fabrica din Anglia, care s-ar potrivi într-un muzeu, nu mai există altele. Cele din Istanbul provin tot din acea fabrică.

În cele din urmă, marginea norului și-a modificat forma, ajungând să semene cu capul unui câine. Un câine cu pelerină...

Mi-am ridicat capul și m-am uitat la șeful meu. Și el privea Luvrul...

O noapte la Paris

Seara, în clubul foarte la modă în care fuseserăm invitați, sub luminile roșii estompate și având în față un fundal de imagini care se schimbau mereu, dispărând pe nesimțite, lucrurile pe care le-am văzut după ce am savurat meniul franțuzesc inevitabil, cu mâncăruri cu carne și vin, mi-au demonstrat că nu învățasem nimic în viața aceasta, că mă născusem copil și că aveam să mor tot copil.

Suntem într-una din zonele înguste și lungi ale localului. Pe laturile unei mese albe care se întinde de la începutul la capătul holului sunt canapele destul de late pentru a te putea tolăni pe ele, cu multe perne. Au pus o față de masă de un roșu strălucitor pe masa lăcuită în alb, iar deasupra, tacâmuri strălucitoare într-o ordine militărească, furculițe, cuțite, farfurii... Doar masa și tacâmurile strălucesc, în rest totul, inclusiv fețele și trupurile noastre, e cufundat într-o penumbră roșiatică...

Mai este o secțiune mai mare, probabil folosită ca ring de dans, chiar la capătul mesei, sau mai degrabă la capătul acestui hol lung. Mi-am dat seama că holurile acestea erau dispuse ca degetele unei mâini. Podeaua zonei din mijloc, a palmei mâinii, cum ar veni, primește destulă lumină cât să fie separată de zona întunecată printr-o linie clar delimitată. Muzica e deocamdată slab auzită. O muzică lentă, cu accente orientale îndepărtate... În colțul opus locului care părea fi un ring de dans au așezat o canapea foarte lungă și lată, într-o penumbră din care de-abia se văd pernele rotunde. Mai e un bar mic și misterios la capătul canapelei. Barmanul e înalt și masiv. Nu-i pot vedea fața în întuneric.

Scările rotunde, unite cu un spațiu nevăzut prin bare subțiri de oțel, la dreapta holului îngust în care ne aflăm, îmi dau un sentiment de neliniște.

Falsa noastră aristocrată cu originile în Dolapdere, îmbrăcată într-o rochie neagră destul de decoltată, se uită la noi, dar cercetează și locul cu o privire atentă, în timp ce-i spune ceva iubitei mele care stă lângă ea.

Mă uit la iubita mea cu coada ochiului, la fata aceea răsfățată, cu părul scurt. Probabil din cauza luminii slabe nu se vede vânătaia pe care i-am făcut-o pe față. Nu există nici o urmă de mânie în mișcările ei. Dimpotrivă, mi se pare puțin melancolică, de parcă și-ar fi reluat timiditatea copilărească de mai înainte. Firește, fața ei – fir-ar să fie – a devenit și mai frumoasă. Nu mă pot stăpâni să nu mă uit la ea.

Dar ea nu mă privește. Își ține capul aplecat în timp ce-i vorbește femeia, ca și cum ar fi puțin stânjenită, așa cum era și cu mine la început...

Mă gândesc că nu am mai văzut-o de mult în starea asta.

Chiar înainte să ne despărțim, mă uitam la ea uneori și mă gândeam că femeia aceea avea acum avea o strălucire diferită, mai puternică decât înainte, după toate lucrurile în care o amestecasem. Se schimbase, iar fata aceea zăpăcită din primele zile – fata de care fusesem atras, de care mă îndrăgostisem – dispăruse. Ce ciudat că după tot ce s-a întâmplat, după ce marea scenă a despărțirii a zdruncinat totul, încă mai sunt atras de fata aceasta la fel ca în primele zile. Și totuși nu vreau să mă duc la ea, să o ating, doar privesc.

Acum nu mai suntem împreună, și, chiar dacă încă mai simt pentru ea dorința aceea de demult, când o privesc, nu sunt sigur că de ea îmi e dor. Pentru mine, ea e acum în spatele unei perdele de foc care m-ar arde dacă aș atinge-o... Îmi este foarte greu să fac față acestei despărțiri, și suferința asta mă roade pe dinăuntru.

Din fericire, roșcatul e în altă parte.

Iar fata, căreia angajatoarea noastră îi acordă atâta atenție acum, e relaxată...

Mă uit la rochia angajatoarei noastre, care își dă aere de regină, e o rochie ambițioasă pentru vârsta ei, dar încă îi stă bine. Prin decolteu se întrevăd niște sâni care să nu fi suferit nici o operație estetică, gâtul i se înclină cu eleganță înainte, iar armonia gesturilor ei în timp ce vorbește e plăcută vederii...

„Totuși", mă gândesc, cu o senzație de oboseală pe care nu o pot alunga, „în orice face femeia asta există o vanitate falsă, o chestie care îți provoacă repulsie". Nemulțumit de acest gând, pun interesul ei față de iubita mea pe seama sentimentelor ei materne nesatisfăcute și reflectez la singurătatea pe termen lung a persoanelor ambițioase.

Cum e de așteptat, după ce se termină cina, câțiva se duc la bar. Alții, care nu sunt din grupul nostru, se fâțâie de colo-colo, cu hainele lor luxoase și privirile lor disprețuitoare.

Vreau să mă duc la toaletă și să-mi văd în oglindă fața, pe care nu mi-am mai privit-o de mult. Mă gândesc: „Poate că mă adun dacă beau suficient de mult cât să uit de orice..."

Coridorul e slab luminat... Văd o pereche giugiulindu-se chiar sub una dintre lămpi și se vede că au ajuns destul de departe. În spațiul care se deschide chiar lângă ei este încă un hol îngust și lung cu o masă. Dar nu mai sunt farfurii, nu mai e nimic pe suprafața albă a mesei... o femeie stă întinsă acolo, complet goală... Iar pe ambele părți ale mesei sunt doi bărbați, adulmecând, sărutând și lingând încet trupul femeii. Apoi, deodată, încremenesc de surpriză. Pentru că bărbații își ridică frunțile și, în timp ce continuă să o mângâie pe femeie, încep să se sărute cu frenezie.

Am mai văzut scene similare mai înainte, dar de data asta m-am simțit ciudat. Și, în timp ce mă uitam la plăcile de ceramică din baie, care aveau motive roșii pe un fundal auriu, m-am gândit: „Cicatricele pe care mi le-a lăsat fata asta în suflet m-au schimbat. Când suntem răniți, viziunea noastră asupra lumii se schimbă; pentru că ne dăm seama că lumea nu ne privește așa cum ne închipuiam. Slăbiciunea noastră în fața lumii face suprinzător de insuportabile lucrurile de care nu ne păsa mai înainte".

Sau poate acum îmi amintesc că am gândit astfel.

Oricum, după ce am stat acolo un timp – ca întotdeauna –, când m-am întors, am văzut că pe canapea se așezaseră tot felul de indivizi cu pretenții. Nu mă mai puteam tolăni acolo să-mi vin puțin în fire. Enervat, m-am dus către bar. După câte înțelegeam, cei câțiva bărbați care stăteau pe marginea canapelei purtau o conversație aprinsă, de fapt, se certau. Pe când treceam pe lângă ei, am auzit o propoziție de genul: „Dumnezeu se poate face înțeles și cu un singur cuvânt". Cel care spusese asta era un tânăr cu ochelari. Avea gulerul larg deschis. Vorbea cu ceilalți bărbați care se tolăniseră pe canapea, cu picioarele desfăcute și gulerele cămășilor descheiate.

Lângă tânăr era o femeie care-și legăna gleznele prin aer ca o fetiță, stând întinsă pe burtă pe picioarele celorlalți. Nu avea nimic pe ea în afară de un slip minuscul cu un șiret care-i trecea printre fese. Îi ținea mâna tânărului care stătea nemișcat în timp ce vorbea și-i sugea lasciv degetele; de fiecare dată când degetele ieșeau afară, se vedea strălucind pe unul dintre ele un inel cu o piatră mare și verde, înainte de a dispărea din nou în gura femeii.

Am zâmbit și am trecut pe lângă ei.

În acel moment, francezul, apărut ca din senin lângă mine, m-a luat de braț și mi-a zis:

– Nu mai lua în seamă astea, prietene....

– Ce să nu iau în seamă?

– Nimic din toate astea. Pentru că oricum nu au nici un sens.

Francezii... Spun că viața nu are nici un sens, că totul e absurd, că lumea poate să se ducă dracului, și pe urmă nici nu te poți apropia de ei din cauza aroganței lor.

M-a tras afară și pe urmă în josul scărilor.

M-am uitat în jur după iubita mea, speriat. Gândindu-mă la ceea ce văzusem, voiam să plec din locul acela imediat –

nu mai voiam să văd asemenea scene, din care ar fi putut face parte şi ea. Dar nu am putut rezista diavolului care încerca să mă rănească şi mai tare, acelui monstru din purgatoriu care-mi purta paşii, nu puteam să nu mă uit în toate colţurile ascunse. Eram excitat şi în acelaşi timp sufeream. Oare m-aş fi simţit mai bine sau mai rău dacă aş fi văzut-o făcând dragoste cu altcineva, nu cu roşcatul? Ce mi s-ar părea mai înjositor pentru mine? Şi de ce continuam jocul acesta care mă afunda din ce în ce mai tare? De fapt, nici nu eram capabil să gândesc. Cu o surescitare inexplicabilă şi chinuit de o senzaţie ca o gheară care mă strângea de gât, împiedicându-mă să respir, voiam să aflu ce se întâmplă. Dacă aş fi văzut-o cu altul, cine ştie, poate că aş fi fost uşurat, cum se întâmplă când eşti lovit de un dezastru de care te-ai temut timp îndelungat. Sau poate că mi-aş fi pierdut minţile. Din fericire, nu erau acolo. Vreau să spun că nici roşcatul nu era. Cu o ciudată dezamăgire, m-am gândit că fusesem înşelat, că avuseseră un plan să se întâlnească în altă parte. Sau poate se retrăseseră într-o cameră secretă dinăuntru... Era insuportabil. Simţeam că nu mai pot. Aş fi preferat să o văd la masa noastră cu nişte străini. Nu ştiu. Nu ştiu...

Am văzut două femei care dezbrăcau un bărbat întins pe tăblia albă a mesei. Nu era una dintre femeile astea... Îmi era cumplit de greaţă. Mai văzusem asemenea partide de sex înainte, şi îmi fusese uşor să mă alătur lor şi să mă las dus de val. Dar acum repulsia şi oboseala mea creşteau şi mă simţeam sufocat de tot ce era în jur. Totuşi, cum mă sfătuise francezul, am trecut mai departe şi am urcat la etajul de sus.

Primul lucru pe care l-am văzut când am urcat a fost un trio de trupuri despuiate: uriaşul de la bar cu muşchii umflaţi ca nişte baloane şi două femei înalte şi frumoase.

Doi bărbaţi aşezaţi în faţa lor purtau o conversaţie serioasă, sorbind din băuturile lor ca şi cum ar fi fost într-un bar oarecare.

Chiar lângă bar, aproape de podea, am văzut un loc pe care fusese pus un pat uriaş capitonat cu piele roşie, iar pe patul acela, mai mulţi oameni care se mângâiau, se pipăiau, se sugeau şi se lingeau unii pe alţii, printre multe altele. Era o orgie în care intra cine voia. M-am uitat la ei fără să simt nici o dorinţă. Am văzut mai mulţi bărbaţi deasupra unei femei. Mi s-a tăiat respiraţia. Temător, m-am tras mai aproape. Nu-i puteam vedea faţa în întuneric. A trebuit să mă duc lângă pat şi, cu inima bătând ca şi cum ar fi fost gata să-mi explodeze, mi-am aplecat capul printre trupurile bărbaţilor. Din fericire, nu era iubita mea. La un moment dat o mână care a apărut de undeva din dreapta a început să mă pipăie între picioare. Surprins, am văzut o femeie – din fericire, o brunetă, nu era ea – care se lăsa în voia unui bărbat şi încerca să mă atragă şi pe mine în împreunarea lor. M-am tras deoparte, zâmbind ca pentru a cere iertare. Deja se agăţase de altcineva...

Apoi l-am văzut pe roşcat care lingea cu lăcomie o pulbere albă de lângă o măsuţă aşezată lângă pat. Am respirat uşurat. Iubita mea nu era nici acolo. De fapt, nici nu mă aşteptam la aşa ceva. Nu era atrasă de lucrurile acestea. Atunci, de ce o căutam? Pentru că nu mai aveam încredere în nimic. Mă gândeam: „Asta e viaţa, toţi cedează poftelor, la un moment dat". Apoi, pe o latură neocupată a patului, am văzut-o pe angajatoarea noastră. În ciuda petelor brune care-i acopereau spatele, trădându-i vârsta, trupul ei era în formă. Se aplecase între picioarele unei tinere. Doar atunci mi-am dat seama de ce fusese atât de interesată de iubita mea. Sentimentele acelea materne şi aşa mai departe... De ce am fost atât de naiv şi nu mi-am dat seama? Ce fel de jefuitor de bănci sunt eu? Ce sunt eu?

– Fii atent cum vorbeşti!

– Vă spun cum a fost.

– Cumva, îmi plăcea de femeia asta.

Eram supărat.

– Ia ascultă, grăsane, am zis, încerc să vă spun trista mea poveste. Asta nu-i o fantezie care să te ajute noaptea pe sub pătură să te joci cu scula ta, în cazul în care o găseşti. În

afară de asta, fii sigur că ea n-ar da nici o ceapă degerată pe un prăpădit bătrân ca tine.

Da! E greu de crezut că exact asta i-am spus deşteptului din celulă. Nesocotind bunele maniere pentru prima dată.

Dar el n-a răspuns. A scuturat din cap, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Pentru numele lui Dumnezeu!" S-a ridicat cu greu. S-a dus la baie şi a urinat, apoi a tras un vânt răsunător. Probabil voise să verifice dacă scula lui mai era acolo.

Tulburat, m-am ridicat să mă întind puţin.

Bogătaşului, care era aşezat de partea cealaltă a mesei, i-au sticlit ochii, îi trecuse prin cap o idee. Nu m-am înşelat. Când bătrânul a venit înapoi, s-a repezit să ne propună:

– Dacă vreţi, pot să termin de spus povestea mea. E momentul perfect. În regulă... Nu vă mai uitaţi aşa la mine. Lăsaţi-o baltă! Uitaţi ce am spus, da? Vanitatea e un element de bază în lumea asta. În afară de asta, aş putea fi ucis într-una din zilele astea pe coridor, şi aş muri neîmpăcat. Ascultaţi-mă puţin, ca să... Nu am nici măcar dreptul ăsta? Ce v-am făcut, băieţi?

„Ai muri neîmpăcat! Ha! Dumnezeule, îţi admir evaluările... Deci ticălosul ăsta va fi pedepsit exact în felul în care mi s-a părut potrivit pentru el. De fapt, este deja pedepsit: neîmpăcat... Vede cum toată viaţa lui s-a transformat în gunoi, şi nu poate face altceva decât să recunoască asta şi să se căiască. Aşteaptă şi-ai să vezi... Dorinţa ta de a fi acceptat şi slăbiciunea ta idioată or să te facă să suferi şi mai tare!" m-am gândit şi m-am bucurat în sinea mea.

Din fericire, bătrânul grăsan gândea la fel, şi n-a vrut să renunţe la povestea mea şi s-o întrerupă cu altceva.

Prefăcându-se trist, a zis:

– Nu te pot lăsa să spui altă poveste, prietene, în special când vorbim despre o asemenea femeie. Şi ar fi împotriva regulilor: cineva nu poate începe o nouă poveste până când nu s-a sfârşit cea care este în curs.

Bogătaşul, întinzându-şi degetele de la picioare ca şi cum s-ar fi pregătit să sară, s-a ridicat brusc în picioare. Şi

de data asta se înfuriase... Mi-am zis: „Ha! O să înceapă să înjure din nou şi o să vorbească întruna; şi o să scăpăm de el şi de povestea lui definitiv".

Dar tipul n-a vorbit. Cine ştie cum a reuşit să se stăpânească. Rămăsese cu gura deschisă. Nu se ştie ce-i trecea prin minte, dar nu mai era furios ca în primele zile.

Dar am auzit o altă voce chiar lângă noi:

– Vreau să-l ascultăm, a zis Ismet. Poate că e greu, dar aş vrea să aflu, aş vrea să se deschidă şi să arunce afară momentul acela dinăuntrul lui. De fapt, nu-mi place, dar poate că există un loc în care se poate salva pe sine însuşi. Poate că pedeapsa lui e diferită de ce ne-am închipuit noi. Şi pe urmă... pe urmă, să fiu cinstit, m-am plictisit de povestea asta cu aventuri.

Linişte de plumb... Asta este scena: bătrânul vine din direcţia toaletei, potrivindu-şi elasticul şortului cu mâinile lui pline de vene, are faţa încreţită de gânduri, obrajii căzuţi, ochii pe jumătate închişi.

Gura bogătaşului este pe jumătate deschisă şi privirea lui care trădase mai înainte o furie reţinută exprimă acum surpriză. Stă în faţa patului lui, cu încordarea-i obişnuită. Trupul îi e uşor frânt de mijloc.

Ismet îşi ţine coatele pe genunchi şi se uită la bogătaş cu capul uşor ridicat. Din locul în care stau, îi văd capul cu părul tuns scurt şi nasul teşit.

Dar nu îmi mai amintesc în ce stare eram. Poate că eram obosit, exact aşa cum sunt acum când scriu această parte a poveştii.

– Fiecare îşi decide propria-i pedeapsă.

Aceeaşi voce iarăşi.

– Adică? am întrebat.

– Adică nu e nimic de făcut.

– Ce vrei să spui? am insistat.

– O să ne supunem! a strigat bătrânul, ca şi când ar fi încercat să-şi verse nervii pe mine.

Urmarea poveștii bogătașului

I

În acel timp, individul nostru stătea pe scaun. Își legase părul de la ceafă într-o coadă de cal. Pe când mă uitam la el, mi s-a părut că furia i se mai potolise.

– Nu îți mai amintești unde ai rămas, nu-i așa?

Vocea aceea disprețuitoare era, fără îndoială, a bătrânului.

– Îmi amintesc, dar... Mă întreb dacă ar trebui să încep cu începutul. Pentru că prima dată m-ați înțeles greșit.

– Dar scurtează-o... Sunt închis aici pentru plănuirea unei crime. Nu face din mine un ucigaș adevărat.

– Bine, bine. Ei bine, vă amintiți de femeia aceea, da? Femeia care făcea curățenie?

– Spune, omule. Nu te mai uita la mine ca pentru a cere aprobare tot timpul...

– Ha! Blestemata aceea de femeie, afurisita, într-o zi și-a adus fiica în biroul meu.

– Te-ai lăudat că era spioana ta.

– Dar nu mă lași să vorbesc... Ismet, spune ceva, pentru numele lui Dumnezeu!

– Bine, mă rog... Femeia aia avea încredere în mine, și-a lăsat fetița acolo și s-a dus în altă parte a clădirii. Ca să fiu cinstit, nu voiam s-o încurajez pe fetiță și nici să intru în vreo încurcătură. Mi-am luat ziarul și băutura și am început să mă uit la ea pe furiș în timp ce sorbeam din paharul cu whisky. Voiam să nu mă deranjeze și să nu strice nimic din jur... Haide, ce-ar fi să bem și noi ceva!

...

Vreau să spun că mai întâi stătea acolo, sfioasă. Dar pe urmă și-a ridicat capul și a început să se uite în jur și la mine. Apoi n-a putut rezista și s-a ridicat în picioare. A început să se uite mai întâi la rafturile cu cărți, târșâindu-și picioarele. Când a văzut că nu o bag în seamă, a devenit din ce în ce mai îndrăzneață. Apoi și-a plecat capul și a început să dea ocol camerei, atingând cu o mână biblioteca, rafturile și laturile mesei și scaunul meu.

N-am mai putut să mă abțin când a trecut pe lângă mine pentru a patra oară și am oprit-o în loc.

– Stai jos! am zis. Ești destul de mare. Stai cuminte... Uite, acolo sunt niște reviste.

Ea s-a așezat, cu capul aplecat.

Eram puțin necăjit. Nu-mi plăcea s-o văd în starea asta. Dar aveam dreptate. Trebuia să-i spun ceva, nu? Oare-mi era teamă de o fetiță? Am cerut un suc unei secretare care încă mai avea în sarcinile ei să-mi răspundă la telefon. Apoi, din cine știe ce motiv, am început să mă enervez în timp ce fetița își leorpăia sucul cu zgomot.

– De ce nu mergi la școală? am întrebat tare.

Fetița s-a speriat. M-am gândit că eram un idiot. Apoi am râs de mine. Vreau să spun, mi se părea că sunt un caraghios. Puteți să credeți asta? Trecuseră cel puțin zece ani de când nu mai vorbisem cu un copil. Să nu vorbești cu un copil zece ani... Cred că e prea mult! Băieți, copiii sunt importanți! Dacă vorbești cu un copil din când în când, asta îți luminează viața...

M-am trezit râzând. Uite cine vorbea.

– Nu râde. Așa este. Când suntem preocupați de propria noastră aroganță... OK, nu vă uitați la mine așa. Ce spuneam? Propria mea voce mi se părea caraghioasă. Ca și cum aș fi vorbit cu portarul. Portarii nu te înțeleg dacă nu vorbești cu ei foarte tare, subliniind fiecare cuvânt. Chiar dacă înțeleg, nu le pasă. Se uită la tine ca la o persoană slabă, pe care nu merită s-o asculți. Tonul vocii tale e foarte important când vorbești cu oamenii care îți sunt inferiori... Cuvintele ar

trebui să iasă din gura ta răspicate, aspre... Și rostite ceva mai tare decât ar fi nevoie... Foarte bine. Zâmbiți, văd că nu mă credeți... Mă doare-n cot. Mă rog. Am abordat-o pe fată din nou, de data asta vorbind mai încet. Mersese la școală timp de doi ani. Dar încetase să se mai ducă de ani întregi. N-am mai zis nimic. Și am continuat să beau. Ce puteam să zic?

Ea a început să se joace cu *presse-papier*-urile ornamentale. Le împingea cu degetele într-o parte și-n alta.

Am păstrat tăcerea. De fapt, părea mai bine așa.

Totuși, se plictisise și ea. După puțin timp, s-a ridicat în picioare. A deschis una dintre vitrinele din fața ei. S-a întins să ia lucruri de acolo, mici sculpturi și statuete. A luat câteva și s-a uitat cu atenție la ele. De altele nu i-a păsat, le-a lăsat neatinse. Cine știe ce le poate trezi interesul copiilor?

Tot uitându-mă la fetița asta care se fâțâia prin încăpere și tot sorbind din băutură, am amețit. Copila se plictisese de obiectele pe care le găsise. S-a uitat la mine și a zâmbit. Atunci i-am observat năsucul și bărbia puțin ascuțită. Avea dinții foarte curați pentru o fetiță care stătea la periferia orașului. A început să deschidă și să închidă ușile dulapului, uitându-se la mine. Tresăream când trântea ușile. Dar eram hotărât să nu zic nimic de data asta. Nu mai aveam nici un chef să o cert.

Când mama ei a sosit, eram deja beat. Iar fetița continua să-mi dea ocol, atingând pereții cu mâna.

Faptul că nu m-am plâns în ziua aceea probabil că a încurajat-o pe maică-sa să o aducă și să o lase acolo în fiecare zi. Iar fata devenea din ce în ce mai îndrăzneață. La început obișnuia să se joace cu diverse obiecte, întrebându-mă ce sunt – lucruri despre care uitasem că există, precum o cutiuță provenind dintr-un magazin de antichități –, dar după aceea a trecut la întrebări personale. Nu mai era de ajuns să-i spun ce era un lucru sau altul. Trebuia să-i explic de ce se afla acolo, cine mi l-a dat, ce relație aveam cu acea persoană, și așa mai departe. Și explicam totul cu o răbdare pe care nici eu nu o înțelegeam.

Și pe când îi explicam astea, prieteni, eram surprins eu însumi. Pentru că vedeam că lucrul pe care mi-l arăta nu însemna nimic pentru mine, și îmi venea să râd în sinea mea. Nu eram capabil să-mi dau seama de ce îl ținusem într-un colțișor atâta vreme. Am înțeles, domnilor, că toate fleacurile pe care le păstrasem cu atâta grijă ani întregi nu însemnau nimic pentru mine. Copila aceea, întrebându-mă despre toate acele lucruri, mi-a arătat că nu aveam nici un trecut. Trecutul era dispărut pentru mine, sau fără îndoială că nu dădeam doi bani pe el. Aș fi putut foarte bine să arunc totul la gunoi, fără nici o ezitare. În afară de butonii pe care mi-i făcuse cadou soția mea la prima noastră aniversare și pe care nu i-am purtat niciodată. Îi am aici. Poate că am să vi-i arăt mai târziu.

Ziua aceea a trecut așa. Mama fetiței, care o lăsase acolo ca să nu-i deranjeze pe alții, îmi ghicise caracterul ca și cum ar fi fost un agent secret: și anume înțelesese că fusesem ani la rând o marionetă nefolositoare și că n-aveam să protestez.

Mă îmbătam fără să-mi pese și o urmăream cu privirile pe fetiță care scotocea prin toate colțurile camerei. Începusem să mă obișnuiesc cu ea. Știți, îmi lipsea prezența ei atunci când nu venea. Era acolo câteva zile pe săptămână, jucându-se cu tot ce era în jur și cu mine.

Într-o zi i-am dat spioanei mele niște bani pentru fetiță. Să-i cumpere niște haine mai bune. Să o ducă la coafor ca să-i aranjeze părul. Să-i taie unghiile și așa mai departe...

– O aduci aici. E îmbrăcată ca vai de capul ei... Trebuie s-o aranjezi un pic, i-am zis femeii.

Dându-și seama că mă obișnuisem cu fetița, că îmi făcea bine să stau cu ea, afurisita de maică-sa profitase de asta, făcuse o aluzie spunându-mi:

– Domnule, nu cred că o să-mi mai aduc fata aici, n-are cu ce să se îmbrace. Îi e rușine de asta, jur... Și ce să facă ea aici cu un domn ca dumneavoastră? Mai bine s-ar juca împreună cu copiii din cartier. Or fi ei hoți, dar...

Afurisita... E de necrezut cum femeile recurg la stratageme de-astea ieftine fără măcar să se ascundă. De fapt,

nu pot să înțeleg cum noi înșine, prieteni, după ce le-am ghicit trucurile, ne pretăm la aceste jocuri ca și cum n-am ști despre ce e vorba. Hmm! Ce ziceți? Nu e caraghios? Facem asta ca să le protejăm pe femei? Ca să le amintim cu duhul blândeții despre puterea noastră? Hmm, dar facem asta cu atâta aroganță! Și credem că nimeni nu-și dă seama. Totuși, toate celelalte femei și chiar și bărbații mai efeminați își dau seama într-o clipă ce marionete nenorocite suntem. Ce ciudat!

Uitați-vă la mine, prieteni. Cred că de când am venit aici am devenit și eu arogant ca voi. Ha, ha! Fir-ar să fie! Nu pot spune nimic ca lumea. Tot timpul trebuie să vorbesc așa. De la voi am luat chestia asta. Singurul lucru care mai lipsește este ca și voi să râdeți acum de mine.

Regele aroganței se uita acum pieziș la bătrân, care de data asta nu părea a avea de gând să comenteze ceva. Doar s-a uitat la bogătaș, cu aerul că înțelegea.

Bogătașul a oftat și a continuat:

– Oricum, după cum am spus, fetița asta aducea puțină bucurie în viața mea. Când eram cu ea, mă purtam copilărește. Era frumos. În cele din urmă, chiar am început să-i cumpăr cadouri din magazine în care mai înainte nici nu voiam să intru. Haine, pantofi, agrafe mari pentru prins părul și așa mai departe.

Nu-i plăceau agrafele mari și colorate pe care i le cumpărasem; îmi spunea ce-i plăcea, iar eu mă duceam să-i cumpăr acele lucruri și altele asemănătoare. Făcea haz de hainele pentru copii pe care le cumpăram și îmi spunea că vrea să se îmbrace cu haine de domnișoară. Voia să poarte fuste scurte și să se dea cu parfum. Mai voia cosmetice și creme pe care le vedea în reclamele de la televizor.

Îi cumpăram tot felul de haine și pantofi, dar nu și farduri. Și îmi plăcea să-i ofer toate acele lucruri.

Cred că toată lumea era mulțumită.

În primul rând mama ei, pentru că devenisem o sursă de bani constantă, apoi fiica mea, pentru că devenisem mai

calm, și eu însumi, care eram plin de viață acum când aveam pe cineva cu care puteam să mă port copilărește...

A doua zi după ce-i cumpăram lucrurile, fata venea îmbrăcată cu ele. Eu îi ofeream încă ceva. Ea mă îmbrățișa și mă săruta. Devenisem atât de binevoitor încât îi salutam chiar și pe amărâții din jurul meu. Veneam la birou mai devreme decât la amiază, așa cum obișnuisem până atunci, plănuind cum să-i fac surprize. De pildă, ascundeam o pereche de pantofi frumoși într-un colț al unui dulap, apoi mă gândeam ce să-i spun ca să o fac să caute acolo.

De fiecare dată le găsea mai repede decât mi-aș fi închipuit, luând cadourile cu strigăte de bucurie, repezindu-se spre mine așa cum fac copiii mici, cu mare entuziasm, ca să mă îmbrățișeze și să mă sărute. Aș vrea să fi văzut cum venea spre mine. Dansa prin cameră cu darul în mână, apoi venea să mă sărute pe obraji, iar eu râdeam de bucurie. Doamne, ce grozav e să faci pe cineva fericit, mai ales pe un copil. Eram aproape fericit atunci. Nu aproape fericit; nu, de fapt, eram cu adevărat fericit. Cum nu mai fusesem de ani de zile... Nu mai vedeam nimic altceva. Nu mă mai gândeam la nimic. Era doar fericire, fără nimic altceva în spate. Știți ce înseamnă asta? Dar, fir-ar să fie, voi nu aveți copii. Nici nepoți. Ce facem noi aici? Nimic...

Brusc, ezită. Fața i se întunecă de părere de rău. Se uită bănuitor la noi și zise:

– Am greșit crezând că aș putea să vă explic asta.

Își întoarse capul și tăcu.

Ne uitam la el.

N-am vrut să arăt asta, dar toată vorbăria asta despre copii începuse să-mi trezească și mie amintiri triste. Primul și ultimul meu copil, pe care-l pierdusem, mi-a venit în minte. Dar, stați puțin, cum ajunsesem aici? Eram confuz.

Deodată, am auzit chiar lângă mine vocea răgușită a bătrânului, care păstrase tăcerea mai mult timp decât mă așteptam.

– În regulă, e de ajuns. E vremea să ne ducem la culcare.

II

A doua zi după ce am luat masa în tăcere, bogătașul s-a hotărât să-și reia povestirea. Spre deosebire de seara care trecuse, nu mai părea vesel. Avea umerii căzuți și părul ciufulit. Dar așa era el: incapabil să stea locului pentru o vreme, nici măcar atunci când părea devastat...

Nici noi nu aveam prea mult chef să ascultăm.

– Trebuie să spun că țineam la fată de parcă mi-ar fi fost nepoată. Țineam la ea ca la un copil, cu alte cuvinte. Ca la un copil care ar fi fost cumva al meu. Prieteni, cu ea începusem să am sentimente pe care nu credeam că le voi avea vreodată. Voiam să o fac fericită. Voiam să-i angajez profesori. N-aveam s-o trimit la școală în străinătate, cum făcusem cu fiica mea. Avea să crească acolo, cu mine. Voiam să o învăț lucruri pe care le credeam importante, dar pe care eu nu le făcusem. Poate că avea să învețe să picteze și să-mi facă portretul. Poate că avea să fie actriță... Cine știe... Și eu aveam să fiu acolo, și mai bătrân, aplaudând-o, fără să-mi pese că plâng în văzul lumii... Visam cu ochii deschiși. Nu știu. Nu știu...

Prieteni, voiam să o admire toată lumea. De ce? De ce gândeam așa? Iar ea se făcea tot mai drăguță pe zi ce trecea. Începusem să o iau cum mine prin magazine și să-i cumpăr tot ce voia.

Cumpăra și lucruri pentru prietenii ei din cartier.

Nu știam cine erau, dar nici nu-mi păsa.

E destul că ea nu vorbește despre ei, iar ei nu ajung în lumea noastră, mă gândeam. Prieteni, voiam să o păstrez doar pentru mine. Voiam ca ființa aceea plină de bucurie să fie în întregime a mea. După moartea soției mele fusesem tot timpul nefericit. La fiica mea nu mai puteam ajunge. Și nu aveam pe nimeni altcineva. Obosisem de atâta nefericire. Fata aceea putea fi cea care avea să aibă grijă de mine, de nenorocitul care stă acum în fața voastră... Atunci, de ce am făcut asta? De ce?

A început să plângă.

Deși nu-mi păsa prea mult de el, în clipa aceea mi-a fost milă de bogătaș. Dar nu puteam înțelege.

Ne uitam toți la el cu milă. Chiar și bătrânul se încruntase.

A plâns în hohote, ca un copil. Apoi s-a spălat pe față ca să-și mai revină. A băut întâi din sticlă, apoi din pahar. Iar când s-a calmat, ne-a turnat și nouă de băut.

Am băut în tăcere.

Acum îi curgeau lacrimile pe față în tăcere, în timp ce se plimba prin cameră.

Căzuserăm cu toții pe gânduri. Eram afectați. Nimeni nu vorbea. Și ce-am fi putut spune? „Și-atunci de ce-ai făcut asta, ticălosule?“ Sau ce? Nu! Poate că am fi putut spune: „De ce sunt oamenii făcuți astfel? Când o să înceteze nebunia asta?“ Asta e. Dar pedepsele sunt făcute să fie îndurate. Încă mai cred în asta: cel care aduce suferință în lume trebuie să sufere.

În cele din urmă s-a așezat și a respirat adânc de câteva ori. Părea mai calm. A început să se uite la peretele despărțitor dincolo de care se aflau toaleta și chiuveta, în loc să se uite la noi cu privirea lui rătăcită.

– Până într-o zi, când totul s-a întâmplat chiar după ce mama ei a lăsat-o cu mine. În ziua aceea era mai drăguță decât de obicei. Era prea frumoasă. Era fardată cu fardurile acelea ieftine pe care nu i le cumpărasem eu. Purta o fustă scurtă.

Îmi plăcea și în același timp îmi displăcea felul în care arăta. Pentru că, atunci când am văzut-o prima dată în ziua aceea, mi s-a părut că frumusețea ei avea o anumită feminitate. Aveam o mare afecțiune pentru ea, și eram destul de mândru și de frumusețea ei, dar feminitatea ei mă deranja. Am simțit ceva nerușinat în mine și m-am speriat de mine însumi. M-am uitat la ea atent, străduindu-mă să-mi aduc aminte de toată afecțiunea pentru ea, voind să o văd în ea doar pe fetița mea, pe nepoata mea. Dar nu puteam să fac asta, parcă mai era ceva care mă tulbura... Și mă deranja tot mai tare. Până la urmă înfățișarea ei mi s-a

părut detestabilă. Am trimis-o la baie să se demachieze, vorbindu-i pe un ton aspru.

În timp ce ea era plecată, am băut o jumătate de sticlă dintr-o băutură tare, încercând să uit ce-mi trecuse prin minte. Eram dezgustat de mine însumi. Mlaştina pe care o ascunsesem în mine atâta timp şi la care nici măcar nu mă mai gândisem începea acum să-şi ridice apele, înghiţindu-mă. Eram neliniştit. Nu ştiam ce să fac. Mă temeam că de acum înainte nu mai puteam s-o văd ca pe fetiţa mea, ca pe nepoata mea. Uram acea latură vulgară a mea care mă făcuse întotdeauna să mă gândesc la lucruri dezgustătoare, această stare incurabilă care îmi provoca repulsie. Nu mai voiam să-mi amintesc de ce era viril în mine, nu mai voiam să văd feminitate în jur. Pentru că ştiam că ceea ce m-a distrus, ceea ce m-a tras în jos toată viaţa au fost pornirile astea. Pierdusem totul din cauza lor. Dacă aş fi putut să mă rup în bucăţi, să arunc acea parte din mine care mă făcea să văd în ea o femeie...

Când fetiţa s-a întors, aveam ochii închişi şi îmi ţineam capul în mâini. Şi nu voiam să deschid ochii. Pentru că erau încă vii în mine ecourile acelei senzaţii care mă făcuse să văd în ea o femeie. Orice mi-aş fi spus, nu puteam să limpezesc imaginea aceea a ei de fetiţă, de nepoată a mea... Aveam o stare de greaţă şi de teamă pe care o simţeam în stomac. Diavolul care locuia în peştera aceea familiară dinăuntrul meu, care trăia în aşteptarea unor zile ca aceasta, se trezise şi începuse să se târască în jos spre vintre. M-am sprijinit de spătarul scaunului, fără să deschid ochii.

Ea a venit la mine şi m-a sărutat pe obraz.

Mi-a făcut bine acest gest. Era sărutul nepoatei mele care mă făcea fericit cum nu fusesem niciodată în viaţă. Învinsesem diavolul pentru prima dată. Am deschis ochii, bucuros. Eram într-o dispoziţie foarte bună. Pentru prima dată, eram încrezător că-mi pot învinge josnicia. Dacă o învinsesem o dată, aveam s-o pot învinge iarăşi. Eram purificat şi devenisem şi mai puternic o dată cu sărutul acela inocent.

Ea mi s-a aşezat pe genunchi şi a spus:

– Mama n-o să vină azi.

Intrând în joc, am întrebat-o:

– Atunci cum o să ajungi acasă?

– O să mă duci tu. Oricum, am văzut o rochie, o să mi-o cumperi? a întrebat ea, foarte sigură pe sine. În magazinul acela în care am mai fost! Ştii?

Continuând jocul, am zis că nu ştiu, uitându-mă în tavan de parcă aş fi încercat să-mi aduc aminte.

Dar în acel moment parcă a apărut în viaţa mea un gol, un vid lipsit de orice emoţii, iar ea şi-a mişcat coapsele şi s-a aşezat mai bine în poala mea, ca şi cum ar fi primit un ordin. Şi în timp ce stăteam acolo, neştiind ce să fac, ea a început să-şi mişte fundul la stânga şi la dreapta, frecându-l de mine. Mi s-a făcut greaţă, ca şi cum aş fi fost pe punctul de a vomita. În acel moment, diavolul pe care am crezut că l-am învins şi că aveam să-l înving întotdeauna deja plecase de la locul lui şi ajunsese între picioarele mele. Eram confuz, iar sexul mi se trezise. Într-un mod ciudat, eram parcă paralizat în scaun. Nu-mi plăcea situaţia aceea, dar nu mă puteam clinti. Ea îşi continua mişcările. Am ameţit şi mai tare şi nu mai puteam respira. Eram aproape să mă sufoc, dar nu-mi puteam controla excitaţia. Diavolul pusese stăpânire pe mine din nou, mai puternic decât fusese vreodată. Îmi amintesc momentul în care mâinile mele s-au desprins de braţele fotoliului ca să o cuprindă, sau poate să o împingă din poala mea. Şi am cuprins-o. Dar mi-am dat seama că braţele ei de copil păreau atât de subţiri. I-am văzut trupul subţire, de fetiţă. Apoi am văzut scena aceea oribilă, ca şi cum aş fi avut în faţă o oglindă îngrozitoare care mi-o arăta. Mâinile mele urâte şi păroase, faţa strâmbată de patimă şi de vină... Am vomitat prima oară chiar acolo. Am zvârlit copila din braţe. Am alergat la baie şi am vomitat din nou. Am avut accese de vomitat timp de ore întregi după aceea.

Toţi trei ne uitam la el cu mare mirare.

Abia am reuşit să articulez:

– Așadar, n-ai violat-o pe fetiță?

– Nu, nu în felul în care credeți! Nu! Dar... ba da. Pentru că mi-a trecut prin mine să fac asta. Se prăbușise totul. Nu aveam să mai fiu capabil niciodată să fiu un om bun. Nu mai puteam iubi pe nimeni. Pentru că eram o scursură lipsită de suflet, care nu puteam iubi nici măcar un copil. Credeam că am să înving diavolul, dar am pierdut. Am fost învins în momentul în care am avut erecția. Poate că și diavolul a fost învins atunci când Dumnezeu mi-a dat puterea să văd realitatea. Dar am fost pustiit de atunci înainte. Când am vomitat timp de ore întregi, parcă m-am golit de orice dorință de a trăi. Prieteni, nu mai aveam energie să iubesc pe nimeni, nu mai aveam energie pentru nimic. Nu știu dacă a câștigat Dumnezeu sau diavolul. Mi se dusese puterea. Diavolul și viața pe care o mai aveam în mine m-au părăsit în același timp. Lăsasem viața să-mi fie luată... Era destul. Voiam să mor în noroiul căruia îi aparțineam. Acesta trebuia să-mi fie sfârșitul.

Gândiți-vă la asta, dacă o mai lăsam puțin pe fetiță să-mi stea în poală, poate că aș fi făcut-o. Dar care era diferența? Mă gândisem s-o fac, chiar și pentru un scurt moment. Eram murdar. Mai murdar decât fusesem vreodată... Mai murdar... Și nu mai aveam nici o șansă de purificare...

S-a ridicat din nou de pe scaun. Începuse să plângă.

Nu știam ce-am fi putut spune.

A continuat după ce și-a șters lacrimile de pe față ca un copil:

– Mama ei a făcut plângere la poliție a doua zi. A cerut o despăgubire, firește. M-am gândit la toate astea și am acceptat. Chiar dacă mi-am dat seama că era o șmecherie de-a afurisitei... Trebuia să mă supun soartei mele fără să mă împotrivesc. Trebuiau să mă aresteze. Chiar dacă diavolul din mine era mort, trebuiau să-l închidă o dată cu mine. Am recunoscut violul, fără să mai cer să fie interogată fetița. Iar acum vă spun vouă adevărul, pentru prima dată. N-am învățat nimic din singurătatea pe care mi-au adus-o faptele

urâte cu care mi-am umplut viața. Am păstrat creatura asta vie în întunericul din mine și am nesocotit prima șansă spre purificare din viața mea. Acum când v-am spus asta îmi dau seama din nou cât sunt de nenorocit. E insuportabil...

Da! Era insuportabil. Dar acum, după atâta timp petrecut singur în camera mea, mă gândesc că la urma urmei nu era atât de vinovat. Fusese chiar la limită și pentru prima dată găsise puterea să se împotrivească, în loc să se supună diavolului. În ultima secundă, învinsese pofta care-i transformase viața într-o grămadă de gunoi.

Cred că pe măsură ce ne spunea povestea în mintea lui se petrecea o transformare. Acum suferința lui ni se revelase tuturor, iar sufletul i se liniștise în celula aceasta în care intrase de bunăvoie. Poate că fetița aceea îl atrăsese să încalce limitele, dar în același timp îl împiedicase să le depășească. Dar prin faptul că fugise, decisese să nu se transforme într-un monstru.

Sau poate – aveți dreptate – nu alesese și nu decisese nimic. Singura limită la care ajunsese după ce lăsase fetița aceea să intre în viața lui era aceasta – o limită pe care nu o așteptase. Nu voise niciodată să fie suficient de puternic să depășească acea limită. Și nu era... Așa cum am înțeles cu toții, o iubise pe fetița aceea. Nu era un monstru, ci o ființă umană. Din nefericire, însă, o ființă umană căreia îi fusese pusă în față acea limită pentru a înțelege. Lăsând ușa deschisă pentru acea încercare copleșitoare, era dispus să sufere pentru asta. Trebuise să sufere. Cineva care fusese nevoit să vomite pentru a realiza că este o ființă umană... Trebuise să treacă prin asta chiar dacă îi adusese numai suferință, în loc să-i pună la picioare lumea întreagă. Pentru că el crezuse că este suficient de puternic ca să depășească acea limită. Și hotărâse să aștepte ultimul moment în care putea decide să devină o ființă omenească. Dar când putem lua decizia adevărată?

Suntem în Istanbul pentru a da lovitura

O clădire în Galata. Lungă și îngustă... Urcăm printr-un spațiu întunecos, murdar și oval până la etajul al cincilea, pe o scară cu trepte de marmură cu marginile tocite și rotunde de atâta folosire. Pe dreapta se deschide o ușă de lemn, care a fost odată vopsită într-un galben fosforescent, cu broasca stricată și reparată de mântuială. Înăuntru ne întâmpină piese de mobilier mult mai banale decât cele pe care le văzuserăm la Paris. Ușa de la intrare se deschide nu într-un hol, ci direct într-un living-room. Pe stânga în fața noastră e o canapea veche și un raft cu câteva cărți. Pe jos, un covor vechi cu margini uzate, cu un desen șters în nuanțe palide de maron și galben, dar încă frumos... Lumina alb-gălbuie, atât de familiară, din Galata, pătrunde prin fereastră.

O luăm la dreapta printr-un coridor lung și îngust. La capătul coridorului este o explozie de lumină alb-albastră. Trupurile noastre strălucesc sub razele de lumină intense în timp ce înaintează.

În cele din urmă, ne-am strâns cu toții într-o cameră încăpătoare. În mijloc e o masă respectabilă din vremuri vechi, cu suprafața cojită și plină de tot felul de gustări. Sticlele de rachiu au o înfățișare cunoscută. Surprinși, cu toții ne facem că nu vedem masa și ne îndreptăm spre fereastra cea mare. Cum am stat destul timp pe aici, aștept ca și ceilalți să descopere priveliștea pe care eu o știu pe dinafară. Ca să spun adevărul, sunt oarecum mândru...

Aș vrea să mă pricep să scriu literatură, ca să vă pot descrie priveliștea. Pentru că este probabil una dintre puținele

scene pe care nu vi le-am descris aici, în camera aceasta micuță care încearcă să mă facă fericit în felul ei. La fel ca tuturor oamenilor din neamul meu care a trăit aici de secole întregi, mi se pare că nicăieri în altă parte a lumii nu mi-aș fi putut trăi copilăria, care a rămas în aceste locuri. Pentru că acest loc este legătura cu viața mea, care devine tot mai tristă. De la Sarayburnu, unde bunicul meu a fost aruncat cu mâinile legate, până la străzile pe care rătăceam cu prietenii mei, răsucindu-ne țigări, nu-mi pot vedea altfel tinerețea. Cartierul acesta e ca o ființă umană care devine tot mai copilăroasă o dată cu vârsta, cu o față insuportabil de bătrână, devastată de mii de ani, de sărăcie și de depravare, și cu toate acestea purtând înăuntru un copil care iese tot mai mult la iveală pe măsură ce slăbiciunea sa crește... Dar, spre deosebire de un copil, acest loc nu mai are putere să fie obraznic, și din acest motiv e mai fragil decât un copil... Desigur, acest bătrân copilăros a devenit greu ca nămolul cărat de apele Cornului de Aur, iar în oglindirea aceasta care a devenit atât de fragilă încât nu mai poate suporta nici cea mai mică povară mă văd pe mine însumi, ne văd pe noi. Acest trecut muribund, acest trecut trist care nu poate muri, transformându-se într-o fantomă obosită pentru că nu poate lăsa nimic în urmă, oglindindu-și fața bătrână în apele Cornului de Aur, răzbate prin ordinea occidentală și sentimentul de siguranță pe care mi-l dă camera mea în care scriu aceste cuvine, și mă face să sufăr cu cruzime.

În ziua aceea, toți străinii din echipă se strânseseră lângă fereastră. Au contemplat luminile albe-albastre și gri. Apoi s-au întors instinctiv către mine, ca și cum ar fi așteptat o explicație.

– Domnilor, am spus, ca un tenor luându-și locul pe scenă cu mândrie, aceasta este Galata... Sunteți într-un loc interesant, în care marinarii și-au făcut de cap timp de secole întregi. Orice om de aici e un tip cinstit și în același timp un escroc. E singurul loc de pe pământ în care uneori

poţi să ai încredere în toţi şi altă dată în nici unul... „Acest loc este cel mai occidental din Orient, cel mai oriental din Occident...", a spus odată un unchi al nostru. Ştia multe acest om. „Prin urmare", spunea el, „totul este legitim aici. Aici este buricul pământului. Dacă ajungi aici, nu numai că poţi să pierzi tot ce ai, dar ai să fii marcat pentru totdeauna, aşa că n-ai să poţi scăpa de aici oricât ai fugi de departe". Apoi ne lua în braţe şi ne scutura, spunând: „Treziţi-vă! Nu există nici o altă graniţă în lumea asta!"

Vechii mei prieteni, tovarăşii mei dragi şi eu ştiam fiecare parte a acestui loc, de la moscheea de tip european – Tophane – la Kasimpasa şi Haci Husrev pe cealaltă parte a colinei. Ştiam destule despre zona care se întinde între moscheea Eminonu, aflată în faţa noastră, cu minaretul ei rotund, şi Şcoala Roşie din Fanar. Din ce casă se poate intra în cutare casă, din care grădină se poate intra în acel tunel? Ştiam toate lucrurile astea.... Nu ne vedea nimeni când căram marfă din depozitele din jurul Cornului de Aur, care se inundă în timpul ploilor, în depozitele din Dolapdere, adăpostind-o de lumina soarelui şi distrându-ne de minune. Unchiul Ayvaz, despre care am vorbit mai înainte, locuia la etajul superior al unei clădiri din Kuledibi. „Ştiu cum să apreciez priveliştea asta", zicea el, „şi nu-mi închipui niciodată că emoţia asta familiară e doar o reflecţie a mării albastre-cenuşii. Lumina asta vine din sufletele oamenilor ca noi, care în ultimele mii de ani au fost prinşi pentru că n-au fost în stare să-şi facă bine treaba, au fost bătuţi până au leşinat, apoi au fost aruncaţi în apă ca nişte şobolani morţi şi s-au înecat în apele râului".

În timp ce ne spunea poveştile astea, ne uitam la el cu respect. Iar noaptea, în timp ce căram prăzile ascunse sub frunze de salată, cu aerul că ne întorceam de la prăvălia de legume de peste drum, ne uitam la apă cu coada ochiului, ca şi cum ar fi fost un martor nedemn de încredere.

Am spus lucrurile astea cu o oarecare surescitare. Chiar dacă mă gândeam că ar fi trebuit să spun ceva despre

istoria acestui loc, nu-mi veneau în minte decât fragmente de lucruri neînsemnate. Nu ştiu cât de mult i-am impresionat. Dar ochii care mă priveau se măriseră şi oamenii aceia rămăseseră cu gurile căscate. Eram pe cale de a spune că acela e palatul Topkapi, că aceea e moscheea Suleymaniye, dar dacă aveau să întrebe: „Când au fost construite, de către cine?" nu ştiam ce să le răspund. Şi nici nu puteam să le povestesc aventurile mele acolo, pentru că ar fi fost împotriva regulilor. Pe când îmi clătinam capul cu înţeles şi respiram adânc de câteva ori ca să câştig timp, şeful nostru a început să vorbească.

– Domnilor şi dragă doamnă, a spus el, suntem în Galata-Kuledibi. Cum spun turcii, să ne îngrijim puţin de noi înşine... Vă invit să gustaţi din felurile acestea de mâncare şi din rachiu... Ştiu că asta e prima călătorie la Istanbul pentru unii dintre voi. Le recomand olandezului şi tânărului francez să guste din toate fără nici o ezitare. Pe vremea când rătăceam prin munţii din Mongolia, un şaman mi-a spus: „Dacă bei din apa şi laptele locurilor în care te duci, ai să devii asemenea oamenilor de acolo". În oglindă mi-am văzut ochii devenind oblici şi înguşti, iar el a adăugat: „Dar este singura cale prin care îi poţi înţelege".

Toţi au început să bea şi să mănânce.

Am făcut şi eu la fel. Am mâncat cu poftă puţină salată de vinete şi rucola, şi-am luat o înghiţitură zdravănă de rachiu.

Roşcatul se uita la mâncare uneori cu dezgust, alteori cu uimire... Era pentru prima dată în Istanbul. Nu era greu de prevăzut că pentru el avea să fie şi ultima oară. Deşi prima dată am crezut că locurile care i s-ar potrivi cel mai bine ar fi Ibiza şi insulele greceşti, pe urmă mi-a părut rău de locurile astea şi închipuirea mea l-am trimis pe ticălos tocmai în Miami. Până la urmă l-am dat pe mâna unor gansteri de culoare, care l-au făcut poştă drept pedeapsă că se dăduse la iubita şefului lor. Dar poate că ticălosului i-ar fi plăcut asta. Aşa că m-am gândit că ar fi fost mai potrivit pentru el

să moară de o supradoză în toaleta unui local nenorocit dintr-o străduță lăturalnică murdară.

Apoi m-am uitat la iubita mea – la fosta mea iubită, vreau să spun. În lumina aceea i se ghiceau formele sub jerseul cu mâneci scurte. Când m-am uitat mai atent, am văzut că se uita la stânga, nu spre râu. Desigur, voia să vadă locurile în care crescuse. Dar asta era imposibil. „Nu poți vedea golful Bebek de aici, puștoaico", i-am spus în mintea mea. „Ar trebui să ai încredere în ce-ți spun."

Ca și cum ar fi auzit asta, ea s-a întors și s-a uitat la mine. Mi-am întors capul. Mă simțeam ciudat. Mi-a trecut prin minte ceva de genul: „Diavolul distruge totul". Dar viața asta profesională îmi înlăturase duritatea. Devenisem la fel ca occidentalii civilizați care digerează în mod logic sfârșitul unei relații. Desigur, dacă stai să te gândești la asta, este mai bine să numești procesul acesta „reprimare". Vreau să spun, occidentalii chiar digerează sfârșiturile? Ha! Ce glumă bună! În timp ce mă zbuciumam astfel, mâncând și bând din rachiu cu un fel de furie, am auzit din cealaltă parte a mesei vocea calmă și didactică a șefului meu, care spunea:

– Pe vremuri, Galata a fost un oraș-port cu câmpuri și livezi de smochini pe o parte și pe alta. Trăiau aici tot felul de negustori și de marinari. Locul acesta a fost întotdeauna întrucâtva independent, a fost întotdeauna la originea modernizării. Când Bizanțul a devenit Constantinopol, Galata a fost unul dintre ultimele orașe care au fost legate de centru, fiind cunoscut și ca districtul al treisprezecelea. Apoi au venit genovezii. Când turcii au cucerit orașul, genovezii și-au păstrat neutralitatea. Din acest motiv, dar și pentru a nu distruge centrul comercial al orașului care mergea foarte bine de secole întregi, Mehmet al II-lea i-a lăsat în continuare să se bucure de aceleași privilegii. Timp de mulți ani în epoca otomană, districtul a fost guvernat de un conducător care era schimbat în fiecare an în luna martie și care se numea *Voyvoda*, numele care a fost dat

mai târziu bulevardului pe care se află banca unde vom da lovitura. Primul pod din Galata, care era pe locul acestui pod oribil, tipic pentru autostrăzi, a schimbat totul. Pe măsură ce zona din fața noastră, dintre Hagia Sofia și Suleymaniye, devenea un centru al industriei și un loc de depozitare a producției interne, partea aceasta s-a transformat într-un centru de import, export și finanțe. Cu alte cuvinte, cele două laturi s-au completat reciproc. Mai târziu, o dată cu podul Galata, Orientul și Occidentul s-au unit. Apele care separă și unesc Orientul de Occident sunt apele Cornului de Aur. Priviți cu atenție, acum când aveți prilejul, pentru că această graniță va dispărea curând. Priviți! În acele vremuri, drumul bogăției care lua diverse forme când trecea podul ajungea până la Șișhane. Aproape toți europenii erau pe această parte. Suedezii, ceasornicarii genovezi, negustorii și bancherii evrei, comunitatea grecilor din Istanbul care doreau modernizarea și toți europenii care lucrau pentru stat... Pe măsură ce bogăția transforma și moderniza întregul district, se concentra pe bulevardul Voyvoda. Toți bancherii, minoritățile și cei din clasa bogată apropiată de Occident se așezau acolo și se întreceau în a-și construi case în stilurile arhitecturale cele mai moderne. Atracția a devenit și mai mare pe măsură ce banii s-au acumulat în acest loc care era oricum de mult cel mai animat și mai independent district, datorită marinarilor care veneau și plecau de aici. Cât de interesant este faptul că, atunci când Imperiul Otoman a început să decline după 1850, Istanbulul și în special acest district deveneau tot mai bogate. Domnilor, turcii nu se pricep la finanțe. Otomanii au alcătuit primul lor buget în 1862, când erau aproape în faliment. Din acest motiv trebuie să fim atenți. Pentru că oamenii care nu se pricep la bani nu reacționează într-un mod potrivit.

Revenind la afacerea noastră... Clădirea aceasta, căreia îi vedeți o parte din acoperiș acolo, a fost clădită în 1892 – etajul de pe acoperiș a fost adăugat mai târziu. Clădirile

gemene în care erau fosta Bancă Otomană și Administrația Tutunului... Fosta Bancă Otomană este acum o ramură a altei bănci, iar cealaltă, adică Administrația Tutunului, a fost transformată mai târziu, după 1934, în Banca Centrală a Republicii. Cu alte cuvinte, clădirea noastră este pe partea aceasta. Arhitectul clădirii este Alexandre Vallauri. Nu întâmplător v-am spus numele acesta. Pentru că acest om a proiectat și hotelul Pera Palas, unde veți sta în camere diferite sub identități diferite. Pentru acest motiv ar trebui să vă interesați de această clădire în timp ce stați acolo, să-i învățați arhitectura. Să observați casele scărilor, coloanele, intrările, părțile placate cu piatră. Așa cum am spus întotdeauna, este mai ușor și mai amuzant să jefuiești un loc a cărui arhitectură îți e cunoscută. Dar e cu totul altceva să jefuiești un loc al cărui arhitect îl înțelegi. Asocierile pe care le-a făcut mintea lui te călăuzesc. Locul în care te afli a luat naștere mai întâi în mintea lui. De aceea, el este acela care îți poate arăta și pe unde să scapi de acolo...

Știu. Vă închipuiți că acum exagerez. Aveți dreptate. Dar întotdeauna fac asta, domnilor. Pentru că așa îmi place. N-am să mă înfrânez de la bucuria pe care mi-o produce chestia asta numai pentru ca mințile voastre stupide să se poată odihni sau ca să mă respectați mai mult decât mă aștept de la voi. În afară de asta, în afacerile astea exagerarea n-a stricat niciodată. Probabil că v-ați uitat la mine și v-ați gândit: „Individul ăsta încearcă să dea afacerii noastre o profunzime pe care n-o are; își închipuie că facem un film?“ Poate că exagerez, dar nu-mi pierd direcția. Nici voi nu ar trebui s-o pierdeți, domnilor. Dar uitați-vă acolo și încercați să anticipați puțin ceea ce o să facem.

Mă văd aruncat în mijlocul istoriei. Pentru că această clădire stă în mijlocul istoriei Istanbulului. De pildă, uneori îmi spun: „Ce aș simți dacă aș fi un înalt funcționar în timpul Primului Război Mondial și ar trebui să cer bani de la o bancă deținută de dușman, în timp ce marginile imperiului se retrag, în timp ce pierdem pe toate fronturile?“

Ce spuneți, îmbătrânesc? Dar, credeți-mă, îmi place mult să fac asta. Și poate că mi-ar plăcea să fiți mai implicați în afacerea asta. De ce? Nu știu de ce, dar... cred că par unul dintre personajele acelea din filme care întotdeauna spun că se retrag după ultima mare lovitură, dar nu o fac niciodată, nu? Ha, ha! Dar nu sunt atât de charismatic. Da, îmbătrânesc, dar n-am să renunț la plăcerea asta. Cred că orașul ăsta mă influențează. Poate că sunt luminile lui, cine știe... Vreau să spun că, de câte ori ajung aici, mă port astfel. Orașul calculelor nesfârșite. Dar destul cu prostiile. În regulă, cum spun turcii, noroc!

Am fost puțin surprinși de această confesiune. Eram și puțin preocupați, desigur. Sentimentalismele acestea nu sunt bine venite în meseria noastră. În asemenea împrejurări nu puteam decât să ne uităm la el cu priviri îngrijorate și să sperăm că or să-i treacă aiurelile astea.

Expresia lui însă era relaxată, nu îngrijorată. Și părea că deține controlul subiectului. De fapt, a început să vorbească din nou cu bucurie, de parcă revărsarea asta de fraze l-ar fi făcut nespus de fericit:

– Ce spuneam? Da! Dar Vallauri a făcut în clădirea asta ceva ce nu a făcut în Pera Palas; a clădit fațada dinspre Cornul de Aur în maniera tradițională orientală, plină de curbe, iar partea din față, care dă spre bulevard, într-un stil total diferit, stilul neoeuropean clasic al timpului său și conform normelor occidentale.

După ce a spus asta, s-a înclinat și, cu ajutorul iubitei mele, a fixat pe perete câteva suluri de hârtie pe care le găsise cine știe unde. Cu adevărat, păreau a fi două clădiri diferite cu două fațade diferite. În partea din față era o structură de piatră netedă cu două etaje, doar cu ferestre, apoi o suprafață plină de ferestre și de coloane semicilindrice mari și mici, apoi o fâșie mai îngustă care trebuie să fie un etaj mai scund, cu coloane mai subțiri și ferestre. Între coloanele din mijloc și la vârf erau decorații cu străvechi simboluri grecești și fresce, care dădeau clădirii o formă europeană

demnă, frumoasă și elegantă. O masă făcută din detalii nete și masive... Clădirea arăta excepțional de simetrică.

Fațada din spate, pe de altă parte, arăta ciudat, de parcă ar fi aparținut unei alte clădiri. Era ca și cum am fi privit o vilă orientală uriașă. Acoperișul care se prelungea în afară, ferestrele plate, lipsa coloanelor, formațiunile turcești pe laturile părților din mijloc și superioare. Când priveai de deasupra, păreau să fie în spate mai multe etaje decât în față. Probabil că din pricina nivelelor diferite... Trecusem pe ambele părți ale clădirii de atâtea ori fără să-mi fi dat seama de asta.

Șeful a continuat:

– Vallauri probabil că și-a dat seama, când a separat cu măiestrie cele două fațade ale acestei clădiri hibride, că aceasta va fi nu numai o bancă centrală, ci și centrul ciudatei tensiuni între Orient și Occident. Există două inscripții pline de înțeles în holul de la intrare, pe doi pereți aflați față în față. Una, în latină, spune așa: „Orice iei de la prietenii tăi nu-ți aparține; totuși, orice le dai este întotdeauna parte a averii tale". Cealaltă, în arabă, spune: „Oricine câștigă bani este iubit de Dumnezeu".

Oricum, întotdeauna clădirea asta a avut parte de complicații – poate că Vallauri se aștepta la asta. În primul rând, proprietarii Băncii Centrale de stat, englezii, au trebuit să se asocieze cu francezii pentru a primi aprobarea pentru Banca Centrală... Ce ciudat este că proprietarii Băncii Centrale Otomane, englezii și francezii, s-au dovedit a fi dușmani, luptându-se între ei pe toate fronturile în timpul Primului Război Mondial. Cu alte cuvinte, otomanii, luptându-se cu francezii și cu englezii, au trebuit să împrumute banii necesari de la o bancă deținută de dușmanii lor. Au fost înșelați destul de mult, desigur. În această perioadă, otomanii erau datori și unui grup străin numit Bancherii din Galata... Iar aceștia legaseră de ei una dintre cele mai importante surse de venit ale otomanilor. Desigur, totul s-a prăbușit. Banca și-a pierdut importanța, dar lucrurile

continuă așa. Datoria otomanilor continuă să crească. Pierderi din toate părțile...

Dar din primii ani ai Republicii, Banca Centrală își are sediul în clădirile gemene ale Băncii Otomane, unde vom da lovitura. Asemenea lucruri nu ar trebui să vă surprindă; fac parte dintre miile de ciudățenii ale acestei țări. În ciuda faptului că Banca Otomană a ezitat să ajute Mișcarea de Independență din Anatolia pe atunci, se dovedește a fi unul dintre primii acționari ai Băncii Centrale. Ei bine! Puterea și limbajul banilor sunt diferite, cu certitudine.

Firește, această clădire a devenit un simbol important, și din acest motiv s-au întâmplat cu ea multe lucruri. De pildă, a devenit centrul unei mișcări mari și sângeroase care a implicat armenii și turcii care trăiseră de secole în această parte a orașului și a înscris o pagină nouă în istoria lor comună... Armenii au pus aici prima bombă din istoria Istanbulului. A fost o revoltă în oraș. Turcii și armenii au început să se lupte pe străzi; între timp, membrii Comitetului Armean au invadat clădirea și i-au luat ostatici pe funcționarii băncii.

Toți, cu excepția mea, ascultau ca niște studenți cuminți la lecție. Mie, care știam fiecare colțișor al Voyvoda Avenue, mai întâi această istorie mi s-a părut interesantă, apoi încet-încet am început să mă plictisesc și să mă uit la el ca și cum i-aș fi spus: „Sunt multe lucruri pe care nu le știi".

Mă gândesc la șeful nostru acum, stând în camera mea, legănându-mă înainte și înapoi în scaun. Îmi amintesc de impermeabilele ieftine pe care le purta, indiferent de vremea de afară. De părul lui alb care-i cădea pe fruntea plină de riduri, de ochii lui încercănați care-i îmblânzeau expresia feței cu sclipiri misterioase, de momentele în care rămânea privind în gol...

Mai erau câteva zile până în ziua în care aveam să dăm lovitura. În timp ce așteptam la intrarea în tunel, mi-a vorbit despre sine. Cred că simțea că se afla aproape de o anumită

limită. Şi probabil că a depăşit limita aceea. Oamenii ştiu mai multe decât spun.

– Oricât de raţional s-ar purta cineva, la un moment dat rămâne fără speranţă în locul în care l-a adus soarta. Ştii, oamenii în vârstă se luptă cu ei înşişi într-un mod ciudat. Deşi cunosc logica vieţii, nu i se pot supune. Fac tot felul de lucruri ciudate care îi amuză în taină. Devin tulburaţi, încep să plângă din nimic, încearcă să-i convingă pe alţii de nişte chestii improbabile. Desigur, cei tineri râd de zbuciumul ăsta cu cruzimea tinereţii. Este un idiot oricine crede că va lua lucrurile logic chiar şi la bătrâneţe, dacă aşa a procedat mai înainte. Oamenii încremenesc de uimire când văd că nu-şi mai pot controla trupul care tremură nestăpânit, când văd că nu pot ignora soarta.

A spus asta din senin, surprinzându-mă încă o dată.

A nu fi capabil să faci faţă morţii în mod logic. În timp ce stau şi mă tânguiesc aici ca un bătrân, încercând să scriu ca şi cum aş fi înţeles totul foarte bine, văd omul dinăuntrul meu, care se simte încă tânăr, privind asta – vreau să spun, moartea – de la o anumită distanţă. Pentru că, orice aş face, nu simt cu adevărat suferinţa aceasta înăuntrul meu, acea suferinţă adevărată care îl afecta atât de tare pe şeful nostru în acele zile. Pot doar să ghicesc ce se întâmpla atunci când el privea moartea în ochi cu logica aceea calmă care făcuse din el unul dintre cele mai importante personaje dintr-o organizaţie internaţională. Cum îşi înclina capul în faţa acesteia, cât de neputincioasă îi era inteligenţa ascuţită şi practică ce obişnuia să găsească o soluţie pentru orice... De fapt, cred că din acest motiv rostise cuvântul „soartă". În zilele noastre, moartea este singurul lucru pe care îl înţelegem când ne gândim la soartă.

Hei! Uitaţi-vă la mine. Am început şi eu să vorbesc fără nici un sens. Îmbătrânesc şi nu-mi dau seama? Am dreptate? Oamenii vorbesc despre soartă numai atunci când sunt puşi în faţa unei pierderi insuportabile. Cu alte cuvinte, „soarta"

este ceva important... De fapt, este un lucru aproape imposibil pentru un occidental, care încearcă să înţeleagă totul raţional. Este ceva de care occidentalii au râs în mod deschis, pentru că civilizaţiile lor erau încă tinere, înălţându-se cu energia Iluminismului... Dar când cineva încearcă să înţeleagă doar trupul, e incapabil să găsească un adăpost în acest trup care, orice ar face, moare atunci când i se sfârşesc zilele.

După toată vorbăria asta despre istorie, era momentul să discutăm despre afacerea noastră. Eu, care trăisem acolo, m-am înfuriat şi am zis:

– Dar cum plănuieşti să intrăm în clădire?

De fapt, nu-mi păsa prea mult de poveştile lui istorice. Încă mă mai gândeam la ticălosul roşcat. Voiam să-l fac una cu pământul acum când mă aflam pe teritoriul meu, dar nu ştiam cum să procedez. În situaţia asta, nu voiam să par un ignorant.

Atunci şeful s-a întors spre mine.

– Întotdeauna se iveşte câte o problemă. Dar problemele aici sunt ceva mai serioase. Dacă poţi să ai răbdare şi să asculţi, putem să vorbim despre câteva dintre ele. Acum hai să continuăm cu lecţia de istorie obligatorie. Ce spuneam? Da, prima bombă din istoria Istanbulului a fost pusă în Banca Centrală în 1896. Într-o miercuri din luna august, exact la ora unu după-amiaza, douăzeci de membri ai Comitetului Armean au intrat în bancă, îmbrăcaţi ca nişte clienţi obişnuiţi, şi au început să facă să detoneze bombe în clădire. A fost apogeul revoltelor de stradă care începuseră în oraş la şase şi jumătate dimineaţa. În timp ce mii de oameni – sau sute, după unele surse – mureau pe străzile Istanbulului, membrii Comitetului au luat controlul băncii care a devenit centrul celei de-a doua revolte a armenilor şi au luat ostatici o sută cincizeci şi şapte de funcţionari pe care i-au reţinut în timp ce au rezistat poliţiei, de fapt până au făcut o înţelegere cu sultanul Abdulhamid al II-lea. Unii au murit, alţii au fost răniţi. Ultimii şaptesprezece au făcut această înţelegere cu sultanul, ameninţând: „Vom arunca în

aer banca, împreună cu toți cei dinăuntru!" Cu permisiunea lui Abdulhamid, au fost lăsați să plece la Marsilia.

Ne-a spus aceste fraze cu aceeași aroganță, apoi s-a ridicat să-și umple din nou paharul cu rachiu și a continuat să vorbească fără să se uite la mine, în timp ce toată lumea îl asculta cu mare atenție:

– Dacă vreți, haideți să comparăm această revoltă cu lovitura noastră. O să facem exact pe dos. Nu într-o zi a săptămânii, ci în weekend, nu cu zgomot, ci pe cât de încet putem, fără să luăm nici un ostatic. Pentru că noi nu urmărim decât banii, nu vrem să facem un spectacol din asta... Sunteți niște profesioniști, dar nu strică să vă spun asta: afacerea asta necesită tehnică și ceea ce vom face în clădire nu este nimic altceva. Iar chestiile care necesită tehnică sunt făcute cu cât mai puțini oameni. Vă știți meseria. Toată lumea, chiar și judecătorii, îi respectă pe cei care-și cunosc meseria, care și-o fac cât mai bine cu putință, fără să deranjeze pe nimeni... Și nu putem face nici o înțelegere după ce ne-am terminat treaba, dacă putem, trebuie să scăpăm fără să fim văzuți de nimeni. Dar mai întâi de asta sunt o mulțime de detalii pe care trebuie să le punem la punct împreună.

În ziua aceea m-am gândit că nici măcar el nu știa sigur ce o să facem. Și pentru prima dată, am devenit bănuitor în privința acelei afaceri.

După puțin timp, toți cei aflați în cameră, poate pentru a-și micșora confuzia, s-au risipit prin încăpere.

Francezul se uita la Hagia Sofia pe fereastră.

Roșcatul se întinsese pe canapea, sorbind din băutură cu un aer preocupat și uitându-se la noi cu o privire întunecată și provocatoare. Nu-și mai aranjase de două zile barba aceea artistică a lui, iar nasturii cămășii îi avea descheiați, lăsându-i la vedere trupul alb, cu fire de păr blond, ca și cum ar fi fost vreo priveliște interesantă.

Iubita mea, stând în picioare lângă imaginea fațadei din spate a clădirii, care rămăsese fixată pe perete, se uita la ea ca un student silitor înaintea unui examen, încercând

să digere informația pe care i-o oferise profesorul. Purta o pereche de pantaloni negri strâmți și, atunci când se ridica pe vârfuri pentru a vedea detaliile din partea de sus a imaginii, fundul ei se reliefa într-un fel interesant.

În acel moment m-am simțit gelos pe toți cei aflați în încăpere.

Șeful nostru, fără să-i pese că i se vedeau lenjeria de corp albă sau petele brune de pe spate, se aplecase și se uita la niște hârtii într-un colț...

Eu împreună cu alți doi indivizi ne făcuserăm stăpâni pe masă. Înfulecam tot ce-mi cădea în mână, cu un fel de furie.

Unul dintre cei doi se îndopa fără încetare și, nu se știe din ce motiv, se uita la mine tot timpul.

I-am zâmbit.

Iar el și-a arătat dinții albi ca niște perle, întinzându-și buzele; n-am fost în stare să-mi dau seama dacă voia să zâmbească sau amenința să mă muște.

Celălalt părea mai benign, parcă aerian. Purta o cămașă albă curată. Avea părul lung ciufulit într-un fel tipic franțuzesc, studiat, și mânca întruna.

Până la urmă, șeful ne-a strâns pe toți în jurul mesei. Împingând deoparte gustările, a curățat spațiul din mijloc și a întins acolo una dintre hârtiile la care se uitase. Un plan... Se părea că era planul băncii și al împrejurimilor.

– Uitați-vă aici! ne-a spus. Fiecare dintre voi va primi o copie pe care trebuie s-o învețe pe dinafară. Dar deocamdată facem doar o introducere. La prima vedere, cineva ar crede că această clădire trebuie să aibă un tunel de ieșire, date fiind vremurile în care a fost construită. Lucru adevărat, după părerea mea... Desigur, dacă știi unde să cauți. Din fericire, suntem cu un pas înainte. Pentru că această hartă este chiar aceea pe care Șevki Kurdul, hoțul legendar care a operat pe strada asta, i-a lăsat-o ca moștenire fiicei lui, harta care se află la originea marelui vis. A cumpărat-o de la cineva pe care îl căutase timp de mulți ani, o rudă a lui Vallauri sau așa ceva... Chestia asta nu ne privește. Când

am aflat despre afacere, am fost încântat să pot face ceva în orașul pe care îl știu atât de bine. Dar a trebuit să verific exactitatea hărții înainte de a vă strânge pe toți aici.

Tunelul care se vede pe hartă pornea dintr-o grădină, unde acum este un garaj, în spatele Băncii Centrale, și ajungea până la Perşembe Pazarı și Piața Fierăriilor.

Cu vreo șase luni înainte, chiar lângă Piața Fierăriilor, aici unde se termină bulevardul Fermenciler, am început să săpăm un șanț. Voiam să găsesc ieșirea din tunel.

Oamenii noștri s-au prefăcut a fi lucrători de la drumuri.

Nimeni nu a întrebat nimic. Unii au zis: „Bună treabă!" Alții au întrebat: „O să se întrerupă apa de multe ori?" Am săpat șanțul cu destulă ușurință, dar nu înaintam prea mult pentru că pământul se îmbiba de apa care șiroia. Doar cu un sistem de pompare a apei am ajuns la adâncimea necesară, apoi am luat-o în lateral, dar tot nu am putut merge înainte. După numai trei metri am dat de un zid. Plini de bucurie, l-am perforat imediat și apa care a ieșit dinăuntru a umplut complet șanțul. Unul dintre oamenii noștri s-a înecat. S-a dovedit că perforaserăm un rezervor de apă. De data asta am hotărât să schimbăm direcția și am început să săpăm puțin mai departe. Acum era mult mai ușor. Am dat și peste un canal vechi și am mers de-a lungul lui. Am descoperit un alt zid. De data asta l-am încercat făcând în el un orificiu mic: nu era apă. L-am perforat în timpul nopții. Era un depozit. Un depozit plin cu cutii. Era la aproximativ șase metri sub podea și sub nivelul apei. După ce ne-am uitat bine, am văzut că pereții erau vechi de cel puțin o sută de ani. Alte ziduri erau mai noi, făcute din cărămida poroasă care se folosește în zilele noastre.

După o vreme, am început iarăși, de data aceasta având un nou plan. Voiam să mergem în paralel cu vechiul zid. Oamenii din împrejurimi se obișnuiseră cu noi. Când treceau pe lângă șanț, ne salutau, uneori ne aduceau ceai. Drumul pe care l-am descoperit ducea de data asta la un atelier. Câteva mașinării și niște chestii făcute din plastic și metal,

despre care nici unul dintre noi nu și-a dat seama ce erau... Poate părți ale unor jucării... Am ieșit și de acolo. La ultima încercare am dat peste mai multe depozite pe linia despre care crezusem că era vechiul tunel. Unele aveau lucruri din fier înăuntru; altele, piese de plastic, suluri de linoleum, bucăți de țesături și sfoară... Chiar și sub zona în care presupuneam că se afla bulevardul principal erau depozite și încăperi clădite pentru scopuri obscure. În unele dintre ele erau oameni care își găsiseră adăpost acolo. Când ne vedeau, se repezeau la noi să ne atace. Când îi convingeam, cu mare dificultate, că eram într-o misiune oficială, ne ofereau tot felul de chestii, încercând chiar să ne strecoare bani în buzunare. Se părea că oamenii ăștia trăiau mai mult pe sub pământ, în noroi și aproape pe întuneric. Erau diferiți de noi. Aveau părul și bărbile lungi, fețele pământii, obosite. Mă zăpăceam de fiecare dată; în loc să găsim un tunel care ducea drept la bancă, dădeam buzna în viețile altor oameni... Începusem să mă gândesc că nu aveam să mai ieșim de acolo niciodată. Dar nici nu ne puteam opri. Nu mă puteam opri să nu mă îndrept în altă direcție, sau mai degrabă spre o altă surpriză. Într-o noapte am renunțat după ce am ajuns într-un dormitor în care dormeau vreo douăzeci de inși. Le-am spus sărmanilor mei oameni, care ajunseseră la capătul puterilor, că așa nu ajungeam nicăieri.

Trebuia să mergem adânc în jos și mai departe. Am închiriat două magazine din Piața Fierăriilor și unul de pe strada Zincirli Han care se află vizavi de bulevard. Folosind aceeași strategie, am început și o serie de săpături în locuri pe care le indicasem. De acum înainte, cum loveam un zid, schimbam direcția și ne cream propria linie, unind toate aceste puncte. Deci, scopul meu era să fac o rută separată, paralelă cu tunelul de pe harta lui Şevki Kurdul, și să ajung la intrarea în tunel – presupunând că era încă intactă – printr-o ultimă perforare din exterior.

Am avut mai mult succes de data asta. Pentru că deja era un tunel acolo. Deci acum aveam o pistă de urmat. Dar

ne lipseau destule detalii. Vreau să le punem la punct acum, împreună. De aceea avem printre noi turci care cunosc zona. Pentru că, așa cum înțeleg de fiecare dată, e o afacere complicată. Și orașul e complicat, și deasupra, și dedesubt. Și încă un amănunt pe care trebuie să-l țineți minte: deși măsurile de securitate care se iau aici sunt mult mai puține decât în băncile europene pe care le știm, este foarte dificil, și uneori imposibil, să depășești toate obstacolele și să te miști suficient de repede.

Incapabil să se abțină, roșcatul a scos o exclamație.

„Dragul meu european enervant. Bietul tău căpșor alb nu poate cuprinde asemenea detalii", m-am gândit eu.

– Ce-nseamnă asta? a întrebat ticălosul. De ce ar fi mai dificil dacă sunt mai puține măsuri de securitate?

– După cum știți, o rețea de securitate a fost dezvoltată logic, într-un fel sau altul, și îmbunătățită logic. Pașii sunt toți predeterminați. O dată ce înțelegeți logica, sunteți înăuntrul sistemului. De aici înainte, tot restul depinde de forța voastră, de viteza voastră... Totul e la vedere, limpede ca lumina zilei. Vedeți toate luminile, camerele, senzorii, alarmele și sistemele de înregistrare, momentul în care se schimbă paznicii, orele la care trece patrula... Puteți citi totul pe rând și vă luați măsurile necesare. Aici lucrurile sunt diferite. Acest loc are mai multe rețele care s-au format independent și care au funcționat foarte multă vreme. Poți oricând să dai peste ceva neașteptat și inexplicabil. De pildă, o mașină blochează strada cu un singur sens de lângă bancă. Cum să mai ieși de acolo cu mașina? Nici măcar nu te poți strecura pe lângă zidul Băncii Centrale fără să te lovești de cineva care ar trece pe lângă tine. E incredibil, de fapt. Pentru că mai sunt și parcarea băncii, garajul. Uneori trebuie să se elibereze drumul minute întregi doar pentru că mașina cuiva, un personaj important, trebuie să iasă din garaj. Sună incredibil, dar aici e ceva normal. Aceeași situație este și pe strada Bereketzede de pe cealaltă parte a clădirii. Noaptea, vehiculele blindate care aduc banii la

bancă nu pot să ajungă acolo din pricina traficului. Nici măcar nu se pot mișca. Paznicul pe care te aștepți să-l găsești acolo e în altă parte, prins într-o conversație cu altul, bând o cană de ceai. Sau l-a adus pe celălalt acolo ca să pălăvrăgească și trebuie să ai de-a face cu doi în loc de unul. De aceea e dificil. În asemenea situații care se tot schimbă nu poți decât să iei decizii spontane și să progresezi într-o direcție largă. Am învățat în timp că dezordinea nu e arbitrară și nu e din cauza ignoranței sau neglijenței; este doar o plasă de siguranță naturală. Viața se așază singură înăuntrul ei. Este o plasă de siguranță care se poate schimba brusc, ca o reacție emoțională. Țesută din instincte elementare de supraviețuire, este o plasă care te atrage înăuntru prin metode complexe și te pedepsește cu severitate. O rețea organică în care nu înțelegi care capete sunt conectate între ele, sau unde vor duce toate...

Francezul a dat din cap în semn de înțelegere, deși sunt sigur că nici el, nici ticălosul de roșcat nu înțeleseră nimic.

Cu un ton iritat și vocea ușor ridicată pentru prima dată, am întrebat:

– O să ne explici detaliile, sau tot planul constă în harta pe care ne-ai arătat-o?

Șeful mi-a aruncat o privire ca oțelul, distantă, și a spus:

– Cred că cel mai bine ar fi dacă ați face o plimbare prin împrejurimi. Treceți prin fața clădirii, pe rând. Adulmecați aerul, urmăriți locul, fără să fiți observați. Întoarceți-vă la hoteluri seara. Obișnuiți-vă puțin cu Istanbulul. Hai să ne întâlnim mâine după-amiază. Dar mai întâi, cum zic turcii, să nu irosim mâncarea și băutura: haideți să terminăm ce e în farfuriile astea.

M-am ridicat în picioare. Din nu știu ce motiv, mă plictisisem de acest prolog nesfârșit. Mi se părea că ne pierdeam mult prea mult timp cu preparativele. Părea că sunt lacune uriașe în întregul plan; era o senzație mult mai puternică decât avusesem în ultimii ani. Altfel, până acum ne-am fi împărțit sarcinile – am fi știut toate detaliile, până

la ultimul. Nu-mi plăcuse narațiunea istorică. Acest om, care acum se simțea bătrân până-n măduva oaselor, nu putuse să mă emoționeze până la lacrimi, așa cum făcuse la început în Havana.

Faptul că stătuse în locul acesta îl făcuse mai slab. Sau poate atmosfera de aici îl sufocase, trezindu-i un sentiment de disperare. Voiam să ies înaintea tuturor, să fac o plimbare și să-mi vin în fire în locurile acelea cunoscute. Am luat-o spre ușă.

– Ai putea să mai stai puțin? Mai sunt lucruri pe care aş vrea să le discutăm, a zis şeful nostru, după ce bătuse câmpii despre trecut timp de două ore.

Mă alătur planului

– Vreau să-mi spui orice ne poate fi de folos despre acest loc, a zis şeful.

– Eu doar descui seifuri. Atâta ştiu să fac. Şi asta e treaba mea.

– Doar nu-ți închipui că mă presezi în felul ăsta, nu-i aşa?

– N-am nici un fel de intenție de acest fel. Îmi fac treaba, îmi iau banii și plec. Eu nu presez pe nimeni să facă nimic. Şi în mod evident nu vreau nici un fel de griji în plus în afacerea asta care e cam complicată.

– De ce ți se pare cam complicată?

– Mi se pare că ești puțin prea bătrân acum pentru chestiile astea.

– Vrei mai mult? Dar ce oferi la schimb? Şi, pe urmă, de unde pot fi sigur că știi ceea ce mă interesează?

– Aşa e. O să vedem. Dacă îmi promiți să transformi în bani orice poate fi vândut, o să fac treaba. Şi mai vreau o pauză mai mare după povestea asta.

....

Bătrânul din celulă m-a întrerupt din nou, zicând:

– Chiar aşa i-ai spus?

Îşi dădea ochii peste cap, ca și cum ar fi vrut să-mi arate că mă disprețuia.

– Sigur că da, ce-ți închipui? Din când în când ştiu să fiu și rațional.

– Nu, tu ești întotdeauna rațional. Ăsta e defectul tău.

– Ai vreo problemă cu asta?

– Haaa! I-auzi la el cum vorbește. Dă-i înainte, leagă-te de mine. Hai să vedem ce-ai de spus.

– Ți-aș arăta eu, dacă n-ai fi un boșorog.
– N-ai fi în stare de nimic.
– Uite...
– Ce uite, nu poți să te miști? Nu rezolvi nimic dacă stai acolo și bombăni. Ești un derbedeu laș. Asta ești.
– Hei, ce faceți acolo?
– Ismet, îl vezi pe boșorogul ăsta...
– Și tu ești bătrân.
– Adică?
– Tâmpitule! Cu adevărat bătrân e cel care ezită să acționeze de teamă că nu procedează bine.
– Da! Iar tu le știi pe toate!
– Iar tu ești un laș care trece prin viață ferindu-se de toate și care ar vrea să fie inexistent, deci, cum ar veni, mort.
– De unde ți-a venit ideea asta?
– Uite cum schimbi subiectul fără să fii în stare să te cerți ca lumea. Cine s-a luat de mine mai înainte?
– Vrei s-o-ncurci cu mine?
– Ce să-mi faci tu? Nu înțeleg de ce fata aia din povestea ta s-a atașat de tine. Dar, uitându-mă la tine, pot să înțeleg foarte bine de ce și-a desfăcut picioarele pentru roșcatul ăla pe care îl numești ticălos și pe care îl urăști cu atâta subtilitate..
– Ce dracului! De unde-ai scos tâmpeniile astea? Din curul ăla gras?
– Ascultă la mine, cretinule. Și tu, bogătașule, și tu, Ismet, nu mă întrerupe dacă n-ai nimic de zis. Nu vă fie teamă, idiotul ăsta n-o să se ridice de pe scaunul ăla ca să sară pe mine. Trăiește din închipuirile din capul lui. Nici măcar nu știu dacă e viu sau mort. Încrezutul ăsta poate că e doar o fantomă a vieții lui inexistente. E un tip care nu poate protesta față de faptul că i-a fost furată iubita, față de coarnele strălucitoare care i s-au pus și din cauza cărora se lovește de pragul de sus al ușilor. Până acum a făcut tot ce i s-a spus, ascultând de ordinele șefului chiar și când soția lui era în

chinurile facerii; e un om care face treaba care i s-a dat fără să se plângă, apoi povestește despre viețile altora ca și cum ar fi viața lui. Nimic nu-i aparține. Nici măcar un dialog nu e făcut din cuvintele lui... Un maimuțoi... Nu cred că a făcut genul ăsta de înțelegere cu șeful lui. Pentru că e tipul de om care, când se înfurie sau descoperă că nu a fost tratat cum trebuie, nu face nici o mișcare de teamă să nu se întâmple ceva rău, să nu fie dat afară. Un tip nici bun, nici rău... Cineva care trăiește pentru că s-a născut pe lumea asta și se supune ordinelor destul de mult timp ca până la urmă să ajungă să se priceapă la treaba pe care o face. Așa cum a spus chiar el, nu e nici măcar talentat. Omul ăsta nu are nici talent, nici pasiune... S-a ascuns întotdeauna în cochilii gata făcute, s-a prefăcut tot timpul astfel încât să nu i se vadă uscăciunea interioară... Fără lupte. Fără droguri. Fără jocuri de noroc. Fără încăierări pentru iubite. Fără a lupta pentru nimic. Fără încercări de sinucidere... Doar supunere...

Lumea e plină de nenorociți ca ăsta, supuși și neînsemnați. Ce folos dacă e un hoț? Pentru că face parte dintre amărâții care vor să le fie pe plac tuturor, așa că fac compromisuri de fiecare dată, care trec prin viață potrivindu-și personalitatea după dorințele altora, care nu poate rezista în fața nimănui...
– Stai puțin! Cred că ești cam nedrept cu el!
– De ce? Și tu ce treabă ai să-l aperi, sac de bani nenorocit ce ești!

Chiar în acel moment, ținta atacului lui a devenit bogătașul, și s-a dezlănțuit iadul. Pentru că bogătașul a țâșnit de la locul lui cu o agilitate la care nu te-ai fi așteptat și a sărit asupra bătrânului. S-au rostogolit amândoi pe podea cu tot cu scaunul pe care stătea bătrânul. Acesta se zbătea să se degajeze din scaunul în care rămăsese blocat pe o parte, în timp ce se ferea de loviturile bogătașului. În cele din urmă, scaunul s-a rostogolit într-o parte, iar cei doi, încleștați, în cealaltă parte. Bătrânul încerca să-l prindă de cap pe bogătaș,

pentru că acesta începuse să-l muşte de unde apuca. Până la urmă a reuşit să-l ia pe bogătaş de gât, pocnindu-l tare în spate cu mâna cealaltă.

Parcă înnebuniseră amândoi. Bogătaşul încerca să-şi elibereze gâtul din strânsoare, dând din mâini şi din picioare şi înjurând cu toată puterea care-i mai rămânea.

Când incidentul s-a transformat într-un concurs de strangulare, Ismet, care se uitase la ei încremenit până atunci, a sărit să-i despartă. A vrut să-l elibereze pe bogătaş din strânsoarea bătrânului.

Bogătaşul l-a înjurat şi pe el şi l-a pocnit tare în coaste. Ismet a încercat să-şi vină în fire. Voia să-i separe, nu să-i lovească. S-au ridicat toţi în acelaşi timp şi au căzut din nou. Scăpând din strânsoarea bătrânului, bogătaşul l-a lovit pe acesta în arcadă. Lăsându-l pe bătrân, de data asta Ismet l-a înşfăcat pe bogătaş de cap şi l-a ţinut locului.

Bătrânul a continuat să se zbată şi să lovească.

Eu nu făceam decât să mă uit la ei. Nici nu mă gândisem măcar să intervin. Nu pentru că eram şocat. Doar stăteam acolo. Eram învăluit într-un fel de amorţeală din care nu m-ar fi scos nimic pe lumea asta.

Cu un umăr la pământ, bătrânul continua să-l lovească pe bogătaş cu piciorul. Cred că i-a dat câteva lovituri zdravene.

Până la urmă, Ismet i-a prins mâna bătrânului şi i-a despărţit.

Eu stăteam şi mă uitam la ei, fără nici o reacţie.

De-abia dacă îşi mai puteau trage răsuflarea. Aveau feţele de un roşu-aprins; bogătaşul, cu părul şi mai ciufulit, părea zdrobit, zăcând pe spate pe podea, iar bătrânul stătea rezemat de patul lui, incapabil să se ridice în picioare. Nu-şi mai putea ţine capul drept, ochii i se roteau nebuneşte în orbite şi încerca din răsputeri să tragă aer în piept.

Ismet stătea pe scaun, uitându-se la pata de sânge care-i mânjise gulerul cămăşii, mormăind ceva care semăna cu o rugăciune pentru a nu-şi pierde răbdarea.

Atunci am ieşit din starea mea absentă şi m-am uitat cu atenţie la fiecare. Acum simt exact ceea ce am simţit atunci când i-am văzut. Colţurile gurilor lor care nu încetau să respire păreau a se fi ridicat într-un zâmbet. Ca să fiu sigur că nu mă înşelam, m-am uitat la ei din nou, de data asta simţind invidie. Da, erau mulţumiţi de ce se întâmplase...

Păreau că li se luase o povară uriaşă de pe umeri, că se relaxaseră în adâncul sufletelor lor. Poate că se simţeau foarte bărbaţi. Făcuseră ceva adevărat, luptaseră cu trupurile lor... Iar lucrul acesta îi făcuse fericiţi. Durerea din trupurile lor era o sursă de plăcere. Pentru că erau luptători, erau nişte fiinţe care supravieţuiseră. Poate că lupta lor fusese atât de satisfăcătoare fiindcă fusese o luptă între amatori... Desigur, întotdeauna există un „poate". Pentru că nu ştiam cu certitudine. Pentru că încă mai era cineva care stătea la mijloc, încordat ca un arc: eu. Pentru că, din păcate, mare parte din ce spusese bătrânul despre mine era adevărat.

N-am vorbit prea mult în următoarele zile. Fireşte, eu eram cel mai afectat de situaţia asta. Toţi ştiau asta, ceea ce mă supăra şi mai tare. Nu mai voiam alte explicaţii, nu voiam să le cer iertare şi nici să dovedesc nimic. I-am spus avocatului meu să se grăbească şi să-mi facă rost de o celulă individuală, să dea mai mulţi bani acolo unde era nevoie.

Serile de spus poveşti se terminaseră. Cred că toţi se săturaseră de revărsarea de vorbe şi voiau să trăiască într-un mod cât se poate de obişnuit.

Chiar şi bogătaşul era tăcut. Începuse să gătească feluri de mâncare delicioase cu ingredientele pe care le comandase. Bătrânul făcea curăţenie, ca să fie şi el de folos.

Eu încercam să mă ocup cu ceva curăţând cele mai mici pete din celulă.

Este ciudat – pentru că nu m-aş fi aşteptat la asta de la el – dar Ismet ne cârpea hainele, şi se descurca foarte bine cu treaba asta.

Așa a trecut o săptămână. Cred că eram pe cale să capăt celula individuală. Între timp, mi-am amintit toate momentele esențiale din viața mea și le-am răsucit în minte. De multe ori m-am gândit că bătrânul avusese dreptate. În orice caz, chiar exagerasem în relatarea ultimei mele discuții cu șeful meu. Dar așa sunt eu. De ce spun, de fapt, „Dar așa sunt eu?“ Și asta e o altă dovadă de conformism, după cum se vede.

Desigur, în momentul acela nu puteam spune despre scena jafului, care a fost apogeul conformismului meu, dar cred că nu e nimic greșit în a scrie asta aici. Dar îmi lipsesc colegii mei de celulă. Deși ne mai trimitem daruri din când în când, nu ne întâlnim, pentru că încă nu vreau să-i văd. Cred că bogătașul a fost trimis seara trecută în altă închisoare. Să sperăm că îi e bine acolo... Sper să nu aflăm vești rele de genul „Sinucidere într-o celulă de închisoare“! Așa cum am spus, îmi lipsesc. Dar îmi este și teamă să-i văd. Pentru că mi-e teamă că am să mă văd pe mine prin ochii lor care mă judecă. Ce au spus nu era în întregime adevărat. Dar n-am vrut să mă apăr. De ce să-mi mai dau osteneala? Încă sunt supărat pe ei... Prieteniile pe care le legasem cu ei nu s-au transformat în legături strânse, așa că sunt supărat, de fapt, că nu s-au dovedit a fi cu adevărat prietenii mei. Poate că, în prieteniile adevărate, nu trebuie să spui tot ceea ce vezi. Poate nu trebuie să dai la iveală faptul că prietenul tău caută adăpost în relația voastră așa cum este, cu toate greșelile lui despre care nu poate vorbi sau pe care nu le poate accepta... Nu trebuie să vorbești despre asta pentru că, dacă ești un prieten adevărat, știi cele mai intime detalii oricum. Și dacă le știi pe acestea, și celălalt e conștient că le știi. Ce-și poate dori mai mult cineva decât să fie pe deplin înțeles de celălalt? Doar ceea ce înțelegem rămâne. Și mai rămâne sentimentul acela ciudat, imposibil, după toate poveștile care sunt trăite împreună cu toate laturile lor bune și rele...

Iar acum, cu permisiunea voastră, am să scriu ultima poveste rămasă. Povestea jafului, aventura care a încercat să se contureze chiar de la începutul acestor fragmente pe care am încercat să le scriu aici, a așteptat tot acest timp să fie povestită. Să vorbim și despre asta, astfel încât să se termine povestea...

Așa cum am scris, mă simțeam ciudat. De pildă, sunt din ce în ce mai nepăsător față de cei care mă vizitează. Cred că polițiștii s-au obișnuit și ei cu confortul camerei mele, pe care la început încercam să-l ascund de teamă să nu le stârnească invidia. Nu numai că s-au obișnuit, dar a început să le placă acolo. În același timp, din nu știu ce motiv, le-a crescut respectul față de mine. Acum, înainte de a căuta undeva, mă întreabă: „Putem căuta acolo“? N-am nimic de zis dacă împart cu mine confortul acestei camere, dar e oarecum supărător când îmi iau lucrurile pe care le-am ales cu atâta grijă și le duc la ei acasă. Mai alaltăieri, câțiva au împărțit între ei niște fleacuri pe care le luaseră de pe masă și mi-au mulțumit de parcă le-aș fi oferit un cadou. Dar mi-am zis, cu încântare: „Ei, n-are nici o importanță, sper să vă bucurați de lucrurile astea“.

Unul dintre ei a zis, zâmbind cu un aer de cunoscător:

– Oh! Unde-ai găsit ceainicul ăsta? Soției mele îi plac foarte mult lucrurile astea originale.

L-am împachetat și i l-am dat. De fapt, nu-mi pasă deloc. Și m-am cam săturat. Aștept ca lucrurile să se schimbe în curând.

Amănuntele jafului...

I

Cum a spus șeful, a doua zi ne-am dus în oraș. M-am dus la bancă să schimb niște bani. Dar nu mai deschideau conturi noi. Am văzut multe lucruri pe care voiam să le văd. Cât despre locul în care se aflau seifurile, n-am văzut decât coridorul despre care știam că e acolo. Dar era clar că oamenii noștri aveau informațiile necesare. Și pe urmă erau planurile detaliate care ne rămăseseră de la Şevki Kurdul... Erau patru camere cu seifuri, așa cum ni se spusese. Produseseră un fel de hibrizi prin modificări și adăugări la seifurile originale Chatwoods.

Iar acesta era lucrul care mă deranja cel mai tare. Pentru că, atunci când un seif e produs de o singură mână, e mai ușor de deschis. La fel precum clădirile proiectate de un arhitect. Acestea erau seifuri hibride, și vorbim despre sistemul de încuiere a ușii, nu despre întregul seif. Am spus sistem pentru că, dacă sunt mai multe seifuri într-un loc, nu folosesc același sistem pentru toate, ci sisteme separate. Chiar dacă mecanismul intern este același, sistemul de deschidere e diferit. Așadar, trebuie să fie deschise fiecare pe rând.

Așa cum probabil ați ghicit, cele mai ușoare și cele mai puțin interesante sunt sistemele digitale care au fost adăugate ultimele. Cineva sparge codul și tu, în cel mai bun caz, apeși pe un buton. Ce-i asta? Doar deschizi o cutie? În aceste cazuri, nimeni n-are nevoie de mine.... Pe vremuri, aveai nevoie de o imensă concentrare pentru a auzi sunetul

acela pe care îl face cifrul când se potrivește. Acum suntem înconjurați de lucruri lipsite de sens.... Viețile s-au transformat în niște tomberoane lipsite de sens în care aruncăm orice. Când m-am retras aici, am început să văd foarte clar faptul că în special viața mea s-a transformat într-un astfel de tomberon.

Când o persoană acceptă orice i se pune în cârcă, fără să se plângă, își uzează viața cu totul.

Oare exista altă cale?

II

Lucrasem cu sisteme asemănătoare timp de două zile în Paris. Erau toate făcute de aceeași firmă. Nu se mai fac în zilele noastre. Eram mai ales potrivite pentru vremea aceea – grele și foarte solide. Nu exista altă soluție decât să formezi cifrul pentru a deschide încuietoarea. De fapt, nu era atât de dificil. Dacă nu le puteai descifra, era imposibil să forțezi ușa încastrată într-un panou de metal foarte gros. Păreau să se anunțe condiții de lucru dificile, și era posibil să am nevoie de un asistent căruia să-i meargă mintea repede. O metodă pe care nu voiam s-o folosesc era aceea a havanezului Jose, care deschidea un orificiu cu un set de explozive și apoi tăia panoul de metal cu laser. Metoda asta nu mi se potrivea și nici nu-mi permiteam să lucrez atât de încet. Sau dacă o foloseam, puteam ajunge doar la conținutul unui seif.

Nu avea sens nici să operez de sub seif sau de pe părțile lui. Pereții seifului fuseseră construiți din panouri groase de un centimetru și profiluri încastrate în beton. Dincolo de beton erau pereți din cărămidă, unul având grosimea de 110 centimetri, altul de 70 de centimetri. Nu puteau fi distruse aceste ziduri care erau și structuri de rezistență. Iar dacă profilurile nu puteau fi tăiate, deschiderile din tunel nu erau destul de mari pentru a ne retrage cu prada. Dacă le tăiam totuși, totul ar fi putut scăpa de sub control și am fi fost prinși în tunel ca niște șobolani în cursă.

Camerele cu seifuri formau un bloc în mijlocul unei camere mai mari. Asta însemna că mai întâi trebuia deschisă ușa acelei camere, apoi ușile către camerele cu seifuri propriu-zise. După informațiile pe care le aveam, acest sistem era monitorizat electronic.

Ca să spun adevărul, aș fi vrut să mai lucrez câteva zile. Singura mea dorință era să nu ne mai aștepte vreo surpriză. De fapt, eram entuziasmat în privința acestei afaceri cum nu mai fusesem de ani de zile. Și eram și foarte preocupat... Pe de o parte, o suferință din dragoste pe care o prevestisem de mult timp, plus neplăcerea de a lucra cu niște oameni pe care nu-i cunoșteam și nu-i plăceam, iar pe de altă parte, jefuirea Băncii Centrale, care fusese fantezia fiecăruia dintre prietenii și maeștrii mei care lucraseră vreodată pe Strada Băncilor din Istanbul.

Împrejurimile băncii semănau, ca întotdeauna, cu Perşembe Pazarı. Pe Strada Băncilor, unde nu era loc nici măcar să mergi pe jos din cauza mașinilor care parcaseră pe două șiruri pe dreapta, vânzători de ceai le vindeau băutura fierbinte celor care se opreau să-și tragă puțin sufletul, cei care stăteau pe scăunele se trăgeau mai spre trotuar, iar puțin mai în față, vânzătorii de tablă, de fierărie și de aspiratoare încărcau marfă în fața ușilor sau vorbeau între ei. Când numele străzii s-a schimbat din Strada Băncilor în Zincirli Han, s-a mărit numărul persoanelor care căutau, vindeau și cumpărau aceste mărfuri neobișnuite care umpleau vitrinele și străzile. La capătul străzii erai întâmpinat de lumina strălucitoare și de huruitul întunecat al traficului. Pe strada din stânga celei pe care se afla banca, strada Bereketzede Medrese, care părea mai puțin aglomerată, una dintre acele moschei-școli părea a-și aștepta elevii în mijocul zgomotului. Dincolo de bulevardul plin de larmă, se vedea o fâșie a Cornului de Aur, cu apele lui cenușii scânteietoare, și minaretele moscheii Eminonu. Și apoi faimosul bulevard Sabahattin Evren, care mai era cunoscut și sub numele de Perşembe Pazarı... Singurul loc din Istanbul

unde puteai găsi orice fel de unealtă. Furtunuri colorate, piese de hidrofor, plasă de sârmă, tot felul de roți, circuite ciudate, sisteme de roți dințate, ventilatoare, piese pentru tractoare, picamere, împrejmuiri din plastic, plăci de faianță, filtre de apă, seturi de robinete strălucitoare, mânere de uși și multe altele... toate își așteptau cumpărătorii, revărsându-se în stradă. Printre toate mormanele astea de lucruri, pe trotuar creșteau câțiva sicomori tineri, cu frunzele de o culoare nedefinită. Se chinuiau să trăiască mai departe, sprijiniți de cele câteva bețe înfipte în jurul lor.

M-am oprit între aceste două străzi, adică pe strada Kardeşim la intrarea în Bazarul de Fierărie, care era chiar în spatele Băncii Centrale, și m-am uitat la fațada din spate, urâțită de scările de incendiu. După atâția ani petrecuți în jurul acelei clădiri, încă mai eram uimit de faptul că spatele ei era cu totul diferit de partea din față...

În timp ce mă plimbam pe acolo, m-am gândit să mă uit după plasa de sârmă din oțel de care aveam nevoie. Plănuind să trimit pe cineva s-o ridice mai târziu, am intrat la întâmplare într-unul dintre acele magazine care aveau în fața ușilor suluri de plase de sârmă de toate felurile.

Trecerea de la lumina intensă de afară la cea dinăuntru m-a orbit și n-am putut vedea nimic de la intrare. Mi s-a părut că nu era nimeni înăuntru. Când am întrebat tare dacă era cineva, am auzit un zgomot și cineva a ieșit dintr-o despărțitură mică închisă cu sticlă, în care nu încăpea decât o persoană. Un tip tânăr... Pe măsură ce ochii mi se obișnuiau cu întunericul din magazin, i-am explicat băiatului ce voiam. Iar el a dispărut în întunericul din spate pentru a căuta acolo ce-mi trebuia.

Când mi-am îngustat ochii să mă uit după el, la capătul fâșiei de lumină albă și pură care pătrundea prin ușă și făcea ca totul să pară întunecat în interiorul magazinului, am văzut un om bătrân, care abia se vedea în spatele unor suluri de plasă de sârmă. Mi-a atras atenția. Părea că are capul sprijinit pe masă. Pentru că fruntea îi era mult înclinată,

primul lucru care se vedea era creştetul lui chel. Întrebându-mă ce făcea acolo, am făcut un pas spre el.

Era un om foarte slab. Avea pe braţele subţiri un fel de mâneci false, prinse cu elastic, ca să nu se murdărească. Umărul lui drept, uşor înălţat, se mişca.

Purta o cămaşă albă cu un guler îngust şi o cravată de culoare închisă. Cravata îi era foarte strânsă. Umplea un caiet mare, de patru ori mai mare decât capul lui, cu litere mărunte şi cu cifre. Apoi se oprea, îşi întorcea capul spre degetul care urmărea ceva pe un alt caiet mare, se înclina ca să vadă mai bine, apoi se întorcea la primul caiet şi începea să scrie din nou.

M-a observat de-abia când am făcut un alt pas şi umbra mea s-a proiectat pe masă. Şi-a ridicat capul cu teamă. Şi-a îngustat ochii. A căutat ceva pe marginea mesei. Apoi şi-a pus la ochi o pereche de ochelari. A zâmbit şi a spus:

– Îmi pare rău, domnule, n-am observat că sunteţi aici. Cu ce vă pot fi de folos?

Am fost surprins. Am făcut un pas înapoi ca şi cum aş fi făcut ceva rău, şi numai după câteva momente am reuşit să spun:

– Oh, nu, doar mă uitam.

Scena aceea m-a înduioşat. Omul a zâmbit sfios sub mustăcioara subţire şi albă şi a zis:

– În regulă, atunci vă urez o zi bună.

Şi a dispărut din nou în caietele acelea, lucru care aproape că m-a făcut să plâng.

Ştiţi, există momente în care îţi dai seama că persoana din faţa ta e un om bun, că încearcă să-şi câştige traiul fără să te deranjeze nici pe tine, nici pe altcineva. Era unul dintre acele momente. Mi s-a părut că omul acela era acolo de o mie de ani. M-am gândit la viaţa lui. Cum seara îşi dădea jos mânecile false, le punea în acelaşi sertar în care le pusese ani de-a rândul, apoi îşi îmbrăca haina şi se ducea acasă la nevasta şi la copiii lui, dacă o fi avut familie... Cum venea dimineţile din nou; aceleaşi mâneci false şi aceleaşi

caiete peste filele cărora îşi apăsa degetul ca şi cum ar fi prins acolo ceva... Imaginea acestei siluete vagi cu o viaţă amărâtă m-a copleşit. Am simţit ceva ciudat înăuntrul meu. Ochii mei chiar au vărsat lacrimi. Pentru că îmi era milă de el? Nu sunt sigur. Era ca şi cum aş fi văzut o făptură dintr-o specie pe cale de dispariţie. Un om infinit de cumsecade, care îşi acceptase viaţa, cu toată umilinţa ei, şi în ciuda acestui fapt era pe cale să dispară, într-un mod cu totul şi cu totul nedrept...

Orice aş spune este zadarnic. Viaţa este copleşitoare.

III

În noaptea aceea la Pera Palas, m-am sucit şi m-am răsucit pe toate părţile, incapabil să adorm, într-o cameră care dădea spre Cornul de Aur. În camera de alături dormea iubita mea. Mai jos cu un etaj, roşcatul. Şeful, francezul şi ceilalţi tipi erau în altă parte, nu ştiu unde. Nu puteam dormi, ci aşteptam să aud dinspre perete un semnal din camera alăturată, voiam ca totul să înceapă din nou, să ne împăcăm. Îmi era dor de ea.

Dar semnalul pe care îl aşteptam nu a venit. Chiar înainte de lăsarea zorilor, am auzit nişte zgomote pe coridor. Apoi nişte uşi s-au închis şi s-au deschis de mai multe ori. La fiecare scârţâitură a uşii, suferеam. Chiar dacă voiam asta cu toată fiinţa mea, la naiba, nu puteam să mă dau jos din pat şi să mă uit pe coridor. Suferinţa mea a crescut când am auzit zgomote din camera alăturată. Când am început să aud sunete ritmice, regulate, mi-am înfundat capul în pernă. Dimineaţa, mă uram atât de tare încât nu mă puteam privi în oglindă.

Da! Bătrânul a avut dreptate. Eram un om slab şi neînsemnat care se vârâse în povestea asta pentru că nu putuse să se împotrivească.

Operaţiunea începe...

E a patra zi de când am venit în Istanbul. Echipa a trebuit să se mărească, potrivit noului plan la care lucram. Aproape că rezolvaserăm câteva detalii tehnice care mai erau de pus la punct. În primul rând, am mutat ora şi ziua în care urma să dăm lovitura mai devreme. Potrivit planului anterior, trebuia să jefuim banca în ultima zi lucrătoare a săptămânii, adică vineri, chiar după ce se termina programul. În felul acesta, era mai uşor să dispărem când străzile erau încă aglomerate. Dar la sfârşitul orelor cu publicul, angajaţii băncii încă mai au de lucru, şi nu poţi decât ghici când vor ieşi din clădire. Din pricina asta, în weekend am fi avut condiţii de lucru mai bune în ciuda faptului că străzile ar fi mai liniştite. Dar nu duminica! Pentru că sâmbăta unele magazine din împrejurimi erau deschise, iar traficul încă intens, aceasta era ziua cea mai bună... Faptul că seifurile erau închise toată ziua era în avantajul nostru.

Joi şi vineri ne-am ocupat poziţiile.

Joi, împreună cu şeful şi cu cei patru oameni care aveau să lucreze cu mine, am intrat în tunelul care fusese săpat cel mai recent, cel care se deschidea în Strada Băncilor, într-un magazin care vindea articole pentru băi. Probabil că cei din jur fuseseră invidioşi văzând magazinul care fusese vândut şi înţesat cu căzi de baie şi chiuvete în pachete mari. Tunelul, care era luminat cu electricitate din magazin, părea a avea pereţii solizi şi intra destul aer înăuntru prin furtunuri instalate pe stânga şi pe dreapta.

În tunelul care se deschidea în magazin se puteau strecura doi oameni purtând genţi mari. Am început să mergem în direcţia băncii.

Ştiam că nu exista nici o cale să împiedicăm să se formeze noroiul în tunelul care pe alocuri nu depăşea 160 de centimetri înălţime şi că va fi greu să mergem pe acolo. Pentru a goli apa care se strângea făcuserăm două găuri de colectare şi instalaserăm acolo două pompe. Am cerut ca două pompe mai mari, de rezervă, să fie puse lângă cele mai mici care fuseseră alese astfel încât să nu atragă atenţia, şi întrebasem dacă era suficientă capacitatea generatorului. Am zis:

– În părţile astea, nu ştii niciodată când şi de unde poate veni apa. Poate să se spargă o conductă sau apa mării poate să ţâşnească printr-o fisură ca o fântână arteziană. Şi ar trebui să ne rugăm să nu vină peste oraş nici o ploaie torenţială zilele astea.

Au râs de mine. Înaintam prin tunel. Deodată, în timp ce ne mişcam, am văzut o deschizătură pe o parte. După cum ne arăta lumina care răzbătea înăuntru, era o încăpere făcută din cărămizi vechi, masive. M-am uitat la tipul din spatele meu şi am sărit înăuntru.

Trebuie să fi fost o parte a faimosului tunel. Adevăratul tunel, care se vedea pe harta aceea care ajunsese de la moştenitorul lui Vallauri la Şevki Kurdul, şi, de acolo, la o lesbiană din Paris. O relicvă istorică veche de o sută patruzeci de ani care măsura şaisprezece metri în lungime, trei metri în lăţime şi avea aproape două sute şaizeci de centimetri înălţime la mijlocul arcadelor...

Din ce am înţeles fără să întreb, cineva înaintase în vechiul tunel cel puţin zece metri, apoi săpase până când lovise un perete de beton, apoi deschisese un orificiu de conectare cu tunelul nostru. Pe măsură ce mergeam prin tunel, care părea foarte uşor de parcurs în comparaţie cu al nostru, o secţiune dintre arcade mi-a atras atenţia. În timp ce peste tot cărămizile masive fuseseră aşezate la fel, aici, în această secţiune, peretele de cărămidă era retras cu un metru şi aşezarea cărămizilor era diferită.

L-am întrebat pe şef:

– Te-ai uitat aici?

– Nu, fiindcă ne-am atins scopul. Nu vreau să facem nimic în afară de ceea ce e necesar.

– Dar ce e în spatele peretelui de beton?

– Cred că e temelia unei clădiri alăturate. A fost turnat un perete de beton foarte gros. Poate ca să nu ghicească nimeni că sub el se află un tunel vechi, istoric. Dar nu vreau să-mi bag nasul prea mult în treaba asta.

Am mers până la locul în care știam că ar fi începutul tunelului. Ne-am uitat la locul pătrat din tavan care fusese curățat de cărămizi. Se vedeau clar capetele ruginite ale profilurilor înconjurate de beton.

Vineri

Mi-am petrecut noaptea de joi uitându-mă iar și iar la toate felurile de hărți ale zonei, inclusiv aceea pe care mi-o dăduse fiica lui Şevki – în care acum aveam încredere –, încercând să compar din când în când diferitele puncte din mintea mea.

Vineri, am trecut din nou prin toate detaliile. N-am băut prea mult. Cred că roșcatul și unul dintre francezi s-au cam îmbătat. Când n-au mai putut să bea, au ieșit în întunericul nopții și au venit de-abia spre dimineață...

I-am spus șefului că asta nu era prea bine... Dar nu puteam face nimic. Ei nu erau din echipa mea din tunel.

La sfârșit, fiecare s-a dus la postul lui. Eu la postul meu, împreună cu cei patru. Ceilalți au intrat într-o clădire care era pustie de ani de zile, vizavi de Banca Centrală. Aveam să intrăm în clădire de sub pământ, iar ei de la primul etaj al clădirii aceleia. Potrivit informațiilor pe care le aveam, toate camerele de supraveghere care dădeau spre Strada Băncilor erau îndreptate spre intrarea principală și spre intrarea garajului. Nici una nu ținea sub supraveghere intrarea de la primul etaj. Deci oamenii noștri aveau să traverseze de pe partea cealaltă pe o punte pe care aveau s-o instaleze deasupra nivelului la care băteau camerele.

Noi, echipa din tunel, ne-am pus pe treabă. Am făcut incizii în profilurile de metal în locul care avea să funcționeze ca un punct de intrare. Apoi, în jurul orificiului, am plasat mecanismul cu explozibil cu amortizor. Apoi ne-am retras înăuntrul magazinului ca să tragem un pui de somn.

În gând, deschideam încuietorile seifurilor, cântărind fiecare surpriză posibilă, încercând să mă gândesc la fiecare detaliu care ar putea interveni în timpul operațiunii, și din când în când mă mai uitam la planuri ca să mi le aduc aminte cât mai bine.

Încercam să-mi abat gândurile de la fată și de la roșcat, pentru că, ori de câte ori mă gândeam la ei, simțeam o suferință adâncă precum un puț fără fund. Eram sigur că aveam să încep o viață nouă după lovitura asta. Sau cel puțin asta voiam.

În timpul acelui somn scurt, am avut mai multe vise. Într-unul dintre cele pe care mi le amintesc am visat că umblam prin centrul orașului. Căutam pe cineva în niște ruine dintr-un câmp, dar nu știam de ce. Apoi, în timp ce-mi spuneam „De ce naibii îi caut?“ mi s-a făcut o frică imensă și am luat-o la fugă. Dar asta se întâmpla foarte încet. Uneori umblam printre ruine. Mă simțeam din ce în ce mai speriat. Dar măcar nu era întuneric. Deci nu era ca în coșmarurile mele obișnuite. Simțeam că aș fi putut scăpa de cei care mă urmăreau, dar mă mișcam atât de lent încât mi se părea că sunt la capătul puterilor. Până la urmă, am sărit pe o fereastră mare într-o pajiște uscată. Nu știu de ce, mi-am spus că trebuia să fie acolo o pasăre, și, în timp ce ceilalți se ascundeau în spatele zidurilor și se uitau la mine, a venit o pasăre mare, și-a înfipt ciocul în spatele meu și și-a luat zborul. Când m-am trezit, spatele cu care mă rezemasem de o ladă mă durea. Eram obosit, dar mă simțeam bine.

Sâmbătă

E ora prânzului... Perșembe Pazarı este ceva mai liniștit decât mi-l aminteam. Cred că și proprietarii magazinelor mai iau vacanță din când în când. Nu e în regulă. Vreau să spun, liniștea asta. Toți suntem gata, așteptând. Verificarea căștilor audio e gata, tot echipamentul e funcțional. Pregătirile în magazin și la capătul tunelului sunt făcute. Încă mai avem timp. Luăm o pauză de masă. Verific din nou tunelul de la un capăt la altul.

O să intrăm în acțiune când se lasă întunericul pe bulevardul Voyvoda. Echipa din clădire va intra în sala cea mare unde sunt ghișeele funcționarilor, folosindu-se de o scară pliantă de oțel. Ca să nu fie văzuți de cei șase funcționari și de camere, se vor târî în spatele ghișeelor și vor ajunge la tipii de la pază, care stau într-un spațiu de sub scară. Între timp, nu contează dacă alarma pornește sau nu. Ideea e să aibă sub control ușa principală de la intrare și să împiedice pe oricine să intre pe acolo cât mai mult timp posibil. După ce alarma va intra în funcțiune, mai întâi vor veni polițiștii, apoi va fi anunțat directorul băncii, apoi o echipă de intervenție va înconjura clădirea. Potrivit calculelor noastre, în cazul cel mai bun toate astea vor dura zece-doisprezece minute.

Între timp, în timp ce noi o să intrăm de dedesubt și o să ne vedem de treabă, ei or să întărească ușile și ferestrele cu plasă de oțel flexibilă. Iar când eu voi înainta suficient cu operațiunea, vor urca pe acoperișul unei alte clădiri folosindu-se de un cablu, și de acolo vor coborî spre Cornul de Aur.

În timp ce ajungeau în sala principală și se ascundeau în spatele ghișeelor cum plănuiserăm, mi-am început treaba. Explozia a ieșit exact așa cum trebuia. Când alarma a pornit, eu, cei doi băieți care aveau să care prada și francezul care urma să mă ajute am intrat prin deschizătură. Chiar dacă eram la doi metri de locul la care ne așteptam, ajunseserăm în sala seifurilor.

O dată cu explozia, tovarășii noștri reușiseră să-i captureze pe cei din echipa de pază și îi legaseră într-un colț. Am auzit în căști doar o rundă de împușcături și mi s-a spus că nu era nimic. Fata intrase în camera în care erau ținute înregistrările camerelor. Ca să distrugă orice urmă a noastră plimbându-ne în jurul clădirii, avea să șteargă înregistrările făcute în ultima lună, apoi avea să se uite în stradă cu ajutorul camerelor și să ne țină la curent cu ce se întâmpla acolo. Ceilalți urmau să meargă peste tot, să încuie ușile și să se asigure că nimeni nu putea intra în clădire. Aveam nevoie de fiecare secundă.

Întâi m-am dus la intrarea principală a camerei mari. Fără să o deschid pe aceasta, nu puteam ajunge la mecanismele ușilor intermediare. Dar mi-a luat ceva vreme până să-mi dau seama că, atunci când alarma era activată, ușa nu reacționa la nici o comandă. Am folosit metoda cu explozive a lui Jose și am deschis o arie care atingea conexiunile interioare. Fără să deschidem ușa, am găsit cablurile de comandă care mergeau de la ușa principală spre ușile interioare. Am pornit circuitul. Ceea ce înseamnă că am închis sistemul. Apoi ne-am îndreptat drept spre ușa principală a sălii seifurilor. Pentru fiecare ușă aveam mai puțin de zece minute. Dacă depășeam intervalul acesta de timp, trebuia să renunțăm la următorul seif, și operațiunea era compromisă.

Dacă n-ar fi stricat-o prin atâtea adaptări, ar fi fost o ușă frumoasă. Acum eram pus în fața unei îngrămădiri lipsite de orice gust de sisteme diferite, puse unul peste altul și fără conexiuni între ele. Francezul era bun la chestii de-astea digitale. L-am lăsat să spargă parolele. Două minute...

Și apoi mi-am văzut de treaba mea. Tipul vechi de cifruri circulare... Șase minute. Dar ne aștepta o surpriză: înăuntru, în loc de obișnuita ușă fortificată, puseseră o altă ușă cu un cod digital, dintre cele pe care le vezi prin case. Genul acela de ușă de oțel care are două seturi de încuietori separate pe fiecare parte. Probabil că pe aceasta o țineau încuiată atunci când umblau în seifuri.

Din nou, francezul, patruzeci de secunde.

Am ajuns înăuntru...

I-am lăsat pe toți să vadă ce era acolo. Amestecate cu exclamațiile lor de bucurie, auzeam sirenele mașinilor de poliție, strigăte și bătăi în uși. Era mai devreme decât ne așteptaserăm. Probabil că fusese mai puțin trafic în weekend. Și totuși... Treaba mersese chiar mai repede decât fusese în plan.

Cei doi băieți au intrat în seif. De acolo, aveau să arunce gențile încărcate tipului care aștepta sub gura tunelului. Iar acesta avea să le trimită la capătul celălalt al tunelului printr-un cablu instalat dinainte. Urma să ne luăm mai târziu, în țări diferite, partea noastră din banii care aveau să călătorească pe vase care așteptau în Cornul de Aur. Importanți nu erau banii tipăriți recent și care nu fuseseră niciodată puși în circulație, ci banii care ajunseseră în bancă în săptămâna aceea, aurul și valuta.

În timp ce lăsam neatins seiful mai mic de deasupra și treceam la altul mare, băieții au început să deschidă ușile încuiate cu ferăstraie electrice și leviere și să vâre în genți tot ce era acolo.

M-am întrebat dacă nu cumva am fi avut nevoie de mai mult de doi oameni. Îi spusesem asta șefului. Mă temeam că aveau să se miște prea încet... A venit sus și tipul de la gura tunelului. Cineva urma să-l înlocuiască, iar între timp gențile aveau să fie umplute și îngrămădite acolo.

Lucram la ușa celuilalt seif mare de pe cealaltă latură a blocului. Atunci am început să aud împușcături în căști.

Șeful a spus:

– Cred că înconjoară clădirea. S-au mişcat foarte repede. Nici măcar nu i-am văzut în sistemul ăla nenorocit de supraveghere video. Sunt mult mai aproape decât ne aşteptam. Cred că au traversat dinspre clădirea geamănă de lângă noi. Putem să mai păstrăm controlul clădirii cinci sau şase minute, apoi plecăm. Înainte de a pleca, o să încercăm să blocăm intrarea în sala mare a seifurilor. Cred că o să ia destul timp. E destul dacă puteţi goli cele două seifuri mari.

Uşa celui de-al doilea seif părea să reziste mai mult. După circuitul electronic, nu am putut deschide decât uşa următoare. Uşa care urma era încuiată cu o încuietoare mare circulară, cu un singur cod, şi cu o încuietoare cilindrică având coduri multiple. Chiar dacă nu voiam să folosesc aşa ceva, aveam nevoie de o unealtă de perforare ca să fac un orificiu lângă mecanismul încuietorii principale. Nu era aşa în modelul de seif pe care ni-l arătaseră la Paris: era un sistem cu un singur cod operând în conexiune cu un sistem mai mic încuiat cu cheia. Chiar dacă explozivul ar fi dat rezultate mai rapide, cu o unealtă de perforare reuşita era mai sigură.

Perforezi cu grijă şi dai la o parte piesa de oţel din vârful mecanismului, apoi ajungi în centrul sistemelor de încuietori mecanice. Apoi atingi centrul cu degetul, şi, dacă e vorba de unul vechi, e un mecanism cu rotiţe dinţate, dacă nu, piese hidraulice... Mai uşor decât cu o cheie. Dar pregătirile şi perforarea durează mult. Pe de altă parte, metoda mai rapidă a aruncării în aer poate distruge întregul mecanism.

N-am avut încotro decât să pregătesc kitul. L-am lăsat cu francezul şi apoi m-am dus la uşa seifului mic, urcând câteva trepte. În asemenea momente, preferam să fiu singur dacă era posibil. Pentru că în gândul meu vorbeam cu seiful şi cu cel care-l făcuse. Fiecare clic era un suntet plăcut. Zgomotele care veneau din afară se amplificau şi se transformau într-un şuierat care ne înconjura. Mi-am deschis kitul. Acum trebuia să fac un orificiu mic lângă încuietoare şi

aveam nevoie de alte căşti ca să aud mai bine. Apoi am văzut uşa, şi....

Am petrecut patru minute incredibile. A fost cea mai bună treabă din viaţa mea. A doua încuietoare era deasupra. Fiecare clic care se auzea în căştile audio îmi producea o imensă plăcere. Ca şi cum aş fi făcut dragoste...

Acum, în timp ce scriu rândurile acestea, îmi lipseşte ocupaţia mea de altădată, pentru a spune adevărul. Mai demult mă gândeam: „Când am să îmbătrânesc, am să fac contracte cu băncile să-mi trimită seifurile înainte de a le instala. O să am un atelier mare. Acolo o să descopăr secretele seifurilor şi o să le testez...". Nu ştiu, poate că, într-o zi, când toate investigaţiile se vor termina şi am să fiu lăsat în pace în cămăruţa mea, am să aranjez să-mi fie aduse acolo cele mai bune încuietori din lume. Unii pot rezolva puzzle-uri, eu pot descuia încuietorile... Chiar dacă nu puteau fi atât de interesante ca acelea pe care le deschisesem pe vremuri, cel puţin am să mă distrez. „Cel puţin am să mă distrez." Ce cuvinte plăcute sunt acestea! Să te retragi atât de departe. Să-i ceri vieţii puţin timp pentru tine însuţi. Să ai ceva doar pentru tine, nu pentru altcineva, nu pentru a le arăta altora ca să te lauzi. Un joc pe care tu, un tip mărunt, îl poţi folosi pentru a uita de tâmpeniile care ţi se întâmplă şi de cele care ţi se vor întâmpla în viitor... Asta e tot...

Doamne! OK, trebuie să mă opresc aici. Înţelegeţi ce vreau să spun. Lăsaţi-mă să vă povestesc mai departe despre adevăratul joc.

Pe când mă pregăteam să lucrez la componentele electronice ale uşii mai mici a seifului, am simţit o mână pe umăr. M-am mirat văzându-l pe francez lângă mine. Cred că încerca să-mi spună ceva. Mi-a luat căştile de la urechi.

– Şeful zice că echipa de intervenţie a intrat în clădire pe deasupra şi că trebuie să deschizi camera mare a seifurilor imediat. Or să încerce să scape pe aici.

– Ce s-a întâmplat cu ieşirile de incendiu din spate?

– Cred că au observat cablul şi trag în direcţia aceea.

În timp ce mă duceam la ușă, mi-am pus celălalt set de căști. I-am spus francezului:

– Când termini de perforat, continuă cu asta. Am lăsat ceva treabă și pentru tine.

– Șefule, am zis eu, dacă intrați aici, or să vină după voi. Planul nostru se duce naibii și or să ne prindă pe toți.

– N-avem de ales. Grăbește-te. Intrarea de sus nu a rezistat. Am pierdut pe unul dintre noi. Mai putem să asigurăm scările pentru cel mult cinci minute. Trag ca nebunii. Se prăbușesc pereții...

Abia mai auzeam vocea șefului printre împușcături, și, dată fiind situația aceea teribilă, am încercat să mă ocup de ușă cât se poate de repede. Cel puțin explozia de mai înainte lăsase o mare parte a mecanismului expusă. Între timp, m-am gândit la iubita mea. Nu voiam să o pierd acolo și să închei relația noastră astfel. Dacă ne despărțeam, trebuia să o facem cum se cuvine, poate pe un pod din Amsterdam. Ea ar trebui să se desprindă din brațele mele care nu o mai voiau și să plece încet spre olandezul care ar aștepta-o la capătul podului, îndepărtându-se din ce în ce mai tare de mine și tremurând de frig.

– Aș fi vrut, i-am spus șefului, să avem mai mulți oameni. Atunci nu ne-ar fi putut ataca atât de repede.

Șeful a spus ceva, dar nu l-am putut auzi din cauza zgomotului.

– Ce?

– Lasă idioțeniile! Grăbește-te!

Zomotul împușcăturilor era întrerupt din când în când de ceva care suna ca o explozie ușoară, apoi ploaia de gloanțe continua. Bombele cu gaze lacrimogene nu puteau să-i afecteze pe oamenii noștri. Iar capcanele pe care le puseseră la fiecare pas ar fi trebuit să-i oprească pe cei aflați pe urmele lor.

Deodată, am auzit în căști vocea șefului:

– Aruncați în aer scara! Aruncați în aer scara!

Cred că roșcatul a fost cel care a răspuns:

– Dar cred că unul dintre oamenii noștri s-a lovit când a sărit.

– Unde-i sunt căștile? Nu-l aud.

– Probabil că i-au căzut pe jos.

– Bine, lasă-l acolo. Fă ce-ți spun.

– Dar mă cunoaște.

– Cum să te cunoască, dacă nu vă știți decât de două zile!

– Cred că i-am spus totul în noaptea în care am plecat împreună.

– Dracu' să te ia, idiotule, dobitocule!

În timp ce mă străduiam să ajustez manual canalele cifrurilor, așteptam să se întâmple ceva afară. Explozia de dincolo de ușă comprimase mecanismul, așa cum îmi imaginasem, dar încă nu era totul compromis. Probabil că încă mai puteam face ceva...

După o scurtă liniște, am auzit vocea șefului:

– Gata. Cazul e închis. Aruncați scara în aer. Cu tot cu cine mai e sus. Astea-s ordinele. Puteți să nu vă mai întoarceți niciodată în țara asta. Sau vom sta cu toții aici împreună.

Mai aveam puțin până să deschid ușa. Auzeam împușcături din nou.

Mi s-a părut că aveam să-mi pierd mințile când l-am auzit pe șef spunând:

– L-ai împușcat pe puștiul ăla, nu-i așa! Ticălosule. Jigodie. Știam eu de ce nu te-am înghițit niciodată!

Și chiar în acel moment a căzut ultimul splint al ușii. L-am răsucit. Ușa s-a descuiat.

În secunda în care am deschis ușa, am auzit o explozie puternică. Apoi am auzit încă una, și au început să cadă bucăți mari din tavan. Scara fusese aruncată în aer.

Am deschis ușa principală, dar nu puteam ieși din pricina ușii de fier cu gratii. M-am uitat afară. Coridorul îngust era plin de fum. Mi s-a părut că o văd pe fată undeva la capătul scărilor. Purta un costum colant negru care îi acoperea trupul din creștet până-n tălpi.

– Naz, am zis, Naz.

N-am nici un motiv să-i pomenesc numele. Dar vreau să-l scriu iarăşi şi iarăşi. Naz... Naz... Naz...

Ea s-a întors spre mine. Cât de frumoasă era, chiar şi în spatele măştii!

– Deschide uşa repede! E rănit şi şeful.

Am încercat, dar n-am putut deschide afurisita de uşă. Încuietoarea se afla la o distanţă la care de-abia o puteam atinge, şi nici n-o vedeam. Făcuseră încuietoarea asta la întâmplare, doar pentru că nu putuseră încuia uşa principală, dar iată cât de eficientă era! Nu puteam să o descui.

Până la urmă, am înţeles că nu sunt magician, şi am zis:

– Arunc-o în aer!

Fata a zis:

– Nu ştiu cum să fac asta.

– Cum adică nu ştii? Am lucrat împreună.

– Nu ştiu. N-am înţeles nimic acolo în Cuba.

– Suntem pierduţi, am zis eu. Dacă te gândeai numai la pat! Dă-te într-o parte şi trage în ea.

Ea a tras în încuietoare.

– N-a mers, a zis ea.

– Aruncă-mi nişte explozibil de acolo, am auzit vocea tunătoare a şefului în căşti.

M-am uitat înăuntru. Încă mai aruncau genţile prin gura tunelului. I-am cerut explozibil francezului. Iar el a spus că a deschis uşa mai mică şi că înăuntru nu erau decât lingouri de aur. Dintr-o dată, ni s-a tăiat răsuflarea. Eram atât de entuziasmaţi că nici nu puteam striga. Dar exista şi posibilitatea ca în toată încurcătura aceea să nu putem pune mâna pe aur.

Naz – de care îmi era dor, în ciuda trădărilor ei – a plasat setul de explozibile acolo unde trebuia să fie plasat, cu ajutorul şefului, şi a declanşat explozia.

Când s-a depus praful rezultat în urma exploziei, am împins afurisita aceea de uşă cu toată puterea. S-a mişcat scârţâind, şi, în timp ce jumătatea de sus s-a deschis, jumătatea de jos s-a înţepenit în zidul din faţă al coridorului. Probabil că balamalele se mişcaseră din perete în timpul exploziei. Acum se formase un mic triunghi prin care cineva putea să treacă, contorsionându-şi trupul. Am ieşit. L-am tras pe şef deoparte. Era plin de sânge. Fusese împuşcat în umărul drept, undeva aproape de gât. În grabă, i-am scos jacheta şi i-am descoperit umărul. Rana era urâtă... Naz stătea ghemuită în faţa mea, în spatele balustradei de fier a scării de marmură, şi trăgea cu arma ei din când în când. Am hotărât să arunc o privire împrejur şi l-am văzut pe roşcat care zăcea culcat pe jos pe trepte şi trăgea cu arma. S-a întors spre noi şi a spus:

– Sunt foarte aproape de noi. Ajutaţi-mă!

Nu putea să se mişte. M-am gândit la toate, mi-a trecut prin cap inclusiv gândul să-l las acolo. Dar nenorocitul ăsta avea să distrugă şi ce mai rămăsese din vieţile noastre. Aş fi fost laşul care îl lăsase pe mâna poliţiei pe cel care-i furase iubita... Nu eram genul care să facă astfel de planuri. Orice aveam de făcut trebuia să duc la bun sfârşit. Dacă aş fi putut să-i ţin pe urmăritori departe cu focuri încrucişate, trăgând des, ar fi reuşit să iasă de acolo, să se descurce cu uşa de fier care bloca drumul şi să-l tragă şi pe şef înăuntru. Aşa era planul.

M-am aplecat şi am luat arma şefului. Eram ciudat de calm, dar îmi era greaţă. Urma să fac din nou ceva ce nu voiam. Dar ce era să fac? Să iau aurul şi să fug? Nu! Am împins uşa de fier şi i-am zis francezului să trimită după cineva care să-l ia pe şef de acolo. Şi i-am zis lui Naz:

– Vin să-l ajut.

Nu înţeleg cum am putut rămâne să salvez un tip pe care nu-l plăceam, dar, dacă mă gândesc la ce s-a întâmplat, poate că era singurul lucru care trebuia făcut. Sau, aşa cum a spus bătrânul, sunt doar un individ slab care execută ordinele, care face întotdeauna ceea ce i se spune. Nici măcar atunci în Cuba nu-l lovisem prea tare pe roşcat. M-am ghemuit şi am înaintat până la capătul coridorului în care

stătuse mai înainte iubita mea. Mai erau câțiva metri distanță între roșcat și mine. M-am ghemuit cât am putut de mult în colț și am încercat să mă uit din spatele primelor trepte. La capătul scării, după cum puteam vedea, doi oameni din echipa de intervenție se adăpostiseră sub ușa de metal și trăgeau. Am ridicat arma din mâna mea deasupra nivelului ochilor, ca și cum aș fi fost gata de orice.

Chiar în acel moment, am văzut un copil pe coridorul din fața mea. Era un băiețel de șapte-opt ani. Era suprins și speriat, desigur, și venea în direcția noastră. Dacă o ținea așa, în curând avea să ajungă în spațiul deschis, la capătul scărilor. Era cât se poate de posibil să fie lovit de un glonț.

Deodată, copilul m-a văzut și s-a uitat drept în ochii mei. I-am făcut semn să se oprească și să se întindă pe jos. Dar era foarte speriat. Nu știa ce să facă, îi era teamă de ceva ce se afla pe coridor. Și cred că avea încredere în mine.

Acum când mă gândesc, îmi dau seama că era probabil copilul unuia dintre paznicii care erau de gardă în weekend. Venise aici ca să se amuze, să petreacă ceva timp cu tatăl lui. Nici acum nu știu cine era. M-am retras și m-am ridicat puțin. Intenționam să-l conving pe băiat să rămână acolo.

Soldații încetaseră focul.

Asta a fost pentru că băiatul a făcut întocmai ceea ce făcusem eu: s-a ridicat și a făcut un pas, și atunci l-au observat.

Când l-am auzit pe francez spunând „Vino!" în spatele meu, am văzut că roșcatul se ridicase de pe trepte și ținea copilul cu arma.

Atunci mi-am ridicat și eu revolverul și l-am împușcat pe roșcat în cap cu un singur foc.

Un val de sânge a țâșnit de deasupra urechii olandezului. Mi s-a părut că sângele a țâșnit cu viteza unui glonț spre ușa aceea. Roșcatul a rămas în genunchi, cu ochii larg deschiși, parcă mai mult timp decât ar fi fost firesc. Apoi s-a prăbușit cu tot trupul, rostogolindu-se în jos pe trepte. Am înțepenit de parcă eu aș fi fost cel împușcat. În loc să mă mișc, am aruncat arma și am început să vomit, simțind o

greață imensă. În acel moment, o voce aspră care venea din coridorul pe care era copilul a spus:

– Nu mișca sau trag!

Oricum nu mă puteam mișca. Începusem să tremur fără să mă pot controla. Încercam să-mi opresc spasmele din stomac, dar simțeam că aveam să vomit din nou.

În timp ce câțiva soldați în haine de camuflaj, cu o înfățișare înfricoșătoare, se aruncau asupra mea, am auzit ușa de la camera mare a seifurilor închizându-se. Un bocanc îmi ținea capul apăsat de podeaua de marmură, și, în timp ce îmi puneau cătușele, am continuat să tremur și să vomit fără să mă pot gândi la nimic.

Atunci copilul a început să plângă: „Taaaaatiii!"

Cred că și povestea asta se oprește aici

Dați-mi voie să repet întrebarea pe care am pus-o și mai înainte: La ce bun să îmi amintesc toate astea? Ei bine, iată la ce folosește: cât timp am scris-o, m-am amuzat, m-am întristat, am fost fericit, am fost nefericit din nou. Nu e destul?

Dar, în timp ce termin de scris povestea, sunt chiar mai obosit decât am fost când am trăit-o. Cred că îmi lipsește bătrânul. Și Ismet...

Ah! Și pe urmă ce s-a întâmplat? Dați-mi voie să vă spun, ca să vedeți cât de idiot sunt.

Da! Iubita mea m-a trădat, într-adevăr. Dar nu cu roșcatul, așa cum am crezut la început. După informațiile pe care mi le-a dat avocatul, era împreună cu francezul din noaptea aceea la Pera Palas... Ea a spus că nu s-a culcat niciodată cu roșcatul. După ce eu m-am îndepărtat de ea atât de mult timp, a sfârșit prin a se combina cu francezul, care îi arătase prietenie. Nu era îndrăgostită de el așa cum fusese de mine, dar se pare că era un tip foarte blând, o asculta, nu o supăra niciodată, avea tot felul de atenții față de ea... Chiar și mie îmi plăcea idiotul acela.

Și așa cum s-a dovedit, îl învinuisem pe bietul roșcat fără motiv. De când am aflat vestea asta, îmi pun tot felul de întrebări pe care în secret mi le doresc serioase, dar pe care nu le iau chiar în serios. „Dacă n-aș fi crezut că îmi furase iubita, oare l-aș fi împușcat?" Nu știu răspunsul la întrebarea asta. Până în ziua aceea în care l-am împușcat, mă ferisem de așa ceva, nici măcar nu rănisem vreodată pe cineva... Dar nu știu de ce – chiar dacă uneori vreau asta – nu

pot să sufăr cu adevărat din cauza asta. Ca să spun adevărul, tipul nu-mi plăcuse încă de la început. Poate de aceea nu sufăr. Și, de fapt, a fost atât de ușor... E surprinzător. Imediat cum mi-a trecut șocul de a fi împușcat un om, o faptă îngrozitoare, m-am întors în lume. Eram obosit și confuz. Dar asta era... Când faci așa ceva, totul, întreaga lume pe care ai știut-o întotdeauna și unde poți întotdeauna ghici ce se va întâmpla în continuare te așteaptă chiar acolo cu toată banalitatea ei și cu reacțiile ei obișnuite, iar tu rămâi mirat și fericit că nimic neașteptat nu ți se va întâmpla. Te simți oarecum mai puternic, ca și cum ești într-un joc predeterminat cu întreaga lume vie, cu toți ceilalți oameni... Doar tipul pe care l-ai împușcat nu se mai află în lume. E ceva atât de absurd încât îți vine să izbucnești în râs... Dar ce-i de făcut? Tipul care moare trebuie eliminat, ca toți cei lipsiți de talent. Viața e un joc pentru cei care rămân în viață...

Iar alteori mă gândesc la următorul lucru: oare aș fi putut să-l împușc pe tip chiar dacă aș fi știut că e nevinovat, doar pentru că nu-mi plăcea? Dar mai era și copilul. Poate că nu voise să împuște copilul. Poate că voia doar să-l ia ostatic. Mă rog. Oricum ar fi, asta nu mă afectează. Faptul că am omorât un tip antipatic nu mă macină. Dacă cineva îți displace atât de mult încât nu poți să-l suferi, se pare că-l poți ucide la un moment dat și apoi poți să nu simți nici o remușcare.

Un alt lucru ciudat. Nu pot să fiu furios împotriva francezului. Sunt supărat pe el, mă calcă pe nervi, dar nu sunt furios. Fie pentru că sentimentele pe care le aveam față de fată s-au tocit, iar dragostea mea s-a stins, fie pentru că francezul chiar mi-a plăcut. Sau poate pentru că știu că el nu e un rival care să conteze. Fiindcă Naz nu se va îndrăgosti niciodată de el, și nici el nu va aștepta asta din partea ei... Dar chiar și așa e complicat... Sau poate aceste ultime luni în care m-am tot luptat cu mine însumi m-au obosit atât de tare încât nimic nu mi se mai pare important...

Și banii?

Banii au dispărut. Soldații au putut intra numai după douăzeci și cinci de minute. Așa cum am înțeles de la polițiștii care m-au interogat, în afară de câteva casete nedeschise din al doilea seif mare, totul dispăruse. Cred că aurul, despre care nu știam că fusese luat, a fost o pradă foarte bună. Mai era și foarte multă valută. Iar acum francezul și fata se distrează pe cinste în Paris... sau în insulele Caraibe, ca în filme.

Dar eu mă simt bine aici. Ce-aș fi făcut afară, după ce am fost trădat de un prieten și de ultima iubire a vieții mele? Să iau totul de la capăt? Să fiu din nou trădat? Să mor de cincizeci de ori pe zi, gândindu-mă dacă am să mor afară sau la închisoare? Nu!

Aici, banii pe care i-am pus deoparte sunt mai mult decât am nevoie.

SFÂRȘIT

După exact cinci ani, șase luni, douăzeci și două de zile, sau sfârșitul care urmează sfârșitului....

Acum privesc la străzile Istanbulului de la fereastra unuia dintre cele mai înalte hoteluri din oraș. Cred că în câteva zile am să-mi iau adio de la priveliștea asta pentru multă vreme. Până acum, mi-a plăcut să fiu în inima orașului, dar a venit vremea să mă despart de el. Teancul acesta de file a rămas neatins ani de zile. Poate că am să termin manuscrisul în seara asta și am să-l dau cuiva, pentru a mă putea îndepărta de toate. Poate că am să-l arunc. Nu știu. Am îmbătrânit. Nu știu ce să mai spun despre viața mea. Nici nu știu dacă a mai rămas ceva de spus. Cu toate astea, am petrecut niște ani buni în camera aceea.

M-am plimbat de-a lungul Bosforului în dimineața asta. Apoi m-am întâlnit cu cel mai mic dintre fiii unchiului Ayvaz. E un băiat cumsecade. A terminat nu știu câte școli, dar niciodată nu a uitat locul în care a crescut. Pe mine viața m-a dus departe. I-am dat manuscrisul să se uite peste el. I s-a părut că cele scrise nu erau destul de intense. A spus:

– E un lucru bun faptul că ai scris. Te-a ajutat să treci peste perioada aceea grea.

Dar era interesat de poveste.

– Deci asta s-a întâmplat cu adevărat? a întrebat, curios.

– Da.

I-am spus și restul poveștii:

– Când am fost prins, m-am gândit că poate o să reușesc să-i fac pe polițiști să mă creadă. Aveam nevoie de ceva

care să pară real și să mă ajute să-mi ascund secretele. Ideea mi-a venit pe când mă uitam la notițele pe care mi le luasem în celulă: „Dacă aș scrie pe ascuns niște pagini pe care ei le-ar descoperi, atunci m-ar crede", mi-am zis. Apoi, când avocatul m-a vândut și i-a ajutat pe polițiști să găsească locul în care ascundeam paginile astea, m-au crezut. Nici măcar nu am schimbat foarte multe lucruri. Aproape totul, în afară de data sosirii mele în Istanbul, era adevărat. Pentru că, așa cum o să-ți spun în curând, a trebuit să lucrez mai mult decât am scris aici. Și în afară de asta, conform principiului „Să nu minți, dar să nu spui nici adevărul", nu am mărturisit un singur lucru: și anume, că scrisesem paginile acestea prefăcându-mă că vreau să le țin ascunse. Asta a fost tot.

Când m-au dus la direcțiune, după ce îmi terminasem manuscrisul, am știut că aveau să citească ce scrisesem, ca de obicei. Când au văzut cuvântul „sfârșit", au crezut că se terminase și au luat teancul de file, doar ca să le aducă după câteva zile. Au început să mă interogheze din nou.

– Crezi că e corect? Era nu numai o ieșire, ci două, și, dacă o adăugăm și pe prima care a rămas nefolosită, erau trei ieșiri din tunel.

– Cum adică? am întrebat.

Cel care părea mai deștept și mai înfumurat mi-a pus în față paginile.

– Uite, în manuscrisul ăsta ai spus că era doar o ieșire din tunel sub clădirea băncii, că tunelul ajunge până la Cornul de Aur și că cea mai mare parte a prăzii a fost transportată de acolo. Dar mai era încă o ieșire aici.

– Cum? Ce vrei să spui?

– ...

– Asta ce mai e? Vă bateți joc de mine? Vă rog, băieți, pentru numele lui Dumnezeu! M-am săturat de toate astea.

– Nu știu. În felul ăsta, echipa de francezi și englezi a transportat tot ce scosese din bancă pe căi legale și a plecat după ce te-a lăsat pe tine, un turc, ca momeală: un tip cu

reputație, dar fără bani, așa cum am înțeles din memoriile tale. Nici măcar nu ți-au lăsat partea care ți se cuvenea din pradă. Ce-i de făcut cu europenii ăștia?

– Deci m-au înșelat? Ha, ha! De ce să mă fi înșelat? Nu, n-au făcut asta. Târfa aia din Paris le-a ordonat asta?

– Îți spun că habar n-am!

– Iarăși vă jucați cu mintea mea ca să obțineți informații. Vă rog, opriți-vă, pentru numele lui Dumnezeu. Am trecut prin toate astea. Am obosit. Haideți să terminăm odată. Mi-ați confiscat notele cu forța! Afurisitul de avocat m-a vândut, nu-i așa? A făcut o înțelegere pentru o sentință mai blândă sau pentru bani. Spuneți-mi, măcar să nu-l mai plătesc pe nenorocitul ăla. Aș vrea să știu mai mult și să mă lăsați în pace. Iar târfa aia care m-a vândut...

– Vorbești prea mult. Te-au înșelat, hoț amărât ce ești.

Asta a spus-o zdrahonul celălalt. Avea o barbă care nu-i stătea deloc bine. Cum mâinile în buzunare, avea o înfățișare de parcă ar fi disprețuit totul.

Mi-am întors capul în altă parte ca și cum nu mi-ar fi păsat deloc de ce spusese. Pentru că fusesem interogat de atâtea ori, eram destul de sigur pe mine. Acum că luaseră ultimele pagini scrise, ce-aveau să mai spună?

– Ce rușine! Am crezut că o să ne bazăm pe tine, dar te-ai dovedit a fi doar un turc obișnuit. De ce nu i-ai împușcat, unul câte unul?

Începuse să bată câmpii în timp ce mă uitam în altă parte. Totuși, nu-mi păsa.

– Vrei o cană de ceai? l-am întrebat ca să pun capăt discuției. E un amestec de cinci arome diferite, cel mai bun ceai.

Au râs.

Cel cu barbă a zis:

– Uite, tipul nostru nu ne crede. Își închipuie că punem ceva la cale.

Celălalt își sprijinise fundul pe masa mea ca polițiștii din filme, uitându-se în jur cu înțeles.

Au râs din nou.

Voiam să mai vorbesc cu ei o vreme.

– Mă tot gândesc de la un timp, am zis, ce vreți să spuneți cu faptul că lipsește o parte din bani?

– Că am găsit o parte.

– Unde, cum?

– Te joci cu noi? Cred că știi totul despre asta.

– Bine, lăsați-mă-n pace atunci. Am să vă servesc cu ceai, dar ați citit ce-am scris. De ce aș mai întreba dacă aș ști?

– Ești un idiot. Am citit asta aici.

Cel care arăta mai cumsecade începuse să obosească.

M-am întors spre el. Se uita la fața mea cu condescendență. Mi-am întors capul ca și cum aș fi cerut îndurare.

– Asta ce mai înseamnă? Nu-mi permit să mă înfurii. Nu vreau să mă înfurii și să-mi pierd liniștea.

A zis:

– Am înțeles ce fel de om ești din notele astea.

Râdea disprețuitor. Scuturând din cap, nu s-a putut stăpâni să nu adauge:

– Amărâtule!

Am tăcut și le-am umplut ceștile cu ceai. Ca orice gazdă bună, le-am întins zâmbind frumoasele mele cești din porțelan chinezesc. Mă temeam că, dacă se înfuriau, aveau să-mi spargă ceștile. Pe de altă parte, mă distram și eu puțin, ca să spun adevărul.

– Te lauzi foarte mult, dar nu ți-ar fi dat nici jumătate din partea ta... Desigur, dacă ai fi putut fugi, a spus cel care părea mai cumsecade.

– Și cum s-ar fi întâmplat asta? am întrebat, luând o înghițitură din ceai.

– Uite: erau două ieșiri. Când ajungeai jos, vedeai numai ce urma să iasă pe o ieșire, și îți luai partea în consecință.

– Nu vreau să mai aud nimic. Dați-mi manuscrisul înapoi, lăsați-mă în pace. Nu vreau nimic. Nu pot să dau nici o informație nimănui. Vă rog, lăsați-mă în pace. Sunt atât de

obosit. Nu vreau să mă gândesc la cele mai mici amănunte. Din moment ce sunt aici, oricum nu m-am ales cu nimic.

– Știi ceva? Bătrânul avea dreptate. Cum poate cineva să nu lupte pentru o fată ca ea?

Polițistul mitocan încerca să mă stârnească.

– Și ce te privește?

– Așa e! Fă ce vrei. Putrezește dracului aici în timp ce alții se culcă cu iubita ta cea frumoasă.

– Așadar, unde este cealaltă ieșire?

– Ești curios?

– ....

– Îți amintești despre peretele acela din tunel despre care ai scris, cel despre care șeful ți-a spus să uiți...

Am lăsat să-mi cadă ceașca din mână brusc, ca și cum ar fi fost momentul unei revelații insuportabile. Ca și cum de-abia atunci aș fi înțeles ce mi se spunea, am spus, strâmbându-mă ca lovit de o veste neașteptată:

– Înseamnă... înseamnă că de-asta era făcut zidul atât de stângaci din cărămizile noi... Fir-ar să fie! Ca să ascundă totul de mine.

– Și noi am observat foarte târziu. Cărămizile erau atașate de o placă funcționând ca o ușă, pentru a camufla totul.

M-am prăbușit pe canapea. M-am încruntat de parcă aș fi înțeles un adevăr amar și eram devastat din pricina asta.

– Destul, destul! Înțeleg. Pun pariu că a fost ideea târfei ăleia lesbiene din Paris. Dar e destul, vă rog, lăsați-mă în pace. Vă rog, lăsați-mi ceva de care să mă agăț. Am avut o bănuială, dar nu m-a dus mintea atât de departe.

Clătinam din cap de parcă mi-ar fi fost milă de mine însumi, în timp ce suspinam. Mi-am ridicat fruntea și m-am uitat la ei. Le-am spus:

– Lăsați-mă în pace, acum am aflat. Ce vreți să fac? E mai greu să-ți dai seama că ai fost atât de prost decât să putrezești în închisoare.

Mi-am luat fața în mâini. Am privit în gol, cu o expresie de mâhnire intensă, și am oftat. Am făcut orice puteam

face, dar fără să exagerez. Nu voiam decât să plece și să nu se mai întoarcă niciodată. Cred că polițistului mitocan i-a părut rău de mine. Cei care par mai aspri se înduioșează mai ușor. A vrut să mă consoleze:

– Totuși, să știi că probabil or să-ți dea o sentință mai blândă, din moment ce l-ai împușcat pe roșcat și ai salvat copilul. Iar camera asta e în regulă... a spus.

Am dat din cap ca și cum aș fi fost de acord cu el.

Celălalt părea adâncit în gânduri. Erau câteva lucruri care nu se potriveau cu povestea pe care și-o pusese cap la cap în minte. A zis, ca și cum ar fi vrut să explice ceva serios.

– A trecut ceva vreme de când am găsit-o pe lesbiana pariziană și majoritatea banilor cu ajutorul notelor tale. Tipa a spus tot, chiar că a lăsat o parte din sumă unuia dintre prietenii tatălui ei. A zis că a trimis restul cu tine. Încerca să te înfunde, dar nu știa nimic despre aur. Din moment ce nu știi despre a doua ieșire, înseamnă că restul grupului v-a jefuit și pe voi. Oh! Într-o zi s-ar putea să ajungă și ei aici! Ce putem spune? Îmi e milă de tine. Ai fost jefuit regește, în stil european!

Toate acestea începuseră să mă enerveze. Din moment ce nu-mi folosea la nimic, de ce mi-ar fi păsat? Acum nu voiam decât să scap de oamenii ăștia care mă călcau pe nervi. Nimic altceva.

Dintr-odată, s-a întors spre mine cu o față zeflemitoare și pedantă.

– Ia-ți manuscrisul, a zis, aruncându-mi teancul de hârtii pe masă. O să-ți petreci restul vieții corectându-i ortografia. Dar nu îl da nimănui să-l citească. Nu vrei să râdă nimeni de prostia ta, nu? Cu permisiunea ta, o să iau candelabrul ăsta pentru un prieten, să nu-l cauți mai târziu. Oricum n-ai nevoie de el...

Rezumatul poveștii

Iată povestea adevărată: pe vremuri, când mă ascundeam de poliție în Karaköy, am intrat în adâncimile unui tunel și am dat peste niște oameni care erau îngrămădiți acolo. Încercând să ies, panicat, am găsit o adâncitură pe stânga și am stat acolo ascuns timp îndelungat, până s-au liniștit lucrurile. Cunoșteam foarte bine locul acela izolat, care a devenit mai târziu unul dintre refugiile mele. Pe când mergeam prin tunel cu șeful nostru, am realizat că una dintre adâncituri semăna perfect cu ascunzătoarea mea din tunel.

Mai târziu am cercetat cu atenție hărțile și am verificat datele. Interesant era faptul că tunelul fusese construit între 1872 și 1875. Constructorul era un francez numit Henry Gavand, dar compania pentru care lucra era deținută de două bănci englezești. Iar proprietarii Băncii Osmanlı sunt francezi și englezi. E ciudat și că banca a început să fie ridicată după construirea tunelului, pe locul Centrului Comercial Galvani. La un moment dat mi-a trecut prin cap că ar putea fi o legătură între aceste două construcții. Între ele se afla o singură clădire construită în 1909 pentru o companie de asigurări, care s-a păstrat tot timpul într-o formă foarte bună pentru că a fost folosită mai târziu ca sediu al unei firme mari de arhihectură, apoi a devenit Banca Thessaloniki. Dar totul a devenit foarte interesant când am aflat că primii proprietari au fost Banca Otomană și Administrația Tutunului, care erau și fondatorii Companiei Otomane de Asigurări, ce își avea sediul la numerele 27 și 29. Deci era mai mult decât o legătură între două clădiri, o ope-

rațiune mult mai organică. Tunelul Gavand trecea chiar pe sub clădire. Nu putea fi o simplă coincidență.

Șeful nostru a vrut s-o tragă pe sfoară pe pariziană încă de la început. Când m-a inclus în echipă, la întâlnirea din Galata, mi-am subliniat ideile și am avut dreptate pentru că, așa cum am știut dintotdeauna, tunelul în care am ajuns nu era linia principală. Cred că adevăratul tunel era sub următoarea clădire sau cel puțin era o ramificație și acolo. Pentru că acum Banca Centrală nu era pe locul Băncii Otomane, ci pe locul clădirii gemene, unde fusese sediul Administrației Tutunului. După ce am dărâmat două ziduri, am găsit adevăratul tunel care mergea mai adânc și era mai larg – avea chiar și niște șine înăuntru. Pe stânga, nu am găsit un zid, ci o poartă de fier care ruginise. Acum se confunda cu zidul. Da! Din tunel, doi oameni putea merge până la un anumit punct sub clădirea fostei Companii Otomane de Asigurări. Noaptea, am deschis ramificația aceea intrând din adâncitura pe care o descoperisem.

Dacă ne-am fi mișcat cum trebuia, pariziana n-ar fi descoperit niciodată. În timp ce banii ar fi fost distribuiți ca să fie transportați pe șalupe de oamenii ei, noi, împotriva oricăror așteptări, ne-am fi îndreptat spre mașinile cu plăcuțe schimbate din piață, având cu noi aurul. Șeful nostru, Naz, cea care fusese a mea odată, francezul și cu mine.

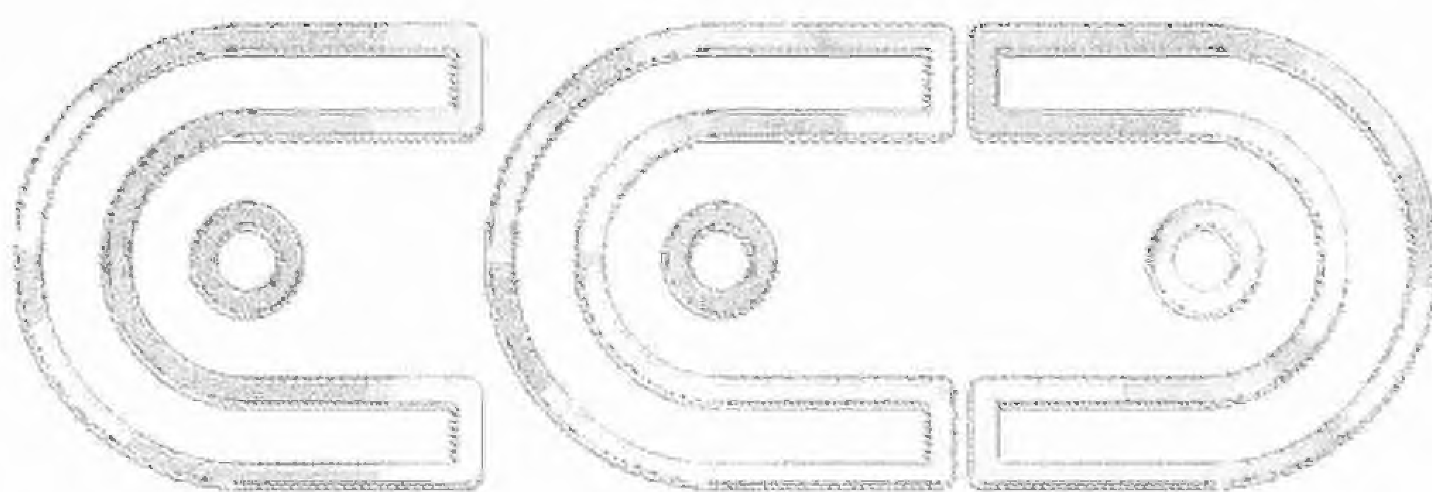
Doar că eu am stricat jocul și am amestecat între ele părțile poveștii. Și mărturisesc că mi-a plăcut...

CUPRINS

PARTEA 1
PRIETENI ȘI FĂRĂDELEGI...

PARTEA A DOUA
DRAGOSTEA E ALTFEL ÎN FIECARE ȚARĂ?

Scanare și prelucrare digitală

de

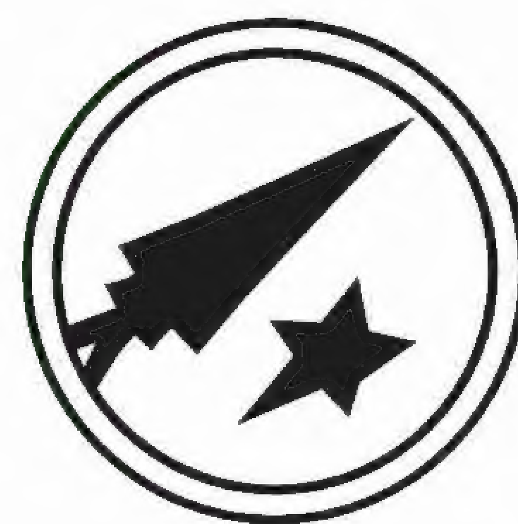
Anonim

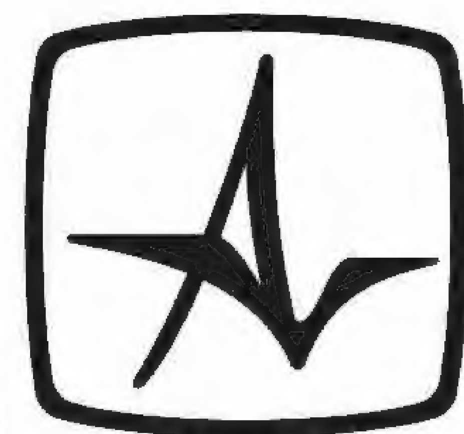

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

